T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK TARİHİ ANA BİLİM DALI

CUMHURİYET TARİHİ BİLİM DALI

CUMHURİYET DÖNEMİNDE MEYDANA GELEN SEL BASKINLARI (1950-1970)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet Burak Gönüllü

İSTANBUL 2018

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK TARİHİ ANA BİLİM DALI

CUMHURİYET TARİHİ BİLİM DALI

CUMHURİYET DÖNEMİNDE MEYDANA GELEN SEL BASKINLARI (1950-1970)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet Burak Gönüllü

TEZ DANIŞMANI: Prof. Dr. Süleyman Beyoğlu

İSTANBUL 2018

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Ahmet Burak GÖNÜLLÜ'nün "Cumhuriyet Dönemi Sel Baskınları (1950-1970)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Tarihi Anabilim Dalı, Cumhuriyet Tarihi Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği /~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

		İmza
Tez Danışmanı Üniversitesi	: Prof. Dr. Süleyman BEYOĞLU Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Doç. Dr. Şerafettin Can ERDEM Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Doç. Dr. Ökkeş Kürşad KARACAGİL İstanbul Üniversitesi	.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 26/11/2018 tarih ve 2018/124-05 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT
Müdür

İÇİNDEKİLER…… I
ÖNSÖZ…… V
ÖZET……... VII
ABSTRACT…… VIII
KISALTMALAR……IX
GİRİŞ
SEL BASKINLARI TARİHİNE KISA BİR BAKIŞ…….. 1
1.SEL OLUŞUMUNDA ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER …….. 3
1.1 İklim……... 3
1.2. Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikler……. 3
1.3.Bitki Örtüsü…… 4
1.4.Nüfus…….. 4
2.DÜNYADA MEYDANA GELEN SEL BASKINLARI……5
3.OSMANLI DÖNEMİNDE MEYDANA GELEN SEL BASKINLARI……..13
4.CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA MEYDANA GELEN SEL BASKINLARI……... 15
1.BÖLÜM
1.CUMHURİYET DÖNEMİNDE MEYDANA GELEN SEL BASKINLARI (1950-1970)……51
1.1.SEL BASKINLARI İLE İLGİLİ YAPILAN HUKUKİ ÇALIŞMALAR…… 51
1.1.1.4373 Sayılı Kanun……...51
1.1.2.7269 Sayılı Kanun……...54
1.1.3.6200 Sayılı Kanun……...57
1. 2.AFET BÖLGELERİNİN TESPİT EDİLMESİ ÇALIŞMALARI……58
1.3.CUMHURİYET DÖNEMİNDE MEYDANA GELEN SEL BASKINLARI (1950-1960)……61
1.3.1.Adana……..61
1.3.2.Adıyaman……69
1.3.3.Afyon…….. 70
1.3.4.Ağrı……71
1.3.5.Aksaray……... 71
1.3.6.Amasya……... 71
1.3.7.Ankara……75

1.3.8.Antalya……82
1..3.9.Ardahan…… 84
1.3.10.Artvin……85
1.3.11.Aydın…… 85
1.3.12.Balıkesir……88
1.3.13.Batman……..96
1.3.14.Bilecik……...96
1.3.15.Bingöl……... 97
1.3.16.Bitlis……..97
1.3.17.Bolu…….. 98
1.3.18.Burdur……...98
1.3.19.Bursa……99
1.3.20.Çanakkale……..... 104
1.3.21.Çankırı ……..108
1.3.22.Çorum……... 110
1.3.23.Denizli……...110
1.3.24.Diyarbakır……112
1.3.25.Düzce…… 113
1.3.26.Edirne……114
1.3.27.Elazığ…… 120
1.3.28.Erzincan…… 121
1.3.29.Erzurum…… 121
1.3.30.Eskişehir……... 122
1.3.31.Gaziantep…….. 127
1.3.32.Giresun……..127
1.3.33.Hakkari……..128
1.3.34.Hatay (Antakya)……128
1.3.35.Isparta……... 131
1.3.36.İçel (Mersin)…… 132
1.3.37.İstanbul…… 135
1.3.38.İzmir……..144
1.3.39.Karaman……150
1.3.40.Kars……...150
1.3.41.Kastamonu…… 151

1.3.42.Kayseri……..151
1.3.43.Kırklareli……...152
1.3.44.Kırşehir…… 155
1.3.45.Kilis…….. 156
1.3.46.Kocaeli (İzmit)……..156
1.3.47.Konya……159
1.3.48.Kütahya…….164
1.3.49.Malatya…… 164
1.3.50.Manisa…….. 166
1.3.51.Maraş (Kahramanmaraş)…….. 175
1.3.52.Mardin…….. 175
1.3.53.Muğla……175
1.3.54.Muş……... 176
1.3.55.Nevşehir……176
1.3.56.Niğde…….176
1.3.57.Ordu…….. 177
1.3.58.Rize……177
1.3.59.Sakarya (Adapazarı)…… 177
1.3.60.Samsun…… 182
1.3.61.Siirt……... 183
1.3.62.Sivas……..184
1.3.63.Tekirdağ……186
1.3.64.Tokat……187
1.3.65.Trabzon……189
1.3.66.Tunceli…….. 190
1.3.67.Urfa (Şanlıurfa)…….190
1.3.68.Van……191
1.3.69.Yozgat……...192
1.3.70.Zonguldak……192
1.4.SEL BASKINLARININ BASINDA YANSIMALARI……195

2.BÖLÜM

2.SEL BASKININDAN SONRA YAPILAN ÇALIŞMALAR…….. 199
2.1.İSKAN VE İMAR FAALİYETLERİ……199

2.1.1.İskan……199
2.1.2.İnşaat Yardımı…… 201
2.1.3.Kereste Yardımı……..208
2.1.4.Yeni Yerleşim Birimleri Kurulması……... 208
2.1.5.İndirim…… 216
2.2.BORÇLARIN ERTELENMESİ……217
2.3.ASKERLİĞİN TECİL EDİLMESİ……... 219
2.4.TALTİF……. 219
2.5. TAŞKINDAN KORUNMA TESİSLERİ…… 219
2.5.1.Islah Çalışmaları……. 220
2.5.2.Baraj Yapımı……...222
SONUÇ……224
BİBLİYOGRAFYA…….226

ÖNSÖZ

Dünyada tarih boyunca meydana gelen muhtelif doğal afetler vardır. Bunlar arasında deprem, heyelan, kuraklık, sel baskını gibi afetler bulunmaktadır. Türkiye'de de değişik zamanlarda çeşitli doğal afetler meydana gelmiştir. Türkiye'de meydana gelen doğal afetler de, diğer ülkelerde olduğu gibi, maddi ve manevi yönden önemli miktarda tahribatın ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Türkiye'de meydana gelen doğal afetler konusunda bazı çalışmalar yapılmıştır. Ancak Cumhuriyet Döneminde ülkemizde meydana gelen sel baskınlarına dair Devlet Su İşleri başta olmak üzere, ilgili devlet kurumları tarafından yeterli bir çalışma yapılmamıştır. Biz burada 1950 ile 1970 yılları arasında Türkiye'de meydana gelen sel baskınları üzerinde duracağız. Çalışmanın gayesi, adı geçen yıllarda Türkiye'de meydana gelen sel baskınlarını kronolojik olarak tespit ederek, halka ve ülkemize vermiş olduğu zararlar hakkında bilgi vermektir. Kullanılan yöntem ise dönemin kaynaklarını tarayarak Türkiye'de meydana gelen sel baskınlarını tespit etmektir. Konunun kaynaklarının başında Başbakanlık Cumhuriyet Arşivinde bulunan belgeler gelmektedir. Bu arşivde bulunan Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü Evrakı, Başbakanlık Muamelat Genel Müdürlüğü Evrakı ve Bakanlar Kurulu Kararları Katalogu gibi Fonlarda konu ile ilgili belgeler mevcuttur. Bunlardan gerekli şekilde istifade edilmeye çalışılmıştır. Bunun yanında dönemin ulusal basın organlarından olan Cumhuriyet ve Milliyet gazeteleri de taranarak konu ile ilgili malzeme elde edilmiştir. Ancak yerel basın organları kullanılmamıştır. Ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisi Toplantı Tutanakları da konuyla ilgili kaynaklar arasında bulunmaktadır. Çünkü meclis görüşmelerinde yeri geldikçe ülkemizde meydana gelen doğal afetler üzerinde durulmuştur. Bunlar arasında sel baskınları da yer almaktadır. Bununla birlikte konu ile ilgili yayınlanmış olan kitap ve makaleler de taranarak, gerekli şekilde faydalanılmıştır. Bu çalışma giriş ve iki bölümden meydana gelmektedir. Giriş bölümde, sel baskınının tanımı yapılarak dünyada meydana gelen sel baskınları üzerinde durulmuştur. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin son yılları ile Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'de meydana gelen sel baskınları hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde ülkemizde 1950-1970 yılları arasında sel baskını esnasında yapılacak çalışmaları ve alınacak önlemleri gösteren hukuki düzenlemelerden bahsedilmiştir. Yine bu bölümde 1950-1970 yıllarında ülkemizde meydana gelen sel baskınları üzerinde durularak, bu olayların sebep olduğu can ve mal kayıpları hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde devlet tarafından sel baskınlarından sonra alınan tedbirler ve sel felaketine uğrayan vatandaşlara yapılan yardımlardan bahsedilmiştir. Ayrıca bu bölümde devlet

tarafından sel baskınlarının önlenmesi amacı ile yapılmış olan çalışmalara yer verilmiştir.

Bu çalışmanın her aşamasında desteğini esirgemeyerek bana yol gösteren hocam Prof. Dr. Süleyman Beyoğlu'na teşekkür ederim. Ayrıca Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi çalışanlarına da, belgelere ulaşmamda sağladıkları kolaylıklar için müteşekkirim. Bunun yanında çalışmam esnasında bana her türlü desteği veren Babam Ali Rıza Gönüllü'ye de teşekkür ederim.

Ahmet Burak Gönüllü

ÖZET

Dünyada tarih boyunca çeşitli doğal afetler meydana gelmiştir Bunların içinde deprem, kuraklık, heyelan ve sel baskınlarının önemli bir yeri vardır. Sel baskınları dünyanın çeşitli bölgelerinde meydana geldiği gibi, Osmanlı coğrafyasında da değişik tarihlerde görülmüş ve önemli ölçüde tahribat yapmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında da Türkiye'nin muhtelif yörelerinde sel baskınları meydana gelmiş, can ve mal kaybına sebep olmuştur.

Türkiye'de sel baskınlarını konu alan ilk hukuki düzenleme Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılmıştır. Bu çalışma Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 14 Ocak 1943 tarihinde kabul edilen 4373 sayılı Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Yolları isimli kanundur. Bu Kanun 18 maddeden meydana gelmiştir. Diğeri de 15 Mayıs 1959 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yardımlara Dair Kanun'dur. Bu kanun 53 madde ve 10 bölümden meydana gelmiştir.

Türkiye'de sel baskınları şiddetli yağmurlardan, eriyen kar sularından, akarsuların taşmasından, deniz ve göllerin yükselmesinden, barajlardan bırakılan sulardan her mevsim meydana gelmiştir.

Ülkemizde meydana gelen sel baskınları insanların ve hayvanların ölmesine, ekili tarlaların ve ağaçların harap olmasına, muhtelif meskenlerin tahrip olmasına, şehirlerin alt ve üst yapı tesislerinin bozulmasına, her türlü sanayi tesisinin harap olmasına, kara ve hava ulaşımının durmasına, şehirlerin elektriksiz ve susuz kalmasına sebep olmuştur. Bunların yanında sel baskınları kitle haberleşme araçlarının tahrip olmasına da yol açmıştır.

Sel baskını meydana geldiği zaman, merkezi ve yerel yönetimler tarafından afetzedeler için gerekli yardımlar yapılmıştır. Bunlar arasında afete uğrayan insan ve hayvanların kurtarılması, afetzedelerin barınma ve beslenmelerinin sağlanması gibi unsurlar bulunmaktadır. Ayrıca afetzedelerin felaket mahallinden tahliye edilmeleri de önemli bir gayret gösterilmiştir.

Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de sel baskını meydana gelme ihtimali olan yerleşim birimleri felaketten evvel veya sonra, başka mahallere taşınmıştır. Devlet tarafından bu insanlara mesken yapımında destek olunmuştur. Mesken yapımında ihtiyacı olan insanlara kredi de verilmiştir. Ayrıca inşaat malzemesi yardımı yapılmıştır. Afetzedelerin bankalara olan borçları da belli bir süre için ertelenmiştir. Bunun yanında devlet sel baskınlarını önlemek için, önemli yatırımlar da yapmıştır. Bunların başında da çok amaçlı barajların inşa edilmesi gelmektedir.

ABSTRACT

Throughout history, various natural disasters have occured in the world. Earthquakes, droughts, landslides and floods have an important place in these. Flood raids have been observed in various regions of the world, as well as in Ottoman geographical history and have caused considerable damage. In early years of the Republic, flooding has occurred in various parts of Turkey, it has led to loss of life and property.

The first legal arrangement subject to flood raids in Turkey, was made in the early years of the Republic. This study was accepted by Turkey's Grand National Assembly on 14 January 1943 with No. 4373 and named Ways of Protection Against Flood Waters Flood Raids. This law has come to the fore of 18 items. Other was accepted by Turkey's Grand National Assembly with No. 7269 on 15 May 1959, and named The Law about Assistance and Measures to be Taken for Disasters Affecting General Life. This law has come to the fore in 53 articles and 10 sections. Floods have occurred in Turkey from heavy rain, melting snow waters, overflowing of rivers, rising of the sea and lakes, the water released from the dam every season.

The floods in our country caused; the death of people and animals, destruction of cultivated fields and trees, destruction of various dwellings, deterioration of lower and upper buildings of cities, destruction of all kinds of industrial facilities, stopping of land and air transportation, and the cities being electricityless and waterless. In addition, floods have led to the destruction of mass communication tools.

When the flooding occured, the central and local governments provided necessary assistance for the victims. These include the rescue of people and animals and the provision of shelter and food for the victims of disasters. Also an important effort has been made to evacuate victims of the disaster from catastrophe area.

Settlement units that has possibility of flooding were moved to other neighborhoods before or after the disaster during Republican Period in Turkey. The state supported these people in the construction of the dwelling. Also loans were given to needy people who are construction house. In addition, construction material assistance was provided. The debts to the banks of the disaster victims have also been postponed for a certain period of time.In addition, the state has made significant investments to prevent floods. The first of these is the construction of multi-purpose dams.

KISALTMALAR

a.g.e: Adı geçen eser

a.g.m: Adı geçen makale

BCA: Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

BKK: Bakanlar Kurulu Kararları Evrakı

bkz: Bakınız

C: Cilt

CHP: Cumhuriyet Halk Partisi

cm: Santimetre

DSİ: Devlet Su İşleri

kg: Kilogram

km: Kilometre

Mua: Muamelat Genel Müdürlüğü Evrakı

Nu:Numara

ÖKM: Özel Kalem Müdürlüğü Evrakı

PTT: Posta Telefon Telgraf

S: Sayı

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

vd: ve devamı

GİRİŞ

SEL BASKINLARI TARİHİNE KISA BİR BAKIŞ

Afet, yerel kapasiteyi aşan, ulusal ve uluslararası yardım gerektiren, tahmin edilemeyen ve aniden meydana gelen, büyük zararlar ile insan ölümlerine neden olan olaydır. Doğal afet ise, deprem, sel, heyelan, çığ, kuraklık, fırtına, dolu, hortum gibi oluşumları engellenemeyen jeolojik, meteorolojik ve hidrolojik kökenli ve/veya tetikli olayların sonuçlarına verilen genel addır[1]. Doğal afetler arasında bulunan sel, dünyanın büyük bir bölümünde çok sık olarak görülen, afete dönüşmesi durumunda çok büyük can ve mal kaybına neden olabilen bir doğal olaydır. Sel, doğanın kendi dengesini koruma mekanizması sınırları içinde kaldığı sürece normal bir hidrometeorolojik olay olarak kabul edilmektedir. Ancak çeşitli nedenlerle doğanın dengesinin bozulmasına bağlı olarak ortaya çıkan olumsuzlukların da etkisiyle bu olay zaman zaman bir afete dönüşebilmektedir. Sel, akarsu yataklarında, vadi tabanlarında, yamaçlar boyunca düzensiz ve geçici sel yatakları içinde, kıyılarda ve şehirlerde görülmektedir. Her akarsuyun beslenme şartlarına bağlı olarak, mevsim normallerine göre bir akım değeri (debisi) vardır. Ancak uzun süre devam eden sağanak yağışlar ve artan sıcaklığa bağlı olarak görülen hızlı kar ve buz erimeleri ve diğer bazı nedenlerle akarsulara kısa sürede büyük miktarda su gelebilir. Akarsulara karışan bu sular, o akarsuyu besleyen derelerden ani olarak gelen ve fazla miktarda taşıntı içeren su kütlelerinden kaynaklandığı gibi, yamaçlardan düzensiz ve hızlı bir biçimde akan yüzey suları ile göl ve deniz sularındaki yükselmelerden de kaynaklanabilir. Bunun sonucu olarak bu yataklar fazla suyu taşıyamaz duruma gelir. Mevcut su kütlesi önce, normal yatağın hemen yanında yer alan taşkın yatağı ya da sel yatağı adı verilen yerlere, daha sonra da yakın çevredeki alanlara yayılabilir[2]. Normal bir zamanda belirli bir hızla akmakta olan bir akarsuyun, su kütlesindeki artışına bağlı olarak, hızı da artmaktadır. Çünkü akarsuyun hızı, eğim ve su kütlesindeki artışla doğru orantılıdır. Genel olarak çeşitli nedenlerle su kütlesi ve hızı artan bir akarsuyun, çevresindeki şehir, kasaba ve yerleşim yerlerine, alt yapı ve endüstri tesislerine, tarım ve turizm alanlarına zarar vererek, sosyal ve ekonomik yönden sorunların yaşanmasına neden olabilecek ölçüde akış büyüklüğü oluşturmasına sel adı verilmektedir. Ancak akarsu yatakları dışında da, selleme oluşabilmektedir. Örneğin; yamaçlara göre daha çukurda bulunan yerler, aniden yamaçlardan

---

1 Oktay Gökçe, Şenay Özden, Ahmet Demir, *Türkiye'de Afetlerin Mekansal ve İstatistiksel Dağılımı Afet Bilgileri Envanteri,* Ankara 2008, s.5.

2 Cemalettin Şahin, Şengül Sipahioğlu, *Doğal Afetler ve Türkiye,* Ankara 2007, s.123.

aşağıya doğru yüzey akışına geçen suların birikmesi dolayısıyla sellenme için uygun yerlerdir[3]. Yamaçların yukarı kesimlerinde yüzeysel olarak akan büyük su kütlesi genellikle daha aşağı seviyelerde kendisine bir yatak açarak yüzeysel akıştan, çizgisel akışa geçmektedir. Açılan bu yatağa sel yatağı ya da sel yarıntısı denir. Bu sel yarıntıları içinde akan sular daha sonra normal yatağı içinde akan ve zaten su kütlesi artmış olan akarsularla birleşir. Bunlar bir bakıma, ana sel ağının kollarıdır ve şiddetli yağışlarla oluşan sellerin de en büyük kaynağıdır. Sel yarıntıları, hem yamaçlarda hem de daha düz alanlarda açılabildiğinden, buralardan hızla akan su, bol miktarda yüzey malzemeleri (toprak, bitki, kaya parçaları vb.) taşıdığından, sel suları daima bulanık ve çamur rengi görünümündedir[4]. Sel ve taşkın kavramları çoğu kez, eş anlamda kullanılmaktadır. Bu olaylar sebep ve sonuç ilişkileri içerisinde iç içe girmiş iseler de, aralarında bazı farklar vardır. Sel, dünyanın birçok bölgesinde, aşırı yağışlardan, kar erimelerinden, göl ve deniz taşmalarından, barajlardan fazla bırakılan sulardan taban suyunun yükselmesinden ve daha birçok nedenlerden bir akarsuyla ilişkili olmadan da ortaya çıkabilmektedir[5]. Buna karşılık taşkın; bir akarsuyun yukarıdaki nedenlere bağlı olarak yatağından taşarak, çevresindeki düz ve çukur alanlar ile yerleşim alanlarına yayılması sonucu, canlı ve cansız çevre ile kültürel çevreye büyük zarar vermesi durumudur. Yani akarsuların taşmasıyla oluşan sellenmeye taşkın denilmektedir[6].

Sel olayında genellikle, yukarı havzalarda şiddetli erozyon görülürken, aşağı havzalarda akarsu taşmaları (taşkınlar), baskınlar ve malzeme birikintileri olmaktadır. Böylece farklı nedenlerle oluşan ani sel sonucunda, havzanın ve yamaçların yukarı kesimlerinde daha çok malzeme aşındırılmakta, ağaçlar zarar görmekte, yapılar yıkılmakta, hayvanlar telef olmakta ve bir çok insan yaşamını yitirmektedir. Aşağı kesimlerde ise su baskınları olmakta biriken sular ve taşınan malzeme birikintilerinin altında kalan tarım alanları, yerleşim birimleri, alt ve üst yapı tesisleri ile taşınabilir mallar büyük zarar görmektedir[7].

Bir sel olayında, havzanın yukarı kesimlerinde yatak ve vadilerde daha küçük alanlar

---

[3] Cemalettin Şahin, Şengül Sipahioğlu, *Doğal Afetler ve Türkiye*, Ankara 2007s.123;Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlü*k, C.2, İstanbul 1992, s.1275.

[4]Cemalettin Şahin, Şengül Sipahioğlu, *Doğal Afetler ve Türkiye*, Ankara 2007, s.124; Reşat İzbırak, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, Ankara 1975, s.276; Reşat İzbırak, *Sular Coğrafyası (Yer altı Suları, Kaynaklar, İçme ve Kullanma Suları, Toprak Suyunun Düzenlenmesi),* C.1, Ankara 1969, s.30-31.

[5]Cemalettin Şahin, Şengül Sipahioğlu, *Doğal Afetler ve Türkiye,* Ankara 2007, s.124.

[6] Cemalettin Şahin, Şengül Sipahioğlu, *Doğal Afetler ve Türkiye*, Ankara 200 s.124; Mehmetçik Bayazıt, Bihrat Önöz, *Taşkın ve Kuraklık Hidrolojisi*, İstanbul 2008, s.1; M. Yıldız Hoşgören, *Hidrografyanın Ana Çizgileri Yer altı Suları, Kaynaklar, Akarsular 1*, İstanbul 2013, s.89

[7] Cemalettin Şahin, Şengül Sipahioğlu, *Doğal Afetler ve Türkiye,* Ankara 200,.s.124.

etkilenirken, aşağı kesimlerde ve alçak yerlerde daha geniş alanlar etkilenmekte, dolayısıyla daha büyük zararlar görülmektedir. Buralarda görülen su ve taşıntı baskınları tarıma, ulaşıma, şehirlerin alt ve üst yapısına, sulama ağlarına, liman ve barajlara önemli zararlar vermekte, önemli can kayıplarına neden olmaktadır[8].

Ancak sel ve taşkın olayları birbirinden ayrılmayan olaylardır. Bu nedenle bu çalışmada her iki kavram yer yer kullanılacaktır.

1.SEL OLUŞUMUNDA ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER

Sel oluşumunda etkili olan temel faktörler klimatolojik-meteorolojik ve jeolojik-jeomorfolojik (yapı ve yer yüzü şekilleri) özellikleri ile toprak özellikleri, bitki örtüsü ve insandır[9].

1.1.İklim

Yağış ve sıcaklık, yüzey suları üzerinde doğrudan etkili olan unsurlardır. Bir yerin yağış özelliklerini, yıllık toplam yağış miktarı, yağışın aylara ve mevsimlere dağılışı, cinsi ve şiddeti belirlemektedir. Ancak beklenen zamanda, yerde ve miktardaki yağış dışında meydana gelen ani ve uzun süreli sağanak yağışlar, kısa zamanda büyük su kütlesinin, yamaçlar ve/veya akarsu yatakları boyunca, kontrolsüz biçimde akışa geçmesi ile akarsu yataklarında taşkına ve yamaçlarda sele neden olmaktadır. Sıcaklıkta meydana gelen ani yükselmeler, özellikle ilkbahar döneminde bir yandan buharlaşmanın artmasına, bir yandan da kar ve buz erimelerine sebep olur. Böylece, kısa zamanda ortaya çıkan büyük su kütleleri, ani sel olayının meydana gelmesinde önemli bir etkendir. Bu bakımdan yağış ve sıcaklık değerlerindeki ani ve olağan dışı artışlar seli meydana getiren olayların başında gelmektedir[10].

1.2.Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikler

Bir havzadaki kayaçların cinsleri, geçirgenlik ve aşınmaya karşı gösterdikleri direnç durumları ile havzanın şekli, yüksekliği ve eğim özellikleri, dağların uzanışı ve bakı özellikleri, drenaj şartları gibi daha birçok özellikler, sele karşı duyarlığının artmasına veya azalmasına neden olur.

Gözenekleri nedeniyle geçirgenliği fazla olan kayaçların bulunduğu yerlerde sızmanın fazlaca meydana gelmesi, yüzeysel akışın azalmasına, dolayısıyla sel şiddetinin ve riskinin de azalmasına neden olur.

---

8 a.g.e,.s.124.

9 Esin Özcan, "Sel Olayı ve Türkiye", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.26, S.1, Ankara 2006, s. 38; Ayrıca bu konuda bakınız. Gülay Onuşluel, Nilgün B. Harmancıoğlu, "Su Kaynaklı Doğal Afet: Taşkın", *Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi*, S.420-421-422, Ankara 2002, s.131.

10 Esin Özcan, "Sel Olayı ve Türkiye", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.26, S.1, Ankara 2006, s. 38.

Geçirimsiz kayaçların olduğu yerler de ise, yağışlardan ve kar erimelerinden kaynaklanan suların çok büyük bir kısmı yüzeysel akışa geçeceği için sel olayı daha sık ve şiddetli görülür. Toprağın bünyesi ve yapısına bağlı olan sızdırma kapasitesi de sel olayı bakımından büyük önem taşır. Gözenekliliği fazla, organik madde bakımından zengin toprakların sızdırma kapasitesi yüksektir. Sızma toprak doygun hale gelene kadar devam eder. Bundan sonra yağışlardan kaynaklanan sular yüzeysel akışa geçer ve sellenme meydana gelir. Sızma kapasitesinden az olan yağışlar, yüzeysel akışa geçemez. Ayrıca, toprak neminin yüksek olması toprağın emme kabiliyetini azaltarak yüzeysel akışı hızlandırır. Buna karşılık toprak neminin azaldığı yerlerde, sızma olayı kuvvetlenir, sel riski daha azalır. Eğimi fazla yamaçlara sahip bir havzada, ani sağanaklar ve ani kar erimelerinin ardından yüzeysel akışa geçen su miktarı artar. Akımda hızla yükselmeler olur ve yamaçları kaplayarak akan sular sel meydana getirir. Havzanın uzunluğuna bir şekli varsa, yan kolların taşıdığı fazla sular farklı zamanlarda havza tabanına ulaşacağı için akımda ani yükselmeler daha az meydana gelir ve sel riski azalır. Buna karşılık dairemsi şekle sahip havzalarda yan kolların hemen hemen aynı zamanda havza tabanına ulaşması sel riskini arttırmaktadır. Yamaç eğimi az olan su toplama havzalarında, suların akış hızı azalmakta, uygun zeminli alanlarda sızma daha çok gerçekleşmekte ve buharlaşma daha çok olmaktadır. Böyle alanlarda akım yavaş yavaş yükseldiği için sellenme riski diğerlerine oranla daha azalmıştır. Dağların nemli rüzgarlara açık yamacı diğer yamacına göre daha fazla yağış alır. Bu bakımdan bakı, sellenmenin meydana gelmesi açısından önemli bir unsur olarak karşımıza çıkar[11].

1.3.Bitki Örtüsü

Bitki örtüsü yönünden zengin olan yerlerde, özellikle çayır ve ormanlarla kaplı alanlarda toprak, daha gözeneklidir. Ağaç dalları ve yaprakları, yağışın toprağa ani inişini engeller. Bitki gövdeleri ise, yüzeysel akışın hızını azaltır. Dolayısıyla sızma oranı artmakta ve sel riski azalmaktadır. Buna karşılık bitki örtüsü yönünden fakir olan yerlerde özellikle sağanak yağışların hemen ardından sellere daha sık rastlanır[12].

1.4.Nüfus

İnsanların teknolojik, sosyoekonomik ve kültürel etkinliklerinin selin afete dönüşmesinde ve kendisine zarar verebilecek hale gelmesi

[11] a.g.m, s.38-39.
[12] a.g.m, s.39-40.

üzerinde çok önemli rolü vardır. İnsanların çeşitli faaliyetleri için sele hassas alanları tercih etmeleri, selin afete dönüşmesi yönünde etkili olmaktadır[13].

2.DÜNYADA MEYDANA GELEN SEL BASKINLARI

Tarihin her döneminde olduğu gibi, XX. Yüzyılda da dünyanın çeşitli memleketlerinde muhtelif tarihlerde sel baskınları meydan gelmiştir. Bunlardan bazı örnekler şunlardır. 1930 yılının Mart ayının ilk günlerinde Fransa'da Tarm nehri taşmış, Montauban şehri su içinde kalmıştır. Birçok evin etrafı ile alakası kesilmiştir. Askerler felaketzedelerin imdadına yetişmeye ve onlara yiyecek götürmeye çalışmışlardır. Sular her türlü enkazı, hatta otomobilleri alıp götürmüştür. Tarm nehri Albi şehrini de su altında bırakmıştır. Sel baskını bu şehirde de önemli miktarda hasara sebep olmuştur[14]. Kuzey Denizi sahilinde hüküm süren şiddetli fırtına 9 Şubat 1934 günü akşamı Almanya'nın Hamburg ve Kukshaven limanlarında suların yükselerek taşmasına sebep olmuştur. Bu limanlara ait mahallelerdeki birçok sokak bu suretle su baskını altında kalmıştır[15].

Yunanistan'ın Batı Trakya bölgesinde bulunan İskeçe şehrinde Nesto Irmağı taşmıştır. Meydana gelen sel baskını sonunda, bu bölgedeki mahsuller ve ekili araziler büyük zarar görmüştür[16].

Avustralya'nın Viktorya Eyaleti'nin genelinde meydana gelen fırtına ve su baskınları yüzünden 6.000 kişi evsiz kalmıştır. Su baskını sırasında 20 kişi ölmüş, 17 kişi kaybolmuştur. Ayrıca binlerce hayvan boğulmuştur. Su baskınında meydana gelen zararın 1 milyon sterlin lira olduğu hesaplanmıştır. Federal hükümet evsiz kalanlara yardım olmak üzere 10.000 lira bağışlamıştır. Bunun yanında Yarra suyu hiç görülmedik bir şekilde taşmıştır. Birçok köprüyü sular sürüklemiştir. Bu arada Kuverab şehri boşaltılmıştır. Ayrıca bazı yerlerde demiryolu ulaşımı aksamış ve trenler yollarda kalmıştır[17]. 24 Kasım 1934 günü Yunanistan'ın Atina ve Pire şehirlerine şiddetli bir yağmur yağmıştır. Bunun sonunda muhacir mahallelerini seller basmış ve 13 kişi boğulmuştur. Ayrıca Pire civarında ulaşım durmuştur[18]. Sel baskınında Atina ve Pire civarında çok fazla maddi hasar meydan gelmiştir. Bunun yanında meydana gelen seller, Attiki şehrinin pek çok köyünde de önemli miktarda hasara sebep olmuştur[19].

Amerika Birleşik Devletlerinin Newyork şehrinde karların

---

13 a.g.m, s.40.
14 *Cumhuriyet*, 5 Mart 1930, s.3.
15 *Cumhuriyet*, 10 Şubat 1934, s.3
16 *Cumhuriyet*, 20 Temmuz 1934, s.3
17 *Cumhuriyet*, 2 Aralık 1934, s.3; *Cumhuriyet*, 4 Aralık 1934, s.3
18 *Cumhuriyet*, 24 Kasım 1934, s.3.
19 *Cumhuriyet*, 25 Kasım 1934, s.7

erimesi, Missisipi (Coldwater) nehrinin taşmasına sebep olmuştur. Meydana gelen su baskınında 25 kişi ölmüştür. 18.000 kişi de tehlike altına girmiştir. Sel baskını 1, 5 milyar dolarlık zarara sebep olmuştur[20].

Amerika'da Missisipi vadisinde de suların taşması yüzünden 47 kişi hayatını kayıp etmiştir. Çok sayıda da hayvan ölmüştür[21].

Orta Amerika'da 3 Haziran 1934 günü nehirler taşmıştır. Taşkın esnasında yüzlerce insan ölmüştür. Maddi zarar da 55 milyon doları geçmiştir[22].

Şiddetli yağmurlardan dolayı, Meksiko civarındaki köyleri seller basmıştır. Sel baskınında 400 civarında kişi ölmüştür. Ayrıca geniş alanlar sular tarafından işgal edilmiştir[23].

Amerika Birleşik Devletlerinde Newyork şehrinde meydana gelen su baskınında 33 kişi boğulmuştur. Bunun yanında su baskını neticesinde 10 milyon dolarlık zarar ortaya çıkmıştır[24].

Yine Amerika Birleşik Devletlerinin Montana Eyaletinde yağan şiddetli yağmurlar yüzünden 24 kişi ölmüş, 400 kişi de yaralanmıştır[25].

Çin'de Yang Tse nehri tehlikeli surette yükselerek taşmaya başlamıştır. Su taşkını esnasında yüzlerce köy sular altında kalmıştır. Su baskını Pekin şehrindeki demiryollarını tahrip etmiştir. Bununla birlikte su baskını neticesinde 4.400 ev yıkılmış ve bundan dolayı 20 bin kişi açıkta kalmıştır[26].

Amerika Birleşik Devletleri'nin Newyork Eyaletinde nehirlerin taşması yüzünden 50 kişi boğulmuş ve 2.000 kişi açıkta kalmıştır. Kızılhaç kazazedelere yardımda bulunmak üzere gerekli tedbirler almıştır[27].

Çin'de Sarı nehir yükselerek Honan'ın kuzeyindeki sedlerini yıkmıştır. Birçok şehir sular altında kalmıştır. Yalnız tek bir köyde ahalinin üçte ikisi boğulmuştur. Su baskını esnasında ağaçların ve damların tepelerine sığınmış olan binlerce kişi kurtarılmıştır. Su baskınında geniş alanlar göl halini almıştır. Su baskını esnasında 3.000 kadar kişi ölmüştür[28].

İspanya'nın Gihon şehrinde yağmurlardan meydana gelen seller, şehrin aşağı mahallelerini kaplamıştır. Bunun sonunda ulaşım sekteye uğramıştır. Sel baskını esnasında

---

20 *Cumhuriyet*, 27 Ocak 1935, s.3
21 *Cumhuriyet*, 30 Ocak 1935, s.3
22 *Cumhuriyet*, 4 Haziran 1935, s.3.
23 *Cumhuriyet*, 6 Haziran 1935, s.3
24 *Cumhuriyet*, 10 Temmuz 1935, s.3
25 *Cumhuriyet*, 10 Temmuz 1935, s.3
26 *Cumhuriyet*, 10 Temmuz 1936, s.3
27 *Cumhuriyet*, 11 Temmuz 1935, s.6.
28 *Cumhuriyet*, 12 Temmuz 1935, s.3

birçok hayvan ölmüştür[29].

Çin'in Hupei eyaletinde su baskını meydana gelmiştir. Su baskınından dolayı ölenlerin sayısının 50 ile 100 bin arasında olduğu tahmin edilmiştir[30].

Birkaç günden beri devam eden yağmurlar, İtalya'da su baskınına sebep olmuştur. Meydana gelen su baskını Ovada Vadisini kaplamıştır. Seller fabrika ve evleri ortadan kaldırmıştır. Bu arada su baskınında 500 kadar kişi ölmüştür[31].

Amerika Birleşik Devletleri'nin Pensilvanya Eyaletinde bir su baskını meydana gelmiştir. Birçok yerde suların seviyesi 4 metreye kadar yükselmiştir. Kanada hududundan Kuzey Karolin bölgesine kadar kurtarma ekipleri gönderilmiştir. Bunun yanında Karolin Eyaletinde de yükselen dereler taşmıştır. Bu nedenle yüzlerce insan sular tarafından muhasara edilmiştir[32].

Ayrıca Amerika Birleşik Devletlerinin Newyork Eyaletinde meydana gelen su baskınında 60 kişi ölmüştür[33].

Amerika Birleşik Devletlerinde yağışlardan dolayı Ohio Nehrinin yüksekliği 21 metreyi bulmuştur. Ohio ve Missisipi vadileri meydana gelen su baskınından etkilenmiştir. Su baskını sonucunda, 16 kişi ölmüş, 14 bin kişi evsiz kalmıştır. İlaç, erzak ve giyecek yüklü uçaklar, vapurlar ve kamyonlar su altında kalan mıntıkalara sevk edilmiştir[34].

Güneybatı İngiltere'de meydana gelen su baskını neticesinde 10 kişi ölmüş ve 35 kişi kaybolmuştur. Milyonlarca İngiliz lirası zarar meydana gelmiştir. Bu esnada Bristol kanalı üzerinde bulunan küçük Lynmouth şehri tamamen harap olmuştur. Ayrıca bütün civar bir harabe manzarası arz etmiştir. Binlerce kamyon sel felaketine uğrayan bu bölgeden, su baskını tehlikesi olmayan yerlere insan, hayvan ve mal nakletmeye çalışmıştır[35].

İngiltere'nin Devonshire bölgesinde su baskını meydana gelmiştir. Su baskınında ölenlerin sayısı 20 Ağustos 1952 tarihine göre 15 kişidir. Ayrıca 21 kişi de kayıp olmuştur[36].

Japonya'da su baskını meydana gelmiştir. Su baskını sırasında ölenlerin sayısı 400, kaybolanların sayısı 2.310 kişiyi bulmuştur. Bunun yanında 120.000 kişi de evsiz kalmıştır[37].

Meydana gelen fırtınalar İngiltere'nin güney ve güney doğu sahillerinin 500 km.lik kısmında sel baskınına sebep olmuştur. Evlerde yapılan aramalarda 389 kişinin öldüğü

---

29 *Cumhuriyet*, 15 Temmuz 1935, s.3
30 *Cumhuriyet*, 19 Temmuz 1935, s.3
31 *Cumhuriyet*, 19 Ağustos 1935, s.3
32 *Cumhuriyet*, 19 Mart 1936, s.8.
33 *Cumhuriyet*, 20 Mart 1936, s.3
34 *Cumhuriyet*, 24 Ocak 1937, s.1.
35 *Milliyet*,18 Ağustos 1952, s.3.
36 *Milliyet*, 21 Ağustos 1952, s.3.
37 *Cumhuriyet*, 20 Temmuz 1953, s.5

anlaşılmıştır. Taymis Nehri ağzındaki Kandi adasında 100 ölü bulunmuş, 900 kişinin de ne olduğu bilinmiyordu. Sel baskınına uğrayan bu adadan 25 bin kişi tahliye edilmiştir. Ayrıca Avrupa'nın en büyük iki petrol tasfiyehanesi, 2 Şubat 1953 günü meydan gelen fırtına sırasında Taymis Nehrinin taşan sularının istilasına uğramıştır. Felaketzedelerin sayısı 50 bini aşmıştır. Su baskınına uğrayan sahalarda yardım ekipleri ve istihdam kıtaları sürekli biçimde çalışmıştır[38].

Son fırtınalar ve meydana gelen su baskınları İngiltere'de 546 kişinin ölmesine ve 1.000 kişinin de kaybolmasına sebep olmuştur. Kurtarma ekipleri 4 Şubat 1953 günü de yıkılan su barajlarını tamir etmeye, kayıpları aramaya ve bulaşıcı hastalıkların çıkmaması için tedbir almaya devam etmişlerdir. Ölenlerin 169'u batan gemilerde boğulmuşlardır. 30.000 kişi de kati olarak evsiz kalmıştır. Kuzey denizi istikametinden yeni kasırgaların esmeye başlaması ve met hadiselerinin anormal yüksekliği 5 Şubat günü İngiltere'nin esasen su taşkınları yüzünden harap olan Doğu Sahili kesiminde yeni tehlikeler yaratmıştır. Muhtelif yerlerde binlerce insan son su taşkınlarında hasar gören mendirek, sed ve rıhtım gibi tesisleri takviye ve tamir etmek için durmadan çalışmışlardır[39]. Bunun yanında meydana gelen fırtına Hollanda'da da ağır tahribat yapmıştır. Hollanda da fırtına yüzünden sedler çökmüş ve meydana gelen su taşkınları bir felaket halini almıştır. Memleketin Güneybatı kesimi sular altında kalmıştır[40]. Kuzey Felemenk adalarında yüzlerce kişinin akıbeti belli olmamıştır. Her tarafı su altında bulunan Felemenk adalarında müşkül vaziyette kalan halk, ağaçlara tırmanmışlardır[41]. Yıkılan sedler bölgesindeki halkı kurtarmak için birçok asker, gemi ve uçak gönderilmiştir. Bu mıntıkalara gönderilen gemilerin sayısı 1.300'ü geçmiştir. Avustralya su baskınından zarar görenlere yardım olmak üzere Hollanda'ya 40 bin İngiliz lirası göndermiştir. Kızılay da felaketzedelere ilk yardım olarak Hollanda'ya 500 battaniye göndermiştir[42]. Bu arada Hollanda'nın Noordgouwe şehrinde yeniden yıkılan bir su seddi, burada bulunan 1.000 kişinin hayatını tehdit etmeye başlamıştır. Ayrıca Hollanda'nın orta kesiminde bulunan ve önceden boşaltılmış olan Zonnemaure de suların istilasına uğramıştır[43]. Hollanda'da meydana gelen su baskınlarında 1.355 kişi boğulmuştur. Memleketin altıda biri su altına girmiştir. 300.000 kişi evsiz kalmıştır. Güneybatı Hollanda'nın en tehlikeli kesimlerinin tahliyesi 7 Şubat 1953 günü

38 *Milliyet*, 3 Şubat 1953, s.7.
39 *Milliyet*, 5 Şubat 1953, s.1, 7.
40 *Milliyet*, 3 Şubat 1953, s.7.
41 *Milliyet*, 5 Şubat 1953, s.1, 7.
42 *Milliyet*, 6 Şubat 1953, s.1, 7
43 *Milliyet*, 7 Şubat 1953, s.1, 7

tamamlanmıştır. On binlerce insan Schouwenduiveland, Gerorge Overflakee, Tholen, Zuit-Beveland, Walcheren ve Sindfilips adalarından gemi, uçak ve helikopterlerle tahliye edilmiştir. Hollanda'nın verimli arazisinin hemen hepsi sular altında kalmıştır. Cumhurbaşkanı Celal Bayar, sel felaketi sebebiyle İngiltere ve Hollanda kraliçelerine bir telgraf göndererek üzüntülerini bildirmiştir. Adı geçen devletlerin kraliçeleri de Celal Bayar'a teşekkür etmişlerdir[44]. 9 Şubat 1953 günü Hollanda'da milli yas ilan edilmiştir[45].

Avustralya'da 6 Şubat 1953 günü güney ve merkez kısımlarına yağan şiddetli yağmurlar, önemli sel baskınlarına sebep olmuştur. Memleketin en mühim demiryollarından biri birkaç yerinden kesilmiş ve ulaşım durmuştur[46].

Almanya'da İsar nehrinin yükselmesi Landshut şehri için 10 Temmuz 1954 günü akşamından itibaren bir tehlike teşkil etmeye başlamıştır. Sular şehrin iki kilometre uzağında bulunan koruma seddinin birçok yerlerini tahrip etmiştir. İmdat ekipleri yıkılan yerleri kum çuvallarıyla takviyesine çalışmışlardır. Genişliği umumiyetle 20 metreyi geçmeyen Rott Nehri ise bazı yerlerde 1,5 kilometre genişliğinde bir sahayı kaplamıştır. Bu bölgede yüzlerce çiftlik sular altında kalmıştır. Bütün köprüler geçilmez vaziyet almıştır. Sel baskınında dolayı Passau- Oggenfe demiryolu hattı da kesilmiştir[47].

Orta Avrupa'nın yüz yıldan beri gördüğü en şiddetli sel baskını, binlerce aileyi evsiz bırakmıştır. Dört günlük insan kaybı miktarı 15 ölüye yükselmiştir. Almanya, Avusturya, Macaristan ve Çekoslovakya'da Amerikan ve Rus askerleri dahil olmak üzere kurtarma ekipleri Tuna ve 12 kolunun sularının bastığı köylere ulaşmaya çalışmışlardır. Sadece Avusturya'nın Linz şehrinden 24.000 kişi tahliye edilmiştir. 11 Temmuz günü Tuna Nehri'nin kollarından birçoğunda su seviyesi alçalmaya başlamıştır. Ancak bu nehrin yükselmesi evleri, ekinleri, köprüleri ve insanları süpürmüştür. Bu arada Tuna Nehri Almanya'da Regensburg şehrinde normal seviyesinin iki misline yükselmiş ve evlerin bodrumları ile zemin katlarını su basmıştır. Woeren ve Deggendorf'ta iki baraj tehlike altında kalmıştır. Passau'ya kadar nehrin iki sahilinde üçer kilometre genişliğindeki araziden insanlar tahliye edilmiştir. Passau'da Tuna Nehri normal seviyesinin üç misli yüksekliğine çıkmıştır. Yaklaşık olarak 1.000 kişi evsiz kalmıştır. Bu insanlar mektep ve otellere yerleştirilmiştir. 5.000 kişi de evlerinin üst katlarında veya çatı aralarında yaşamaya başlamışlardır. Amerikan ordu kamyonları ile Passau'ya içme suyu ve yiyecek sevk edilmiştir. Bunun yanında Passau ile Linz

44 *Milliyet*, 7 Şubat 1953, s.1, 7
45 *Milliyet*, 9 Şubat 1953, s.7
46 *Milliyet*, 7 Şubat 1953, s.1, 7
47 *Milliyet*, 11 Temmuz 1954, s.1, 3.

arasında ekili geniş arazi sular altında kalmıştır. Linz'de 9.000 kişi mektep ve resmi binalara sığınmışlardır. Su baskınında en fazla zarar gören şehirlerden birisi de Linz civarındaki Goldvoerth olmuştur. Burada 600 sığır ölmüştür. Bu kasabada bir çocuk seller tarafından sürüklenmiştir. İki çocukta kayıp olmuştur. Viyana ve dış mahallelerinde demiryolları sular altında kalmıştır. Tuna sahillerindeki mahallelerde evler boşaltılmıştır. Avusturya'da 150 köy ile telefon irtibatı kesilmiştir. Bu köylerin çoğu Tuna ve İnn nehirleri vadilerinde bulunmaktadır. Tirol Apleri'nde de mahsur kalmış birçok yer mevcuttur. Çekoslovakya ve Macaristan'da da Tuna Nehri boyunca köyler boşlatılmıştır[48]. 12 Temmuz 1954 günü akşamı Elbe Nehrinin kollarından Ohre ırmağının taşması neticesinde Sokolov (Falkenaln) ile Almanya hududunda bulunan Cheb (Eger) şehirleri kısmen sular altında kalmıştır. Slovakya'da Tuna Nehrinin seviyesi yükselmeye devam etmiştir. Bu arada Linz bölgesinde sular altında kalan evlerden bir çoğu yıkılmaya başlamıştır. Tyrol Sazburg'da ve Yukarı Avusturya'da durum kısmen istikrar bulmuş ve kısmen düzelmekle beraber Aşağı Avusturya'da felaket vahimleşmiştir. Bu arada bir kısım demiryolu kullanılamaz olmuştur. Sovyet bölgesinde Elbe nehrinin ve kollarının taşması neticesinde 2'si polis olmak üzere 9 kişi boğulmuştur. Ayrıca Leipzig bölgesinde 2.000 kişi açıkta kalmıştır. Diğer taraftan birçok köprü yıkılmış ve birçok yollar ile bentler seller altında kalmıştır. Bunun yanında Constance Gölü 5 metre olan tehlike seviyesini 10 santim aşmış ve birkaç yerde taşmaya başlamıştır[49].

Su taşkını felaketine uğrayan Orta Avrupa 14 Temmuz 1954 günü yeni bir tehlike ile karşı karşıya kalmıştır. Alp dağlarından yuvarlanan çığların yatışmaya yüz tutan nehirleri yeniden taşırmaları ihtimal içine girmiştir. Ayrıca Avusturya Alplerinde çığ yuvarlanma hadiseleri çoğalmıştır. Bu arada su taşkınları yüzünden Avusturya ve Almanya'da tahminen 70.000 kişi evsiz kalmıştır. Meydana gelen su baskınları en az 27 kişinin ölümüne sebep olmuştur. Maddi hasar da milyonlarca dolara yükselmiştir. Almanya'da su taşkını yatışmaya yüz tutmuştur. Fakat Viyana kesimi ile Çekoslovakya ve Macaristan'da yükselen Tuna Nehri ovalara akmış, binlerce kilometrelik araziyi kaplamıştır. Felaket mıntıkasındaki Alman köylerine Amerikan ordusuna ait helikopterler ve bazı kesimlerde kamyonlarla yiyecek, giyecek ve yardım malzemesi taşınmıştır. İsviçre, İsveç, Hollanda ve diğer Avrupa memleketlerinden de yardım malzemesi gelmiştir. Amerikan uçakları tarafından Bavyera kesimine 250 binden fazla kum torbası taşınmıştır. Almanya ve Avusturya kurtarma ekiplerine 5 bin Amerikalı asker yardımcı olmuştur. Viyana'da Tuna Nehri normal seviyesinin üç misline çıkmıştır. Şehrin banliyösünden

[48] *Milliyet*, 12 Temmuz 1954, s.1, 3.
[49] *Milliyet*, 13 Temmuz 1954, s.1, 3.

yüzlerce insan tahliye edilmiştir. Su baskını Çekoslovakya'da mahsule büyük zarar vermiştir. Şiddetli yağmur yüzünden Polonya'da da mahsul ağır zarar görmüştür. Tuna kıyılarında oturan halka mahsul ve hayvanlarını süratle emin yerlere götürmeleri tavsiye edilmiştir. Budapeşte'de Tuna kıyısındaki mağazaların tahliyesine devam edilmiştir[50]. Tuna nehri Bratislava'da 9,5 metreye yükselmiştir. Bundan dolayı bu bölgenin alçak seviyedeki mahalleleri su altında kalmıştır. Tehlike arz eden bölgelerdeki halk ve hayvanlar tahliye edilmiştir. Felakete uğrayan yerlerde bütün mahsul mahvolmuş hayvanlar boğulmuş, demir ve karayolları bozulmuştur. İsviçre'de Constance şehrinin batısına düşen aşağı Constance Gölü bölgesinde suların yüksekliği 5,15 metreyi bulmuştur. Gölün Almanya ve İsviçre kıyılarını sular basmıştır[51].

Japonya'da dört günden beri Kyushu adasına yağan yağmurlar neticesinde meydana gelen sel baskınlarında 14 kişi ölmüştür. Sular 5 evi tahrip etmiş ve 1.300 evi de tecrit etmiştir[52].

15 Temmuz 1954 günü de Japonya'da Kjusiyu'nun güneyinde yağan şiddetli yağmurlar 6 kişinin ölümüne, 1 kişinin kaybolmasına ve 11 kişinin de yaralanmasına sebep olmuştur. Bununla birlikte 600 kadar ev sellerin hücumuna uğramıştır[53].

Sellerin tehdidi altında bulunan Fransa'daki Marne Nehrinin yukarı mecrasındaki yükselme ciddi bir durum almıştır. Ayrıca Moselle, Meurthe ve Sarre ile Nied nehirlerinin yükselmesi devam etmiştir. Bruche kanalının sedleri Kobsheim'de yıkılmış ve sular şehirdeki evlerin bodrum katlarını istila etmiştir. Yukarı Rhin'de Colmaz bölgesinde de vaziyet değişmemiştir. Yukarı Marne'de Marne ve Rognon nehirlerinin birdenbire yükselmiş olmasından durum ciddiyet almıştır. Rognon Nehrini taşması üzerine Chaumont-Naney şosesi kesilmiş ve bir köy sularla çevrili kalmıştır. Bu bölgede bazı kasabaları su basmıştır. Fransa'nın merkezinde Vienne ve Correze dereleri taşmış ve büyük bir arazi sahası sular altında kalmıştır[54].

Durmadan yağan yağmurlar İsviçre'de Valais ve Juda bölgelerinde önemli su baskınlarına sebep olmuştur. Bilhassa Vetriz'de durum çok vahim bir hal almıştır. Bazı evler yıkılmak tehlikesi ile baş başa kalmıştır. Birçok yerlerde yollar suların altında kalmıştır. Doubs Nehrinin suları 6 Şubat 1958 günü feci bir şekilde artmıştır. Bienne Gölünün suları tehlike işareti seviyesini geçmiştir[55].

14 Nisan 1958 tarihinden beri İtalya'nın

50 *Milliyet*, 14 Temmuz 1954, s.1, 3
51 *Milliyet*, 16 Temmuz 1954, s.1, 3
52 *Milliyet*, 12 Temmuz 1954, s.1, 3.
53 *Milliyet*, 16 Temmuz 1954, s.1, 3
54 *Milliyet*, 7 Şubat 1958, s.1, 7
55 *Milliyet*, 7 Şubat 1958, s. 7

muhtelif bölgelerinde kar yağmış ve birçok yeri de su basmıştır. Roma'da bütün gün yağan şiddetli yağmurlar neticesinde birçok çukur semtleri su basmıştır. Bunun üzerine evlerin ve bodrumların temizlenmesi için itfaiyeye başvurmak icap etmiştir[56].

Şiddetli yağmurların taşırdığı nehir sularından meydana gelen sel baskınları, Orta ve Kuzey Fransa'da en az 10 kişinin ölmesine ve yüzlerce kilometre karelik arazinin sular altında kalmasına sebep olmuştur. Bu arada Creune nehri üzerindeki barajda bir gedik açılması üzerine bölgedeki 6.000 kişi tahliye edilmiştir[57].

İtalya'da Venedik'in 80 kilometre kuzeyinde bulunan Belluno şehri yakınında ve Alp dağlarından Adriyatik denizine dökülen Piave nehri üzerine inşa edilmiş olan Vaivont Barajı 10 Ekim 1963 gece yarısından az önce çökmüş ve milyonlarca ton su yayıldığı bölgede her şeyi tahrip etmiştir. Taşan suların meydana getirdiği sel ve çamurların içinde 4.000 kişiden fazla kişinin öldüğü düşünülmektedir[58].

30 saat durmadan yağan şiddetli yağmurlar neticesinde Orta ve Kuzey İtalya'da nehirler kabarmış, yataklarından taşarak İtalya'nın büyük bir kısmını kargaşalık ve sefalet içine atmıştır[59]. Meydana gelen su baskınları 5 Kasım 1966 tarihinde 31 kişinin ölümüne sebep olmuştur. Taşan Arno Nehrinin ağzına yakın olan Piza şehrinde nehir boyundaki sokaklar su altında kalmıştır. Seller daha içerlerde bilhassa Floransa'da büyük hasar yapmıştır. Floransa ve Venedik sel felaketi dolayısıyla mahsur kalmıştır. Bundan dolayı her iki şehirde hayat felce uğramıştır. Hükümetin gönderdiği kurtarma ekibi mensupları ile mahalli gönüllüler, iki günden beri fasılasız şekilde yağan şiddetli yağmurlar sonucunda evlerinden kaçan 100.000 kişiye yiyecek ve yatacak yer temin etmeye çalışmışlardır[60]. Aralıksız yağışlar sebebiyle taşan İtalya'daki Strona ırmağı, Strona vadisindeki yüzlerce köy ve kasabayı basmıştır. Felaketin bilançosu 81 ölü, yüzlerce kayıp ve yaralı ile binlerce evsiz olmuştur. Strona Irmağının taşmasından sonra köprüler çökmüş, su depoları patlamış, bölgenin diğer kesimleri ile kara ve hava bağlantısı kesilmiştir. Yüzlerce ev, bir çığ gibi kopup gelen suların tesiri altında ya çökmüş, ya da sürüklenmiştir. Bazı yerlerde suyun yüksekliği iki metreyi bulmuştur[61].

Romanya'nın kuzeyinde meydana gelen su baskınlarında 70 civarında kişi ölmüştür. 37 köy ve 120.000 hektarlık geniş bir arazi sular altında kalmıştır. Satu

---

56 *Milliyet*, 15 Nisan 1958, s.3
57 *Milliyet*, 5 Ekim 1960, s.3.
58 *Cumhuriyet*, 11 Ekim 1963, s.1
59 *Milliyet*, 5 Kasım 1966, s.7.
60 *Milliyet*, 6 Kasım 1966, s.3.
61 *Cumhuriyet*, 5 Kasım 1968, s.7.

Mar bölgesinde de 48 kişi ölmüştür. Mures bölgesinde de 7 kişi ölmüş ve 23 kişi kayıp olmuştur[62].

3.OSMANLI DÖNEMİNDE MEYDANA GELEN SEL BASKINLARI

Osmanlı Devleti Döneminde Anadolu ve Rumeli coğrafyasında çok sayıda sel baskını meydana gelmiştir. Bunlar arasından bazı örnekler verilebilir. XVII. Yüzyılda Beyşehir gölünde meydana gelen su taşkınları sebebiyle göl kenarında bulunan Zaviyecik (Zeyve), Milli ve Yarangüme köyleri ciddi ölçüde zarar görmüştür. Hatta bu köylerde yaşayan ahalinin sadece arazileri değil, evleri de sular altında kaldığından, adı geçen köy sakinleri köylerini boşaltmak zorunda kalmıştır[63].

1688/1689 yılında Edirne civarında meydana gelen sel baskını, Edirne'nin İlbeği, Yund, Hatipköyü, Umurbey, Şahinci, İneoğlu, Ahurköy, Karacaköy ve Kiliseköy gibi köyleri önemli ölçüde etkilemiş ve bu bölgede ekili olan çayırları ve ürünleri tahrip etmiştir[64].

20 Şubat 1777 tarihinde Aksaray'da meydana gelen sel felaketinde şehirde çok büyük zarar meydana gelmiştir. I. Abdülhamid'in saltanatı zamanına rastlayan bu felakette şehirli perişan olmuştur. Aksaray Kadısı'ndan Karaman Valisi Mustafa Paşa'ya gönderilen yazıdan öğreniyoruz ki, 20 Şubat 1777 günü akşamüzeri şiddetli bir fırtınanın ardından başlayan yoğun yağmurdan sonra Aksaray kasabası içinden geçen nehir taşmış ve gece yarısı sularında insanların uykuda olduğu bir vakitte üç taraftan ilerleyen sel kasabayı sular altında bırakmıştır. Nehir üzerinde bulunan büyük köprü tamamen yıkılmıştır. Aksaray kasabasını kaplayan sel, kasabadaki evlerin yarısından fazlasını suların altında bıraktığı gibi ölümlere de neden olmuştur. Ayrıca büyük miktarda hayvan ve eşya telefatı tespit edildiği gibi, 20'nin üzerinde cami ve mescit, 2 medrese, 10'dan fazla okul, 2 hamam ve 15 değirmen sular altında harap olmuştur. Kasaba yakınındaki ekili alanlar da tamamen sular altında kalmıştır[65].

Isparta'da 1780 yılında Gölcük Boğazından gelen sel, Tekke ve Yayla mahallelerinde tahribata yol açmıştır. Çelik Mehmet Paşa ahfadından Said Paşa'nın idareciliği sırasında annesi Taçlı Hatun, Isparta'nın Dere Mahallesine bir kanal yaptırarak sel baskınlarına karşı burayı korumaya çalışmıştır[66]. 1828 yılında Manastır'da meydana gelen sel baskını sonucunda, birçok tarlada ekili bulunan mahsuller zarar görmüştür. Bu nedenle yerel yönetim tarafından 200 çiftçi vergiden muaf

---

62 *Milliyet*, 21 Mayıs 1970, s.3.

63 Hüseyin Muşmal, "XX. Yüzyıl başlarında Beyşehir Gölü ve 1910-1911 Yılları Büyük Taşkın Hadiseleri", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi,* S.23, Konya Bahar 2008, s.232.

64 Suraiya Faroquhi, "Tarımsal Değişimin Bir Göstergesi Olarak Doğal Afet: Edirne Bölgesinde Sel, 1100/1688-89", *Osmanlı İmparatorluğu'nda Doğal Afetler*, (Editör: Elizabeth Zachariadou), Çeviri: Gül Çağalı Güven, Saadet Öztürk, İstanbul 2001, s.280.

65 Mustafa Fırat Gül -Orhan Özdil, "Aksaray Şehrinde "İkinci Nuh tufanı" 1863 Sel Felaketi", *Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* S.10 Konya 2013, s.217

66 Feridun Emecen, "Isparta", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.XIX. İstanbul 1999, s.196.

tutulmuştur[67].

1820/1821 yılında Girit Adasında bir sel baskını meydana gelmiş ve bu baskının tesiri 1830/1831 yılına kadar devam etmiştir. Bu süre zarfında Girit Adasında ticari ve zirai hayat önemli ölçüde tahrip olmuştur. Müslüman halk günlük ihtiyaçlarını karşılamak için ellerinde bulunan mallarını ve mülklerini satmaya başlamıştır. Ancak Müslümanlara ait mülklerin en önemli alıcısı ada Hıristiyanları olmuştur. Bunun için Müslüman halktan Hıristiyanların eline birkaç bin kese akçelik mülk geçmiştir[68].

1858 yılında Bursa'nın doğusunda bulunan Aksu ve Çataltepe köylerinde meydana gelen sel neticesinde, bölgede hasar meydana gelmiştir. Aynı yıl içinde Meriç nehrinin taşmasından dolayı Edirne'de bu nehre yakın araziler üzerinde bulunan evler zarara uğramış ve bunlar için gerekli yardım bölgeye ulaştırılmıştır[69].

11 Mayıs 1863'ü 12 Mayıs 1863'e bağlayan gece Aksaray şehrini büyük bir sel basmıştır. Sabaha kadar yağan yağmur yüzünden gittikçe artan bu sel, üç dört koldan şehrin her tarafını sarmıştır. Sel baskınında şehrin yüksek yerlerinde bulunan 200 kadar ev dışında tüm meskenler harap olmuştur. Halkın tüm mal ve eşyası, erzakı ve hayvanları tamamen telef olmuştur. Ayrıca 8 kişi hayatını kayıp etmiştir[70].

3 Mart 1874 tarihinde üç aydan beri yağmakta olan yağmurlar ve dağlardaki karların erimesi nedeniyle Adana'da akan Seyhan nehri taşmış ve civarında bulunan araziyi tahrip etmiştir. Hüdavendigar yöresinde de seller tahrip edici boyutlara ulaşmıştır. Edremit civarında bulunan Karınca çayının 24 Aralık 1874 tarihinde taşmasıyla 50-60 ev tahrip olmuş ve ovayı basan sular, tarım alanları ile mahsulü tahrip etmiştir. Sel nedeniyle hayvanlar da boğularak ölmüştür[71].

29 Haziran 1901 günü şiddetli yağan yağmurlar sonunda Sivas Vilayetinde Tenus kazasının (Altınyayla) Çayır Şeyhi köyünde 30 hane yıkılmıştır. Ayrıca Çayır Şeyhi, Paltun, Sofular ve Kızılcakışla köylerinde bu yağmurlardan dolayı, meydana gelen sel baskını sonunda yüzden fazla koyun ve otuz-kırk civarında kara sığır telef olmuştur. Bunun yanında tarım arazilerinde ekili bulunan ürünlerde de önemli miktarda hasar meydana gelmiştir. Yalnız sel baskını sırasında can kaybı meydana gelmemiştir[72]. XX. Yüzyılın başlarında Bursa'da şiddetli yağan yağmurlar sonunda bir sel baskını meydana

---

67 Ali Rıza Gönüllü, "Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde Meydana Gelen Sel Baskınları(1857-1913)", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi,* S.28, Konya 2010, s.355

68 a.g.m, s.354

69 Mehmet Yavuz Erler, *Osmanlı Devleti'nde Kuraklık ve Kıtlık Olayları (1800-1880*), İstanbul 2010, s.112.

70 M.F.Gül O.Özdil, a.g.e. s.221.

71 M.Y.Erler, a.g.e. s.114

72 A.R.Gönüllü, a.g.m. s.357

gelmiştir. Sel baskını sırasında kadın ve erkek altı kişi boğularak vefat etmiştir. Ayrıca 1.000'den fazla hane ve dükkan yıkılmış veya kısmen harap olmuştur[73]. Aynı dönemde Rumeli'de meydana gelen sel baskınlarından birisi Manastır Vilayetinin Pirlipe Kasabasında görülmüştür. Şiddetli yağan yağmurlardan dolayı Pirlipe kasabasından geçen dere taşarak 9 adet büyük, 2 adet küçük köprüyü yıkmış ve bir köprü ile 40 kadar İslam ve Hıristiyan halka ait olan haneyi tahrip etmiştir. Ayrıca sel baskını Pirlipe kasabasının çevresinde bulunan üç bin dönüm kadar ekili tarım arazisinde de hasar yapmıştır[74].

1 Haziran 1910 tarihinde Erzurum'un Pasinler ilçesinde saat 09.00'da başlayan yağışlar saat 11.30'a kadar aralıksız devam etmiştir. Meydana gelen sel baskınında Miri ambarlar tamamen ve kasabada bulunan evlerin bir kısmı yıkılmıştır. Çok sayıda insan ve mal kaybı meydan gelmiştir[75].

Aksaray'da şehrin ortasından geçen Melendiz Çayı'nın taşması sonucu yaşanan ve şehre önemli boyutta zarar veren büyük sel felaketlerinden bir tanesi 1911 kışında yaşanmıştı. Aksaray'da bulunan yirmi altı mahalleden yirmisinin en az 15 gün boyunca sular içinde kaldığı bu afet sırasında, çok sayıda ev, ahır, samanlık, okul, kilise vs. binalar yıkılarak kullanılamaz hale gelmişti. Selzedelerin önemli bir bölümünü oluşturan 195 hane sakini, sadece erzak ve yevmiyelerini tedarik edebilen fukara kesimindendi. Bunlar içerisinde özellikle 132 hanede yaşayan 530 nüfus çok zor durumda kalmıştı. Kış mevsiminde -20 derecede evsiz, yiyeceksiz ve yakacaksız kalan çok sayıda selzede bir müddet sefalet içinde yaşamlarını devam ettirmişlerdi. Afet sonrasında Aksaray idarecileri ve ileri gelenlerinin yardım talepleri merkezi hükümet tarafından olumlu karşılanmış, evleri yıkılarak bir süre açıkta kalan selzedeler yaşadıkları sefaletten kurtarılmaya çalışılmıştır.

3.CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA MEYDANA GELEN SEL BASKINLARI

Milli Mücadele kazanıldıktan sonra[76], ülkemizde modernleşme çalışmalarına hız verilmiştir. Ancak devleti yönetenler bu çalışmaların yanında birçok mesele ile uğraşmak zorunda kalmışlardır. Bunların başında da doğal afetler gelmektedir. Bunlar arasında sel baskınları da bulunmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında değişik tarihlerde Türkiye'nin bazı yerlerinde sel baskınları meydana gelmiştir. Bunlardan bazılarını şu şekilde gösterebiliriz:

---

73 a.g.m. s.357.

74 a.g.m. s.363.

75 Mehmet Yavuz Erler, "Meşrutiyet İdaresi Altında Erzurum Sel Baskını 1910", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* S. Kış 2008, s.118.

76 Süleyman Beyoğlu, "Tam Bağımsızlığa Giden Yol: Türk İstiklal Savaşı", *Modern Türkiye Tarihi*, Editörler: Süleyman Beyoğlu, Ali Satan, İstanbul 2014, s.121 vd.

Kayseri'nin Sarıoğlan ve Akkışla Nahiyelerine bağlı bazı köylerde sel baskını meydana gelmişti. Bunun üzerine Kızılay tarafından sel baskınından dolayı, bütünüyle zarar gören evlere 50'şer ve kısmen harap olan evlere de 25'er lira yardım edilmiştir[77].

Manisa, Denizli ve Bozdoğan taraflarına şiddetli yağmurlar yağmıştır. Manisa'da doludan 3.500 dönüm arazi önemli oranda tahribat görmüştür. Meydana gelen bu zarar neticesinde 10.500 çuvallık üzüm mahvolmuştur. Denizli'de yağan çok şiddetli yağmurlardan da, şehir su içinde kalmış ve sokaklardan geçilememiştir. Bunun yanında Denizli'nin civar köylerinde önemli ölçüde maddi kayıp meydana gelmiştir. Bozdoğan'da ise üç saat durmadan yağan yağmurlar çayları taşırmıştır. Meydana gelen seller, yollarda yüzlerce ağacı sürüklemiş, büyük kaya parçalarını götürmüştür. Bu arada seller bir yağ ve bir pamuk fabrikası ile iki değirmeni götürmüştür. Sellerde bir kadın, bir asker, iki çocuk, iki öküz ve bir eşek boğulmuştur. Sel felaketzedelerine hükümet ve belediye tarafından yardım yapılmıştır[78].

8 Temmuz 1930 tarihinde ansızın yağan ve bir saat devam eden yağmurlardan Trabzon ile Maçka arasındaki Hacı Mehmet mevkiindeki yamaçlardan gelen seller tarlaları basmış, dereleri taşırmış, yolun bir kısmını tahrip etmiş ve bir kısmını kapatmıştır. Sel baskınında bir köprü, bir değirmen, iki ev ve bir han yıkılmıştır. Bunun yanında seller bir kadın ile iki erkeği götürmüştür. Erzurum'dan gelen yüklü bir kamyon da seller de kaybolmuştur. Sel felaketi neticesinde iki gün Trabzon ile Erzincan arasında ulaşım durmuştur[79].

Konya'da Dere ve Meram mevkilerinin ilerisindeki dağlara çok şiddetli yağmurlar yağmış ve hasıl olan seller önemli derecede tahribat yapmıştır. Dağlara yağan şiddetli yağmurlardan hasıl olan seller, Konya'ya gelmeye başlamıştır. Seller zaman geçtikçe fazlalaşmıştır. Sel baskınının ulaştığı yerlerdeki halk, tepelere ve yüksek yerlere kaçmıştır. Meram köprüsünden aşan sular kahve ve dükkanlara girmiş ve bu mekanların içinde bulunan insanlar canlarını zor kurtarmışlardır. Sel baskınında Meram'da bazı değirmenler ve evler harap olmuştur. Ayrıca bazı köprüler de zarar görmüştür[80].

İstanbul'da 7 Ekim 1930 günü meydana gelen şiddetli lodos akşama kadar devam etmiştir. Akşam da fırtına başlamış ve bununla birlikte gece yarısından sonra kısa fasılalarla yağmur yağmıştır. Ancak yağmur gece saat 03.00'e doğru sağanak halini almıştır. Bu esnada yağmurdan bazı evlerin damları akmış, sokaklar sellerden geçilmez bir hal almıştır. Üç saat fasılasız yağan yağmurdan bazı dereler de taşmıştır.

77 *Cumhuriyet*, 7 Şubat 1930, s.3.
78 *Cumhuriyet*, 8 Temmuz 1930,s.2.
79 *Cumhuriyet*, 10 Temmuz 1930, s.3.
80 *Cumhuriyet*, 12 Temmuz 1930, s.5.

Kadıköy'de Kurbağalı Dere kısmen çamur ile kapanmıştır. Kağıthane, Göksu, Ortaköy, Kasımpaşa, Yenibahçe ve Ali Bey Dereleri de taşmıştır. Aksaray, Eyüp ve Yenibahçe Semtlerinde birçok evin alt kısımları su ile dolmuştur. Ayrıca Kuşdili çayırı kısmen ve Yenibahçe çayırı tamamen su altında kalmıştır. Çukur yerlerde bulunan bazı bostanlar su ile örtülmüştür. Kadıköy rıhtımında seller geniş bir dere halini almıştır[81].

24 Ekim 1930 günü İzmir'de gece yarısından itibaren şiddetli yağmurlar yağmaya başlamıştır. Şehrin yukarı mahallelerinden inen seller, tramvay caddesini bir dere haline getirmiştir. Bunun sonunda bu caddedeki evler ve dükkanlar tamamıyla su altında kalmıştır. Ayrıca yukarı mahallelerde bazı evler yıkılmıştır. Bu esnada enkaz altından iki yaralı çıkarılmıştır. Şehirde otomobil, tramvay ve arabalar işleyememiştir[82]. Ancak 25 Ekim 1930 tarihinde de İzmir bir sel baskını ile karşı karşıya kalmıştır. Şöyle ki, akşam saat 20.00'de başlayan ve sabah saat 08.00'e kadar yağmurlar fasılasız olarak şiddetli bir surette devam etmiştir. Bu esnada yağmurlar tramvay ve otomobil ulaşımını durdurmuştur. Reşadiye'de bulunan Halim Ağa tarlasında suyun akacak mecrası olmadığından, buraya akan sular bir göl oluşturmuştur. Bunun yanında Reşadiye'den Hükümet Konağı önüne kadar uzanan tramvay caddesi, dağdan inen suların getirdiği molozların mecraları tıkamasından dolayı, bir dere şeklini almıştır. Seller Memleket Hastanesinin alt katını da basmıştır. Sular belediye tulumbaları tarafından tahliye edilmiştir. Şehirde bulunan çarşılardaki dükkanlar ve mağazalar sular içinde kalmıştır. Birinci Beyler Sokağı ile Namazgah semtlerindeki birçok evi de su basmıştır. 26 Ekim 1930 günü öğleye doğru sakinleşen hava, saat 14.00'te tekrar bozmuş ve yağmur şiddetli bir hal almıştır. Bu esnada telefon haberleşmesi ve elektrikler kesilmiştir. Ayrıca şehir içi ulaşım durmuştur. Gece yarısına kadar devam eden yağış, İzmir'in baştan başa seller ile kaplanmasına sebep olmuştur. Sellerin akıntısına kapılan at ve arabalar denize sürüklenmiştir. Bu esnada tren seferleri de durmuştur. Tren istasyonlarındaki depolarda bulunan bütün mallar, seller tarafından harap edilmiştir. Seller birçok köprünün yıkılmasına sebep olmuştur[83]. Kızılay tarafından afetzedelere yiyecek, yatak ve yorgan dağıtılmıştır. Evleri yıkılan halk otellere, cami ve mescitlere yerleştirilmiştir. Sel baskınında İzmir'de 1.400 ev tamamen, 135 ev kısmen, Bornova'da 150 ev, Seydiköy'de de 10 ev tamamen yıkılmıştır[84]. İzmir'de meydana gelen sel baskınında 117 kişi ölmüştür[85]. Sel baskınında en fazla Kahramanlar, Kemer, Namazgah, Şehitler, Karantina,

81 *Cumhuriyet*, 9 Ekim 1930, s.2
82 *Cumhuriyet*, 26 Ekim 1930, s.4
83 *Cumhuriyet*, 27 Ekim 1930, s.3
84 *Cumhuriyet*, 28 Ekim 1930, s.1, 2; *Cumhuriyet*, 29 Ekim 1930, s.2; *Cumhuriyet*, 31 Ekim 1930, s.2
85 *Cumhuriyet*, 1 Kasım 1930, s.4

Kordon Semtleri zarar görmüştür. 2 Kasım 1930 tarihinde Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili Dr. Refik Bey İzmir'e gelmiştir. Kızılay tarafından 1.600 kişi iskan edilmiş ve felaketzedelerin muntazaman olarak iaşeleri verilmiştir[86]. Manisa'da meydana gelen sel baskınında Muradiye köyünde 60 ev yıkılmıştır. Ayrıca üzümler ve eşyaları selleri götürmüştür. Adı geçen köye çadır ve sair eşya gönderilmiştir. Sel baskınında Manisa-İzmir şosesi bozulmuştur. Ayrıca telefon hattı harap olmuştur[87]. Muğla'da 30 Ekim 1930 tarihinde çok şiddetli yağmurlar yağmıştır. Yağmurdan bazı sokaklarda yüksekliği 4 metreye varan seller akmıştır. Bunun sonunda otomobiller su altında kalmıştır. Sel baskınında 300 ev yıkılmış ve 7 kişi boğulmuştur[88]. Adana'da yağan şiddetli yağmurlar neticesinde Seyhan Nehri taşmış, seller şehri istila etmiştir. Sel baskınında Yeni Mahalle su altında kalmıştır. Ayrıca Taşköprü civarındaki evler su tarafından çevrilmiştir. Adana'nın her yön ile ulaşımı kesilmiştir. Sel baskınından dolayı Adana halkı, Tepebağı denilen yüksek mahalleye gitmiştir[89]. Bir gün sonra Seyhan Nehrinde akan suyun yüksekliği 3 metreyi bulmuştur. Bu arada birçok kişi ağaç başlarına çıkmıştır. Bu kişiler kayıklarla kurtarılmıştır. Ayrıca Karşıyaka Semtinde, sular önemli miktarda yükselmiş ve 8 kişi boğulmuştur. Bu arada hastane de sel baskınına uğramıştır. Bunun üzerine hastanede bulunan kişiler, kayıklarla başka yere nakledilmiştir. Adana'nın kaza ve köylerle olan ulaşım ve haberleşmesi kesilmiştir. Adana'da meydana gelen sel baskını neticesinde birçok ev yıkılmıştır. Bu arada 700-800 kişi açıkta kalmıştır. Kızılay tarafından sel felaketzedeleri iskan edilmiş ve bunların iaşesi sağlanmıştır. Bunun yanında bir kısım felaketzede de hamamlara götürülmüştür[90].

Mersin'de de şiddetli yağmurlar neticesinde şehir, su altında kalmıştır[91]. Şiddetli yağan yağmurlardan Büyük Menderes Nehri taşmıştır. Taşan sular Aydın ovasını kapladığı gibi, karayollarında ulaşımın durmasına sebep olmuştur. Seller demiryolu üzerinde bulunan birkaç köprüyü de götürmüştür[92]. 9-10 Nisan 1931 günlerinde İzmir ve çevresine şiddetli yağmurlar yağmıştır. Yağmur neticesinde tarlalar su altında kalmıştır. Ayrıca bazı bağ kuleleri yıkılmıştır. İzmir'in Tire Kazasında da iki kadın sele kapılarak boğulmuştur[93]. Yağmurdan İzmir şehrinin bazı kesimleri ile çarşı civarını da su

86 *Cumhuriyet*, 3 Kasım 1930, s.4.
87 *Cumhuriyet*, 29 Ekim 1930, s.2.
88 *Cumhuriyet*, 1 Kasım 1930, s.4
89 *Cumhuriyet*, 15 Aralık 1930, s.4
90 *Cumhuriyet*, 16 Aralık 1930, s.3.
91 *Cumhuriyet*, 15 Aralık 1930, s.4
92 *Cumhuriyet*, 1 Şubat 1931, s.4.
93 *Cumhuriyet*, 10 Nisan 1931, s.3

basmıştır. Ayrıca Bahri Baba Semtinde 50 santim kadar yükseklikte su birikmiştir[94].

10 Nisan 1931 günü Ankara'ya şiddetli ve devamlı yağmurlar yağmıştır. Bunun sonunda Çubuk Çayı taşmıştır. Su taşkınında bazı evleri sular istila etmiştir. Yenişehir'de bulunan İncesu da yükselmiştir. Yağmurlardan Elektrik Fabrikası'nın önündeki meydan göl halini almıştır[95].

15 Nisan 1931 tarihinden itibaren yağan yağmurlardan Ceyhan Nehri beş metre yükselerek, Adana Vilayeti'nin merkez kazasının Misis Nahiyesine bağlı dört köy ve Karataş Nahiyesine bağlı üç köy ile vilayet merkezine tabi bir köyün sular altında kalmasına sebep olmuştur. Misis Nahiyesindeki köylerle karadan irtibat temini mümkün olmadığından, kayıklar vasıtasıyla köylerin halkına vilayetçe yardım yapılmıştır. Su altından kalan bir köye gelmekte olan, seyyar aşiretlerden bir kısmının hayvanlarını da sular götürmüştür. Ayrıca bu insanların feci bir durumda oldukları vilayetçe haber alınmıştır. Bunun üzerine bunların yardımına gitmek için, yolların çamurlu olmalarından dolayı otomobil gibi vasıtalardan istifade mümkün olmamıştır. Bu nedenle belediyece bir sal yaptırılmış ve afet bölgesine gönderilmiştir[96].

Bunun yanında Ceyhan Nehri, Cebeli Bereket Vilayetindeki kısmında da taşkın durumuna gelmiştir. Su istilasına uğrayan bu bölgedeki köylerle haberleşme kesilmiştir. Felaketzedelere mahallinden kayıklarla ekmek ve yiyecek gönderilmiştir. Ayrıca vilayet tarafından ihtiyat tedbiri olarak Kızılay Genel Merkezi'nden yüz çadır ve bin lira miktarında bir para istenilmiştir[97].

Adana ve Cebelibereket Valileri tarafından telgrafla Dahiliye Vekaletine, meydana gelen su baskını hakkında bilgi verilmiştir. Dahiliye Vekaleti de bu konuyu 18 Nisan 1931 tarihinde Başvekalet ile Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti'ne bildirmiştir[98].

İzmir'in Tire Kazası'nın Subaşı, Tulum, Naime ve Arapçı Köyleri su baskınına uğramıştır. Ayrıca Cellat Suyu da taşmış ve demiryolu hattını istila etmiştir. Meydana gelen su baskınından dolayı Tire ve Torbalı Kazalarında 10 bin dönüm yeni ekilmiş arazideki mahsul çürümüştür[99].

26 Mayıs 1931 günü saat 06.00'da başlayan ani ve çok şiddetli yağmurlar neticesinde Amasya'nın Seheni Köyü ile Bağna Köyünden gelen seller birçok tahribat yapmıştır. Sel baskınında 8 kadın,

94 *Cumhuriyet*, 11 Nisan 1931, s.3.
95 *Cumhuriyet*, 12 Nisan 1931, s.3.
96 Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Muamelat Genel Müdürlüğü Evrakı (BCA. Mua.) Fon Kodu: 30.10.0.0 Yer Nu: 117.819.4. Lef.1
97 Aynı Belge. Lef.1-2.
98 Aynı Belge. Lef.1-3.
99 BCA. Mua. Fon kodu: 030.10.0.0. Yer Nu: 117.819.6;*Cumhuriyet*, İstanbul 20 Nisan 1931, s.3

1 erkek ve 2 kız çocuk olmak üzere 11 kişi ölmüştür. 2 çocuk da kaybolmuştur. Bunun yanında 15'den fazla kişi yaralanmıştır. Morana Köyünde 8 ev kısmen, Seheni Köyünde 1 ev, 1 cami ve 1 mektep harap olmuştur. Bununla birlikte önemli miktarda üzüm bağı tahrip olmuştur. Tren istasyonu su altında kalmıştır. Kızılay tarafından felaketzedelere yardım için, afet mahalline gidilmiş ve gerekli yardımda bulunulmuştur. Hacıbayram ile Samurçay istasyonları arasındaki 6 kilometrelik bir demiryolu hattı harap olmuştur. Bu nedenle Samsun-Amasya demiryolu hattında ulaşım kesilmiştir[100]. Uşak civarına şiddetli yağmurlar yağmıştır. Yağmur sonunda Gelir Köyünde meydana gelen seller 2.500 dönümlük araziyi harap etmiştir. Ayrıca 3 kişi, 300 hayvan ve 5 ev seller tarafından götürülmüştür. Kaymakam ve jandarma komutanı afet mahalline gitmiştir[101]. Bilecik'te yağmurlardan meydana gelen seller neticesinde yollar bozulmuştur. Bunun yanında Ankara treni de Bilecik'e geç gelmiştir[102]. Manisa'da şiddetli yağmurlar meydana gelmiştir. Yağmurlardan Demirci Kazasında 20 sığırı seller götürmüştür. Borlu yolunu da sular tahrip etmiştir[103]. Ankara'da yağmurlardan Bent Deresinin taşması yüzünden, meydana gelen sel baskını neticesinde birçok baraka yıkılmıştır. Dikmen tarafından gelen sular da Yenişehir'i istila etmiştir. Ankara'nın Çubuk Kazasında da çok miktarda yağmur yağmış ve meydana gelen seller tahribat yapmıştır[104].

Trakya'da yağan yağmurlardan Meriç, Tunca ve Arda Nehirleri taşarak mıntıkalarındaki mahsullere çok zarar vermiştir. Taşkın esnasında Edirne'nin nehir kenarındaki mahalleleri de su içinde kalmıştır[105]. Ordu Vilayeti'nin Fatsa Kazası'nda 15 Temmuz 1931 günü sabah saat 04.00'de başlayan yağmur, öğleden sonra şiddetini arttırarak saat 15.30'da sağanak haline dönmüştür. Bu arada merkez kazanın tam ortasında bulunan ufak bir derenin suyu yükselmiştir. Bu durum da şehrin iki tarafı arasındaki ulaşım kesilmesine sebep olmuştur. Ayrıca meydana gelen sel baskını, önemli ölçüde hasar meydana getirmiştir. Sel baskınında Halk Partisi binası ile karşısındaki bir bina çökmüştür. Birkaç evde de önemli hasarlar meydana gelmiştir. Çarşı içinde manifatura mağazalarını da tamamen su basmıştır. Sülük Gölü ve Mağazalar başı denilen mahallerdeki mağazalar da suyun istilasına uğramıştır. Hükümet Caddesinde bir mağaza ve bir fırın çökmüştür. Merkez kazaya iki saat mesafede bulunan köylerde ekili araziler harap olmuştur.

100 *Cumhuriyet*, 27 Mayıs 1931, s.1.
101 *Cumhuriyet*, 27 Mayıs 1931, s.1.
102 *Cumhuriyet*, 27 Mayıs 1931, s.1.
103 *Cumhuriyet,* 3 Haziran 1931, s.3
104 *Cumhuriyet*, 12 Haziran 1931, s.1, 4; *Cumhuriyet,* 14 Haziran 1931, s.4.
105 *Cumhuriyet*, 14 Haziran 1931, s.4.

Kaza içindeki evleri de su basmıştır. Ayrıca hapishane de su baskınına uğramış, ancak mahkumlar kurtarılmıştır. Ordu-Fatsa arasında bulunan köprü, su altında kalmıştır. Fatsa-Reşadiye şosesi de sellerden geçilmeyecek bir hale gelmiştir[106]. 3 Eylül 1931 tarihinde İstanbul'da meydana gelen fırtınadan sonra şiddetli yağmur yağmıştır. 40 dakika kadar devam eden yağmur, bütün sokak ve caddeleri bir dere haline çevirmiştir. Meydana gelen seller önüne gelen her şeyi sürükleyip götürmüştür. Sel neticesinde şehir içi ulaşım kesilmiştir. Fırtına ve sel en fazla Fatih Semtinde hasar yapmıştır[107].

İki gün boyunca yağan şiddetli yağmurlar Aydın'da çayların taşmasına sebep olmuştur. Ayrıca geçitler kapanmıştır[108].

Edirne'de üç gün boyunca yağan şiddetli yağmurlardan sonra nehirler taşmıştır. 12 Aralık 1931 gecesi saat 10.00'dan sonra taşkın sular etrafı kaplamış ve sokakları doldurmuştur. Ancak sel baskınından önce, tedbir olmak üzere bazı evler boşaltılmıştır. Buna rağmen 400 ev su altında kalmıştır. Sel baskınında demiryolu tahrip olmuş, Edirne ile Karaağaç arasında ulaşım durmuştur[109].

Bartın'da son yağmurlardan sonra dereler taşmıştır. Bir kişi Kokarsu'dan geçerken sulara kapılarak boğulmuştur[110].

Bursa'nın Mudanya Kazasında son yağmurlardan meydana gelen seller, ekili arazileri harap etmiştir[111].

Trabzon'da yağan şiddetli yağmurlardan ve karların erimesinden meydana gelen seller, dereler üzerinde köylüler tarafından yapılmış olan birçok köprüyü götürmüştür. Trabzon Erzurum karayolu üzerinde de önemli tahribat yapmıştır. Bu yüzden bu yolda ulaşım bir müddet durmuştur. Of Sürmene karayolu da selden tahrip olmuştur. Ayrıca Kadahor'dan aşağı Hopsera köylerinin altında heyelan meydana gelmiştir. Bundan dolayı Kadahor Karayolu tamamen kapanmıştır. Konu hakkında Trabzon Valiliği tarafından 25 Mayıs 1933 tarihinde Dahiliye Vekaletine bilgi verilmiştir[112]. Tokat'ın Zile Kazasına bağlı 24 köyde şiddetli yağmur ve dolu yağmıştır. Bunun neticesinde birçok sığır ve koyun ile 1 kadın ve 1 çocuk seller tarafından götürülmüştür. Ayrıca ekinler harap olmuştur[113].

Bartın'da 36 saat fasılasız yağmur

106 *Cumhuriyet*, 22 Temmuz 1931, s.2.
107 *Cumhuriyet*, 4 Eylül 1931, s.4.
108 *Cumhuriyet*, 25 Eylül 1931, s.2.
109 *Cumhuriyet*, 13 Aralık 1931, s.3.
110 *Cumhuriyet*, 13 Aralık 1931, s.3.
111 *Cumhuriyet*, 28 Nisan 1932, s.3
112 BCA. Mua. Fon Kodu:030.10.0.0. Yer Nu: 117.820.10
113 *Cumhuriyet*, 17 Haziran 1933, s.2

yağmıştır. Bunun neticesinde Bartın Irmağı 4 metre kadar yükselmiştir. Meydana gelen taşkın esnasında iskele civarını ve orada bulunan bir kahvehaneyi su basmıştır[114].

Ankara'nın Kalecik Kazasında birdenbire başlayan yağmur ve dolu, geniş bir sahada önemli ölçüde zarara sebep olmuştur. Meydana gelen seller, bahçelerde önemli tahribat yapmıştır. Sel suları tarım aletlerini ve muhtelif cins hayvanları götürmüştür[115]. İstanbul'da 26 Eylül 1933 gecesi saat 09.00'dan sonra başlayan ve 27 Eylül günü de devam eden şiddetli yağmurlar, şehrin bazı semtlerinde ve bilhassa Haliç ile Boğaziçi'nin muhtelif yerlerinde seller meydana getirerek, tahribat yapmıştır. Ayrıca Beykoz Semtinde bulunan Fevzipaşa Caddesinde sel baskını meydana gelmiş ve sellerden bir depo ile bir dükkan harap olmuştur[116].

İzmir'de 25 Kasım 1933 gecesi şiddetini artıran yağmur, aralıksız olarak gece yarısına kadar devam etmiştir. Bu müddet zarfında şehrin birçok yerini su basmıştır. İki Çeşmelik Caddesinden akan sellerden yollar bozulmuş ve bir müddet trafik durmuştur. Ayrıca caddenin civarındaki kahvehaneleri de seller basmıştır. Damlacık Semtinden seller ile gelen molozlar, tramvay yolunu doldurmuş olduklarından, tramvaylar işleyememişlerdir. İthalat Gümrüğü'nün önü de seller ile dolmuştur. Seller Halimağa ve Yemişçi Çarşısında birçok dükkana girmiştir. Bunun yanında İzmir ile Karşıyaka, Buca ile Bornova arasında işleyen araçlar yolda kalmışlardır[117].

26 Kasım 1933 akşamından itibaren Aydın'a sürekli yağmur yağmıştır. Yağmur suları, Aydın ile Denizli arasındaki demiryolunun muhtelif yerlerini bozmuştur. Ayrıca Sultanhisar ile Çiftekahve arasında tahribat fazla olduğundan Denizli postası Aydın'a gecikmeli olarak gelmiştir[118].

İstanbul'da 14 Aralık 1933 günü akşamına kadar, hiç durmadan lodosla birlikte şiddetli bir yağmur yağmıştır. Bir aralık yağmur sağanak halinde uzun müddet devam etmiştir. Bu yüzden şehrin muhtelif yerlerini seller basmış ve birçok yerde ulaşım durmuştur[119].

Bursa'da birkaç gün lodos esmiş ve bu durum da Uludağ'daki karların erimesine sebep olmuştur. Buna daha sonra yağan yağmurlar da eklenince Bursa'da bulunan Deli Çay, Nilüfer Çayı ve Gök Dere taşmıştır. Bunun neticesinde Bursa ovasının bir kısmını sular basmıştır. Bu

114 *Cumhuriyet*, 12 Temmuz 1933, s.5
115 *Cumhuriyet*, 5 Ağustos 1933, s.4
116 *Cumhuriyet*, 28 Eylül 1933, s.2
117 *Cumhuriyet*, 26 Kasım 1933, s.3.
118 *Cumhuriyet*, 27 Kasım 1933, s.1.
119 *Cumhuriyet*, 15 Aralık 1933, s.2.

arada Saka Çiftliği, Panayırköy, Yenice, Peltik, Balıklı, İsabey ve Samanlı Köyleri ile diğer bir kısım köyler de su baskınına maruz kalmıştır. Bu köyler halkı köylerinden ve evlerinden dışarı çıkamamışlardır. Bunun yanında yola yakın köyler kısmen tahliye edilmişlerdir. Ancak bir kısım köylüler evlerinin üst katlarına sığınmışlardır. Taşan sular belediyenin duvarını da götürmüştür. Meydana gelen sel baskını ekili araziye de önemli miktarda zarar vermiştir[120].

Manisa'nın Akhisar Kazasında yağan şiddetli yağmurlardan Medar Çayı ve diğer suları taşmıştır. Taşkın esnasında köprüler, istasyon ve demiryolu hattı ile Manisa yolu sular altında kalmıştır[121]. Malatya'nın Darende Kazasında üç gün yağmur yağmıştır. Bunun sonunda her tarafı seller basmıştır. Bu arada 50 koyun da sellere kapılarak telef olmuştur[122]. 30 Mayıs 1934 günü Ankara'ya 40 dakika devam eden dolu ile karışık yağmur yağmıştır. Bu müddet zarfında yağmur bütün şiddeti ile devam etmiştir. Bu esnada bazı binaların alt katlarını su basmıştır. Ayrıca telefon ve telgraf telleri kopmuştur. Bu nedenle bir müddet Ankara'nın İstanbul ile haberleşmesi kesilmiştir. Bunun yanında bazı ağaçlar devrilmiştir[123]. Ankara'ya bir gün sonra da yağmur yağmıştır. Yağan yağmurlardan Bent Deresi taşmış ve etrafındaki evleri su basmıştır[124]. 1 Haziran 1934 günü Uşak ve havalisine şiddetli yağmurlar yağmıştır. Yağan yağmurların meydana getirdiği seller, birçok bağ kulübesini yıkmış ve ağaçları köklerinden devirerek sürüklemiştir. Ayrıca şehrin ortasından geçen dere taşarak, Tabakhane'deki köprülerden beş tanesini yıkıp götürmüştür. Seller bir miktar da sığır götürmüştür. Bunun yanında dere civarındaki sebze bahçelerini ve pancar tarlalarını seller basmıştır[125]. 20 Haziran 1934 günü saat 16.00'da ani olarak yağan dolu ve yağmurlar, Uşak şehrinin her tarafının su içinde kalmasına sebep olmuştur. Afet halinde gelen seller birçok evin duvarını yıkmış, bazı evlerin eşyasını götürmüştür. Postane Sokağı'ndan geçen seller, İslice Mahallesinde 5 evi kısmen harap etmiştir. Aybey Mahallesinde de 50 evin duvarı selden delinmiş ve evlerde bulunan eşyaları sürüklemiştir. Ayrıca bağlar tamamen su ile dolmuştur. Sel baskını neticesinde meydana gelen zarar büyük olmuştur[126].

Aynı gün öğleden sonra saat 15.00'de Muğla'da da şiddetli yağmurlar yağmıştır. Bunun sonuncunda dereler taşmış, sokaklardan seller akmıştır[127].

---

120 *Cumhuriyet*, 18 Aralık 1933, s.1;*Cumhuriyet*, 19 Aralık 1933, s.3
121 *Cumhuriyet*, 5 Şubat 1934, s.3.
122 *Cumhuriyet*, 16 Mayıs 1934, s.3.
123 *Cumhuriyet*, 31 Mayıs 1934, s.3.
124 *Cumhuriyet*, 1 Haziran 1934, s.3
125 *Cumhuriyet*, 2 Haziran 1934, s.3
126 *Cumhuriyet*, 21 Haziran 1934, s.3
127 *Cumhuriyet*, 21 Haziran 1934, s.3

Muğla'nın Bodrum Kazasında da yağan şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller, Misgibi Köyünden bir kadın, bir deve ve iki sığırı denize sürüklemiştir[128]. Bursa'nın İnebolu Kazasının Abana Nahiyesine bağlı Zirma Köyünden bir kadın, birden bire başlayan yağmurda, otlatmakta olduğu koyunlarla birlikte evine dönerken Avlukul Deresinden geçmek istediği sırada, sulara kapılarak boğulmuştur[129]. 24 Haziran 1934 günü akşamüzeri Sivas'ın Zile Kazası ve çevresine yağmurlarla beraber dolu yağmıştır. On dakika kadar devam eden dolu yağışı sonunda meydana gelen seller, kazanın kenar mahallelerindeki evlere dolmuştur. Ayrıca seller birçok bostan, bağ ve ekin ile afyon, tütün ve pancar tarlalarını bozmuştur. Bahçelerde de birçok ağacı sökmüştür. Meydana gelen hasarın tespit edilmesi için çalışma başlatılmıştır[130].

24 Haziran 1934 günü Çorum'da yağan dolu, Oymaağaç, Karaburçak, Gürcü, Yeniköy ve Bayat Köylerinde pancar bahçelerini, bağ ve diğer bahçeler ile ekinleri toptan tahrip etmiştir. Karacaköy'de de iki kişi sellere kapılarak boğulmuştur[131].

28 Temmuz 1934 günü Isparta'da bir saat kadar süren oldukça şiddetli yağmur yağmıştır. Bunun üzerine Beldibi ve Kökçay Derelerinden gelen çok kuvvetli sel, şehrin ortasından geçen büyük çaya hücum etmiştir. Çay suları taş ve kaya parçalarını sürüklemeye başlamıştır. Bu arada selden Çoban köprüsü ve diğer iki köprü yıkılmıştır. Seller Kuyu Mahallesini işgal etmiş ve burada 5-6 evin alt kısımlarını taş ve toprakla doldurmuştur. Seller bahçe ve bağlarda büyük hasar yapmıştır[132].

Kayseri'de 1 Ağustos 1934 gecesi meydana gelen şiddetli yağmur, şehirde tahribat yapmıştır. Talas Nahiyesinde, Reşadiye ve Akçakaya Köylerinde şiddetli dolunun meydana getirdiği sel, önemli miktarda zarara sebep olmuştur. Sel, Talas Nahiyesinde 110 eve girerek, eşyalar ile erzakı mahvetmiştir. Selden 8 ev ve 3 garaj yıkılmıştır. 70 bağ ve bahçe harap olmuştur. 3 at, 3 inek ve 4 koyun telef olmuştur. Ayrıca 2 ahşap köprü yıkılmış, birkaç köprü de harap olmuştur. Seller, Kayseri, Talas ve Zincidere yollarını da tahrip etmiştir. Reşadiye ve Akçakaya köylerinde de 4 evi su götürmüştür. 34 ev ve 2 değirmen su altında kalmış, bütün erzak ve eşyalar mahvolmuştur. 4 dana, 1 öküz, 13 koyun, 2 merkep ve 1 inek telef olmuştur. Ayrıca 80 parça bağ ve bahçe harap olmuştur. 21 evde 100 nüfus iaşeye muhtaç bir hale gelmiştir. Bütün köy yolları ve telefon hatları hasara uğramıştır[133].

---

128 *Cumhuriyet*, 22 Haziran 1934, s.3
129 *Cumhuriyet*, 24 Haziran 1934, s.6.
130 *Cumhuriyet*, 25 Haziran 1934, s.3.
131 *Cumhuriyet*, 25 Haziran 1934, s.3.
132 *Cumhuriyet*, 29 Temmuz 1934, s.1, 3
133 *Cumhuriyet*, 2 Ağustos 1934, s.1, 4.

26 Ocak 1935 günü esen lodos rüzgarı neticesi Edirne'nin kuzeyindeki Balkanlardan eriyen kar ve yağmur suları Tunca ve Meriç Nehirlerinin sularının seviyesini yükseltmiştir. Bunun üzerine 27 Ocak günü saat 22'00'de Edirne'nin merkezinde bulunan Gazimihal, Türkoğlu, Tabakhane, Kirişhane ve Kurthoca mahallelerinden 300'e kadar evi su basmıştır. Yetkililer tarafından alınan önlemler ve sabaha kadar devam eden uğraşılar sonunda bu bölgedeki insanlar tamamen kurtarılarak, uygun mahallere yerleştirilmiştir. Su altında kalan bu mahallelerdeki ahşap ve kerpiçten yapılmış olan Gazimihal Mahallesinde 8, Kirişhane Mahallesinde 3, Türkoğlu ve Kurthoca Mahallelerinde 6 ev kısmen yıkılmıştır. Su baskını sırasında insan kaybı olmamıştır. Ancak 2 at boğulmuştur. Su baskını mıntıkası haricinde kalan Edirne'nin Yeni İmaret Mahallesi'nden 30 yaşlarında Fatma adında bir kız 28 Ocak günü bir saat kadar süren şiddetli yağmurdan yıkılan evinin duvarı altında kalarak ölmüştür. Meydana gelen bu su baskını Bulgaristan'daki Mustafa Paşa mevkisinde bulunan Kadıköy kapısı ile Edirne'nin Maraş Kapısı civarında tren hattını kısmen bozmuştur. Bundan dolayı tren ulaşımı durmuştur. Bunun yanında Edirne'nin Kavaklı Kazası'nda yağan yağmurdan dolayı bir öküz boğulmuştur. Su baskını Meriç Nehri boyunda Ede ovasını da etkilemiştir. Su baskını 28 Ocak 1935 tarihinde saat 07.00 'de kabarma hızını kesmiş ve yavaş yavaş inmeye başlamıştır. Bunun yanında Edirne Hilaliahmer Cemiyeti ellerinde mevcut olan 240 lirayı ve Trakya Genel Müfettişliği de 100 lira miktarında bir parayı sel felaketzedelerine yardım için vilayete vermişlerdir. Ayrıca felaketzedelere yardım için belediye de icap eden tedbirleri almıştır[134].

Bir müddet sonra yine kerpiç ve ahşap olmak üzere birer ikişer odalı 59 ev daha yıkılmıştır. Taşan su Kazaova köprüleri arası ile Kirişhane bahçeliklerini örtmüş ve ekinler üzerinde tahminen 11.160 lira kadar zarar yapmıştır. 30 Ocak 1935 günü saat 14,00'te yalnız Meriç, kısmen de Tunca suları tekrar taşmaya başlamıştır. Adı geçen nehirler 10 saat içinde 2 metre 45 cm. yükseldikten sonra saat 24.00'de hızını kesmiş ve yavaş yavaş inmeye başlamışlardır[135].

Edirne'de meydana gelen sel baskını Edirne Vilayeti tarafından Trakya Umum Müfettişliğine bildirilmiştir. Adı geçen müfettişlik de konu hakkında Dahiliye Vekaletini haberdar etmiştir. Dahiliye Vekaleti de sel baskını hakkında Başvekaleti bilgilendirmiştir[136]. Üç günden beri şiddetli lodosun erittiği kar suları ve 14 Şubat 1935 gecesi yağan şiddetli yağmur sebebi ile Niğde'nin Aksaray Kazasının

134 BCA.Mua. Fon Kodu.7.:30.10.0.0 Yer Nu: 117.821.13. Lef.1-7; Ayrıca bakınız; *Cumhuriyet*, 29 Ocak 1935, s.1, 6.;Ayrıca bkz: *Cumhuriyet*, 30 Ocak 1935, s.3. *Cumhuriyet*, 31 Ocak 1935, s.1.
135 BCA.Mua. Fon Kodu.7.:30.10.0.0 Yer Nu: 117.821.13. Lef.8-10.
136 Aynı Belge: 11-15

ortasından geçen Ulu Irmak taşmıştır. Taşan sular, Aratol köyüne hücum etmiştir. Ancak köyün kenarından geçen ve sıtma mücadelesi için açılan kanal, taşkın suları toplamış, köyü büyük bir felaketten kurtarmıştır. Fakat sular değirmen bentlerini yıktığı için, mal kaybına sebep olmuştur. Elektrik santrali de su baskınında yıkıldığından şehir elektriksiz kalmıştır[137].

Mersin Vilayetinin Silifke Kazası yakınında bulunan Göksu Çayı, taşarak su baskınına sebep olmuştur. Su baskınına uğrayanlara Kızılay sosyetesi tarafından 1.000 lira yardım yapılmıştır[138].

4 Şubat 1936 günü lodos fırtınası ve yağmurdan dolayı İstanbul'un Haliç bölgesi ile Anadolu sahilleri su istilasına maruz kalmıştır. Bilhassa Haliç'te Yemiş, Eyüp, Hasköy, Fener ve Balat tarafları iç sokaklara kadar deniz suyu ile dolmuştur. Bunun için sokaklardan yayaların geçmesi imkansız bir hale gelmiştir. Keresteciler Halinin bulunduğu meydan, bir göl manzarası halini almıştır. Bunun yanında Balıkhane civarındaki sokaklar sular içinde kalmıştır. Kağıthane Deresi de taşarak, civar çayırları su altında bırakmıştır. Ayrıca Anadolu sahillerindeki bahçe ve bir kısım evler de su baskınına maruz kalmıştır[139]. İzmir Vilayetinin Tire Kazasında ve Tepe Köyünde bir su baskını meydana gelmiştir. Su baskınında felakete uğrayanlara Kızılay tarafından yardım yapılmıştır. 10 kişilik bir ekip tarafından felaketzedelere mühim miktarda erzak, üzüm, helva ile ayakkabı, çorap ve elbiselik kumaşlar ile kaput bezi dağıtılmıştır[140].

Balkanlarda ve Edirne havalisinde günlerden beri yağmakta olan şiddetli yağmurlar neticesinde, Tunca, Meriç ve Arda Nehirlerinin suları, 19 Mart 1936 gecesi birden bire yükselmeye başlamış, daha sonra da etrafa yayılarak, nehir boylarındaki arazi ve evleri basmıştır. Su taşkını gece saat 23.00'te baş göstermiştir. Birçok mahalle su altında kalmıştır. Bu arada Gazimihal, Ayşekadın ve Kirişhane Mahallelerinde 30 kadar ev su altında kalmıştır. Bu mahallerde oturanlar ve eşyaları itfaiye tarafından sandallarla kurtarılmıştır. Ancak taşkın suları sürekli artmıştır. Taşkın suları Meriç Nehri boyunda Söğütlük denilen ormanı aşarak Edirne-Karaağaç yolunun mühim kısmını bastığından Karaağaç ile Edirne arasındaki ulaşım durmuştur. Sular Tunca'da 4, 25 metre, Meriç ve Arda'da 4, 35 metre yükselmiştir[141]. 20 Mart 1936 gecesi saat 03.00'den sonra nehirlerin sularının tekrar yükselmesi sonunda Yeni ve Orta İmaret, Tabakhane, Darülhadis, Süleymaniye, Küçükpazar, Uzunkaldırım, Kasımpaşa ve Kirişhane mahallelerinin tahliyesine lüzum görülmüş ve sabaha kadar birçok ev boşaltılmıştır.

137 *Cumhuriyet*, 15 Şubat 1935, s.3.
138 *Cumhuriyet*, 6 Mayıs 1935, s.3.
139 *Cumhuriyet*, 6 Şubat 1936, s.2.
140 *Cumhuriyet*, 2 Mart 1936, s.3.
141 *Cumhuriyet*, 20 Mart 1936, s.1, 9.

Sel baskınından dolayı trenler gecikmeli olarak Edirne'ye gelmiştir. Edirne ile Karaağaç arasındaki ulaşım saat 11.00'de sağlanmıştır. Banaköy'de 270 evden 200'ü sular altında kalmıştır. Kazanova, Kırıkkavak, Kirişhane, Karaağaç, Demirtaş ova ve bahçeleri ile Tunca boyundaki Hatip ve İnes Köyleri, Değirmen ve Yeniköy ovaları, Karacaköy Numune Çiftliği su altında kalmıştır. Valilik tarafından şehirdeki felaketzedelere yiyecek dağıtılmaya başlanmış ve sular altında kalan Bosna Köyüne de kayıklarla ekmek gönderilmiştir[142]. Üç gün boyunca Kars ve civarında devamlı lodos esmiş ve sıcaklar birden bire yükselmiştir. Bunun sonunda da Kars'ın civarında bulunan dağlardaki eriyen karlar, Kars Çayını yükseltmiştir. Taşan sular çayın kenarında bulunan un fabrikasının alt kısmı ile buğday depolarını ve çayın etrafındaki evlerin alt katlarını basmıştır[143]. Beş gün beş gece boyunca sürekli yağan yağmurlardan Seyhan Nehri, normal seviyesinden 5, 75 metre yükselmiştir. 6 Aralık 1936 günü meydana gelen su taşkını neticesinde, Adana şehrinin büyük bir kısmı su altında kalmıştır. Süratle boşaltılan mahalleler halkı, belediye tarafından otel ve hanlara yerleştirilmiştir. Halkevi kısmen yıkılmıştır. Kız Lisesi ile Hapishane boşaltılmıştır. Hükümet Konağının bodrum katını su basmıştır. Su baskını esnasında Seyhan ile Ceyhan Nehirleri birleşmiştir. Su baskınından dolayı ovada bulunan köyleri ile haberleşme ve ulaşım kesilmiştir[144]. Ayrıca ova köylerinden bir kısmında evlerin çoğu yıkılmıştır. Su baskınında en fazla tahribata uğrayan yerler Karşıyaka Mahallesi ile şehrin güneyindeki mahalleler olmuştur. Şehirde 500'den fazla ev yıkılmıştır. Şehre yakın köylerde yıkılan evlerle birlikte bu sayı 1200'e ulaşmıştır. Su baskınına uğrayan ve evsiz kalan insanlardan 4.000'i camilere yerleştirilmiştir. Bu arada 7 Aralık 1936 sabahı Seyhan nehrini yine yükselmiş ve sular nehrin kenarında bulunan mahalleleri kaplamıştır. Öğleden sonra saat 04.00'e doğru da suyun yüksekliği birden bire artmış ve sular şehrin iç mahallelerine kadar kaplamaya başlamıştır. Hükümet Konağının bulunduğu kısım, Ocak Mahallesi ve civarı 1,5 -2 metre yüksekliğinde su altında kalmıştır[145]. Açıkta kalan insanlar muhtelif evlere, camilere ve medreselere yerleştirilmiştir. Bir kısmına da yiyecek ve giyecek temin edilmiştir. Şehirde ve irtibat kurulan altı köyde yıkılan evlerin sayısı 1.500'ü, yardıma muhtaç felaketzedenin sayısı 8.000'i bulmuştur. Kızılay merkezi de felaket mahalline 6 bin lira para ile kafi miktarda iç çamaşırı, 1.000 yatak ve yastık ile 300 çadır göndermiştir. Sel felaketine uğrayanlara Cumhurbaşkanı M. Kemal Atatürk tarafından da 10 bin lira miktarında bir para tahsis edilmiş ve bu paranın

142 *Cumhuriyet*, 21 Mart 1936, s.3; Bosna köyünde meydana gelen sel baskınlarının tahlili için bkz: BCA.Mua. Fon Kodu: 030.10.0.0 Yer Nu: 73.478.5
143 *Cumhuriyet*, 13 Nisan 1936, s.1.
144 *Cumhuriyet*, 7 Aralık 1936, s.1, 7.
145 *Cumhuriyet*, 8 Aralık 1936, s.1, 6.

dağıtımı Kızılay'a tevdi edilmiştir[146]. 9 Aralık 1936 günü şehrin güney batısında bulunan altı köyle irtibat temin edilmiştir. Sokaklarda, caddelerde çamurların ve yıkılan ev enkazlarının kaldırılmasına çalışılmıştır[147]. Seyhan Nehrinin sularının çekilmesi üzerine Adana'da ulaşım imkanı sağlanan ve belediye hududu dahilinde bulunan Akkapı'da 200, Ada Sokağında 200, Köprü Sokağı ve Havuzlu Bahçe'de 250, Midik'te 200, Mirza Çelebi'de 20, Mihmandar'da 20, Şahinağa'da 14, Deniz kuyusunda 28 ve toplam 938 evin yıkıldığı anlaşılmıştır. Bu mıntıkada 250 kişinin yardıma muhtaç olduğu ortaya çıkmıştır. Bu afetzedelere ekmek gönderilmiştir. Bunun yanında Kızılay'ın gönderdiği çadırları kurmak için, Defterdarbağı ismi ile anılan Erkek Muallim Mektebi civarındaki saha seçilmiştir. Çadırların 12 Aralık 1936 tarihinden itibaren buraya kurularak, şehirde bulunan 1.618 felaketzedenin yerleştirilmesi planlanmıştır[148]. Bu arada su baskını esnasında şehirdeki fabrikalar da tahrip olmuştur. Kızılay tarafından bütün felaketzedeler ısıtılmakta, giydirilmekte ve iaşeleri temin edilmektedir. Yapılan tespitlere göre sel baskınında ölenlerin sayısı 39 dür. Bunun yanında 900 hayvan da ölmüştür. Ayrıca belediye hududu dahilinde yıkılan evlerin miktarı 1.773'e çıkmıştır. Tuzla, Köprügözü ve Narkulak mevkileri henüz suların istilasından kurtulamamıştır. Halkın felaketzedelere yapmış olduğu yardım miktarı da 11 bin lirayı geçmiştir[149]. Mersin Belediyesi de Adana sel felaketzedelerine 5 ton kömür göndermiştir. Bunun yanında yurdun her tarafından Adana'ya para yardımları yapılmış ve üzüntü telgrafları gelmiştir[150].

Ankara'da 4 Haziran 1937 günü öğleden sonra saat 13.30'da başlayan yağmur, birdenbire şiddetini arttırmıştır. Bunun sonunda şehirde birçok evin bodrum katlarını su basmıştır. Ayrıca birkaç ağaç seller tarafından sürüklenmiştir[151].

2 Eylül 1937 günü Çorum'un güneyine tesadüf eden mıntıkada başlayan şiddetli bir fırtına ile birlikte yağan dolu ve yağmur, Hatap Deresinden geçen Çorum-Yozgat şosesini harap etmiştir. Yağmurdan Babaoğlu Köyünde 4 ev yıkılmış, 2 bahçe bozulmuş, henüz kaldırılmayan ve harmanda birikmiş olan hububat da mahvolmuştur. Aynı mıntıkadaki Tarhan Tozlusu Köyünde de bir ev yıkılmış, çok miktarda hububat ve bir miktar hayvan sel sularına kapılarak mahvolmuştur[152]. 2 Ekim 1937 tarihinde İstanbul'da gece yarısından sonra başlayarak, sabaha kadar aralıksız devam eden yağmurlar, şehrin bazı semtlerinde seller meydana getirmiştir. Bu arada Ortaköy ve Kasımpaşa

146 *Cumhuriyet*, 9 Aralık 1936, s.1, 8.
147 *Cumhuriyet*, 10 Aralık 1936, s.1.
148 *Cumhuriyet*, 11Aralık 1936, s.6
149 *Cumhuriyet*, 12 Aralık 1936, s.1, 5.
150 *Cumhuriyet*, 13 Aralık 1936, s.8.
151 *Cumhuriyet*, 5 Haziran 1937, s.3
152 *Cumhuriyet*, 7 Eylül 1937, s.5.

Dereleri taştığı gibi, Eyüp'te Bülbül Deresi sırtlarından gelen sular da caddeyi kaplamıştır. Seller 2 at arabasını denize sürüklemiştir. Bu esnada sürücüler kurtulmuş, hayvanlar ise boğularak ölmüşlerdir[153]. 10 Ekim 1937 tarihinde de İstanbul'da gece yarısından sonra büyük bir fırtına ile birlikte yağan yağmur sağanak halini almıştır. Yağan yağmur şehir içindeki dereleri taşırmıştır. Meydana gele seller, yüksek yerlerden aşağı caddelere toprak ve kum doldurmuştur[154].

Manisa'ya yağan bol yağmurlardan meydana gelen seller, şehir içindeki caddelerden nehir gibi akmıştır[155].

İzmit Vilayetinde yağan son yağmurlardan dolayı dağdan inen taşlar, İzmit ile Büyük Derbent istasyonu arasındaki demiryolunu bozmuştur. Bu nedenden dolayı tren seferleri aksamıştır[156].

İki gün boyunca Konya'ya yağmur yağmıştır. Yağan yağmurlardan Meram Deresi ile Keçi Deresinin suları yükselerek, 28 Kasım 1937 gecesi saat 01.00'den itibaren taşmaya başlamıştır. Taşan sular Konya'yı kaplamıştır. Şiddetle akan sular, İstasyon civarındaki Havzan Dağı'nda iki kola ayrılarak şehre hücum etmiştir. Suyun akış yollarından biri, kuzey istikametinde ilerleyerek İstasyon, Askeri Ortaokul, Zindan Kalesi, Musalla, Tarlabaşı taraflarına, diğeri de İstasyonun güney istikametinden şehrin batısına uzanmıştır. Bunun sonunda Talimhane, Söylemezin Konağı, Muhacir Pazarı ve Larende Caddesi sular altında kalmıştır. Kuzeye akan sular Hastane'den sonraki mahallelerden Tayyare Meydanına doğru yayılmıştır. Su baskınında şehirde en çok hasar Mamuriye, Selimiye ve Devr-i cedid mahallelerinde meydana gelmiştir. Su baskını neticesinde. 30 ev yıkılmış, tehlikeli görülen bazı evler boşaltılmıştır. Felaketzedeler uygun mahallere yerleştirilmiş ve kendilerine yemek verilmiştir[157].

Yağan şiddetli yağmurlardan Gediz Nehri, Manisa'dan Menemen'e doğru taşarak ovanın bir kısmını kaplamıştır. Bu arada Eski Harmandalı, Yeni Harmandalı ve diğer bir köyü su basmıştır. Köylerdeki halk kurtarılmıştır. Salihli ve Demirci Kazaları çevresine de şiddetli yağmurlar yağmış ve buralarda dereler taşmıştır. Küçük Menderes ovasında da su baskını meydana gelmiştir. Küçük Menderes nehri, Hacı Hüseyinler Köyü civarında yapılmış olan yeni kanalda, bir yarık meydana getirmiştir. Bununla birlikte kanal suları da yükselmiştir. Bergama'da bulunan Bakırçayı, yukarıdan gelen sellerin ve

153 *Cumhuriyet*, 4 Ekim 1937, s.1.
154 *Cumhuriyet*, 12 Ekim 1937, s.5.
155 *Cumhuriyet*, 12 Ekim 1937, s.3
156 *Cumhuriyet*, 17 Ekim 1937, s.1
157 *Cumhuriyet*, 29 Kasım 1937, s.1, 7

çayların gittikçe kabarmasıyla taşmıştır. Taşan sular İzmir-Bergama yolunda Simitçi Köyü yakınında bir köprüyü yıkmıştır. Ayrıca iki kadın da sellere kapılmıştır. Bunlardan birisi kurtarılmış, diğeri de boğulmuştur. İzmir-Kızılçullu arasındaki demiryolu hattı da yağmurlardan meydana gelen heyelan yüzünden kapanmıştır[158].

Bursa'nın Karacabey ve Kemalpaşa Kazalarında sel baskını meydana gelmiştir. Hava lodoslamış olduğundan dağlarda bulunan karlar erimeye başlamıştır. Ayrıca yağmur da yağdığından çaylar kabarmaya başlamıştır. Apolyont Gölü taşmış ve Karacabey şosesinin iki tarafını tamamen kaplamıştır. Bunun yanında Karacabey'in 15'den fazla köyü su baskını altında kalmıştır. Bu köyler halkı ile hayvanları ve eşyaları kaymakam ve jandarma kumandanının nezareti altında, askeri tombaz bölükleri ve sandalcılar vasıtasıyla Balıkesir'in köylerine nakledilmişlerdir. Bunun yanında Karacabey'den bu köylere sürekli olarak erzak gönderilmiştir[159].

Ege bölgesinde 1 Şubat 1938 gecesi başlayan ve devam eden yağmurlardan Gediz nehri taşmıştır. Bunun sonunda Manisa ve Menemen ovaları sular altında kalmıştır. Kasaba'nın Irlamaz Çayı da taşmış ve Kasaba-Çobanisa arasındaki demiryolu köprüsünü bozmuştur. Bağlar tamamen sulara gömülmüştür. Seller demiryolu köprülerinin üzerinden aşmıştır[160]. Ayrıca Manisa ve Menemen'de bazı köyler arasında ulaşım durmuştur. Bu esnada Küçük Menderes nehri de yükselmiştir. Bayındır ve Ödemiş Kazaları arasında bulunan Uladı Çayı'nın suları da yağmur sularından yükselmiştir. Taşan sular Çamlı, Çıplak ve Hacılı köylerini basmıştır. Su baskınında bazı kerpiç evler yıkılmıştır. Bozulan demiryolu köprüsü İzmir'den gelen ekip tarafından tamir edilmiştir. Bütün demiryolu hattı boyunda sular köprüleri ve demiryolunu aşmıştır. Nazilli, Bozdoğan arasında Büyük Menderes Nehri de, mecrasını aşarak ovayı basmıştır. Bu durum civar köyleri arasında ulaşımın kesilmesine sebep olmuştur. Burhaniye ve Horsunlu istasyonları arasında bulunan Gezlek Çayı da taşmıştır. Taşan sular demiryolu üzerinde 280'nci kilometrede 21 metre uzunluğunda bir hattı bozmuştur. Bu yüzden İzmir ile Nazilli arasındaki ulaşımı kesilmiştir. Son yağmurlardan Gediz Nehrinin taşması yüzünde ova su altında kalmıştır. İstihkam taburunun iki tombazı bir köyü boşaltmıştır. Umay Köyünde bir kamyon seller altında kalmıştır. Seller büyük bir şiddetle akmıştır. Bu yüzden birçok köy su içinde kalmıştır[161]. Bunun yanında Gediz Nehri Menemen'in Beğendi mevkisindeki setleri kısmen yıkmıştır. Taşan sular Kesik Köy ile Tuzçollu, Yanık ve Musabey

158 *Cumhuriyet*, 7 Ocak 1938, s.1, 7
159 *Cumhuriyet*, 18 Ocak 1938, s.3
160 *Cumhuriyet*, 2 Şubat 1938, s.3
161 *Cumhuriyet*, 3 Şubat 1938, s.1, 8

Köylerinin arasını kaplamış ve 10 bin dönüm ekili arazi sular altında kalmıştır. Gediz Nehri'nin taşan suları Manisa'nın Veziroğlu, Mahmudiye, Hamzabeyli, Eskiharmandalı köylerini de basmıştır. Halk su baskını sebebi ile suyun ulaşamayacağı yerlere çekilmiştir. Bu arada Karadere Suyundan geçmekte olan Hatipler Köyü Muhtarı Ahmet, atı ile beraber suların akıntısına kapılarak boğulmuştur. Bayındır'ın Uladı Çay'ı, Çıplakelifli ve Fırınlı Köylerini su altında bırakmıştır. Halk evlerinden kaçarak ağaçlara ve çatılara tırmanmıştır. Felaketzedeler Falaka Köyü civarına yerleştirilmiştir. Küçük Menderes Nehri de, Bayındır içindeki mecrasında taşarak, Haf ve Çırpı Köylerini basmıştır. Ayrıca Tire hududu üzerinde Mahmutlar Köyü ile Hüseyin Ağa Köprüsü civarındaki arazi ile Delikli, Burgaz ve Subaşı köylerini istila etmiştir. Sel baskınında ekili arazi zarar görmüştür. Büyük Menderes Nehri mıntıkasında da Aydın ve Çine ovalarını geniş ölçüde su kaplamıştır. Bunun yanında seller Manisa'da birçok köye hücum etmiştir. Şehir civarındaki bağlarda kalan halkın kurtarılması çalışılmıştır. Bu arada Gediz Nehri, Hamzabeyli Köyü önlerinde yeni bir mecra açarak, Nif Çay'ı ile birleşmiştir[162].

Ancak yağmurun sürmesi yüzünden Gediz ve Menderes Nehirleri yükselmeye devam etmiştir. Gediz Nehri Menemen -Bergama şosesinden aşmıştır. Bu nedenle ulaşım kesilmiştir. Ayrıca Söke'deki Balat ovasının 50 bin hektarlık kısmını da su basmıştır. Bunun için hayvanlar dağlara götürülmüştür. Kaymakamlıkça temin edilen kayıklarla mahsur kalan insanlar kurtarılmıştır. Ekili arazide meydana gelen zararın 500 bin lira olduğu tahmin edilmektedir[163].

Bu esnada Küçük Menderes, Cellad Gölü'nün islaçına açılan kanallarını toprakla doldurmuştur. Tire'nin Mahmudlar köprüsü yakınındaki setleri yıkan su, ovayı kaplamıştır. Tire ile Aydın arasında telefon görüşmesi kesilmiştir. Gediz yükselmeye devam etmiştir. Foça'da Üçtepeler, Maltepe, Armutalan ve Gerenköy ovalarının Tuzlu burnundan mansıba kadar olan kısmını su basmıştır. Bu bölgede yaşayan halk, sandallarla kurtarılmıştı. Su baskını sonunda Aydın ovasını su kaplamıştır. Ayrıca Aydın- Çine yolu bozulmuştur. Gece Menemen havalisine yağmur yağdığı için, Gediz Nehrinin suları kabarmaya devam etmiş ve Büyük Gediz köprüsü üzerinden aşmaya başlamıştır. Sular Menemen- Bergama şosesi üzerinden de aşmakta olduğu için 5 Şubat 1938 günü bu iki şehir arasında ulaşım durmuştur. Bütün Menemen ovası su altında kalmıştır[164].

Bolu çevresinde iki gün boyunca yağan kardan sonra, 2 Nisan 1938 günü hava lodosa çevirmiştir. Bunun yanında sabaha kadar fasılasız yağan yağmur karları birdenbire

162 *Cumhuriyet*, 4 Şubat 1938, s.1, 8
163 *Cumhuriyet*, 5 Şubat 1938, s.3.
164 *Cumhuriyet*, 6 Şubat 1938, s.1, 3

eritmiştir. Bu yüzden dereler taşmıştır. Bolu ovasından geçen büyük su, etrafındaki tarlalara oldukça zarar vermiş ve bir kısım ovayı su altında bırakmıştır. Su baskınında şose üzerinde bulunan bazı köprüler yıkılmıştır. Bu nedenle Mudurnu posta kamyonu, Kireç köprüsü başında kalmıştır[165].

Yağan şiddetli yağmurlar yüzünden dağlardan inen seller, Konya, Akşehir ve Karaman'da bazı bağ ve tarlaları hasara uğratmıştır. Bilhassa Karaman'da önemli miktarda hasar meydana gelmiştir[166]. .

Birkaç gün boyunca durmadan yağan yağmurlar neticesinde karlar erimiş ve sular ırmakları taşırmıştır. Taşkın sular Sivas'ın Hafik Kazasının Çay mahallesini tamamı ile kaplamıştır. Civardan geçen Kızılırmak nehri de yatağından taşarak, civarındaki birçok araziyi sular kaplamıştır[167]. 3 Mayıs 1938 günü İstanbul'a yağan şiddetli yağmurdan tramvaylar işleyememiştir. Sellerin getirdiği molozlar caddeleri kaplamıştır. Bu arada Valikonağı Caddesinde bir ev ile Feriköy'de Kahraman, Kasımpaşa'da Pişmaniye, Yenişehir'de Karnaval, Bostanbaşı'nda Çukurcuma sokaklarını ve bu sokaklarda bulunan evlerin alt katlarını su basmıştır. Bu yağmurda Kasımpaşa ve Ortaköy dereleri de taşmıştır. Öğleden sonra yağmurun ara verdiği zaman da, derelerin kıyılarına temizlik grupları, kamyonlarla sevk edilmiş ve biriken taş, toprak temizlenmiştir.[168]

Karların erimesi ve yağmurların devamlı bir surette yağması yüzünden Fırat Nehri taşmıştır. Taşkın sular Erzincan'ın merkezi ile merkeze bağlı Cimin nahiyesinin Mahmutlu, Güllüce, Balıbey, Karadığın, Denizdamı, Süleymanlı, Semizalı ve Çiftlik köylerini kısmen ve Kadagonlar ve Karakilise köyleri tamamen basmıştır. Su baskınında insan ve hayvan kaybı meydana gelmemiştir[169] 10 Temmuz 1938 günü Erzincan'ın Keleriç Köyünü sel basmıştır. Sel baskını esnasında köyün birçok evi sular altında kalarak yıkılmıştır. Ayrıca sellere kapılan 19 kişi boğulmuştur[170].

11 Temmuz 1938 tarihinde Sivas Vilayeti'nin Suşehri mıntıkasına yağan doludan hasıl olan seller, Karamusa Köyünden sekiz evi basarak bir kısmını tamamen ve bir kısmını da kısmen alıp götürmüştür. Yine aynı köyden 60 yaşındaki Mehmet kızı Sultan, selin akıntısına kapılarak boğulmuştur. Sel

165 *Cumhuriyet*, 3 Nisan 1938, s.8.
166 *Cumhuriyet*, 13 Nisan 1938, s.3.
167 *Cumhuriyet*, 13 Nisan 1938, s.3.
168 *Cumhuriyet*, 4 Mayıs 1938, s.1, 8
169 *Cumhuriyet*, 4 Mayıs 1938, s.8
170 *Cumhuriyet*, 10 Temmuz 1938, s.1.

baskınında meydana gelen zarar 5.500 lira olmuştur. Afet bölgesinde gerekli tedbirlerin alındığı Sivas Valiliği tarafından Dahiliye Vekaleti'ne 737 numaralı telgrafla bildirilmiştir. Konu hakkında Dahiliye Vekaleti tarafından Başvekalet'e, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti'ne, Ziraat Vekaleti'ne ve Kızılay Cemiyeti Genel Merkezine bilgi verilmiştir[171].

Sivas Vilayetine bağlı Gürün Kazasındaki Tohma Irmağı, yağmur yüzünden taşmıştır. Taşkın esnasında 1 köprü, 2 ev ve 3 dükkan yıkılmıştır. Bunun yanında tarlalarda sular altında kalmıştır. İnsan kaybı olmamıştır. Meydana gelen zararın 40 bin lira olduğu tahmin edilmiştir[172].

14 Eylül 1938 günü gece yarısından sonra, birden bire şiddetlenen yağmur, İzmit ve civarında oldukça önemli hasara sebep olmuştur. Deli Ahmet ve Taçlarbaşı Mahalleleri seller altında kalmış, evleri ve dükkanları su basmıştır. Bu arada bir ev yıkılmıştır. Ayrıca yeni yapılmakta olan rıhtımın bir kısmı çökmüştür. Kağıt fabrikası ile civarı da suların istilasına uğramıştır. Seller bağlarda büyük hasar yapmıştır. İzmit ovası da, sular altında kalmıştır. Bununla birlikte Adapazarı ile Hendek ovası da suların istilasına uğramıştır. Seller, İzmit demiryolunun bazı kısımlarını sökmüştür. Ancak demiryolunun bozulan yerleri tamir edilmiştir[173].

İstanbul'a iki gün boyunca yağan yağmurlar 15 Eylül 1938 günü akşamı hafiflemiştir. Ancak yağış akşama kadar fasılalarla sürerken, şehrin muhtelif semtlerini seller basmıştır. Bilhassa Fatih'te Hacıüvez Mahallesi ile Tophane, Arnavutköy ve Bebek'te bazı mahalleri sular istila etmiştir. Dolmabahçe ve civarı sellerin getirdiği çamur yığınlarından geçilmez bir hal almıştır. Kasımpaşa Deresi de taşmıştır. Taşan derenin her iki tarafı sular altında kalmıştır. Bebek-Eminönü hattında seller yüzünden, tramvay seferleri bir müddet durmuştur. Sellerden Üsküdar'da bir ev çökmüştür. Bu esnada bir kişi ölmüş, bir kişi de ağır yaralanmıştır. Ortaköy'deki Dere Sokağı ile Bebek Karakolu ve civarı da sel baskınına uğramış ve bir anda cadde çamur ve molozlarla dolmuştur[174].

Eskişehir'de 16 Eylül 1938 günü saat 16.30'da başlayan şiddetli yağmurlar, şehrin birçok mahallelerinde su baskınına sebep olmuştur. Bilhassa Hacı Ali Bey Mahallesinde sokaktan geçmek mümkün olmamıştır[175].

Şiddetli yağmurlardan Yozgat Vilayeti'nin Şefaatli Nahiyesinde hükümet binası ve bütün dükkanlar sular altında kalmıştır. Bu esnada 3 kişi sularda

171 BCA. Mua. Fon Kodu:30.10.0.0. Yer Nu:120.856.37.
172 *Cumhuriyet*, 16 Temmuz 1938, s.3.
173 *Cumhuriyet*, 16 Eylül 1938, s.1, 3.
174 *Cumhuriyet*, 16 Eylül 1938, s.1, 3.
175 *Cumhuriyet*, 16 Eylül 1938, s.3.

boğulmuştur. 2.378 ton buğday ve 160 ton diğer hububat mahvolmuştur. Bunlardan başka 15 bin liralık kadar tüccar eşyası da harap olmuştur[176].

Günlerdir yağan yağmurların şiddetinden Kocaeli'nin Karamürsel kazasının her tarafını seller basmıştır. Bütün şehir sular içinde kalmıştır. Sellerden 5 ev yıkılmış, park ve bahçeler harap olmuştur[177].

16 Temmuz 1939 akşamı başlayan yağmurlardan Yeşilırmak, Kızılırmak, Kurtun, Mert ve Aptal ırmakları taşmış, sular etrafa yayılmıştır. Seller Samsun-Bafra yolunun 4. kilometresindeki 20 metre uzunluğunda kagir köprüyü yıkmıştır. Aptal Irmağı'nın yükselmesi yüzünden, Dikbıyık Köyünü su basmış, yardım için afet mahalline vasıta ve memurlar gönderilmiştir. Kızılırmak da 3 metre yükselmiştir. Tos Köyünde 7 ev kısmen harap olmuş ve ekin yığınlarının bir kısmını sular götürmüştür. 200 hektarlık bir sahada tütün tarlaları zarar görmüştür. Sel baskınında bir kadın, bir erkek ve bir çocuk ölmüştür[178].

21 Temmuz 1939 günü saat 16.00'da Kop Dağı'nda yağan şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller, Pırnakaban Köyü civarındaki üç köprüyü yıkmıştır. Bu suretle Erzurum-Gümüşhane arasında ulaşım kesilmiştir. Pırnakaban Köyünde 10 evi sel götürmüştür. Bu köprülerin ve harap olan yolların yeniden yapılmasına başlanmıştır. Yağmur ve dolular Erzurum ve çevresinde de tahribat yapmıştır. İspir, Hınıs, Oltu ve Tortum mıntıkalarında yağan yağmurlar ve dolular insan ve hayvan kaybına sebep olmuştur. İspir'de 8 insan ve 150 hayvan kaybı meydana gelmiştir[179].

Kütahya ve civarında başlayan ve on beş dakika süren şiddetli fırtına ile karışık yağmur, şehrin güneybatısında sel baskınına sebep olmuştur. Seller Sultanbağı Deresi boyunca evleri ve bahçeleri basmıştır. Seller bu mıntıkalardan getirdiği enkazla Şengül ve Pekmezpazarı köprülerini tıkamıştır. Buradan taşan seller, Pekmezpazarı Çarşısı ve Cemalettin Mahallesini basmıştır. Daha sonra da Balıklı Meydan ve Polatbey Mahallelerini işgal etmiştir. Seller bu semtlerde bulunan dükkan, han ve evlerde önemli tahribat yapmıştır[180].

Gümüşhane'de iki gün boyunca dolu ile karışık olarak yağmakta olan şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller, Kelkit'in Elbizini Köyünde 15 eve, ekili araziye ve hayvanlara zarar vermiştir. Bununla birlikte sellerde bir kadın boğulmuştur[181]. 30 Eylül 1939 gecesi saat 21.00'de Uşak'ta

176 *Cumhuriyet*, 17 Eylül 1938, s.1, 6
177 *Cumhuriyet*, 17 Eylül 1938, s.1, 6
178 *Cumhuriyet*, 20 Temmuz 1939, s.3.
179 *Cumhuriyet*, 22 Temmuz 1939, s.9.
180 *Cumhuriyet*, 21 Ağustos 1939, s.4.
181 *Cumhuriyet*, 3 Eylül 1939, s.3

sağanak halinde yağmaya başlayan yağmurlar sabaha kadar devam etmiştir. Bunun sonunda Uşak'ın ortasından geçen çay taşmıştır. Meydana gelen seller civar köylerden 11 küçük baş hayvan ve sığırı götürmüştür. Ayrıca seller birçok binayı basmıştır. Bazı köprüler de harap olmuştur[182]. Birkaç gün boyunca havanın lodosa çevirmesi üzerine, Balkanlar'da erimeye başlayan karlar ve sürekli yağan yağmurlar yüzünden Edirne'de Tunca ve Meriç Nehirleri taşmıştır. 19 Ocak 1940 gecesi birden bire kabaran sular, 19 Ocak sabahı saat 10.00'a kadar hızla kabarmaya devam etmiştir. Ancak birkaç saatlik bir durgunluktan sonra nehirlerdeki sular tekrar yükselmeye başlamıştır. Bu esnada zabıta tarafından gerekli tedbirler alınmıştır. Diğer taraftan Ergene Nehri de taşmış ve Uzunköprü'den itibaren Lüleburgaz yakınına kadar geniş bir arazi parçasını sular altında bırakmıştır[183].

Manisa'da karların erimesi yüzünden Gediz Nehri taşmıştır. Bu nedenle Manisa ovası ile İzmir ve Akhisar yolu su altında kalmıştır[184].

İzmir ve civarına şiddetli yağmur yağmıştır. Bunun için 19 Ocak 1940 günü gecesi. şehrin bazı kısımlarını su basmıştır. Bu arada demiryolu su altında kalmıştır. Afyon treni 7 saat gecikmeli olarak İzmir'e gelmiştir. Ayrıca Ödemiş'in Birgi Nahiyesinde Küçük Menderes Nehrinin taşması yüzünden 800 dekarlık ekili arazi su altında kalmıştır. Foça'nın Gerenköy ve Bayrasi ovaları da tamamen suyun işgaline uğramıştır. Ayrıca birçok köy evinin içine sular girmiş ve zarar yapmıştır. Karaburun'da bu yüzden iki ev yıkılmıştır. Bir miktar da hayvan ölmüştür[185].

Günlerdir devam eden şiddetli yağmurlar, bilhassa 9 Nisan 1940 gecesi başlayıp kesilmeden devam eden sağanak yağmurlar, İzmir'de şehir içinde ve çevresinde önemli zararlara sebep olmuştur. Bu yüzden birçok evin dam ve duvarları hasara uğramıştır. Kanalizasyon tesisatı ve kaldırımlar bozulmuştur. Bazı evlerin alt katlarını su basmıştır[186].

10 Nisan 1940 sabaha karşı Edirne'nin İpsala Kazasının Yalancık ve Sarıca cihetlerinde ansızın taşan Ergene ve Meriç Nehirleri ovayı basmış ve İpsala'nın Köprü mahallesinde 8-10 ev ile meraları su altında bırakmıştır[187]. Edirne'de sürekli yağan yağmurlar dolayısı ile nehirlerin sular yükselmişti. Ancak bu yükselme durmuştu. Yalnız taksim suları 15 Nisan 1940 günü öğleden sonra, Bosna Köyünün su bendini 50 metre genişliğinde yıkmıştır. Bu durumda adı geçen köyün su baskını tehlikesine maruz bulunduğu

182 *Cumhuriyet*, 1 Ekim 1939, s.1.
183 *Cumhuriyet*, 20 Ocak 1940, s.3
184 *Cumhuriyet*, 20 Ocak 1940, s.3
185 *Cumhuriyet*, 20 Ocak 1940, s.2-3
186 *Cumhuriyet*, 11 Nisan 1940, s.3.
187 *Cumhuriyet*, 11 Nisan 1940, s.3.

orta idi. Bu nedenle hadise mahalline istihkam subayları ile tombaz ve kayık gönderilmiştir. Su baskınında insan ve hayvan kaybı olmamıştır. Bu arada Edirne Valiliği tarafından, daha önce evleri yıkılan ve uzun zaman komşu evlerinde barındırılmasına imkan görülemeyen 191 hane halkı için, Kızılay'dan 50 çadır istenmiş olduğu Dahiliye Vekaletine bildirilmiştir. Dahiliye Vekaleti de bu gelişme hakkında 20 Nisan 1940 tarihinde Başvekalete bilgi vermiştir[188].

Bir haftadan beri devamlı yağan yağmurlar, 14 Mayıs 1940 günü şiddetini arttırmıştır. Bunun sonunda Çorum Vilayetine bağlı olan Alaca Kazasında bir köprü ile köylerdeki bazı köprüleri sular götürmüştür[189].

Kayseri de son günlerde yağan şiddetli yağmur ve dolulardan hasıl olan sellerden, Ürgüp Kasabasının üç köyünde 18 ev yıkılmış, bir çocuk boğulmuş ve mahsul hasara uğramıştır. Develi Kazasının iki köyünde de 200 koyun boğulmuştur[190]. Hatay Vilayetinde bir hafta boyunca aralıksız bir surette şiddetle yağan yağmurlar bir felaket halini almıştır. Bu arada Antakya-Yayladağ şosesini sular basmıştır. Bunun sonunda da yoldaki köprüler yıkılmış ve ulaşım durmuştur. Ayrıca Asi Nehrinin suları Demirköprü civarında yatağından çıkarak, ekilmiş olan araziyi istila etmiştir[191].

9 Aralık 1940 tarihinde Edirne'deki nehirler taşmıştır. Taşan sular bölgedeki yerleşim birimlerini kaplamıştır. Su taşkını neticesinde Uzunköprü ile Bulgar hududu arasındaki demiryolunda ve Karadere istasyonu ile Edirne şehir istasyonunda ağır hasar meydana gelmiştir. Bu yüzden tren yolu ulaşımı kesilmiştir. Bu arada su altında kalan Bosna Köyü halkı 14 Aralık sabahından itibaren tombaz ve kayıklarla nakledilmeye başlanmıştır. Bu köyde su baskını esnasında 40-50 civarında hayvan ölmüştür. Ayrıca Ede Köyü halkı da nakledilmeye başlanmıştır. Ancak 16 Aralık'ta Bosna Köyü halkının çıkacağı yere kadar olan bütün saha buz tutmuş olduğundan ve önemli bir kısım araziden de su çekildiği için tombaz ve kayık işleyememiştir. Bu nedenle adı geçen köyden tahliye işlemine ara verilmiştir. Bu arada Meriç ve Tunca nehirleri, 16 Aralık tarihinden itibaren yatağına çekilmeye başlamıştır. Buna rağmen 18 Aralıktan itibaren Edirne'nin su altında bulunan köylerinden insanlar ile büyük ve küçük baş hayvanların tahliye edilmesine başlanabilmiştir. Bunun yanında sel felaketine uğrayan 90 kişi Karaağaç Camisine yerleştirilmiştir. Kızılay tarafından da muhtaç insanlar için 5 bin lira gönderilmiştir[192]. Edirne'de

188 BCA. Mua. Fon Kodu: 30.10.0.0. Yer Nu:118.829.7.
189 *Cumhuriyet*, 15 Mayıs 1940, s.3
190 *Cumhuriyet*, 26 Haziran 1940, s.3
191 *Cumhuriyet*, 12 Ocak 1941, s.1.
192 BCA.Mua. Fon Kodu: 030.10.0.0. Yer Nu:118.832.9. Lef.1-17; BCA.Mua. Fon Kodu:030.10.0.0. Yer Nu:118.832.10. Lef.1-6

meydana gelen su baskını hakkında Edirne Valiliği tarafından Dahiliye Vekaleti'ne bilgi verilmiştir. Dahiliye Vekaleti de konu hakkında Başvekaleti bilgilendirmiştir[193].

Son günlerde yağan şiddetli ve devamlı yağmurlardan Kırklareli'nde dereler taşarak, Demirköy Kazası yolunu tahrip etmiştir. Bunun yanında bir tepecik kayarak yolu kapatmıştır. Ayrıca Lüleburgaz ve Vize Kazalarında ekilmiş olan bazı tarlalar yağmur ve sellerden zarar görmüştür. Seller Kırklareli-Vize yolundaki Boyralı Deresi köprüsünün bir bölümünü sökmüştür. Vize Kazasının Sergen Nahiyesinde yedi yaşında bir çocuk sellere kapılarak kaybolmuştur. Konu hakkında Kırklareli Vilayeti tarafından 13 Aralık 1940 tarihinde Dahiliye Vekaletine bilgi verilmiştir[194].

13-14 Aralık 1940 tarihileri arasında yağan yağmurlardan Bursa'nın Mustafa Kemal Paşa Kazasında dere suları 1 metre yükselmiştir. Dere suları, mezbaha ile kasaba arasında halk tarafından yapılan bağlantıda beton dökülmek üzere açılan ve korkuluksuz bırakılan gedikten taşarak ovaya yayılmıştır. Gediğin kapatılmasına çalışılmıştır. Bursa'da Kırmastı Çayı da yükselmesine devam etmiştir. Bu arada açılan gediğin bitişiğinde bulunan bir ev yıkılmıştır. Hanife Deresi de Çeltikçi Köyü civarında taşmaya başlamıştır. Taşan sular Dursun bey Köyü civarını istila etmiştir. Mahsur kalan halk, çiftlik binalarına yerleştirilmiştir. Su baskınından dolayı Azatlı Köyü de mahsur kalmıştır[195].

15 Aralık 1940 tarihinde Bursa'nın Karacabey Kazasına bağlı Goni Köyünün aşağı kısmını 1,5 metre yüksekliğinde su basmıştır. Burada yaşayan halk, köyün yukarı mahallesine yerleştirilmiştir. Bursa Valiliği tarafından konu hakkında 16 Aralık 1940 tarihinde, Dahiliye Vekaletine bilgi verilmiştir[196].

16 Aralık 1940 tarihinde Manisa Vilayetinde Nif, Gediz ve Alaşehir Çayları yükselerek, Manisa ovasını su basmıştır. Akarsuların geçit vermediği yerlerde bazı köylerin ulaşımı kesilmiştir. Bunlardan Harmandalı Köyü geçici olarak Tevelci'ye, Mahmudiye Köyü de Karaağaçlı'ya nakledilmiştir. Su baskını esnasında insan ve hayvan kaybı olmamıştır. Manisa Valiliğinden aynı tarihte Dahiliye Vekaleti'ne gönderilen telgrafta; bölgede suların azalmaya başladığı ve gerekli tedbirlerin alındığı bildirilmiştir[197].

Şiddetli yağan yağmurdan dolayı Muğla'nın Köyceğiz Kazası yakınından geçmekte olan Gargacık Çayı mecrasını değiştirerek, kaza merkezinin Karacabey Mahallesini

193 BCA. Mua. Fon Kodu: 030.10.0.0. Yer Nu:118.832.9. Lef.18-20; BCA. Mua. Fon Kodu:030.10.0.0. Yer Nu:118.832.10. Lef.7-9
194 BCA. Mua.Fon Kodu: 030.10.0.0. Yer Nu:118.832.9. Lef.21
195 Aynı Belge. Lef.22-24
196 BCA.Mua. Fon Kodu:030.10.0.0. Yer Nu:118.832.10. Lef.10.
197 Aynı Belge. Lef.11

kısmen istila etmiştir. Bu esnada bazı evler su altında kalmıştır. Yine aynı kazada bulunan Köyceğiz Gölü de taşarak, Köyceğiz Kazasında bazı evlerin sular altında kalmasına sebep olmuştur. Afet esnasında 10 ev boşaltılarak, sakinleri münasip mahallere yerleştirilmişlerdir. Su baskını sırasında insan ve hayvan kaybı olmamıştır. Konu hakkında Muğla Valiliği tarafından Dahiliye Vekaleti'ne 18 Aralık 1940 tarihinde bilgi verilmiştir[198].

İzmir'in Menemen Kazasının Emiralem Nahiyesi mıntıkasında Gediz Nehri'nin taşan suları, Manisa Vilayeti hududu dahilindeki demiryolu ile şose yolu istila etmiş ve bu yollarda ulaşım durmuştur. Gediz Nehrinin yükselmesinden dolayı taşan sular, İzmir-Bergama yolunun 39-40'ncü kilometreleri arasındaki eski mecrasına dökülmeye başlamıştır. Şose yolun bu kısmı su altında kaldığından, 17 Aralık 1940 gecesinden itibaren İzmir-Bergama arasında ulaşım durmuştur. Konu hakkında İzmir Valiliği tarafından 18 Aralık 1940 tarihinde Dahiliye ve Münakalat Vekaletlerine telgrafla bilgi verilmiştir[199].

İzmir'in Menemen Kazası'nda Emiralem ile Muradiye arasındaki demiryolunu istila etmiş olan sular, çekilmeye başladığından 18 Aralık 1940 günü saat 10'dan itibaren tren seferleri başlamıştır. Bunun yanında İzmir-Bergama şosesinin 39-40'ıncı kilometresi arasındaki şoseyi kaplayan sular çekilmeye başlamış olduğundan, İzmir-Bergama yolu da açılmıştır. Konu hakkında İzmir Valiliği tarafından 18 Aralık 1940 tarihinde Dahiliye ve Münakalat Vekaletlerine bilgi verilmiştir[200]. Son günlerde yağan yağmurlardan taşmış olan Gediz Nehri, Focageren ve Bağarası Köylerinin ova tarlalarını kamilen su altında bırakmıştır. Su baskını sırasında insan ve hayvan kaybı olmamıştır. Konu hakkında İzmir Valiliği tarafından 19 Aralık 1940 tarihinde Dahiliye Vekaletine bilgi verilmiştir[201]. 1 Şubat 1941 tarihinde Burdur'da Kızılsu ve İstinas çaylarının taşması sonucunda Karaaliler, Uğurlu, Gündoğdu, Karapınar ve Susuz köylerinin bir kısım tarlaları sular altında kalmıştır. Burdur Valiliği tarafından 5 Şubat 1941 tarihinde Dahiliye Vekaletine gönderilen telgrafta, su altında kalan araziden suların çekilmeye başladığı bildirilmiştir[202]. Birkaç günden beri yağan şiddetli yağmurlar 5 Şubat 1941 tarihinde Manisa'da Nif, Gediz ve Kum Çaylarının taşmasına sebep olmuştur. Kula Kazası bir metre yüksekliğinde sularla kaplanmıştır. Su altındaki mahallerdeki insan ve hayvanlar tahliye edilmiştir. Yıkılan bir ev duvarının altında kalan bir çocuk ölmüştür. Alaşehir Kazasının Baklacı köyünü de su basmış, halkı tahliye

198 Aynı Belge. Lef.12
199 Aynı Belge. Lef.13
200 Aynı Belge. Lef.14
201 Aynı Belge. Lef.15
202 BCA. Mua.Fon Kodu: 030.10.0.0. Yer Nu:118.833.16. Lef.1

edilmiştir. Ayrıca Alaşehir Kula arasındaki Sarıgöl Çayının taşmasından dolayı, köprü ve yollar üzerinde 60 cm. yüksekliğinde sular akmıştır. Yine Turgutlu Kazasının Urganlı ve Ahmetli Nahiyeleri arasında bulunan Akçamlar Çayının bentleri suyun tazyikinden yıkılmış ve taşan sular Yeni köy civarında mecrasını değiştirerek Urganlı köyünü basmıştır. Çoban İsa ile Turgutlu arasında bulunan tren yolu üzerinden de 60 cm. yüksekliğinde su akmıştır. Bu sebepten dolayı Alaşehir treni Salihli'de, İzmir ve Ankara treni de Manisa'da beklemiştir. Su baskını esnasında can ve mal kaybı olmamıştır[203]. Bunun yanında Akhisar'da taşan Kum Çayı'nın suları da Beyova, Sazova ve Selendi Köylerini istila etmiştir. Su baskınına uğrayan köylerdeki tehlikeli kabul edilen evlerde yaşayan halk, başka yerlere nakledilmiştir[204].

Şiddetli yağmurlar İzmir'de de sel baskınlarına sebep olmuştur. 5 Şubat 1941 tarihinde Adagide ile Ödemiş arasında Küçük Menderes nehrinin geçit verdiği noktadan geçmekte olan iki atlı sulara kapılarak boğulma tehlikesi geçirmişlerdir. Ancak civardan yetişen halk tarafından kurtarılmışlardır. Hayvanlar ise ölmüştür. Ödemiş'ten itibaren 4. km. ile 5.km. arasında buluna beton köprünün batı kısmındaki yatağı suların şiddetinden tahrip olmuştur. Bu yüzden ulaşım kesilmiştir. Selden Ödemiş ile İlkkurşun arasında bulunan 108 km.lik tren yolunda 20 metre uzunluğunda ve 4 metre derinliğinde tahribat meydana gelmiştir. Bundan dolayı tren seferleri yapılmamıştır. Yolun tamir edilmesi için işçi sevk edilmiştir. Ödemiş ile Adagide yolu üzerinde 3. km.'de birinci beton köprü selden yıkılmıştır. Yol selin şiddetinden dolayı kapanmıştır. İlkkurşun, Seyrekli ve Yenice köyleri arasını seller istila etmiştir. Ödemiş ile Beydağı arasında ulaşımı sağlayan Küçük Menderes Nehri üzerindeki köprü sellerden tahrip olmuştur. Beydağı Nahiyesine bağlı Yağcılar Köyü hududu içinde bulunan 7 dönümlük incir bahçesi ile içindeki yazlık evi de sular götürmüştür. Beydağı ile Kiran Nahiyeleri arasındaki telefon hatları tahrip olduğundan haberleşme durmuştur[205]. Su baskınında Tire Kazasının Subaşı ve Bayındır Kazasının Menderes köprüleri bozulmuş ve yollar harap olmuştur. Bununla birlikte ovanın bir kısmı da sular altında kalmıştır. Ayrıca Torbalı'da üç evin duvarları yıkılmıştır. Ödemiş Kazasının Birgi Nahiyesinden geçen Birgi Çayı nahiye çarşısını basmıştır[206].

5 Şubat 1941 günü Eskişehir'de şehir merkezinden geçmekte olan Porsuk Nehri taşmıştır. Şehir merkezinde su kenarında bulunan evler boşaltılmıştır. Nehir kıyısında tehlikeli olan köyleri tahliye etmek için

203 Aynı Belge. Lef. 2
204 *Cumhuriyet*, 7 Şubat 1941, s.1
205 BCA. Mua. Fon Kodu: 030.10.0.0 Yer Nu: 118.833.16. Lef..3
206 *Cumhuriyet*, 7 Şubat 1941, s.1

jandarma gönderilmiştir. Nehrin iki yanında bir hayli arsa su altına girmiştir[207].

5 Şubat 1941 tarihinde Kuşadası'nın Akıncılar Nahiyesinin Selçuk köyüne bağlı Kuyumen mevkisini de seller basmıştır. Bunun üzerine burada ikamet eden 150 nüfus dağlara çıkmıştır. Kuşadası kaymakamlığı tarafından bu insanlar için çadır ve yiyecek tedarik edilmiştir. Çadır ve yiyecekler ilçe kaymakamı tarafından olay mahalline götürülmüştür[208]. 8 Şubat 1941 tarihinde yağan şiddetli yağmurların, nehirler mıntıkasındaki olumsuz tesirleri devam ettirmiştir. Bu arada Menemen ile Manisa arasında sular tekrar yükselmiştir. Bu sebeple İzmir'den Bandırma ve Afyon'a demiryolu hattı, meydana gelen sellerden dolayı kapanmıştır. Tire şosesinde 5 köprü yıkılmıştır. Bundan dolayı Tire ile ulaşım kesilmiştir. Ayrıca Tire ovasını seller kaplamıştır. Adı geçen kazanın Yeni Çiftlik Köyünü basan sular, bazı evleri yıkmıştır. Demiryolu üzerindeki köprü de tahrip olmuştur. Menemen Kazasının Tuzçölü Köyünde de muhtelif evler sellerden yıkılmıştır. Menemen'in ova köylerindeki halkın mühim bir kısmı, Tuzla'ya nakledilmiştir. Manisa'da da beş köyü sular basmış ve evler yıkılmıştır. Taşan Gediz Nehrinin suları Salihli ovasını kaplamıştır. Salihli kazasının kenarındaki çay da taşmış, Mithatpaşa Mahallesini kısmen su basmıştır[209]. Eskişehir'de Porsuk Çayı taşmış, sular şehrin bir kısmını istila etmiştir. Su baskınında 6 ev yıkılmıştır. Bu arada su baskına uğrayan evler tahliye edilmiştir[210]. Elazığ'ın Pertek Kazasında 9/10 Şubat 1941 gecesi meydana gelen şiddetli yağmurlardan ve bunun arkasından meydana gelen yer sarsıntısından dolayı 8 ev yıkılmış ve 92 ev tamir edilebilecek durumda hasar görmüştür. Ayrıca 1 merkep ölmüş, başka can kaybı olmamıştır. Bunun üzerine 4. Umum Müfettişlik tarafından 17 Şubat 1941 tarihinde, Dahiliye Vekaleti'nden, yıkılan evlerin inşası ve hasara uğrayanların tamir edilmesi için gerekli para ve eşya yardımı talep edilmiştir. Ayrıca konu hakkında aynı tarihte Kızılay Cemiyeti Genel Merkezine de bilgi verilmiştir[211].

Dahiliye Vekaleti de 28 Şubat 1941 tarihinde, Pertek Kazasında meydana gelen felaket hakkında Başvekalet'e ,Kızılay Cemiyeti Genel Merkezine, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletine, Emniyet ve Matbuat Genel Müdürlüklerine ve Jandarma Genel Komutanlığı'na bilgi vermiştir[212].

12/13 Şubat 1941 günü akşamı saat

---

207 BCA. Mua. Fon Kodu: 030.10.0.0 Yer Nu: 118.833.16. Lef.4
208 Aynı Belge.Lef.5
209 *Cumhuriyet*, 9 Şubat 1941, s.5
210 *Cumhuriyet*, 9 Şubat 1941, s.5
211 BCA. Mua.Fon Kodu::30.10.0.0. Yer Nu: 119.846.38. Lef.1
212 Aynı Belge. Lef.2

19.00'da İzmir ve çevresinde başlayan ve gece saat 12.00'ye kadar şiddetli bir şekilde devam eden yağmurlardan, Torbalı Kazasında üç evin bazı duvarları yıkılmıştır. 13 Şubat günü de İzmir'in Bornova Nahiyesinin Mersinli mevkii civarından geçen Arapderesi taşarak, Mersinli İstasyonunu ve civarını su basmıştır. Bu civardaki evler tedbir olmak üzere tahliye edilmiştir[213].

Seyhan Nehri'nin taşmasından dolayı, Mahmudiye, Cihanbekirli, Sıddikiye, Cebre, Karamezar, Küçük ve Büyük Mengit Köylerinin bir kısım arazileri su istilasına uğramıştır. Ayrıca Mahmudiye Köyünde 6 eve su girmiştir. Meydana gelen su baskını hakkında, Seyhan Vilayeti tarafından 18 Şubat 1941 tarihinde Dahiliye Vekaletine bilgi verilmiştir[214]. Yağan yağmurlardan dolayı Bursa'nın Dömbe Köyünde 1 ev ve 2 dam yıkılmıştır. Konu hakkında Bursa Valiliği tarafından 20 Şubat 1941 tarihinde Dahiliye Vekaleti'ne bilgi verilmiştir[215].

Malatya'nın Darende Kazasına yağan şiddetli yağmur neticesinde, çarşıya giren seller Binhan ile H.Derviş mahallelerinde 2 ve Nadin Mahallesinde ise 4 evi yıkmıştır. Bununla birlikte seller ekili bahçe ve arazileri de basmıştır[216].

Amasya'da 5 Haziran 1942 Cuma günü akşama doğru yağmaya başlayan yağmurlar, birden şiddetini arttırarak kısa zamanda seller meydana gelmesine sebep olmuş ve yer yer zararlar yapmıştır. Bu arada seller 20'den fazla evi götürmüştür. Ayrıca sürükleyip getirdiği taşlarla şehrin bir kısım yollarını kapamıştır. Şehrin bir kısım bahçelerine ve Zara ovasındaki mahsullere kısmen zarar veren seller, 1 kişinin ölümüne, 1 çocuğun da yaralanmasına sebep olmuştur. Seller bazı hayvanları da sürükleyip götürmüştür[217].

İzmit Vilayetine 24 saat boyunca aralıksız olarak yağmur yağmıştır. Yağan yağmur İzmit ovasını tamamen sular altında bırakmıştır. Seller Derince- İzmit arasındaki demiryolunu bozmuştur. Bir köprünün üzerindeki rayları da sökmüştür. Bunun sonucunda demiryolu ulaşımı aksamıştır. Ayrıca İzmit-Sapanca demiryolu bozulmuştur. Seller Kağıt Fabrikasını da basmıştır. Fabrikanın bodrum katları tamamen sular altında kalmıştır. İnhisarlar idaresinin satış deposunu ve ambarlarını da sular basmış ve buralarda da hasar meydana gelmiştir. Seller Taşlık ve Kozluk Mahallelerinde hasar yapmıştır. Sellerden Hastane bayırı mevkiinde 3 ev yıkılmış ve 400 kadar ev de sular altında kalmıştır. Ayrıca sellerden Demiryolu Caddesi ve Tak Caddesi üç metre yüksekliğinde kumlarla dolmuştur[218].

---

213 BCA. Mua.Fon Kodu:030.10.0.0. Yer Nu:118.833.16. Lef.2
214 BAC. Mua. Fon Kodu:30.10.0.0. Yer Nu:119.846.37. Lef.1
215 Aynı Belge. Lef.1
216 *Cumhuriyet*, 4 Haziran 1941, s.4.
217 *Cumhuriyet*, 10 Haziran 1942, s.1.
218 *Cumhuriyet*, 2 Temmuz 1942, s.3

İzmit Vilayetinde bir gün evvel başlayan yağmur, 7 Eylül 1943 günü geç vakte kadar aralıksız denecek şekilde devam etmiştir. Yağmurdan meydana gelen seller, Dil İskelesi ile Tavşancıl'da demiryolu hattını basmıştır. Dil iskelesinde demiryolu köprüsünün ayakları uçmuştur. Bu yüzden Haydarpaşa ile tren ulaşımı kesilmiştir. Hereke ile Tavşancıl arasında bir marşandiz trenini de seller basmış ve sellerin şiddetinden 4 vagon devrilmiştir[219]. Bunun yanında yağmurlardan İzmit ovası yer yer sular altında kalmıştır. Bu durum da ekili mahsullerin zarar görmesine sebep olmuştur[220].

Ege bölgesine yağan yağmurların tesiri ile Büyük Menderes, Küçük Menderes ve Gediz Nehirleri yükselmiş ve bütün ekilmiş araziyi sular kaplamıştır. Bu arada Manisa ve Menemen ovası sular altında kalmıştır. Bazı köyleri de sular basmıştır. Bayındır civarında bir çayın taşması sonunda, sular bir arabayı sahibi ile beraber sürüklemiştir. İzmir'de de 16 Şubat 1944 gecesi yağan şiddetli yağmurdan, Turanlı ve Mersinli ile şehrin alt kısımlarındaki caddeleri sular basmıştır. Şiddetli akan seller, kaldırım taşlarını sökmüş, menfezleri tıkamıştır. Belediye ekipleri su basan evlerdeki suları boşaltmıştır. Caddeler de temizlenerek ulaşıma açılmıştır. Bu arada Turanlı da iki ev yıkılmıştır[221].

Son yağmurlardan dolayı Sakarya Nehri taşmaya başlamıştır. Bunun sonunda Çaybaşı, Tavuklar, Taşlık ve Kömürlük Köylerini sular basmıştır. Bu arada kurtarma işlerinde kullanılmak üzere Tavuklar Köyü'ne kayıklar gönderilmiştir[222].

Yağmurlar yüzünden Hatay Vilayetinde Afrin Nehri kabarmış ve bunun sonunda civardaki köylerden çoğu sular altında kalmıştır. Bu arada Gökçeoğlu, Paşahöyük ve Hasan uşağı Köylerine ait tarlalarının önemli bir kısmını sular almış ve ekinlerin hepsi suların işgali altında kalmıştır. Su baskını esnasında can kaybı olmamıştır[223].

24 saat fasılasız yağan yağmurlardan Büyük Menderes Nehri taşarak, ovayı tamamen su kaplamıştır. Su baskını esnasında Söke Bağarası köprüsü de yıkılmıştır[224].

Devam eden yağmurlardan 2 Aralık 1945 günü Kusun Deresi ile Tarsus Çayının yükselmesi neticesinde taşan sular, Halit Ağa, Karafaki, Menteş, Özel ve Kırla Köyleri ile Kavucak ve Karacaaslan çiftliği etrafındaki araziyi tamamen istila etmiştir. Su baskını sırasında can ve mal kaybı olmamıştır. Ancak bir kiremit imalathanesi sellerden dolayı yıkılmıştır[225].

13 Eylül

219 *Cumhuriyet*, 8 Eylül 1943, s1.
220 *Cumhuriyet*, 9 Eylül 1943, s.1, 3
221 *Cumhuriyet*, 17 Şubat 1944, s.1.
222 *Cumhuriyet*, 22 Şubat 1944, s.1
223 *Cumhuriyet*, 10 Şubat 1945, s.3.
224 *Cumhuriyet*, 10 Şubat 1945, s.3.
225 *Cumhuriyet*, 3 Aralık 1945, s.3.

1946 Cuma günü saat 18.00'de Tokat'ta şiddetli bir sağanakla başlayan ve 40 dakika süren yağmurlardan sonra şehrin her tarafını seller basmış ve büyük tahribata sebep olmuştur. Bu arada 10 ev tamamen, 100 ev oturulamayacak derecede hasar görmüş, 300 kadar ev ve dükkanın da zemin katlarına sular dolarak bütün eşya ve yiyecek maddelerini harap etmiştir. Aluç Köyünde iki çocuk ve 20 yaşında bir kadın sulara kapılarak boğulmuştur. Sellerin getirdiği döküntüler şehir içindeki birçok yolu geçilmeyecek hale getirmiştir. Ayrıca seller kaldırım ve köprüleri sökmüş, bağ ve bahçelerde de mühim hasarlar yapmıştır. Elektrik ve içme suyu yollarındaki hasar da, şehri elektriksiz ve birçok semti susuz bırakmıştır. Sel baskını 1 milyon lira civarında bir zarara sebep olmuştur. Ayrıca felaketzedelere yiyecek ve yakıt dağıtımı yapılmıştır[226].

Birkaç günden beri fasılasız olarak yağan yağmurlar, 8 Kasım 1947 günü Adana'nın kenar mahalleleri için tehlike arz etmiştir. Şakirpaşa Mahallesi ile Yeni İstasyon arasındaki 200 evlik mahalleyi sel basmış ve bu evlerin alt katları su altında kalmıştır. Evlerden ikisi çökmüştür. Bu mahalde su seviyesi 2 metre kadar yükselmiştir. Halk görevliler tarafından kurtarılmıştır. Kurtarılan insanlardan bazıları akrabalarının evlerine, bazıları da mahalleye yakın bulunan bir fabrikanın odalarına yerleştirilmişlerdir. Bunun yanında Seyhan Nehri, dağlardan gelen sellerden yükselmiştir. Bu arada Seyhan Nehrinin setlerinin bozulması yüzünden, Yüreğir Ovasının bir kısmı sular altında kalmıştır. Su baskını neticesinde bazı köylerle irtibat kesilmiştir[227].

İki gün boyunca devam eden şiddetli yağmurlar yüzünden Muğla'nın Köyceğiz Kazasındaki Kargacık ve Dalaman Çayları taşmıştır. Kazanın merkezinde 10, Doğuş, Belen ve Hamit Köylerinde 30 evi seller basmıştır. Bunun yanında sellerden Köyceğiz Gölü de taşmıştır. Ayrıca taşan sulardan göl ağzında yeni yapılmış olan dalyanın, bir kısmı hasara uğramıştır[228].

Manisa'da iki gün boyunca yağan şiddetli yağmurlar neticesinde Nif Çayı, Kum Çayı, Hırlamaz Çayı ve Deli Çay taşmıştır. Gediz Nehri de yükselmeye başlamıştır. Bunun sonunda bölgede geniş arazi parçaları su altında kalmıştır. Bandırma-İzmir demiryolu hattındaki Karaağaçlı istasyonunu ve demiryolu hattının bir kısmını sular kaplamıştır. Turgutlu- Urganlı arasındaki demiryolu köprüsü tahrip olmuştur. Bu yüzden Afyon demiryolu hattı kapanmıştır. Alaşehir treni de Turgutlu da beklemiştir. Deli Çay'ın taşmasından dolayı Beydere Devlet çiftliği ile birçok köyün arazisi sular altında kalmıştır. Bununla birlikte Su İşleri İdaresi'nin İshak Çelebi'den itibaren yaptırdığı setler sayesinde on

226 *Cumhuriyet*, 16 Eylül 1946, s.1, 3.
227 *Cumhuriyet*, 9 Kasım 1947, s.1.
228 *Cumhuriyet*, 10 Aralık 1947, s.3.

köy sel baskınından kurtulmuştur[229]. 20 Ocak 1948 günü yağan yağmurlar neticesi Çine Çay'ı taşmış ve Çine-Aydın şosesini sular kaplamıştır. Ancak bu durum yolun trafiğin akmasına mani olmamıştır[230]. 24 saattir sağanak halinde yağan yağmurlar neticesi Simav Çay'ı 75 santimetre yükselmiştir. Taşan sular Simav ovasını basmıştır[231].

Yağan yağmurlardan Sakarya Nehri yükselmeye başlamıştır. Nehrin yüksekliği 3,5 metreyi bulmuştur. Taşan sular Maksudiye, Beylikkışla, Kumdili ve Küçük Söğütlü Köylerinin sular altında kalmasına sebep olmuştur. Ayrıca seller Adapazarı şosesini basarak, Büyük Söğütlü nahiye merkezine kadar kaplamıştır. Bu köylerden Beylikkışla ve Maksudiye köyleri tahliye edilmiştir. Adapazarı ovasının büyük bir kısmı da sular altında kalmıştır. Yetkililer tarafından afet bölgesine yiyecek gönderilmiştir. Bu arada Adapazarı'nda bulunan Tesbihli Gölü de taşmış ve büyük bir arazi parçasını su altında bırakmıştır[232]. Kocaeli Valisi Fazlı Güleç, beraberinde vilayet jandarma komutanı ve Adapazarı kaymakamı olduğu halde 9 Nisan 1948 günü sel baskına uğrayan Büyük ve Küçük Söğütlü Köylerini ziyaret etmiştir. Bu arada su altında kalan 6 köyün halkı tahliye edilmiştir. Bunun yanında Adapazarı-Karasu yolu su altında olduğundan kapanmıştır. Sakarya Nehri de, Pamukova ve Osmaneli istikametine doğru yayılmasına devam etmiştir[233].

10 Nisan 1948 sabahı başlayan yağmurlardan sonra, karlar süratle erimeye ve Sakarya Nehri tekrar yükselmeye başlamıştır. Adı geçen nehrin yüksekliği 4 metreyi bulmuştur. Maksudiye, Beylikkışla, Kumdili ve Küçük Söğütlü Köylerinin yanında Kömürlük, Süleyman bey ve Poyrazlı köyleri de suların tehdidi altına girmiştir. Bu arada 15 köyün arazisi seller tarafından kaplanmıştır. Bu durum da arazide bulunan mahsullerin harap olmasına sebep olmuştur. Sel baskınında insan kaybı bulunmamaktadır. Yalnız binlerce kümes hayvanı boğulmuştur. Tahliye edilen köylerin halkına Kızılay tarafından yardım edilmiştir[234].

Bayındırlık Bakanı Kasım Gülek 11 Nisan 1948 günü İzmit'e gelmiştir. Daha sonra da sel baskınına uğrayan bölgede incelemelerde bulunmuştur. Bu arada Sakarya Nehri yükselmeye devam etmiştir. Nehrin yüksekliği 4, 65 metreyi bulmuştur. Bunun sonunda ekili olan 25 bin dönüm arazi su altında kalmıştır. Su altındaki köylerin tahliyesi için İzmit ve Adapazarı'ndan afet bölgesine sallar gönderilmiştir. Bunun yanında sellerde bir kişi boğulmuştur[235].

Ancak Sakarya Nehri

229 *Cumhuriyet*, 21 Ocak 1948, s.1, 3
230 *Cumhuriyet*, 21 Ocak 1948, s.1, 3
231 *Cumhuriyet*, 21 Ocak 1948, s.1, 3
232 *Cumhuriyet*, 9 Nisan 1948, s.1,3.
233 *Cumhuriyet*, 10 Nisan 1948, s.1, 3.
234 *Cumhuriyet*, 11 Nisan 1948, s.1, 3.
235 *Cumhuriyet*, 12 Nisan 1948, s.1, 3.

yükselmeye devam etmiş ve bir müddet sonra nehrin yüksekliği 4,85 metreyi bulmuştur. Taşan sular Kömürlük suyu civarındaki bendi yıkmıştır. Bu esnada Kömürlük ve Güneşler Köyleri sular altında kalmıştır. Seller Poyraca, Akarca, Sülüklü ve Tekeler Köyleri istikametine doğru yayılmaya başlamıştır. Sakarya Nehri, Adapazarı'ndaki büyük köprünün gözlerini de molozlarla doldurmuştur. Sular bu civarda bulunan Trabzonlular mevkiinde dört, beş binayı da basmıştır. Bu arada Mudullu Çayı da taşmıştır. Bunun sonunda Akyazı Kazası'nın Balballı ve Kadirli Köylerini sular basmıştır. Bu sular Hendek-Bolu yolu üzerindeki bataklık araziye kadar yayılmıştır[236]. Adapazarı'nda 12 Nisan 1948 gecesi başlayıp, 13 Nisan 1948 günü öğleye kadar devam eden yağmurlardan sonra, Sakarya Nehrinin yükselmesi büyük bir hızla devam etmiş ve Adapazarı şehrini tehdit etmeye başlamıştı. Adapazarı kaymakamı Fazıl Kaftanoğlu, şehrin tehlikeye düştüğünü görünce, yüzlerce amele ile Güneşler, Gazeller, Tepekum, Taşlık, Rüştemler ve Trabzonlu setlerini takviye ettirerek birer metre yükseltmiştir. Bu sayede Adapazarı ile 30 kadar köy su istilasından kurtulmuştur. Ayrıca su altında bulunan bütün köylerle irtibat sağlanmıştır. Yalnız su ile çevrili olan Kömürlü Köyü ile irtibat kurulamamıştır. Ancak kaymakam ve jandarma komutanı sandalla Kömürlü Köyüne gidebilmişlerdir. Kızılay felaketzedelere yardım olarak 3.000 lira para ile 200 çadır göndermiştir. İzmit Ana Üs Komutanlığı da dört motorlu branda bot ve set yapmak üzere 600 çuval göndermiştir. Adapazarı ve Sapanca'daki sandal ve kayıklar da sel baskınına uğrayan bölgeye gönderilmiştir. Sel baskınında ölen insan ve yıkılan ev olmamıştır. Yalnız 200 metre uzunluğundaki Tavuklar köprüsünün bir kısmı çökmüştür. Bunun yanında 35-40 bin dönüm arazi su altında kalmıştır. Kocaeli Valisi Fazlı Güleç, 13 Nisan 1948 günü sel baskınına uğrayan bölgeye gitmiştir. Sakarya Nehri'nin taşması üzerine Pamukova'nın Cihadiye Köyünü de su basmıştır. Bunun yanında Umurbey ovası da sular altında kalmıştır[237].

Sakarya Nehri'nin taşması ve bu arada 40 metre genişliğindeki Maksudiye ve Kömürlük bentlerinin yarılması neticesinde Adapazarı ve havalisinde 14 Nisan 1948 günü 25 bin dönüm kışlık hububat ekili arazi ve gene yazlık ekime müsait nadas yapılmış 20 bin ve toplam 45 bin dönümlük arazi su altında kalmıştır. Bu arada Beylikkışla, Maksudiye, Küçük Söğütlü, Büyük Söğütlü, Kömürlük, Çökecekler Köyleri tamamen, Trabzonlular, Süleymanbey, Poyrazlar, Karaköy, Kurtdil, Yeniköy, Mağara ve Akarca Köyleri de kısmen suların istilasına uğramışlardır. Sel baskınına uğrayan bölgedeki vatandaşlara, 14 Nisan 1948 günü de Kızılay tarafından bol miktarda yiyecek maddesi, gaz ve gemici feneri verilmiştir. Bununla birlikte Kızılay tarafından, Adapazarı Kaymakamlığı emrine 7 bin lira miktarında bir

236 *Cumhuriyet*, 13 Nisan 1948, s.1, 4.
237 *Cumhuriyet*, 14 Nisan 1948, s.1, 3.

para tahsis edilmiştir[238].Sakarya nehrinden taşan sular Karasu- Adapazarı köprülerini de götürmüştür[239].

Zonguldak Vilayeti'nde bulunan Filyos Çayı'nın taşması neticesinde Çaycuma köprüsü yıkılmıştır. Kazaları merkeze ve İstanbul-Ankara şosesine bağlayan bu köprünün yıkılması ile bütün ulaşım sekteye uğramış ve 50 köyün kaza merkezi ile irtibatı kesilmiştir[240]. Yükselmesi devam eden Filyos Çayı, Devrek ile Tefen istasyonu arasındaki Aloğlu köprüsünü de yıkılmıştır. Yine Devrek -Tefen arasındaki Orman işletmesine ait dekovil hattında 50 metrelik bir toprak imlası yarılmıştır. Filyos Çayı'nın batı kısmı tren yolu ile irtibatı tamamen kesilmiş olduğundan posta, Zonguldak yolu ile gelmiştir[241]. 10 Nisan 1948 gece yarısından itibaren Adana'ya yağmur yağmıştır. Ancak yağan yağmurlar Toros Dağları'ndaki karların erimesine ve Seyhan Nehri'nin yükselmesine sebep olmuştur. Meydana gelen seller yüzünden Adana-İstanbul şosesi üzerinde ve Toroslar mevkiinde önemli bir geçit olan tarihi Akköprü yıkılmıştır. Köprünün hasara uğramasından dolayı, motorlu nakliyat araçları ile yapılan seferler durmuştur[242]. Bu arada tabii yatağından 2,60 metre yükselen Seyhan Nehri, Kavaklı kısmından sağ sahile taşmış ve taşan sular Adana'nın Mamraş, Yalmanlı ve Dikoğlu köylerini ve bu köylerin ekilmiş arazilerini kaplamıştır. Ancak tarlaların büyük bir kısmı ekilmiş, geri kalan kısımda ekime hazırlanmış olduğundan meydana gelen zarar büyük miktarda olmuştur[243]. Karların erimesi yüzünden Karabük'e bağlı Eskipazar Çayı taşmıştır. Taşkın suları bir kısım ekili araziyi istila etmiştir. Eskipazar'ı istasyona bağlayan yoldaki köprü de hasara uğramıştır. Bu yüzden kaza merkezi ile istasyon arasından ulaşım kesildiği gibi, Gerede ile Karabük'e ulaşım yapılamamıştır[244].

Tokat Vilayeti'nin Turhal Kazası'nda Yeşilırmak'ın taşması yüzünden kaza merkezi ile 13 köyün ekili arazilerinden bir kısmı sular altında kalmıştır. Ayrıca iki köy tamamı ile su ile çevrilmiştir[245]. Ancak Yeşilırmak'ın yükselen suları, 13 Nisan 1948 günü akşamı Turhal kazasının kenar ve meydan mahallelerini basmıştır. Tokat-Turhal şosesi sular altında kalmıştır. Ayrıca Askerlik Şubesi sulardan mahsur kalmıştır. Arapören Köyü'nde su baskınına uğrayan yedi ev tahliye edilmiştir. Bu arada Yeşilırmak, kasaba dışında mecrasında iki büyük yarma yapmış ve kasaba arazisinin büyük bir kısmını sular

238 *Cumhuriyet*, 15 Nisan 1948, s.1, 4
239 *Cumhuriyet*, 16 Nisan 1948, s.3
240 *Cumhuriyet*, 10 Nisan 1948, s. 3.
241 *Cumhuriyet*, 16 Nisan 1948, s.3
242 *Cumhuriyet*, 11 Nisan 1948, s.1, 3.
243 *Cumhuriyet*, 14 Nisan 1948, s.3.
244 *Cumhuriyet*, 13 Nisan 1948, s.4.
245 *Cumhuriyet*, 13 Nisan 1948, s. 4.

altında bırakmıştır. Sular altında kalan ekili arazinin 50.500 dönüm olduğu tahmin edilmektedir. Kaza merkezinde iki mahallede, evlere su girdiğinden bu mahalleler tahliye edilmiştir. Sel baskınından dolayı Tokat-Turhal, Turhal- Amasya şoseleri trafiğe kapanmıştır. Tokat valisi Turhal Kazasına afet bölgesine gelerek incelemelerde bulunmuştur[246]. Günler boyu yükselen Yeşilırmak, 14 Nisan 1948 günü yağan yağmurların ve eriyen karların tesiri ile 1,75 metre daha yükselmiştir. Bunun sonunda nehir kenarındaki evlerin bodrum katları, bahçeleri ve merkez bucağına bağlı Boğaz, Sıra, Böcekhane, Dadı, Karasenir, Kayabaşı, Kapıkaya, Kızılca, Aksalur, Belmebuk, Ovasaray ve Karaköprü Köylerindeki yüz bin dekarlık arazi su altında kalmıştır. Tehlikeye maruz kalan evler tahliye edilmiştir. Önceden gerekli tedbir alındığı için insan ve hayvan kaybı meydana gelmemiştir. Tokat ve Erbaa yolları kısmen su altında olduğundan ulaşıma kapanmıştır[247].

Maraş'ın Elbistan Kazası'nda sel baskını meydana gelmiştir. Elbistan ovasından geçen Söğütlü ve Hurman Çayları yağmur sularından dolayı, yataklarından taşarak, etrafında bulunan köyleri basmıştır. Bunun yanında sel baskını ekili arazide önemli hasara sebep olmuştur[248].

Son yağmurlardan dolayı, Malatya'nın Hekimhan Kazasını sel basmıştır. Sel baskınında birkaç ev yıkılmıştır[249]. Son günlerde ani olarak karların erimesi üzerine Sinop'un Ayancık Kazası'nda bulunan dereler taşmıştır. Meydana gelen sel baskınında orman işletmesinin dekovil yolu ile köprülerinde önemli hasar meydana gelmiştir. Bunun yanında 3 kişi sele kapılarak boğulmuştur[250].

Aylardan beri yağan karlar iki gündür erimeye başlamıştır. Bunun üzerine Porsuk Nehri yükselmiş ve Eskişehir'i tehdit etmeye başlamıştır. Bu arada Porsuk civarındaki bazı evleri su basmış ve bu evlerden birçoğu tahliye edilmiştir. Bunun yanında tarlaları da su basmış ve ağaçlar sürüklenmiştir[251]. Ayrıca Eskişehir'deki Kargın Deresi de 21 Mart 1949 akşamından itibaren yükselmeye başlamıştır. Adı geçen dere saniyede 80 ton su vererek, Sabuncu Pınarı'ndan itibaren bütün köprüleri sürüklemiş ve Porsuk Nehri'nin yatağına dökmüştür. Bu yüzden adı geçen nehrin suları şehir içinde kabarmış ve bir kısım evlerin bahçe ve bodrumları ile Yeni Sinema ve Memleket Hastanesi önünden Dalaman Adasına giden caddeyi istilaya başlamıştır. Bu yüzden

246 *Cumhuriyet*, 14 Nisan 1948, s.3.
247 *Cumhuriyet*, 15 Nisan 1948, s.1, 4
248 *Cumhuriyet*, 14 Nisan 1948, s.3.
249 *Cumhuriyet*, 14 Nisan 1948, s.3.
250 *Cumhuriyet*, 15 Nisan 1948, s.4
251 *Cumhuriyet*, 21 Mart 1949, s.3.

Konya treni, Sabuncu Pınarı'nda su içinde kalmıştır. Porsuk Nehri'nin geçtiği Hasan Bey, Şeker Çiftliği, Gökdere, Yassıhöyük, Karacahöyük, Sevinç, Ağapınar, Alpu Köyü, Karahöyük, Karakamış, Bahçecik, Gündüzler, Yellice, Beylikahır, Uzunburun ve Uyuzhamam Köylerinde, su taşkını tahribat yapmıştır[252]. Bunun yanında Porsuk Nehrinin sularının tehdidi altında olan Kızıltoprak Mahallesi ile Dere Sokağında 25 ev tahliye edilmiştir[253].

Son günlerde yağan yağmur ve karların erimesi ile Denizli Vilayeti'nin Çivril Kazası'nda bulunan Küfü Çayı taşmıştır. Meydana gelen seller on kadar köyü basmıştır. Sel baskınında insan ve hayvan kaybı bulunmamaktadır[254].

Havaların birkaç günden beri ılık gitmesi neticesi olarak Toroslardaki karlar erimeye başlamıştır. Bunun için Seyhan Nehri 25 Mart 1949 günü sabahından itibaren yükselmeye başlamıştır. Seyhan Nehri akşam saat 16.00'da normal seviyesinden 2,6 metre yükselmiştir. Yükseliş saat 20.00'de 2, 78 metreyi bulmuştur. Bu arada nehrin sol sahilindeki setler, Kadribey Çiftliği ve Havutlu Bucağı'nda yarılarak ovayı sular kaplamıştır[255].

Kütahya'nın Tavşanlı Kazası'nda karların erimesi ile yatağından 2 metre kadar yükselen Adranos Çayı'nın suları, kaza civarındaki ovayı tamamen kaplamıştır. Tunçbilek ve civarındaki yazlık yerlerdeki evleri sular basmış ve bu evler tahliye edilmiştir[256].

Yağan yağmurlardan ve karların erimesinden dolayı, Sakarya Vilayeti'nde bulunan Geyve Çay'ı taşmıştır. Meydana gelen sel baskını Geyve Kazasının bazı kenar semtlerini etkisi altına almıştır[257]. Tokat Vilayeti'nin Turhal Kazası'nda Yeşilırmak kenarına yaptırılan takviye setlerine rağmen, taşkın suların setlerin bazı kısımlarını yıkması neticesi 3-10 bin dönüm arazi su altında kalmıştır. Diğer taraftan Kova Mahallesindeki bazı evlerin de alt katlarını su basmıştır[258].

Tokat Vilayeti 20 Haziran 1949 günü saat 16.00'dan itibaren sağanak halinde yağan yağmurun etkisi altına girmiştir. Meydana gelen seller saat 19.00'dan sonra dalgalar halinde şehrin cadde ve sokaklarını istila ederek, buralara tonlarca taş ve enkaz yığmış, yüzlerce evi içindeki insanlarla beraber süpürmüştür. Bunun yanında sel baskını binlerce dönüm arazide hasar yapmıştır. Ayrıca şehrin elektrik ve su şebekesi harap olmuştur. Binlerce kişi yüksek yerlere kaçmaya

252 *Cumhuriyet*, 22 Mart 1949, s.3.
253 *Cumhuriyet*, 23 Mart 1949, s.3.
254 *Cumhuriyet*, 23 Mart 1949, s.3.
255 *Cumhuriyet*, 25 Mart 1949, s.3
256 *Cumhuriyet*, 25 Mart 1949, s.3
257 *Cumhuriyet*, 25 Mart 1949, s.3
258 *Cumhuriyet*, 28 Nisan 1949, s.3

çalışmıştır[259]. Meydana gelen seller kısa bir süre içinde Tokat şehrini harap etmiştir. Sel baskınında Mahmutpaşa, Soğukpınar, Tabakhane-i atik, Yar Ahmet, Gedik Meydanı ve Deri imalathanesi ile Geryaz Köyü ciddi zarar görmüştür. Şehrin umumi caddesi olan Behzat Caddesi enkaz yığınları ile kapanmıştır. Bu cadde üzerinde bulunan mağaza ve dükkanlardaki eşyalar tamamen veya kısmen sularla gitmiştir. Hayvan kaybı çok ağır olmuştur. Şehirde 487 ev tamamen veya kısmen yıkılmış, 27 dükkan da içindeki eşyalarla birlikte sular tarafından götürülmüştür. Binlerce dönüm ekili arazi sular altında kalmış, ekili mahsul tamamen mahvolmuştur. Bayındırlık Bakanı Şevket Adalan beraberinde bir heyet ile birlikte 20 Haziran 1949 günü Tokat'a gelmiş ve incelemelerde bulunmuştur. Bunun yanında Kızılay tarafından felakete uğrayan kişilere sarf edilmek üzere 10 bin lira gönderilmiştir. Amasya Valisi yardım ekipleri ile beraber sabaha karşı Tokat'a gelmiştir. Sivas Valisi de beraberinde bir heyetle birlikte 200 çadır, kafi miktarda yiyecek ve lüzumlu malzeme ile erkenden Tokat'a gelmiştir[260]. Yeşilırmak ile Tokat arasındaki araziler su istilasına maruz kalmış ve hasara uğramıştır. Şehirdeki elektrik ve su şebekesinin tamir edilmesine çalışılmıştır. Şehrin molozlarla tıkanmış olan caddelerinin temizlenip açılmasına başlanmıştır[261]. Sel baskınında 131 ev, 50 dükkan, 7 köprü tamamen, 168 ev oturulamayacak derecede, 72 dükkan, 2 ilkokul, 160 ev de kısmen harap olmuştur. Orduevi ile hükümet binasının alt katları hasara uğramıştır. Ayrıca 2 bin dönüm ekili arazi ve bahçelerle sellerin geldiği civar üç köyün arazisi tamamen harap olmuştur. Kızılay felaketzedelere ekmek, zeytin ve gaz dağıtmıştır. Civar kazalardan yiyecek yardımı gelmiştir. Sel baskınında 11 kişi ölmüştür. İlk yardım tedbiri olarak vilayetin emrine 30 bin lira gönderilmiştir[262]. 5 Ağustos 1949 günü Tortum Kazasının Norman Bucağına bağlı Karşin köyünde yağan yağmurlardan meydana gelen sel, iki evi tamamen götürmüştür. Ayrıca köyün bir kısım arazilerini de sular basmıştır[263].

1 Eylül 1949 günü saat 12.00'de başlayan şiddetli fırtına ve yağmur birkaç saat devam etmiştir. Sinop'un Gerze Kazasının ortasından geçen dere iki metre kadar yükselmiştir. Zincirlikuyu köprüsünden itibaren iskeleye giden şoseye yayılmış, iskele civarında bulunan evlerle bir tütün deposu, bir atölye, hükümet binası, veteriner dairesi, çarşı camii ve şadırvan su baskınına maruz kalmıştır. Ayrıca iskelenin temel kısmı ile bazı betonarme duvarları oyularak yıkılmıştır. İlçeden Bafra istikametine giden şose üzerinde 30

259 *Cumhuriyet*, 20 Haziran 1949, s.1, 3.
260 *Cumhuriyet*, 21 Haziran 1949, s.1, 3
261 *Cumhuriyet*, 22 Haziran 1949, s.3.
262 *Cumhuriyet*, 23 Haziran 1949, s.1, 3.
263 *Cumhuriyet*, 8 Ağustos 1949, s.3.

kilometre dahilindeki köprüler yıkılmış, Samsun-Gerze arasındaki ulaşım kesilmiştir. Bir kişi sular tarafından götürülmüştür[264].

1.BÖLÜM

1.CUMHURİYET DÖNEMİNDE MEYDANA GELEN SEL BASKINLARI(1950-1970)

Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de sel baskınların konusunda yapılan hukuki çalışmalar ile afet bölgelerinin tespit edilmesi çalışmalarına ve ülkemizde 1950 ile 1970 yılları arasında meydana gelmiş olan sel baskınlarına bu bölümde yer verilmiştir.

1.1.SEL BASKINLARI İLE İLGİLİ YAPILAN HUKUKİ ÇALIŞMALAR

Burada sel baskınları ile ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ile vatandaşların yerine getirmek zorunda olduğu yükümlülükleri hükme bağlayan bazı kanunlardan bahsedilmiştir.

1.1.1.4373 Sayılı Kanun

Cumhuriyet Döneminde sel baskınlarını

264 *Cumhuriyet*, 2 Eylül 1949, s.3.

konu alan ilk hukuki çalışma Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 14 Ocak 1943 tarihinde kabul edilen 4373 sayılı Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Yolları isimli kanundur. Bu Kanun 18 maddeden meydana gelmiştir. Bu kanunun başlıca maddeleri şunlardır:

"Yüksek seviye gösteren umumi ve hususi, kapalı veya akar suların taşmasıyla su altında kalan veya su baskınlarına uğrayabilecek olan sahaların sınırları Nafıa Vekaleti'nin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin kararları ile tespit ve ilan edilir (Madde 1). Birinci madde hükümlerine göre tespit ve ilan edilen sahaların sınırları içinde suların akmasına engel olan bina, tesisler, fidan, ağaç, set, savak gibi manialarla değirmen ve sulama arkları hakkında aşağıdaki hükümler tatbik olunur (Madde 2).

Bina ve tesisler hakkında İstimlak hükümlerine göre muamele yapılır. Bu bina ve tesislerin arsaları ve bitişik arazileri sahiplerinin faydalanabilecekleri durumda ise, bunların kıymetleri istimlak bedelinden indirilir ve arsa veya arazi sahiplerine terk edilir (Madde 2/a) Fidan, ağaç ve asmalıklarla esaslı bent ve savaklar belediye sınırının içinde ise belediye encümenlerinin, bu sınır dışında ise vilayet daimi encümeninin seçeceği üç vukuf ehli tarafından kıymetleri takdir edilerek bedelleri sahiplerine peşinen ödendikten sonra kaldırılır veya yıkılır. Bunların takdir olunan kıymetleri için tebliğ tarihinden itibaren beş gün zarfında ilgililerce vilayet idare heyetlerine itiraz edilebilir. Vilayet idare heyetlerinin nihayet bir ay içinde karar vermeleri lazımdır. Bu kararlar icrayı durdurmaz. Ancak bu fıkra hükmü dairesinde kaldırılacak veya yıkılacak olan fidan, ağaç ve asmalıklarla bent ve savakların kısmen veya tamamen başka yerlere nakli için sahiplerince alakalı makamlara yazı ile vuku bulacak müracaatlar üzerine lüzumlu ve mümkün mühletler verilir. Bu hallerde takdir edilmiş olan bedellerden nakledilen kısımlara isabet eden miktarlar indirilir. Kaldırılan fidan, ağaç ve asmalıkların arazisi sahiplerince hiçbir surette kullanılmayacak hale girmiş bulunursa, bunlar da (a) fıkrası hükümlerine göre istimlak olunur (Madde 2/b).

Yukarıdaki fıkralara göre takdir edilecek bedeller Nafıa Vekilliğince ödenir. Ancak devlet ve belediyeye ve hususi idarelerle köy hükmi şahıslarına veya Vakıflar İdaresine ait olan bina, tesisler, fidan, ağaç ve asmalıklarla diğer manialar için hiçbir tazminat verilmez (Madde 2/c). Adi bent ve setlerle çit, dolma ve toprak birikintisi gibi manialar da hiçbir tazminat verilmeksizin kaldırılır (Madde 2/d).

Baskın sahaları dışındaki değirmenlere, sınai tesislere veya ekim sahalarına giden ve su baskın sahasından geçen ark ve kanallardan zararlı olanların fenni icaplara uygun olarak düzeltilmeleri için sahiplerine kafi bir mühlet verilir. Bu müddetin sonunda düzeltilmedikleri takdirde yukarıdaki hükümler tatbik olunur (Madde 2/e)

Birinci madde hükümleri dairesinde tespit ve ilan edilmiş olan sınırlar içinde tesisat, inşaat veya tadilat yapmak, fidan veya ağaç dikmek yasaktır. Müsaade verilmesi, Su İşleri Müdürlüğü'nün, bulunmayan yerlerde Nafıa Müdürünün fenni mahzur olmadığı hakkında rapor vermiş olmasına bağlıdır.

Birinci fıkra hükmüne muhalif olarak izin istihsal edilmeden yapılan ve suyun akmasına veya su seviyesinin yükselmesine tesiri olan inşaat veya tadilat, dikilen fidan ve ağaçlar mahalli Su İşleri Müdürünün, yoksa Nafıa Müdürünün teklifi üzerine valinin kararıyla yıktırılır veya kaldırılır ve bu hususta yapılan masraflar sahiplerinden alınır (Madde 3). Daimi bakıma tabi olsun olmasın kenar ve setlerin taşkın sularla yıkılma tehlikesine veya halkın su afetine maruz bulunduğunu görenler, bunu derhal mahallin Su İşleri, Nafıa Müdür ve teşkilatına veya en yakın muhtarlara, jandarma dairelerine veyahut mülkiye amirlerine haber vermeğe mecburdurlar. Bu mecburiyet, suların kabarma ve taşma mevsimlerinde halka ilan edilir (Madde 4). Tehlikenin aşağı mıntıkalara sirayeti ihtimali varsa keyfiyet o mıntıkalara da en seri vasıtalarla ihbar olunur (Madde 5). Taşkın sularla kenar ve setlerin yıkılma ve yarılma tehlikesine maruz bulunması veya yakın arazinin su baskınına uğraması gibi hallerde, hadisenin vuku bulduğu mahallin en büyük mülkiye memurunun emriyle tehlike ile karşılaşan köy ve kasabaların 18 yaşını bitirip 50 yaşını doldurmamış bulunan erkekleri, ellerinde bulunan ve yıkıntıları düzeltmeye yarayacak her türlü alet, edevat ve malzeme ve vasıtalarla tehlike yerine yardıma koşmaya ve gösterilen işlerde çalışmaya mecburdurlar. Köylünün temin edemeyeceği anlaşılan lüzumlu vasıtaları Nafıa Vekilliği önceden kafi miktarlarda ve taşkın sahalarında bulundurur. Tehlike ile karşılaşan veya tehlikeye uğrayan mahaller halkı ile bu afetin önlenemeyeceği anlaşıldığı takdirde, tehlike mıntıkası dışında kalan komşu köy ve kasabalar halkı da birinci fıkra hükümleri dairesinde yardıma çağrılırlar. Bunlarda gösterilen işlerde çalışmaya mecburdurlar. Mülki idare mıntıkası ayrı dahi olsa komşu köy ve kasaba halkı tehlikeye maruz mahallin en büyük mülkiye memurunun bu yoldaki emirlerini yerine getirmekle mükelleftir. Şu kadarki bu komşu köy ve kasabaların bağlı bulunduğu vilayet veya kazaya derhal malumat verilir ve yardım istenilir.

Yardıma giden komşu köy ve kasabalar halkı da ellerinde bulunan alet ve malzeme ve vasıtaları, ameliyatı idare edenlerin emrine vermeye mecburdurlar. Vali ve kaymakamlarla nahiye müdürleri ve köy muhtarları ve civardaki askeri ve jandarma, gümrük muhafaza ve orman

koruma kıta komutanları mafevklerinden emir beklemeksizin tehlike ile karşılaşan yerlere yardımcı göndermek ve icabında bizzat gitmekle mükelleftirler (Madde 6).

Altıncı maddede yazılı mükelleflerin önceden köy ve belediyelerce ikişer nüsha defterleri tanzim ve taşkın sahasının tabi olduğu vilayet makamınca tasdik olunarak birer nüshası köy muhtarlarına, belediye reislerine ve birer nüshası da mahallin en büyük mülkiye memuruna tevdi edilir. Lüzumu halinde mükellefler bu defterler mucibince işe davet ve sevk olunurlar (Madde 7)[265].

Tehlike büyük ve geniş görünürse koruma işlerini idare eden amir, gerek o mahalde ve gerek o civarda bulunan askeri ve mülki veya hususi tahlis işlerinde faydalı teşekkül ve vasıtalardan yardım istemeğe ve bu hususta kendilerine müracaat olunan her makam da derhal yardım etmeğe mecburdur (Madde 8). Yukarıdaki maddelerde yazılı koruma işlerinde çalışanların beraberlerinde getirdikleri veya ameliyatı idare edenlerin emrine verdikleri alet ve edevat ve malzeme veya vasıtalardan kırılan veya kaybolanların bedelleri Hükümetçe sahiplerine ödenir (Madde 9). Taşkın tehlikesine maruz bulunan yerlere geleceklerin muayyen tarifeli vasıtalarla hareket etmeleri takdirinde, nakliye ücretleri Hükümetçe ödeneceği gibi müstacel hallerde salahiyetli memurların gösterecekleri lüzum üzerine bunlar kamyon, araba gibi diğer vasıtalarla gönderilirler. Bunların nakliye ücretleri Hükümetçe ödenir. Bu işlerde çalıştırılanlara bu mesailerine mukabil ücret verilmez. Yalnız çalıştıkları müddetçe kendilerine parasız ekmek ve katık temin edilir (Madde 10).

Bu işlerde çalıştırılırken sakatlananların sakatlık derecelerine göre kendilerine ve ölenlerin ailelerine polis ve jandarma efradı için tatbik edilen esaslar dairesinde tazminat verilir. Yaralananlar ve sakatlananlar en yakın hastanelere sevk edilir. Bütün hastaneler bu yaralı ve sakatları hemen kabul ve tedaviye mecburdurlar. Devlet ve amme müessesesi hastanelerinde bunlar parasız tedavi ettirilir. Hususi hastanelerde yapılan tedavi bedelleri Hükümetçe ödenir (Madde 11).

Taşkınlar için çekilen tel yazılarını ve telefon muhaberatını Posta, Telgraf ve Telefon merkezleri ve demiryolu istasyonları parasız ve acele olarak kabul etmeye ve tel yazıyı alan memurlarda hemen mahalline göndermeye mecburdurlar (Madde 12).

Mahalli hükümetin veya su işleri veya Nafıa Müdürlüğü memurlarının sevk kağıtları üzerine taşkınları önlemeye gidecek olanları Devlet Demiryolları istasyon memurları asker tarifesiyle ve mahsubu bilahare yapılmak üzere hadise mahalline veya civarına indirmek

265 *Resmi Gazete*, S.5310, 21 Kanunu Sani 1943, s.4318-4319

şartıyla yolcu veya marşandiz katarları ile göndermeye mecburdurlar (Madde !3).

Bu kanunun muhtelif maddelerinde yapılacağı ve ödeneceği tasrih edilen masraflar Nafıa Vekaletinde ödenir (Madde 14).

6'ncı maddeye göre taşkınları önlemek, yargın ve yıkıntıları kapamak üzere salahiyetli memurlar tarafından hadise mahalline gitmeleri emir olunanlar, hastalık veya diğer makbul bir sebep olmadıkça iş başına cebren sevk etmeğe mahallin en büyük mülkiye memuru mezundur. Bu hususstaki emirleri zabıta kuvvetleri derhal ifaya mecburdurlar. Davet anında köy ve kasabalarında bulunup da sıhhi vaziyetleri müsait olduğu halde ve başkaca makbul bir sebep olmaksızın bu davete icabet etmeyenlerle gidip çalışmayanlardan kaymakam veya valinin kararıyla beş liradan on liraya kadar hafif para cezası alınır. Bu kararlar katidir ve amme cezalarının tahsili hakkındaki hükümlere tevfikan icra olunur.

6'ncı maddede yazılı memurlardan hadise mahalline yardımcı göndermeyenlerle bu kanunun hükümlerini tatbikte ihmali görülenler hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 230'ncu maddesi hükümleri tatbik olunur. (Madde 15) [266].

1.1.2.7269 Sayılı Kanun

Cumhuriyet döneminde sel baskınlarını da konu alan hukuki çalışmalardan birisi de 15 Mayıs 1959 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yardımlara Dair Kanun'dur. Bu kanun 53 madde ve 10 bölümden meydana gelmiştir. Kanunun bölümler şunlardır; Umumi Hükümler, Mülkiye Amirlerine Verilen Fevkalade Salahiyetler, Mükellefiyetler, Tazminat, İkramiye ve Avans, Afet Bölgelerinde Yapılacak Teknik İşler, Kıymet Takdiri, Parselleme ve Tevzi, Fon Teşkili ve Fondan Yapılacak Yardımlar Sarf Usulleri, Ceza Hükümleri ve Çeşitli Hükümlerdir[267].

Bu metinde; yer sarsıntısı, yangın, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetler ile su baskınında yapıları ve amme tesisleri, umumi hayata müessir olacak şekilde zarar gören ve zarar görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkında bu kanunun hükümleri tatbik edilir denilerek, doğal afetlerin sınırı çizilmiş ve kanunun amacı belirtilmiştir. Ancak adı geçen afetlerin vukuunda zararın umumi hayata müessir olup olmadığına İmar ve İskan Vekaleti'nin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin karar vereceğini de hükme bağlamış, ayrıca afet vukuunda bu kanun gereğince alınması lazım gelen acil tedbirlerin ittihazına afetin vuku bulduğu bölgenin

266 *Resmi Gazete*, S.5310, 21 Kanunu Sani 1943, s.4318-4319
267 *Resmi Gazete,* S. 10213, 25 Mayıs 1959, s.21695-21699

valisinin yetkili olduğu ifade edilmiştir (Madde 1) [268].

Bu kanunla mülki amirlere şu salahiyetler verilmiştir: "Umumi hayata müessir afetlerin vukuu akabinde vali ve kaymakamlar (Askerler, hakimler ve hakim sınıfında bulunanlar müstesna olmak üzere) 18-65 yaş arasındaki bütün erkeklere vazife vermeye, bedeli, ücreti veya kirası sonradan ödenmek üzere canlı, cansız, resmi, hususi, her türlü nakil vasıtalarına ve lüzumlu makine, alet ve edevatına el koymaya ve hiçbir kayda ve merasime tabii olmaksızın tedavi, kurtarma, iaşe, ibate ve sair işlerine gerektirdiği acil mubayaaları yapmaya, Devlete, mahalli idarelere, vakfa, İktisadi Devlet Teşekkülleri ile bunlara bağlı müesseselere ait her türlü gayrimenkulleri, kafi gelmediği takdirde diğer hükmi şahıslar ile hakiki şahıslara ait bina, mesken ve müştemilatı ile bahçe ve arsa gibi araziyi muvakkaten işgale salahiyetlidir.

Yukarıdaki fıkrada yazılı salahiyet afetin hitamından itibaren ancak bir haftanın geçmesiyle nihayete erer.

Kendilerinden yardım istenilen afet bölgesi civarındaki vali ve kaymakamlar yukarıdaki fıkralarda yazılı salahiyetlerini kullanarak bütün imkan ve vasıtalarla yardıma mecburdurlar (Madde 6)" [269].

Bu kanunla devlet görevlilerine ve halka da şu muhtelif mükellefiyetler yüklenmiştir: "Afet bölgelerinde veya civarında bulunan ordu, jandarma, kıta, birlik ve müessese kumandanları, hazarda kendilerinden vali ve kaymakamlar tarafından istenilecek yardımları üstlerinden emir beklemeksizin yapmaya mecburdurlar (Maddi 7).

Rasat istasyonları vukuu muhtemel afetleri bu bölgelerin en büyük mülkiye amirine derhal bildirmeye mecburdurlar.

Ellerinde muhabere vasıtaları, haber ulaştırma imkanları bulunan mülki ve askeri bütün resmi makam ve müesseseler afetlerin vukuu haberini mahallin en büyük mülkiye amirine derhal bildirmekle mükelleftir.

Afetlerin vukuunu ihbar veya yardım talepleri için yapılacak telgraf, telefon, telsiz muhaberelerini, telgraf ve telefon merkezleri, demiryolu istasyonları, askeri muhabere teşekkülleri her işe tercihen parasız kabule ve muhataplarına ulaştırmaya mecburdurlar.

İcabında radyo istasyonlarından da parasız istifade edilir (Madde 8).

Bu kanunda yazılı afetlerin vukuunda, ilk yardımları mahallerine yetiştirmek maksadıyla bu bölgelere mülkiye amirleri ve alakalı makam ve müesseseler tarafından gönderilecek kurtarma ve yardım ekipleri, her türlü malzeme, makine, alet, yiyecek, giyecek ve

---

[268] *Resmi Gazete,* S. 10213, 25 Mayıs 1959, s.21695-21699
[269] *Resmi Gazete,* S.10213, 25 Mayıs 1959, s.21695-21699

barınma eşya ve maddeleri, umumi, hususi ve mülhak bütçeli idarelerle bunlara bağlı müesseseler ve İktisadi Devlet Teşekkülleri'nin vilayetlere, belediye ve köylere ait olan ve bunlara bağlı müesseselerin elinde bulunan her türlü kara, deniz ve hava nakil vasıtaları ile bedeli sonradan ödenmek üzere sevk edilir. İhtiyaç hissedilen mahallerde bu mecburiyet ve mükellefiyetler hakiki şahıslarla her türlü şirket ve müesseselere de teşmil edilir (Madde 9).

Gerek yukarıda yazılı afetlerin vukuunda, gerek her türlü kurtarma, barındırma, yardım, söndürme, sevk ve tevzi işlerinde çalışanlardan yaralanan veya sakatlanan yahut hastalananlar en yakın hastaneye veya tedavi yerlerine sevk edilirler. Mülki ve askeri hastane ve tedavi yerleriyle umumi, mülhak, hususi bütçeli idarelere, belediye, hakiki ve hükmi şahıslara ait bütün hastane ve tedavi yerleri bunları hemen kabul ve tedavi etmeye mecburdurlar.

Resmi hastane ve tedavi evlerinde bulunanlara parasız bakılır. Resmi hastane ve tedavi evlerinde yer olmaması veya tedavi imkanı bulunmaması gibi sebeplerle zaruri olarak hususi hastanelerde yapılan tedavi ücretleri sonradan bu kanun mucibince ödenir (Madde 10). Birinci maddede yazılı afetlerin vukuunda ilk kurtarma işlerinde en çok üç güne kadar çalıştırılacaklara bedeni hizmetlerinden dolayı ücret verilmez. Çalıştıkları müddetçe parasız ekmek ve katık verilir. Bunların beraberinde getirdikleri veya emir üzerine verdikleri alet ve edevat, malzeme ve vasıtalardan tamire muhtaç hale gelenler bedeli sonradan ödenmek üzere tamir ettirilir.

Zıyaa uğrayanlarla tamiri imkansız olanların bedeli rayiç üzerinden bilahare müttehitlerine ödenir (Madde 11)". Bu kanunla afet bölgesindeki bir topluluğun, yerinden kaldırılarak başka yerlere nakil olmasını da hükme bağlamıştır:" Umumi hayata müessir afetlerden önce veya sonra kati lüzum üzerine meskun bir topluluğun bir kısmının veya tamamının kaldırılarak başka mahallere toplu olarak veyahut dağıtılarak yerleştirilmesi Dahiliye, Maliye, Nafıa, İmar ve İskan, Sıhhat ve İçtimai Muavenet, Ziraat, Maarif ve Sanayi Vekaletleri mütehassıs temsilcilerinden müteşekkil bir komitece tetkik olunduktan sonra İcra Vekilleri Heyeti kararıyla İmar ve İskan Vekaleti tarafından yaptırılır (Madde 16) [270]. Bu kanunda Türkiye Büyük Millet Meclisinde 1 Eylül 1960 yılında 74 numaralı kanunla bir değişiklik yapılmıştır. Bu kanun, 7269 sayılı umumi hayata müessir afetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair kanunun 26'ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanundur[271].

7269 sayılı Kanunda Türkiye Büyük Millet Meclisinde 2

[270] *Resmi Gazete,* S.10213, 25 Mayıs 1959, s.21695-21699
[271] *Resmi Gazete,* S. 10596, 6 Eylül 1960, s.2086

Temmuz 1968 yılında 1051 numaralı kanunla bir değişiklik daha yapılmıştır. Bu kanun Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara dair 15/5/1959 gün ve 7269 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddelerin eklenmesi hakkında Kanundur. Bu kanunla adı geçen kanunun 1-4, 6, 13-19, 21-23, 27-31, 33, 36, 39, 40, 42, 43 ve geçici 6 ve 7'nci maddeleri değiştirilmiştir[272].

1.1.3.6200 Sayılı Kanun

Yukarıda adı geçen hukuki düzenlemelerin yanında sel baskınları önlemek konusunda, birçok devlet kurumunun yerine getirmek zorunda olduğu görevleri bulunmaktadır Bunların başında da 1950'li yıllarda kurulan ve sel baskınlarına karşı tedbir almak gibi görevleri de bulunan Devlet Su İşleri teşkilatı bulunmaktadır. Bu teşkilat 18 Aralık 1953 tarihli ve 6200 Sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun'a göre kurulmuştur. Adı geçen kanunun genel hükümlerinde şöyle denilmiştir. "Yerüstü ve yer altı sularının zararlarını önlemek ve bunlardan çeşitli yönden faydalanmak maksadıyla Bayındırlık Vekaletine bağlı hükmi şahsiyeti haiz mülhak bütçeli "Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü" kurulmuştur (Madde 1)"[273].

Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünün vazife ve salahiyetleri arasında; "Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydan getirmek, akarsularda ıslahat yapmak ve icap edenleri seyrüsefere elverişli hale getirmek (Madde 2/a, f) de bulunuyordu"[274].

1.2.AFET BÖLGELERİNİN TESPİT EDİLMESİ ÇALIŞMALARI

Cumhuriyet Döneminde Türkiye'nin bazı bölgeleri afet bölgesi olarak tespit edilmiştir. Bunlar arasında şunlar bulunmaktadır: Balıklı Deresi'nin Orta Mahalle Köyü hizasındaki kesintiden Dinsiz Deresi'nin birleştiği yere kadar, yatak mihverinden itibaren sağlı sollu ellişer metre olmak üzere yüz metre genişliğinde şeritvari sahanın ve Dinsiz Deresi'nin bataklıktan çıkış yerinden itibaren Sakarya Nehrine birleştiği yere kadar, yatak mihverinden itibaren sağlı sollu ellişer metre genişliğinde şeritvari sahanın, suların taşmasıyla su altında kalan veya su baskınlarına uğrayabilecek saha olarak tespiti ve ilanı hakkında Bayındırlık Bakanlığı tarafından 25 Nisan 1951 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna bir teklif yapılmıştır. Bu teklif Bakanlar Kurulu'nca 2 Mayıs 1951 tarihinde kabul edilmiştir. Erzurum Vilayeti'nin Hınıs Kazasına bağlı Ortaköy ile Şenkaya Kazasının A.Hames (İçmesu) Köyü, Muş Vilayetinin Varto Kazasının Kalçık Köyü Ankara Vilayetinin Şereflikoçhisar Kazasının Mustafacık Köyünün su baskınına maruz kalabilecekler bölgeler olduğu dair İçişleri, Milli

272 *Resmi Gazete,* S. 12952, 17 Temmuz 1968, s.1-5.
273 *Resmi Gazete*, S. 8592, 25 Aralık 1953, s.7825
274 *Resmi Gazete*, S.8592, 25 Aralık 1953, s.7825

Eğitim, Bayındırlık, Tarım, İmar ve İskan Bakanlıklarınca müşterek bir tespit yapılmıştır. Yapılan bu tespitin onanmasına İmar ve İskan Bakanlığının 18 Mayıs 1963 ve 29 Temmuz 1963 tarihli yazıları üzerine, Bakanlar Kurulunca 3 Eylül 1963 tarihinde karar verilmiştir[275].

İmar ve İskan Bakanlığı'nın 22 Ekim 1963 tarihli yazısı üzerine, Diyarbakır Vilayetinin Dicle Kazasının merkez köyü ve Kayseri Vilayetinin İncesu Kazasının Viranşehir Köyü'nün su baskını afetine maruz bölge olması İçişleri, Milli Eğitim, Bayındırlık, Tarım, İmar ve İskan Bakanlıkları'nca yapılan müşterek tespitin onanmasına, Bakanlar Kurulu'nca 31 Ekim 1963 tarihinde karar verilmiştir[276]. Bakanlar Kurulu tarafından aşağıdaki yerlerin su baskınına maruz kalabilecek bölgeler olarak tespiti; İçişleri, Bayındırlık, Milli Eğitim ve Tarım Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı'nın 6 Ocak 1967 tarihli yazısı üzerine Bakanlar Kurulunca 7 Şubat 1967 tarihinde kabul edilmiştir. Bunlar Adana'nın Ceyhan Kazasının Mercimek Köyü, Diyarbakır'ın Bismil Kazasının Cirif Köyü, Isparta'nın Keçiborlu Kazasının Senir Kasabası, Hatay Vilayetinin Dörtyol Kazasının Çat Köyü ve Yozgat Vilayetinin Boğazlıyan Kazasının Abdilli Köyüdür[277].

İçişleri, Milli Eğitim, Bayındırlık, Tarım, İmar ve İskan Bakanlıkları tarafından müşterek olarak Muğla Vilayetine bağlı Köyceğiz kaza merkezinin su baskını afetine maruz kalabilecek bölge olduğuna dair bir tespit yapılmıştır. Bu tespitin onanması İmar ve İskan Bakanlığının 18 ve 21 Nisan 1967 tarihli yazıları üzerine, 24 Nisan 1967 tarihinden Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilmiştir[278].

Enerji ve Tabii Kaynaklar ile İmar ve İskan Bakanlıklarınca, Adana Vilayetinin Karataş Kazasına bağlı Adalı Köyü'nün tamamının su baskınına maruz bulunduğu tespit edilmişti. Bunun üzerine İmar ve İskan Bakanlığı'nın 13 Ocak 1968 tarihli yazısına dayanarak, Bakanlar Kurulu tarafından 29 Ocak 1968 tarihinde adı geçen köyün su baskınına maruz bulunduğuna karar verilmiştir[279].

İmar ve İskan Bakanlığının 21 Mayıs 1970 tarihli yazısı üzerine, aşağıda isimleri belirtilen sahalar, Bakanlar Kurulu tarafından su baskını afetine maruz bölgeler olarak kabul edilmiştir (31 Mayıs 1970) [280]. Bunlar; Silifke Acıca Deresi; 35 Numaralı Karayolu üzerinde Say Mahallesi batısındaki köprüden, derenin Göksu ırmağına birleştiği yere

[275] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:172.47.3. Lef.1-2.
[276] BCA.BKK.Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:174.56.3.
[277] BCA.BKK. Fon Kodu.30.18.1.2. Yer Nu.203.9.12 Lef.1-2
[278]BCA.BKK. Fon Kodu: 30.18.1.2. Yer Nu:206.32.2.
[279] BCA.BKK. Fon Kodu: 30.18.1.2. Yer Nu: 230.9.20
[280] BCA.BKK.Fon Kodu: 30.18.1.2. Yer Nu: 267.38.7. Lef.1-11

kadar 2.237 km. uzunluğundaki kısmı, yatak mihverinden sağlı, sollu 21'er metre genişliği haiz seritvari saha, Anamur Ortaköy Deresi; Değirmendere ile Ortaköy (Nasreddin) Derelerinin birleştiği noktadan DSİ tarafından açılmış olan T6 drenaj kanalı memba kısmına kadar, dere mihverinden sağlı, sollu 25'er metreden 50 metre genişliğe haiz şeritvari saha,

Silifke Avşar Deresi; Persenti Köyü ile denize döküldüğü yer arasındaki kısımda, yatak mihverinden sağlı, sollu 25'er metre olmak üzere 50 metre genişliğe haiz şeritvari saha[281],

Amik Havzasında Hanna Çayı; Derenin Antakya Samandağ'ı karayolu kesiminin 4 kilometre membaından başlayarak Asi nehrine döküldüğü noktaya kadar yatak mihverinden itibaren sağlı, sollu 25'er metre olmak üzere 50 metre genişliğe haiz şeritvari saha, Küçük Karaçay; Derenin Antakya Samandağ'ı kesiminin 4 kilometre membaından başlayarak Asi Nehrine döküldüğü noktaya kadar yatak mihverinden itibaren sağlı, sollu 50'er metre olmak üzere 100 metre genişliğe haiz şeritvari saha[282], Büyük Karaçay; Derenin Antakya Samandağ'ı karayolu kesiminin 2 kilometre membaından başlayarak Asi nehrine döküldüğü noktaya kadar, yatak mihverinden itibaren sağlı, sollu 50'er metre olmak üzere 100 metre genişliğe haiz şeritvari saha, Hacıkürüş Deresi; Senpier Kilisesi terzip bendi noktasından başlayarak Asi nehrine döküldüğü noktaya kadar yatak mihverinden itibaren sağlı, sollu 15'er metre olmak üzere 30 metre genişliğe haiz şeritvari saha[283], Hassa Havzası Höpürün Feyezan Kanalı; Kanalın Hassa ile Kilis karayolunu kestiği noktadan itibaren mansapta Adamanlı Köyüne kadar yatak mihverinden sağlı, sollu 50'er metre olmak üzere 100 metre genişliğe haiz şeritvari saha, Tiyak Çayı; Derenin Tiyak Köyü girişi 500 metre membaından başlayarak Höpürün kanalına döküldüğü noktaya kadar yatak mihverinden itibaren sağlı, sollu 50'er metre olmak üzere 100 metre genişliğe haiz şeritvari saha[284], Akbez Çayı; Çayın Hassa ile Kilis karayolunu kestiği noktadan başlayarak mansapta Höpürün kanalına döküldüğü noktaya kadar yatak mihverinden itibaren sağlı, sollu 50'er metre olmak üzere 100 metre genişliğe haiz şeritvari saha, İmalı Çayı; Çiçek Köyünden itibaren Aksu'ya döküldüğü yere kadar dere mihverinden sağlı, sollu 50'er metre olmak üzere 100 metre genişliğe haiz şeritvari saha[285], Savrun Kanalı;

281 Aynı Belge. Lef.2
282 Aynı Belge. Lef.3
283 Aynı Belge. Lef.4
284 Aynı Belge.Lef.5
285 Aynı Belge. Lef.6

Kadirli Kazası eski köprü mansabından Ceyhan Nehrine kavuştuğu noktaya kadar yatak mihverinden sağlı, sollu 300 metre genişliğe haiz şeritvari saha, Sunbas Çayı; Kadirli yolu üzerinde bulunan Çukurköprü mevkiinden Ceyhan Nehrine kavuştuğu noktaya kadar yatak mihverinden sağlı, sollu 300 metre genişliğe haiz şeritvari saha[286],

Karaçay Kanalı, Osmaniye Kazası mevcut un fabrikası mevkiinden Ceyhan Nehrine kavuştuğu noktaya kadar yatak mihverinden sağlı, sollu 300 metre genişliğe haiz şeritvari saha,

Nacarlı Ana Kanalı; Değirmendere kanalının birleştiği noktadan Ceyhan Nehrine döküldüğü noktaya kadar yatak mihverinden sağlı, sollu 150'er metre genişliğe haiz şeritvari saha,

Kalburcu Deresi; Berdan sağ isalenin kestiği yer ile Kölemusalı'ya döküldüğü yer arasında yatak mihverinden itibaren sağlı, sollu 25'er metre olmak üzere 50 metre genişliğe haiz şeritvari sahadır[287].

1.3.CUMHURİYET DÖNEMİNDE MEYDANA GELEN SEL BASKINLARI (1950-1970)

Cumhuriyet Döneminde 1950-1970 yılları arasında ülkemizde meydana gelen sel baskınları illere göre tasnif edilerek verilmiştir.

1.3.1.Adana

Son günlerde meydana gelen yağışlar neticesinde Seyhan ve Ceyhan Nehirleri yataklarından yükselmeye başlamıştır. Seyhan Nehri, Yarbaşı mevkiinde setleri yarmış ve Taşçı Köyüne doğru akmaya başlamıştır. Bu kesimde birçok köyün arazisi sular altında kalmıştır. Ceyhan Nehri de yükselmiş ve çevresindeki tarlaların bir kısmı sulara gömülmüştür[288]. Ayrıca Ceyhan Nehrinden taşan sular Tozlu, Kesikeli, Mecidiye ve Endel Köylerini su altında bırakmıştır. Su baskınına uğrayan köyler halkı, başka köylere nakledilmişlerdir[289].

20 -21 Ocak 1951 tarihlerinde fırtına ve sürekli yağan yağmurlar, Çukurova Bölgesini etkisi altına almıştır. Bu arada Seyhan Nehrinin suları yükselmiştir.Taşan sular Taşçı Mevkiinde setleri yıkarak Yüreğir Ovasına yayılmıştır. Bunun yanında Kiliseköy ve

286 Aynı Belge. Lef.7
287 Aynı Belge. Lef..8
288 *Cumhuriyet*, 7 Mart 1950, s.1, 3
289 *Cumhuriyet*, 8 Mart 1950, s. 3

Mihmandar Bölgesi, ovayı istila eden suların tehdidi altına girmiştir[290].

Son günlerde yağan devamlı yağmurlardan Ceyhan Nehri devamlı yükselmiştir. Adı geçen nehrin normal seviyesinden 5-6 metre yükselmiş olduğu görülmüştür. Bunun sonunda bir kısım araziyi su kaplamıştır. Ceyhan Nehri taşmakta olduğundan tedbirli bulunmaları ilgililere bildirilmiştir[291].

Diğer taraftan Toprakkale yönünden gelen Karaçay'da taşmıştır. Taşan sular Mustafa Beyli Köyü arazisini kaplamıştır[292].

Birkaç gündür yükselmekte olan Seyhan Nehri 7 Nisan 1952 günü 20 cm. kadar alçalmıştır. Fakat Dikoğlu mevkisinde noksan bulunan setlerin 7 km.lik kısmından boşanan seller, ovada altı köyü ve Tarsus'un Egemen, Baharlı ve Ağzı Delik köylerini tamamen sular altında bırakmıştır. Bunun üzerine Mersin'den bu üç köye iki kamyon ekmek ve lüzumu kadar erzak ile jandarma kuvveti gönderilmiştir. Ceyhan Nehri'nin de yükselmesi devam etmiş ve nehrin yüksekliği 3,5 Metreyi bulmuştur. Taşan sular, Kadirli Kazası'nı sular altında bırakmıştır. Bunun yanında Dikoğlu gediğini kapatmak için Adana Su İşleri Müdürü ve köylüler tarafından azami gayret sarf edilmiştir[293].

Toros Dağlarına yağan şiddetli ve devamlı yağmurlar sebebiyle Sarıçam Deresi 27 Haziran 1952 günü akşamı taşmış ve Adana'nın Kiremithane Mahallesini taşan sular kaplamıştır. Sel baskını esnasında 8 ev yıkılmıştır. Ancak insan kaybı meydana gelmemiştir. Bunun yanında Misis civarında sular demiryolu hattını kaplamıştır. Bu yüzden Toros Katarı yoluna devam edemeyerek, Adana'ya dönmüştür. Diğer taraftan Seyhan Nehri de yükselmeye başlamıştır[294].

İki günden beri Adana'ya yağmakta olan yağmurlar şiddetini arttırmıştır. Bunun sonunda Seyhan ve Ceyhan Nehirleri 3 metre yükselmiştir. Bu esnada Adana'nın Yerdelen Köyü sel baskınına maruz kaldığı için 22 Aralık 1952 günü tahliye edilmiştir[295].

Adana ve havalisinde bir haftadır devam eden sürekli yağmurlar hasara sebep olmuştur. Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Büyük Millet Meclisi Başkanı Refik Koraltan bizzat telefon ederek Adana Valisi Ahmet Kınık'tan bu hususta izahat almışlar ve Çukurova halkı için geçmiş olsun dileklerini iletmişlerdir. Bu arada yağmurlar Tarsus bölgesindeki kuşaklama kanalını patlamış ve meydana gelen sel yüzünden Adana-Tarsus demiryolu geçici olarak kapanmıştır.

290 *Milliyet*, 22 Ocak 1951, s.1, 5
291 *Milliyet*, 12 Şubat 1952, s.7.
292 *Milliyet*, 12 Şubat 1952, s.7.
293 *Milliyet*, 7 Nisan 1952, s.7.
294 *Milliyet*, 28 Haziran 1952, s.1.
295 *Milliyet*, 23 Aralık 1952, s.1.

Ancak yolun bu kısmındaki hasar çabuk ortadan kaldırılmış ve tren seferleri yeniden başlamıştır. Yağmur sularından meydana gelen seller Tarsus ve Adana ovasında oldukça geniş bir araziyi istila etmiştir. Mersin limanında iki mavna, İskenderun limanında da Tığlı ve Ergel motorları batmıştır. İçel'in Gilindire Bucağı kıyılarında 500 tonluk bir Yunan motoru karaya oturmuştur. Adana içerisinde Kiremithane ve Denizli Mahalleleri tamamen su altında kalmıştır. Döşeme Mahallesinin bir kısmı da suların istilasına uğramıştır[296]. Son günlerde durmadan yağan yağmurlar ve karların erimesi neticesinde Seyhan Nehri'nin suları yükselmiştir. Taşan sular Adana'nın Karşıyaka mevkisini sular altında bırakmıştır. Bu hal civar evlere de sirayet etmiştir. Bunun üzerine Karşıyaka'daki evlerin hemen hepsi tahliye edilmiş, halk otellere yerleştirilmiştir. Karşıyaka'da bulunan Memleket Hastanesi'ndeki hastalar sıhhi imdat arabası ile diğer hastanelere ve doğumevlerine nakledilmişlerdir. Kız Lisesi tahliye edilerek, öğretmen okuluna taşınmıştır. 8 Şubat 1953 günü saat 21.00'den itibaren Seyhan Nehri 4,2 metreden fazla yükselmiştir. Bu arada Dabakhane civarı tamamen su baskınına uğramıştır. Feyzi Paşa'daki tren köprüsü sular altında kalmış ve demiryolu ulaşımı durmuştur. Bunun yanında şehirde telefon görüşmesi de kesilmiştir. Seyhan Nehri'nin taşmasıyla Adalı, Sarıcan ve daha 36 köy suların istilasına uğramıştır. Ancak sel baskınında insan kaybı meydana gelmemiştir. Bunun yanında Kozan Kazasında bir ev çökmüş ve bir kadın boğulmuştur. Adana Valisi Ahmet Kınık, gece yarısına kadar ilgililerle birlikte vaziyeti takip etmiştir[297].

Sürekli ve sağanak halindeki yağışlar yüzünden 4, 40 metre yükselmiş olan Seyhan Nehri, 10 Şubat 1953 günü sabaha karşı saat 5.30'da sağ sahildeki setti 60 metre genişliğinde yararak ovaya girmiştir. Set Adana'ya 7 kilometre mesafede ve tam Yalmanlı Köyü önünde yıkılmış olduğundan, Yalmanlı Köyü sel baskınına uğramıştır. Sel baskını neticesinde bazı hayvanlar ölmüş ve bazı evler yıkılmıştır. Bir taraftan Yalmanlı Köyü'nden ovaya giren nehir, diğer taraftan setlerden taşan sular Tarsus ovasını da kısmen kaplayarak, geniş hasara sebep olmuştur. Birçok köyle birlikte, birkaç bin dönüm hububat tarlası sular altında kalmıştır[298]. Bunun yanında Ceyhan Nehri de yükselmeye devam ederek, tabii seviyesinin 5,10 metre üstüne çıkmıştır. Ceyhan Nehrinin bu yükselişi neticesinde Mercimek, Akdan, Kurtmahmut ve Cecen Köyleri su altında kalmıştır. Kozan, Kadirli, Osmaniye ve Ceyhan Kazasında da sular birçok arazi ve mahalleyi basmıştır. Bunun yanında su baskınından dolayı Adana'nın Karşıyaka semtindeki bütün okullar tatil ve tahliye

296 *Milliyet*, 28 Aralık 1952, s.1, 7.
297 *Milliyet*, 10 Şubat 1953, s.1, 7.
298 *Milliyet*, 11 Şubat 1953, s.1, 7.

edilmiştir[299]. 1 Nisan 1953 gününden beri devam eden yağmurlar ve dağlarda eriyen karlar sonunda Ceyhan Nehri 1,5 metre yükselmiştir. Bunun üzerine Adana Valiliği tarafından nehir sahilinde oturan evler ikaz edilmiş ve nehrin vaziyetini göz önünde tutarak evlerini tahliye etmeleri bildirilmiştir[300]. Ceyhan Nehri, 2 Nisan günü öğleden sonra kıyıları tehdit etmeye başlamıştır. Adı geçen nehir adı geçen gün sabahı saat 08.00'de 4.6, saat 12.00' de 4.60 ve akşam saat 19.00'da 4.75 metreye yükselmiştir. Taşan sular birçok arazinin sular altında kalmasına sebep olmuştur. Bu arada Yalankale ve Burhaniye'deki ekili sahalar sular altına gömülmüştür. Hamit Bey Bucağı'nın Küçük ve Büyük Mangıç Köylerinde de sular evlerin içine girmeye başlamıştır. Civardaki birçok köyle irtibat temin edilmemiştir. Bu arada kaymakam tarafından haber almak için köylere ekipler gönderilmiştir[301]. Ceyhan Nehrinin Osmaniye Kazasından geçen bölümünde de suları yükselerek yer yer taşmış ve Sakarcalık Köyünün bir kısmını su basmıştır. Bunun üzerine yetkililer tarafından köyde bulunan evlerin tahliye edilmeleri sağlanmıştır. Ayrıca su baskınına karşı kaymakamlıkça gerekli önlemler alınmıştır. Bunun yanında kazanın güneyinden akan Karaçay Suyu da taşmış, Tüysüz Köyü'nün 300 dönüm ekili tarlasını su altında bırakmıştır[302].

Ancak 7 Nisan 1953 gecesi gece saat 21.00'den itibaren devamlı surette yağan yağmurlar sebebiyle Karaçay suyunun taşması devam etmiştir. Suların yükselmesi karşısında, ilk tedbir olmak üzere şehre gelen su bentlerinin yıktırılması suretiyle Karaçay'ın mecrasına akıtılmasına çalışılmıştır. Bunun yanında Osmaniye'nin Toprakkale Bucağı ile Dağıstan Köyü'nden 150 evi sel basmıştır. Sellerin aniden basması sebebiyle köylülerin bir kısmı evlerini tahliye edememişlerdir. Sellerin istilasına maruz kalan okul binası halkın gayretiyle boşaltılabilmiştir. Tahliye edilen evlerde bulunan 40-50 çocuk Toprakkale Devlet Demiryolları memurlarının yardımları ile kurtarılmıştır. Suların istila ettiği evlerde bir hasar ve can kaybı olmamıştır. Toprakkale Bucağı ile Mustafa Beyli arasındaki 5-6 kilometrelik demiryolu hattı sular altında kalmıştır. 3 bin dönüme yakın ekili arazi de suların istilasına uğramıştır. Yardım ekipleri başlarında kaymakam bulunduğu halde, felaketzedelerin dilek ve ihtiyaçlarıyla ilgilenmişlerdir[303]. Adana bölgesinde son iki günden beri, yağan şiddetli yağmurlar yüzünden Seyhan ve Ceyhan Nehirleri taşmıştır. Ceyhan Nehrinin taşması neticesinde Osmaniye'nin Sakarcalık Köyü'nde 10 kadar ev ile 2.000 dönüme yakın ekili arazi tamamen sular altında kalmıştır. Su baskınında can kaybı

299 *Milliyet*, 11 Şubat 1953, s.1, 7.
300 *Milliyet*, 3 Nisan 1953, s.1, 7.
301 *Milliyet*, 4 Nisan 1953, s.1, 7.
302 *Milliyet*, 5 Nisan 1953, s.1, 7.
303 *Milliyet*, 8 Nisan 1953, s.1, 7.

meydana gelmemiştir. Ayrıca güneyden akan Karaçay'da taşmış ve Toprakkale ve Dağıstan Köyleri'nin bir kısım arazisi sular altında kalmıştır. Yine Adana- İskenderun karayolu üzerindeki Yol Çattı mevkisinde bulunan betonarme Karaçay Köprüsü'nü seller götürmüştür. Bundan dolayı İskenderun-Adana arasındaki karayolu ulaşımı durmuştur[304].

Birkaç günden beri kısa fasılalarla ve şiddetli olarak yağan yağmurlar, Adana'nın Denizli mahallesini basmıştır. Bu esnada evlerin alt katları ve dükkanlar çamurlu sular tarafından doldurulmuştur. Vali, Belediye Reisi ve Su İşleri Müdürü baskın mahalline giderek incelemelerde bulunmuşlardır[305].

İki günden beri aralıksız devam eden yağmur, 27 Kasım 1955 gece yarısından sonra gök gürlemesiyle birlikte sağanak halini almıştır. Adana ve çevresine metre kareye düşen yağmur miktarı 60 kg civarında olmuştur. Bu arada şehir içinde altı mahallenin sokaklarını ve evlerini sular istila etmiştir[306].

11 Şubat 1956 günü normal seviyesinden 5,40 metre yükselmiş olan Ceyhan Nehri, Çatalhöyük Kazasını istila etmiştir. Öte yandan Osmaniye cihetinde su arklarının yarılması ile Mustafabeyli, Aziziye, Sahiye, Veysiye, Yalak, Toprakkale, Tüysüz ve Sazlık mıntıkalarında 70 bin dekar araziyi sular istila etmiştir. Mustafabeyli Köyünde suların içinde sadece evlerin damları gözükmüştür. Veysiye ile Toprakkale arasındaki demiryolu köprüsü menfezlerinden birisi hasara uğramış ve tren seferleri aksamıştır. Karayolu da tamamen su altında kalmıştır. Şehre birkaç kilometre mesafede bulunan Bayram Osman köprüsü sellerin tesiriyle geçilmez hale gelmiştir[307]. Bu arada Ceyhan Nehrinin kabarması sonunda meydana gelen zarar ve ziyanın tespitine çalışılmıştır. Suların istila ettiği tarlalardaki ekinler çürüme tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Bahçe'nin Bayındır Köyünde sulardan yıkılan bir evin enkazı altında kalan bir kadın ölmüştür[308].

4 Aralık 1957 gece yarısı başlayan yağmurlar, bir felaket halini almıştır. Adana'nın hemen bütün kenar mahalleleri sular altında kalmıştır. Buradaki evlerin tahliyesine devam edilmiştir. Sellerden 5 ev yıkılmıştır. Yüreğir Ovasında 50'den fazla köy, sellerle mahsur bulunduğundan irtibat kesilmiştir[309].

Yağmurlardan Adana'nın büyük bir kısmı sular altında kalmıştır. Ceyhan Nehri yükselmiş ve etrafı için tehdit oluşturmuştur. Ceyhan

304 *Milliyet,* 14 Mayıs 1954, 1, 7.
305 *Milliyet,* 28 Aralık 1954, s.1, 7.
306 *Milliyet*, 28 Kasım 1955, s.5
307 *Milliyet*, 12 Şubat 1956, s.1, 7.
308 *Milliyet*, 16 Şubat 1956, s. 3.
309 *Milliyet*, 5 Aralık 1957, s.1.

Kazasında da yağmur sularından geniş bir arazi sular altında kalmış ve birçok köy suların işgaline uğramıştır. Kadirli Kazasında da yağmurdan ve dağlardaki karların erimesinden Savrun Çayı taşmış ve sular etraftaki araziyi istila etmiştir. Bu arada Kadirli Kazası tamamen sular altında kalmıştır. Kozan Kazasında da Deli Çay taşmıştır. Ovanın ekseri kısmı suların istilasına uğramıştır. Sel basan mıntıkalarda bulunan köylerle irtibat temin edilememiştir[310].

Bu arada Ceyhan Nehrinin yükselmesi devam etmiş ve 5,10 metre olmuştur. Bunun için nehir geniş bir araziyi sular altında bırakmıştır. Nehrin iki tarafından bulunan geniş bir arazi ile başta Misis Nahiyesi olmak üzere birçok köy su altında kalmıştır. Kozan -Adana karayolu üzerindeki Kırmıl köprüsü yıkılmıştır. Ceyhan Nehrinin taşması sonucunda Osmaniye kesiminde de birçok arazi sular altında kalmıştır. Bunun yanında 30'a yakın ev yıkılmıştır. Sellerden Ceyhan-Kadirli yolu da üç yerden yarılmıştır. Köylerle irtibat kesilmiştir. Feke ve Saimbeyli Kazalarında da aynı durum mevcuttur[311].

Adana'da 4 Haziran 1959 günü öğleye doğru başlayan sağanak halindeki yağmurlar, Toroslar'dan Misis ve Mihmandar'a kadar bütün bölgede su baskınlarına sebep olmuştur. Bağlar ve bostanlar sularla kaplanmış, sebzeler sökülerek sürüklenmiştir. Şehrin ana caddeleri birer dere haline gelmiştir. Bu sebepten ulaşım 3-4 saat müddetle sekteye uğramıştır. Ayrıca birçok evin alt katlarını sular istila etmiştir[312].

31 Mart 1960 günü Toroslara yağan dolu ile karışık şiddetli yağmur, dağlardan sellerin gelmesine sebep olmuştur. Bir kamyonla Adana'ya gelmekte olan 3 kişilik bir aile Toroslar'da Akköprü ile Tahtaköprü arasında arabanın sellere kapılarak devrilmesi üzerine boğulmuşlardır[313].

Adana'nın Dörtyol mıntıkasında meydana gelen şiddetli yağmurlar, mahsulde büyük hasara sebep olmuştur. Tren seferleri aksamıştır. Seller, Erzin bölgesinde tren hattının 100 metrelik kısmında toprak ve taşları sürüklediğinden Haydarpaşa'dan gelen tren büyük tehlike atlatmıştır. Açıkta kalan rayların tamirine başlanmıştır[314].

Üç gündür yağan yağmurlardan Adana'da Ceyhan Kazasının Çakaldere ve Altıpara Köylerinde 2 bin dönüm arazi sular altında kalmıştır. Bu arada tarladaki hububat hasara uğramıştır. Ayrıca 20 sığır ile 5 atı sular sürüklemiştir. Adana'nın merkezinde de kenar mahallelerde gecekondular sular altında kalmıştır[315].

---

310 *Milliyet*, 11 Ocak 1958, s.1, 2
311 *Milliyet*, 12 Ocak 1958, s.1, 5.
312 *Milliyet*, 5 Haziran 1959, s.1.
313 *Cumhuriyet*, 1 Nisan 1960, s.1.
314 *Milliyet*, 20 Nisan 1960, s.1
315 *Cumhuriyet*, 8 Mayıs 1962, s.1.

Yağmurdan Adana'nın kenar mahalleleri su altında kalmıştır. Yeni Misis Köyünde 15 evin çatısı uçmuştur. Ayrıca Savrun Suyu taşmış, ova sular altında kalmıştır. Kozan-Feke yolu ulaşıma kapanmıştır[316]. 21 Aralık 1962 günü de şiddetli yağmurlardan Adana'da Ceyhan Nehri 3 metre yükselmiştir[317]. 22 Aralık günü de 3,75 metre yükselen Ceyhan Nehri, zaman içinde bir miktar inmişse de, yağışların başlaması ile tekrar yükselmeye başlamıştır. Ceyhan Nehrinden taşan suların istila ettiği Küçük Mangıt, Büyük Mangıt, Kör Suyu ve Mercimek Köylerinde halk çadırlara alınmıştır[318]. Osmaniye'de de Karaçay taşmış ve Mustafa beyli Köyü sular altında kalmıştır. Köy halkı tamamen tahliye edilmiş, çadırlara yerleştirilmiştir Bu arada 3 ev ile 1 dükkan yıkılmıştır. Kadirli Kazasında 700 nüfuslu Kesikelli Köyü suların işgaline uğramıştır. Adı geçen köyün halkı geceyi ağaç ve damlarda geçirmiş ve kendilerine helikopterle yiyecek verilmiştir. Bunun yanında 20 kişi helikopterlerle evinden alınarak köyün arkasındaki düzlüğe bırakılmıştır. Savrun Çayının yardığı set de DSİ'nin çalışmasıyla kapatılmıştır[319].

Adana bölgesine şiddetli ve sürekli yağmurlar sebebiyle 21-22 Şubat 1963 gecesi Ceyhan nehri yükselmeye başlamıştır. 24 Şubat günü de nehrin seviyesi 5,12 metre olmuştur. Nehrin normal seviyesi 4 metredir. Bu nedenle 1,12 metre su nehrin etrafındaki araziye yayılmıştır. Ancak nehirdeki bu yükseliş 10 saat evvelinden haber alınmış ve yöre halkı il radyosundan, sel baskınına karşı uyarılarak, tedbirli olmaları istenmiştir. Kadirli Kazasına bağlı Kesikeli ve Mecidiye Köylerinin tamamı, Ceyhan Kazasına bağlı Hamitbey Bucağının tamamı, Mercimek ve Küçük Mangıt köylerinin bir kısmı, Karataş'a bağlı Adalı köyü ile merkeze bağlı Herekli Köyünün tamamı sular altında kalmıştır. Adı geçen köylere İskenderun ve Mersin'den getirilen üç adet motorla Türk ve Amerikan Hava birliklerinin yardımı ile her türlü, yiyecek, çadır ve ilaç zamanında gönderilmiş, köylerdeki bazı hastalar da helikopterlerle Adana'ya getirilmiştir. Ancak 25 Şubat günü Hamitbey Bucağı, Mercimek ve Küçük Mangıt Köylerine un nakleden bir kamyonda bulunan üç kişi, kaza neticesi boğularak ölmüşlerdir[320]. Ayrıca sel baskınında Kadirli-Kozan karayolu kapanmıştır. Adana'nın şehir merkezinde de yağmurdan 11 gecekondu çökmüştür[321].

Yurdun çeşitli bölgelerinde devam eden yağışlar 16 Mayıs 1963 günü can ve mal kaybına sebep olmuştur. Maraş ve Andırın dolaylarında yağan yağmurlar yüzünden Ceyhan Nehrinin seviyesi 16 Mayıs sabahı 4,56 metreye yükselmiştir. Kadirli

316 *Milliyet*, 21 Aralık 1962, s.7.
317 *Milliyet*, 22 Aralık 1962, s.7.
318 *Milliyet*, 23 Aralık 1962, s.1.
319 *Milliyet*, 25 Aralık 1962, s.7; *Milliyet*, 26 Aralık 1962, s.1, 7.
320 BCA. ÖKM. Fon Kodu:030.01.0.0. Yer Nu: 121.773.3.
321 *Milliyet*, 24 Şubat 1963, s.1.

Kazasının Kesikelli, Mecidiye, merkeze bağlı Herekli ve Adalı Köyleri boşaltılmıştır. Ceyhan'ın Küçük ve Büyük Mangıt, Göçmen, Hamitbey, İnceyer ve Mercimek Köylerinin bir kısmı yüksek yerlere taşınmıştır. Ceyhan-Kozan karayolu üzerindeki karayolları köprüsü yıkılmış, Bahçe'deki Ayran tüneli heyelandan kapanmıştır[322].

Beş saat süren şiddetli yağış Adana'da çok büyük tahribat yapmıştır. Metrekareye 110 kg yağmur yağmıştır. 27 Mayıs 1963 sabaha karşı 03.30'da başlayan yağmurdan şehrin bazı semtlerinde suların yüksekliği 1 metreyi bulmuştur. Bu sebepten dolayı caddeler geçilmez bir hale gelmiştir. Kenar mahallelerdeki evler sular altında kalmıştır. Yağıştan sonra şehirde sular kesilmiş, elektrik şebekesi arızalandığından Adana bir süre elektriksiz kalmıştır. Ova tamamen sularla kaplanmıştır. Bundan dolayı ekili ürünler harap olmuştur[323]. Ceyhan'ın Elma gölü Köyünde Ali Seyit Çiftliğinde çalışan bir kişi, sellere kapılarak boğulmuştur. Bir kişi de sellerin meydana getirdiği su birikintisinde hayatını kayıp etmiştir[324].

Günlerdir devam eden yağmur ve Ceyhan Nehrinin taşması sonucu 1966 yılının Ocak ayının ilk günlerinde Adana'da bir sel baskını meydana gelmiştir. Sel baskını esnasında Ceyhan, Kozan, Kadirli, Osmaniye ve Bahçe Kazasının köyleri hemen hemen tamamen su altına girmiştir. Mahalli makamlar halkın yardımına koşmuşlardır. Ancak halk perişan bir vaziyette kalmıştır. Yüz binlerce dönüm arazi su altına girmiştir. Buğday mahsulü harap olmuştur. Pamuk ekimine hazırlanmış olan tarlalar su ve mil altında kalmıştır [325] .

Ancak Ceyhan Nehri yağışlar sebebiyle yükselmeye devam etmiştir. 6 Ocak 1966 günü 5 metre olan yükselme, 7 Ocak sabahı 5,75 santimi bulmuştur. Ceyhan-Kadirli, Ceyhan- Kozan yolları tamamen kapanmıştır. Çukurova'ya düşen yağmur miktarı metre kareye 265, 8 kg. olmuştur Su baskına uğrayan Ceyhan Kazasının Hamitbey Bucağı, Mercimek, Sarıbahçe, Irmaklı, İnceyer, Yenikent, Eskikent, Cihan Bekirli ve Mandık Köyleri ile irtibat kesilmiştir. Ceyhan Nehri, Ceyhan Kazasının merkezini de tehdide başlamıştır. Sebze pazarı ve şehir hamamı çevresi sular altında kalmıştır. Karaçay'dan taşan sular da Muratbeyli'yi basmıştır. Sellerin demiryollarını da kaplaması yüzünden trenler Adana ve Ceyhan'da beklemiştir. Ceyhan Misis arasındaki demiryolunda su yüksekliğinin 51 cm. çıkmıştır[326].

Adana'nın Ceyhan ve Kadirli ovalarında su baskını 7 Ocak 1966 günü de devam etmiştir. Ceyhan-Yakapınar arasında tren hattını aşan suların yüksekliği 40 cm. bulduğundan

322 *Milliyet*, 17 Mayıs 1963, s.1, 7
323 *Milliyet*, 28 Mayıs 1963, s.1.
324 *Milliyet*, 18 Haziran 1964, s.1.
325 *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C. 2, TBMM Matbaası Ankara 1966, s.298.
326 *Milliyet*, 8 Ocak 1966, s.1

tren seferleri yapılamamıştır. Ceyhan'da su altında kalan bazı köylere, İskenderun'dan temin edilen motorlu kayıklarla iki bin ekmek ve 100 çadır gönderilmiştir. Seller, Ceyhan Kazasına su vermekte olan içme suyu kuyularında motorların bulunduğu binaları basarak 45 bin nüfuslu Ceyhan'ın susuz kalmasına sebep olmuştur[327]. Bu arada devam eden yağış yüzünden sellerle kaplanan ve sularla çevrili kalan Ceyhan ovasındaki dokuz köyle irtibat kesilmiştir. Beş köy ise kısmen sularla kaplı bir durumda kalmıştır. At üstünde Kiremitli Köyünden Aşağıcihanlı Köyüne gitmekte olan Hacı Kırsan sulara kapılarak boğulmuştur. Kısmen sularla kaplı olan Büyükmazgıt, Küçükmazgıt, Mercimek, Sarıbahçe ve Adapınar Köylerine de ekipler gönderilmiştir. Su baskını milyonlarca lira zarar vermiştir[328].

Bu arada şiddetlenen yağış yüzünden Adana'nın Karşıyaka, İstiklal, Hanedan, Reşatbey, Mithatpaşa, Denizli, Çınarlı ve Mirzaçelebi mahallelerinde evlerin 580'inin zemin katlarına su girmiştir. Adana'da hayat tamamen felce uğramış, şehir trafiği aksamıştır. Kuruköprü ile Belediye önü diz boyu sularla kaplanmıştır. Hidroelektrik tesislerine su girdiğinden şehir elektriksiz kalmıştır. Ceyhan, Kadirli ve Osmaniye Kazaları hudutları içinde kalan 200 bin dekarlık arazi sular altında kalmıştır. Kadirli'nin Kesikelli ve Mecidiye Köyleri ile 9 Ocak günü öğleden sonra irtibat sağlanabilmiştir. Bu tarihe kadar Çukurova'ya metre kareye 307,5 kg yağmur düşmüştür. Taşkın dolayısıyla Toprakkale-Ceyhan, Adana- Toprakkale arasında tren seferleri durmuştur. Ayrıca Ceyhan- Kadirli yolu kapanmıştır[329]. Sel baskını meydana geldikten sonra Hükümet tarafından afet bölgesine 115 bin liralık bir yardım yapılmıştır. Bu paranın 50 bin lirası Ceyhan'a, 50 bin lira Kadirli'ye ve 15 bin lirası da Osmaniye'ye verilmiştir. Ayrıca Ceyhan'ın 11, Osmaniye'nin 4, Kadirli'nin 2 köyü mahsur bir halde iken, getirilmiş bulunan yedi motorla bu yerleşim birimleri ile irtibat temin edilmiştir. Ayrıca İmar ve İskan Bakanı ile Enerji Bakanı 10 Ocak günü afet bölgesine gelmiştir[330].

Adana'da şiddetli yağışlar yüzünden hayat kısmen durmuştur. Adana'nın Denizli, Karşıyaka, Cumhuriyet, Mestanzade, Reşatbey, Yavuzlar ve Mithatpaşa Mahallelerindeki evlerin zemin katlarını sular kaplamıştır. Ceyhan Nehrinde su seviyesi 5 metreye yaklaşmıştır[331].

Ceyhan Nehri devam eden şiddetli yağışlar yüzünden taşmış, Hamitbey

327 *Cumhuriyet*, 8 Ocak 1966, s.1.
328 *Milliyet*, 9 Ocak 1966, s.7.
329 *Milliyet*, 10 Ocak 1966, s.1.
330 *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C. 2, TBMM Matbaası Ankara 1966, s.299-300
331 *Milliyet*, 26 Ocak 1966, s. 7

Bucağı tamamen sular altında kalmıştır. Bucak ile bağlantı sandallarla sağlanabilmiştir[332].

Adana'nın Pozantı Kazasında seller demiryolu üzerinde hasar meydana getirmiştir. Selin verdiği zararın 2 milyon liranın üzerinde olduğu belirtilmiştir[333].

21 Mayıs 1969 tarihinde Adana'nın Ceyhan Kazasında bir sel baskını meydana gelmiştir. Baskın esnasında adı geçen kazanın Eskikent, Cenuluşağı, Kayıkçılar, Mahmudiye, İnceyer, Yeşilbahçe, Büyük Mangıt, Küçük Mangıt ve Yılankale Köyleri seller altında kalmış ve mahsulleri harap olmuştur[334].

1.3.2.Adıyaman

24 Ağustos 1956 akşamı başlayan şiddetli yağmurlar, kısa bir müddet sonra sel halini almıştır. Adıyaman'ın Kahta Kazası ile Çelikhan Kazasının Sincak yaylasında mahsul harap olmuştur. Sellerin sürüklediği 58 kişi ölmüştür. Sellere kapılanlardan 20'si Çelikhan'dan, 38'i Sincak yaylasındandır[335].

Adıyaman'ın Savsak Nahiyesinin 6 köyü ile Adıyaman kaza merkezine bağlı bir köyünde üç gün boyunca devamlı olarak yağan yağmur ve dolu bir afet halini almıştır. Gerek doludan ve gerekse bunun meydana getirdiği sellerden 1.000'e yakın hayvan ölmüş ve yüz binlerce dönüm arazi tamamen hasara uğramıştır. Ayrıca birçok köyde 30'a yakın ev tamamen yıkılmıştır[336]. Adıyaman'ın Besni Kazasının aşağı şehrinde seller bir evi yıkmıştır. Evin içinde bulunan bir kişi boğularak ölmüştür. Yine Besni'de 3 yaşında bir çocuk sellere kapılarak boğulmuştur[337].

On günden beri aralıksız devam eden yağmurlar sebebiyle, Adıyaman'ın Kinirli Köyü istikametinden gelen seller, Gölbaşı Kazasını basmış ve bu nedenden dolayı evlerin çoğu sular altında kalmıştır[338].

11 Mayıs 1963 günü şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller, Adıyaman'ın İsmir Köyünde 3 kişiyi sürüklemiştir. Kalburcu ve Kahta Çayı köprüleri yıkılmıştır. Kahta Çayı etrafındaki çeltik sahası büyük zarar görmüştür[339].

1.3.3.Afyon

9 Haziran 1957 günü saat 15.00'te başlayan şiddetli yağmurlar Afyon'un Emirdağ ve Bolvadin

332 *Milliyet*, 10 Ocak 1968, s.7.
333 *Milliyet*, 22 Mart 1969, s. 7.
334 *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C. 36, TBMM Matbaası Ankara 1969, s.583.
335 *Milliyet*, 25 Ağustos 1956, s.1.
336 *Milliyet*, 9 Mayıs 1957, s. 5.
337 *Milliyet*, 17 Mayıs 1957, s.1
338 *Milliyet*, 12 Ocak 1960, s.5.
339 *Milliyet*, 12 Mayıs 1963, s.1

Kazalarında büyük hasara ve insan kaybına sebep olmuştur. Emirdağ'ın Bayat Nahiyesinin Asatlık yaylasında sel baskınından 6 kişi ölmüş, birçok hayvan telef olmuştur. Bolvadin'in Özburun Köyünde de 7 ev yıkılmış, 17 ev de hasara uğramıştır. 1,5 metre yüksekliği bulan sular köyü istila etmiş ve 50 kişi sulara kapılmıştır. Ancak can kaybı olmamıştır. 50 bin hektara yakın arazi sular altında kalmıştır[340]. Afyon'un Dinar Kazasına bağlı Kızılviran Köyünden Mehmet Tosun isminde bir çoban hayvanları otlatırken sellere kapılarak boğulmuştur[341]. Şiddetli yağmurlar Afyon'da büyük hasara sebep olmuştur. Merkez kazaya bağlı Büyük Kalaycık Köyüne, Kocatepe'den inen seller 30 evi tamamen, 42 evi de kısmen harap etmiştir. Bir kadın sellere kapılarak boğulmuştur[342].

Sağanak halinde yağan yağmurlar, Afyon'un Dinar, Sandıklı ve Emirdağ Kazalarında hasar yapmıştır. Dazkırı Kazasının Bozanönü Köyünü basan sular birçok evi istila etmiştir. Yardım ekipleri suları ters istikamete akıtıp, köyü kurtarmışlardır. Bu arada 3 ev oturulamaz hale gelmiştir[343].

Afyon'un Hayatdere Köyünde şiddetli yağmurlardan bir ev çökmüş, bir kişi ölmüştür[344].

Şiddetli yağmurların meydana getirdiği sellerde Afyon'un Sandıklı Kazasının Asi köyünde altı kişilik bir aile sellere kapılarak boğulmuştur[345].

İki günden beri yağan yağmurlar neticesinde Afyon'un Sandıklı Kazasında Karadirek Çayı taşmış, Başağaç Köyü ile Karadirek Bucağı arasındaki köprü yıkılmıştır. Sandıklı ile bu köyler arasındaki ulaşım kesilmiştir. Bunun yanında Sandıklı'da durumu tehlikeli görülen 3 ev boşaltılmıştır[346]. Ayrıca Afyon'da Akar Çay taşmış ve etrafında bulunan 20 bin dönümlük araziyi sular altında bırakmıştır. Sel baskını dolayısıyla Sandıklı Kazasına bağlı Başağaç Köyünde su altında kalan 40 evden üçü yıkılmıştır. Sincanlı Kazasına bağlı Garipce Köyü ile Akarça Köyünde 20 ev de oturulamaz hale gelmiştir[347].

1.3.4.Ağrı

18 Nisan 1956 tarihinde yağan yağmurlar ve dağlarda karların erimesi yüzünden Ağrı Vilayetinin merkezi olan Karaköse'nin Pazar mahallesi sular altında kalmıştır. Murat Suyu ile Kör Çay arası birleşmiştir. Pazar mahallesinde 10 kadar ev

340 *Milliyet*, 10 Haziran 1957, s.1.
341 *Milliyet*, 1 Haziran 1958, s.3
342 *Milliyet*, 7 Eylül 1958, s.1
343 *Milliyet*, 5 Haziran 1959, s.1, 5
344 *Milliyet*, 12 Ocak 1960, s.5.
345 *Milliyet*, 22 Haziran 1961, s.1
346 *Cumhuriyet*, 10 Mart 1964, s.1.
347 *Milliyet*, 11 Mart 1964, s.7

yıkılmış, 100 kadar ev de sularla mahsur kalmıştır[348].

Ağrı'nın Doğu Beyazıt Kazasının Tavla ve Göller Köyleri sellerin istilasına maruz kalmıştır. Ayrıca Tavla Köyünde 64 ev çökmüştür. Göller Köyünde de 10 ev yıkılmıştır. Askeri birlikler ve Kızılay afetzedelere yardımda bulunmuştur[349]

1.3.5.Aksaray

8 Haziran 1964 pazartesi gündüz vakti Aksaray şehrinde bir sel baskını meydana gelmiştir. Sel baskını esnasında 1.520 eve su girmiş ve bir metre yüksekliğe yaklaşan bir çamur tabakası bırakmıştır. Bu arada 25 ev yıkılmış ve 100'den fazla ev oturulamaz hale gelmiştir. 6.000 dekar sebze ve 5.000 dekar ayçiçeği tarlası tamamen harap olmuştur. 8.000 dönüm ekili hububat arazisi tamamen sel baskını ile örtülmüş bir hale gelmiştir. Bunun yanında sel baskını esnasında 175 baş hayvan sular tarafından götürülmüştür[350].

1.3.6.Amasya

Yeşilırmak'ın kollarından olan Tersakan Çay'ı karların erimesi sebebiyle 29 Mart 1953 günü taşmaya başlamış ve taşma sonunda Amasya'nın Suluova Nahiyesine bağlı köylerden Hacıbayram, Eğmir, Vayze, Sulu, Ayrancı, Küpeli, Karasüfla, Abdülgani, Bozbeyli, Ardan, Ağınlı ve merkez nahiyesine bağlı Boğaz Fındıklı ile merkez belediye sınırı içinde olan Karasu Bağları, Kürtçayırı ve Gülemezarı Bağları mevkilerindeki 1.000 dönüm ekilmiş arazi su altında kalmıştır. Sel baskını esnasında can ve mal kaybı olmamıştır. 30 Mart günü Tersakan Çayı bir önceki güne nazaran 35 cm. düşmüştür. Bunun yanında Yeşilırmak'ın seviyesinin bir önceki güne göre 2 metre aşağıda olduğu Amasya Valiliği tarafından 30 Mart 1953 tarihinde İçişleri Bakanlığı'na telefonla bildirilmiştir[351]. Kızılay Genel Merkezi tarafından Amasya felaketzedelerine ilk yardım olarak 10.000 lira gönderilmiştir. Ayrıca 300 çadır da valilik emrine gönderilmiştir. Yeşilırmak'ın seviyesinin bir gün önceye göre 25 cm. daha yükselmiş olması neticesinde sular, 2 Nisan 1952 gün Amasya İstasyonu da tamamen istila etmiştir. Yolcular trenlere içeri şehirde binmekte ve biletler trende kesilmektedir. Şehir içinde su altında bulunan yollarda su seviyesinin yükselmesi, nakil vasıtalarının işlemesine mani olmuş, ulaşım mahalle aralarında sağlanmıştır[352].

Bunun yanında Yeşilırmak ve kolları olan Çekerek ile Deliçay'ın taşması sonunda Amasya şehrinin civarında bulunan Kurşunlu, İçeri Şehir, Hacı İlyas, İstasyon, İmaret Arkası, Yüz Evler Mahalleleri de sular

348 *Cumhuriyet*, 19 Nisan 1956, s.1.
349 *Cumhuriyet*, 24 Mayıs 1959, s.1.
350 *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C.30, TBMM Matbaası Ankara 1964, s.556.
351 BCA.ÖZM.Fon Kodu: 30.1.0.0. Yer Nu:112.706.6.
352 *Milliyet*, 3 Nisan 1952, s.1, 7.

altında kalmıştır. Bu esnada Çarşı içi ve şehrin bütün caddelerinde bir metreye yakın yükseklikte sular akmıştır. Çorum ve Taşova ile Amasya'nın kara yolu ulaşımı kesilmiştir. Amasya dahilinde 5.000 dekar arazi ve bu arazideki Kızılca, Ak Salur, Kara Köprü, Dadı, Kapı Kaya, Ova Saray, Kara Şehir, Kaya Başı, Orman Bağları, Sara Böcekler ve Helvacı köyleri tamamen sular altında kalmıştır. Bu köylerin sakinleri yüksek yerlerde kurulan çadırlarda barınmışlardır. Su altında kalan binlerce evden 50'i kadar tamamen harap olmuştur. Diğerlerinde de önemli zararlar meydana gelmiştir. Çok sayıda hayvan da ölmüştür. Yeşilırmak eski mecrasından 8 metre yükselmiştir[353]. Yeşilırmak'ın taşması yüzünden meydana gelen zararı mahallinde görmek üzere Bayındırlık Bakanı Kemal Zeytinoğlu, beraberinde Amasya milletvekilleri ile Su İşleri Başkan Yardımcısı Sadık Kutlay olduğu halde, otomobille Amasya'ya hareket etmişlerdir. Su baskınında zarar görenlere Kızılay tarafından yapılmış olan ilk ve acil yardımların yanında, hükümet de icap eden tedbirleri almış bulunmaktadır[354]. Taşan Yeşilırmak 4 Nisan 1952 gecesinden itibaren Taşova Kazasını tehdit etmeye başlamıştır. Nehrin bir kısım yerlerinden taşan sular yüzünden bu civardaki evler boşaltılmıştır. Ekili bir kısım arazi sular altında kalmıştır. Kasaba halkı taşan suları durdurmak için geceli gündüzlü çalışmışlardır. Irmak üzerindeki köprünün durumu da gittikçe tehlikeli bir hal almıştır[355].

Sel baskınında Amasya'nın şehir içinde 8 kadar evin çöktüğü tespit edilmiştir. Bunların arasında bir ilkokul binası da vardır. Bunun yanında Amasya'nın diğer kazalar ve köylerle olan ulaşımı tamamen kesilmiştir. 4 Nisan 1952 günü Samsun'a gitmekte olan posta treni bir tesadüf eseri olarak, Kayabaşı mevkiindeki köprüden geçtikten sonra, köprü tamamen yıkılmıştır. Irmak kenarında bulunan ev ve bahçelerde hasarın büyük olduğu tahmin edilmektedir. Şehrin ekmek ihtiyacını temin etmek üzere, Amasya Belediyesi tarafından Merzifon'dan 4.000 adet ekmek gönderilmesi talep edilmiştir. Ayrıca bir kısım halkı tahliye edilmiş olan Kayabaşı köyü sularla kaplı durumdadır[356]. 4 Nisan 1952 günü saat 18.00 sularında Amasya'ya gelen Bayındırlık Bakanı Kemal Zeytinoğlu, beraberinde bulunan Amasya Milletvekilleri, Bakanlık Su İşleri Başkan Yardımcısı ve Amasya Valisi olduğu halde şehrin civarındaki sel bölgelerinde incelemelerde bulunmuş, daha sonra akşam saat 21.00'de sel ağzındaki kahvede Amasyalılarla bir sohbet toplantısı yapmıştır[357].

353 *Milliyet*, 4 Nisan 1952, s.1.
354 *Milliyet*, 4 Nisan 1952, s.1.
355 *Milliyet*, 4 Nisan 1952, s.1.
356 *Milliyet*, 5 Nisan 1952, s.1, 7.
357 *Milliyet*, 5 Nisan 1952, s.1, 7.

Bayındırlık Bakanı 5 Nisan 1952 sabahı Amasya'dan hareket ederek Merzifon ve Gümüşhacıköy yoluyla Ankara'ya dönmek üzere hareket etmiştir[358]. Amasya'nın Merzifon Kazasında 25 Temmuz 1952 günü yağan şiddetli yağmurlar neticesinde Merzifon şehrinde 30 evin yıkıldığı tespit edilmiştir. 3 kişi de kayıp olmuştur. Ayrıca tarlalarda ekilmiş olan bitkiler de hasara uğramıştır. Cumhuriyet Mahallesi'nde 50 cm. yüksekliğinde sular akmıştır. Belediye Başkanı başta olduğu halde belediye ekipleri muhtelif kollardan yıkılan evlerdeki yaralıları ve eşyaları kurtarmışlardır. Sel baskınına uğrayan köylere de üç dört koldan yardım ekipleri gönderilmiştir[359]. Son günlerde devamlı yağan yağmurların ve karların erimesi yüzünden Amasya'da Yeşilırmak yükselmeye başlamış ve kolları olan Deliçay, Çekerek ve Çorum Irmakları taşmıştır. Taşan sular nehir boyundaki bağ ve ekili bahçeleri istila etmiştir. Bu arada 20 ev sular altında kalmış olduğundan, evlerin sakinler tahliye edilmiş ve Kızılay tarafından verilen çadırlara yerleştirilmişlerdir[360].

Ancak her geçen saat yükselmeye devam eden Yeşilırmak, Amasya'nın şehir merkezini tehdit etmeye başlamıştır. Bunun yanında taşan sulardan Taşova-Amasya arasında irtibat kesilmiştir. Tokat ve Çorum yönünden gelen kara yolu da şehre 3 kilometre mesafede Ferhat mevkiinde suyun istilasına maruz kalmıştır. Şehir içinde Belediye ve Hükümet binalarının bodrum katlarını, Hacıilyas Mahallesi, Sultan Beyazıt Camisinin Avlusu ve İmaret Köprüsü yanındaki bulvar ve şehir oteli civarı sular altında kalmıştır. Bunun yanında Hacıilyas Mahallesi halkı evlerini tahliye etmiştir. Yeşilırmak'ın gittikçe yükselmesi karşısında civar köylerde de ilgili makamlarca gerekli tedbirler alınmıştır. Bu arada afetzedeler için Kızılay tarafından verilen çadırlar, kurularak hazırlanmıştır[361].

Üç günden beri sürekli yükselen ve Amasya'yı istila eden Yeşilırmak'ın taşan sularından Gözbak Köyü'nde 11 ev yıkılmış, 10 ev de yıkılmak üzeredir. Bunun yanında Şıhlı Köprüsü ile Tekdemir Köprüsü yıkılmak üzeredir. Vari ile Ilısu nahiyeleri arasında 1.000 metrelik telefon hattı kopmuştur. Amasya, Turhal, Mecitözü ve Taşova yolları ulaşıma kapanmıştır. Daha önce tahliye edilen 35 evin yanında, 91 ev, 2 atölye, 1 daire, 2 cami, 1 han, 3 kahvehane, 1 müze, 1 değirmen, 1 sinema, 2 otel, 1 garaj, 1 mezbaha ve 1 ambar olmak üzere 123 bina daha boşaltılmıştır. Evleri boşaltılan halk, derhal başka yerlere ve çadırlarda iskan edilmiştir. Su baskınında insan ve hayvan kaybı olmamıştır[362].

---

358 *Milliyet*, 6 Nisan 1952, s.7.
359 *Milliyet*, 26 Temmuz 1952, s.1, 7.
360 *Milliyet*, 24 Mart 1954, s.1.
361 *Milliyet*, 25 Mart 1954, s.1, 7.
362 *Milliyet*, 28 Mart 1954, s.1, 7.

Birkaç gün boyunca yağan yağmurlar, Amasya ve civarında bulunan derelerin büyük taşkın yapmasına sebep olmuştur. Bunun sonunda Amasya içerisinde Yüzevler ve Şavadiye ile Güçler Mahallesinde bazı evleri sular istila etmiştir[363].

Amasya'da sellerden 4 kişi ölmüş ve 6 ev yıkılmıştır. Akdağ Nahiyesinin Kuzugeçe Köyünde meydana gelen sel felaketi yüzünden, 30 hayvan telef olmuştur. Ekili arazi sular altında kalmıştır. Felaketzedelere yardım gönderilmiştir[364].

Şiddetli yağmurlar yüzünden Amasya'da Yeşilırmak ve Tersakan Çay'ı taşmış ve ekili araziyi sular kaplamıştır. Yeşilırmak'ın 2, 65 metre yükselmesi neticesinde Kızılca, Ovasaray, Kayabaşı, Karasınır, Yazıbağları, Dadıönü, Kapıkaya, Sıraböcüklük ve Yenicebağları köyleri, Tersakan Çayı'nın 2 metre kabarması ile de Uzunova, Ayrancı, Kupeni, Harmanoğlu ve Boğazköy köyleri sular altında kalmıştır. Şehir içinde nehrin kenarındaki evlerden bazılarının alt katlarına su girmiş. Taşova yolu da kısmen suların istilasına uğramıştır[365].

Üç günden beri devam eden yağmurlardan meydana gelen seller Amasya'nın Artova Kazasının Ayazma Köyünü tamamen istila etmiş ve içme sularını tahrip ederek susuzluk tehlikesi yaratmıştır. Bu arada çevre köylerdeki bazı evler de sular altında kalmış, 400 dönüm ekili arazi harap olmuştur. Mades Köyünde bir çoban ile bir çocuk sele kapılarak boğulmuştu[366].

11 Ağustos 1966 gece sabaha kadar süren yağmurların sebep olduğu seller, Amasya'nın Merzifon Kazasına birçok köyde can ve mal kaybına sebep olmuştur. Seller Merzifon'un Aküren Köyünde 12 evi yıkmıştır. Aynı köyde 10 ton harman, 15 ton buğday, 23 ton saman ile 40 keçiyi seller sürüklemiştir. Kayabaş Köyünde bir kişi, Beke ve Karataş Köylerinde üç kişi, Yeşilöz Köyünde de iki kişi sulara kapılarak boğulmuştur. Seller Ezine, Pazar, Uygur, Eskikızılca, Haliteli, Karaibrahim, Girap, Sarayözü, Karsan, Aydınca ve Sarımeşe Köylerinde hasar yapmıştır[367].

Amasya'da yağan şiddetli yağmurlardan Yeşilırmak taşmış, 50 bin dönüm ekili arazi ile bazı köyler sular altında kalmıştır. Şehir içinde bazı yerler göl halini almış, bu yüzden ulaşımı sağlamak için Samsun'dan sandallar getirtilmiştir[368].

Amasya'da şiddetli yağışlardan Yeşilırmak üzerinde bulunan alçak köprü yıkılmış, il merkezinde birçok mahalle sular altında kalmıştır. Bu arada bazı köylerle

363 *Milliyet*, 5 Mayıs 1957, s.1.
364 *Milliyet*, 29 Mayıs 1958, s.1
365 *Milliyet*, 19 Mart 1959, s.1, 5.
366 *Cumhuriyet*, 21 Haziran 1961, s.5.
367 *Milliyet*, 13 Ağustos 1966, s.1.
368 *Cumhuriyet*, 5 Nisan 1967, s.1.

bağlantı kesilmiştir[369].

1.3.7.Ankara

20 Temmuz 1951 tarihinde Ankara'nın Polatlı Kazasında fasılasız yağan yağmurlardan bir sel baskını meydana gelmiştir[370]. Kaza merkezinde ansızın beliren sel baskını neticesinde Zafer ve Cumhuriyet Mahallelerinde su altında kalan 16 ev tahliye edilmiş ve 4 ev oturulamayacak hale gelmiştir. Tahliye edilen evlerin sakinleri, derhal camide iskan edilmiş ve bunlara belediye ile Kızılay tarafından ilk yardım yapılmıştır. Sellere kapılan iki çocuktan biri kurtarılmış, diğeri de kaldırıldığı askeri hastanede ölmüştür. Sel baskınında en fazla zarar Beyceğiz, Basri ve Karapınar köylerinde meydana gelmiştir. Karapınar Köyü'nde 200 sığır ve 15 koyun sellere kapılarak kayıp olmuştur. Diğer iki köyde de harmanlar mahvolmuştur. Ayrıca Polatlı ile Beylikköprü arasında demiryolunun yağmurdan dolayı arızalanmasından, zamanında hareket edemeyen Anadolu, Ankara ve Doğu Ekspresi 21 Temmuz 1951 sabahı saat 02.00'de yola çıkmıştır[371]. Ankara'ya Haymana istikametinden gelen kuvvetli bir sel, Mah Köyü ile Temelli istasyonları arasındaki demiryolu hattının 2 kilometreye yakın kısmının imlalarını aşmış ve hattı yer yer tahrip etmiştir. Olay haber alındığı anda, Ankara'dan 2, Polatlı'dan 1 imdat ekibi olay yerine gönderilmiş ve demiryolu hattının tahrip olan kısımlarının tamirine başlanmıştır. Meydana gelen tahribat dolayısıyla 24 Temmuz 1952 günü akşamı Ankara'dan hareket etmesi lazım gelen Ankara ekspresi yola çıkmamıştır. Aynı şekilde İstanbul'dan hareket eden Anadolu ve Ankara ekspresleri ile Samsun muhtelit katarı Polatlı istasyonunda bekletilmiştir. Sel felaketi sırasında 500 baş hayvan telef olmuş ve harman yerindeki ekinler büyük zarara uğramıştır[372]. Seller Polatlı'da ise Temelli, Macun, Akkolan ve Sonkut Köylerinde büyük zarar yapmıştır. Polatlı Kaymakamı sel bölgesine inceleme ziyaretine gitmiştir[373]. Akköprü civarından geçmekte olan Çubuk Çayı taşmış ve gecekondulardan müteşekkil Ankara'nın Varlık Mahallesini sular istila etmiştir. Çay'ın kenarında bulunan 150-160 kadar ev sular altında kalmıştır. Temizlik işleri, İtfaiye, Polis ve Jandarma tarafından mahalle sakinleri tahliye edilmiştir. 1.000'den fazla sel felaketzedesine Kızılay tarafından sağlanan 150 çadır tahsis edilmiştir. Ayrıca Kızılay tarafından felaketzedelere yiyecek ve yakacak yardımı yapılmıştır. Diğer taraftan şehirden Yenimahalle'ye giden yol üzerinde, yeni yapılmış olan beton köprü de suların tesiriyle hasara uğramıştır. Araçlar eski köprüden trafiğe çıkmışlardır. Vali Kemal

369 *Milliyet*, 14 Mart 1968, s.7.
370 *Cumhuriyet*, 22 Temmuz 1951, s.1,5
371 *Milliyet*, 22 Temmuz 1951, s. 3.
372 *Milliyet*, 25 Temmuz 1952, s.1, 7.
373 *Milliyet*, 26 Temmuz 1952, s.1.

Aygün, beraberinde Belediye Reisi olduğu halde 17 Şubat 1953 günü sabahı olay mahalline giderek felaketzedelerle görüşmüş ve alınan tedbirleri kontrol etmiştir. Ayrıca sel felaketzedelerin yerleştirilmiş olduğu sahada, asayişi temin için bir karakol kurulmuştur[374].

Ankara'da bir müddetten beri devam eden yağmurlar yüzünden, bazı alçak mıntıkaları su basmıştır. 16 Mayıs 1955 günü su baskınına uğrayan evler tahliye edilmiştir[375]. Ankara'da şiddetli yağmurlar yüzünden Çubuk'ta bir sel baskını olmuş, bu yüzden iki kişi boğulmuştur. Boğulanlardan biri Çavundur Köyünden 13 yaşında Adil Taşdöven, diğeri 13 yaşında Hasan Ateştir. Bu arada sele kapılan 75 koyundan da ancak üçü kurtarılabilmiştir[376].

5 Ağustos 1955 gece yarısı birden bire başlayan yağmurlar, kısa zamanda sağanak halini almış ve Ankara'nın bir çok semtinde yer yer su baskınlarına sebep olmuştur. Yağmurdan Gazi Lisesi binasının zemin katı ile Anafartalar'daki Konya Sokağı ve Rüzgarlı Sokağı'nda bulunan bazı evlerin alt katlarını sular istila etmiştir. Şehir itfaiyesi gece geç vakte kadar su baskınına uğrayan mahallelerde çalışmıştır[377].

Ankara'da bir müddetten beri iyi giden havalar 3 Ekim 1955 günü aniden bozmuş ve şiddetli yağmurlarla birlikte fındık büyüklüğünde dolu yağarak, şehrin muhtelif semtlerinde evleri ve caddeleri seller istila etmiştir. Sellerin tahribatına en ziyade maruz kalan semtler Aydınlıkevler, Yenidoğan ve Yenimahalle olmuştur. Bu arada sellerin birikinti hasıl ettiği bazı yerler de yollar halka ve nakil vasıtalarına saatlerce kapalı kalmıştır. İtfaiye ve temizlik işleri müdürlüğü ekipleri sellerin istila ettiği semtlere giderek yardımlarda bulunmuşlar ve evlerdeki suların boşaltılması için çalışmışlardır. Bu arada sellerin getirip ana caddelere yığdığı çakıl, taş, kum ve topraktan müteşekkil çöpler, Belediye temizlik işleri ekipleri tarafından temizlenmeye başlamıştır[378].

Bunun yanında İstasyon'un arkasındaki tren yolu geçidindeki köprünün altı, seller tarafından istila edildiği için yol trafiğe kapanmıştır. Bu yüzden Bahçelievler ile Ulus arasında troleybüsler işleyememiştir[379].

Ankara'da iki günden beri yağan yağmurlar neticesinde, bazı semtler su baskınına uğramıştır. Kurtuluş tren köprüsü ile Sıhhiye civarındaki bazı evlerin bodrum ve birinci katlarını istila eden sular, itfaiye ekipleri tarafından boşaltılmıştır[380].

---

374 *Milliyet*, 18 Şubat 1953, s.8.
375 *Milliyet*, 17 Mayıs 1955, s.1, 7.
376 *Milliyet*, 3 Temmuz 1955, s.1, 7.
377 *Milliyet*, 6 Ağustos 1955, s.7
378 *Milliyet*, 4 Ekim 1955, s.1, 7
379 *Milliyet*, 4 Ekim 1955, s.1, 7
380 *Cumhuriyet*, 28 Kasım 1955, s.1, 5

10 Haziran 1957 günü saat 16.30'da Polatlı'da başlayan ve bir saat kadar devam eden yağmur neticesinde meydana gelen seller, Cumhuriyet Mahallesinde bulunan kerpiç evlerin yıkılmasına sebep olmuştur. Bu mahallede sulara kapılan Cemal Kılıç, eşi ve dört çocuğundan birisi hariç hepsi boğulmuştur. Elektrik santralini de sular istila etmiş ve şehir karanlıkta kalmıştır. Zarar bir milyon civarında olmuştur[381].

Ankara'da 15 Haziran 1957 günü öğleden sonra başlayarak geç vakte kadar devam eden şiddetli yağmurlar dolayısıyla, Ayrancı, Küçük Esat, Kavaklıdere, Mamak ve Subay Evleri semtlerindeki yüzlerce sokağı sel basmıştır. Su içinde kalan evlerin tahliyesi için 25 itfaiye ekibi ile ordu birlikleri ve karayollarına ait ekipler çalışmışlardır[382].

Ankara 11 Eylül 1957 günü bir sel felaketine maruz kalmıştır. Adı geçen gün öğleden sonra sağanak halinde başlayan yağmur civardaki dere ve ırmakları taşırarak, birçok semti tehdit etmiştir. Bunun yanında tepelerden inen sular da Ankara'nın civar mahallelerinde büyük bir sel felaketine sebep olmuştur. Önce Elmadağ ve Lalahan'da başlayan sel baskını daha sonra Ankara'nın Kayaş, Mamak, Akköprü ve Dışkapı'nın bazı kısımlarını, Yenimahalle'nin kenarlarını ve Bentderesi civarını tamamen istila etmiştir. Sel baskınında 86 kişi ölmüştür. Ayrıca 2.000 ev sular altında kalmış, 1.000 ev de tamamen yıkılmıştır. Sellerin en çok tahribat yaptığı semt Demirlibahçe olmuştur. Burada geniş bir sahayı kaplayan sular, evleri istila etmiş ve süratle yükselerek 10 metreyi bulmuştur. Seller Bentderesi ile Varlık Mahallesi, Sanayi Çarşısı ve Kazıkiçi bostanlarda da büyük tahribat yapmıştır. Bentderesi'nden itibaren bütün şiddetiyle etrafa yayılarak akan sular, İstanbul Caddesini, Et ve Balık Kurumu Umum Müdürlüğünü ve Mezbahayı da istila etmiştir. Seller, Çankırı Caddesinin Dışkapı'ya yakın kısmından başlayarak bu meydanı ve Ziraat Mahallesini de basmış ve hipodromun yakınına kadar ilerlemiştir. Sel baskını sırasında trafik felce uğramış, yüzlerce vasıta yollarda kalmış, ayrıca Adana motorlu treni ile Şark Ekspresi Elmadağ'da bekletilmiştir. Tahliye ve kurtarma işlerine ordu birlikleri, itfaiye teşkilatı, jandarma ve polis teşkilatı iştirak etmiştir. Ayrıca Kızılay Genel Merkezi derhal faaliyete geçmiş, bütün sağlık ekipleri, ambülanslar sıhhi malzemeleriyle birlikte çalışmaya başlamışlardır. Cebeci çayırında 600 çadırlık bir kamp kurulmuştur. Sel felaketzedelerinin giyecek ihtiyaçları karşılanmaya başlanarak, Ankara Aş Ocağı da faaliyete geçmiştir. Reisicumhur, Başvekil ve diğer hükümet yetkilileri 13 Eylül 1957 günü akşamı felaket mahalline giderek tetkiklerde bulunmuşlar ve gereken tedbirlerin alınması için ilgililere talimat vermişlerdir[383]. Şiddetli yağmur

[381] *Milliyet*, 12 Haziran 1957, s.1.
[382] *Milliyet*, 16 Haziran 1957, s.1
[383] *Milliyet*, 12 Eylül 1957, s.1,5; *Milliyet*, 13 Eylül 1957, s.1; *Milliyet*, 14 Eylül 1957, s.1, 5.

yüzünden Ankara'nın bazı semtlerini su basmıştır. 31 Mayıs 1958 günü saat 12.30'da başlayan yağmur neticesinde Yenişehir, Aydınlık evler, Çankırı Caddesi, Telsizler ve Sıhhiye semtlerinde birçok ev ile mağazalar su altında kalmıştır[384]. Ankara'nın Kalecik Kazasında fırtına ve devamlı yağış sebebiyle dört kişilik bir aile enkaz altında kalarak ölmüştür. Yağış sebebiyle şehrin dört semtinde su baskınları olmuş ve elliye yakın evin alt katlarını su basmıştır[385]. 13 Mayıs 1959 günü Ankara'ya şiddetli yağmur ve dolu yağmıştır. Bu arada Maltepe, Dışkapı, Demirlibahçe, Anıttepe, Necatibey Caddesi, Cebeci, Bahçelievler, İsrail Evleri, Kavaklıdere, Sakarya Mahallesi, Aydınlıkevler ve yeni sanayi çarşısını sular basmıştır. Birçok evin alt katlarındaki su itfaiyenin yardımı ile boşaltılmıştır[386]. Ankara'nın Çubuk Kazasının Sarayönü ve Gülderi Köylerini 17 Ağustos 1959 günü saat 14.30'da seller basmıştır. Sağanak halinde yağan yağmurlardan meydana gelen seller, bilhassa Sarayönü Köyünde evlerin çökmesine sebep olmuştur. Pek çok hayvanı da sular sürüklemiştir[387].

Şiddetli yağmurlar ve dolu yüzünden 5 Mayıs 1961 günü akşamı Ankara'nın Polatlı Kazasını sel basmıştır. Saat 17.30'da başlayan yağmur, kısa bir zamanda dolu halinde düşmeye başlamıştır. Yağan dolu Basri ve Beyceğiz Köylerinde büyük hasar yapmıştır. Bunun yanında Polatlı Topçu Uçak alanı, kazanın mezbaha kısmı ve Yeni Mahalle seller altında kalmış ve 200 ev boşaltılmıştır. Polatlı-Bursa yolunun 11 kilometrelik kısmını seller tahrip etmiştir. Yol trafiğe kapatılmıştır. Polatlı'da bulunan askeri birlikler halka yardım etmişlerdir. Belediye Başkanı ve Kaymakam, açıkta kalan 200 aileyi okullara ve sel basmayan kısımlardaki evlere yerleştirmişlerdir. Basri ve Beyceğiz Köyleri ile diğer bazı köylerden haber alınamamıştır. Bu köylerle her türlü irtibat kesilmiştir. Ankara'dan itfaiye grubu, cankurtaran ekipleri geç vakit Polatlı'ya hareket etmişlerdir[388].

Ankara'da 17 Haziran 1961 günü saat 16.00 sıralarında aniden bastıran yağmur, saatlerce devam etmiştir. Metre kareye 50,5 kg yağmur düşmüştür. Bunun sonucunda İncesu, Cebeci, Bülbülderesi, Maltepe, İstasyon, Altındağ, Topraklık, Doğanlar, Abidinpaşa ve Bend Deresindeki gecekondu semtleriyle Aydınlıkevler'deki apartmanların birinci katları tamamen su altında kalmıştır. Bu semtlerde 100-150 ev hasara uğramış ve bunlardan 30 kadar ev yıkılmıştır. Sıhhiye'de Sağlık sokaktaki evlerin alt katları da sular altında kalmıştır. Bu arada geç vakit Mamak semtinden Aktaş'a büyük bir sel hücum etmiştir.

384 *Milliyet*, 1 Haziran 1958, s.1
385 *Milliyet*, 29 Ocak 1959, s.5; *Cumhuriyet*, 30 Ocak 1959, s1, 5
386 *Milliyet*, 14 Mayıs 1959, s1.
387 *Milliyet*, 18 Ağustos 1959, s.1.
388 *Milliyet*, 6 Mayıs 1961, s.1.

Bu nedenle Mamak semtinde 200 ev boşaltılmıştır. Mamak'ın diğer semtlerle irtibatı kesilmiştir. Ayrıca yağan yağmurlardan sonra şehir kanalizasyonu tıkanmış ve İncesu ile Ankara Dereleri taşmıştır. Sıhhiye-Cebeci, Kızılay-Cebeci, Sıhhiye-Ulus ve diğer bazı yollarda trafik tamamen kapanmıştır[389]. Askeri Birlikler, İtfaiye ve Kızılay ekipleri sel felaketine uğrayan semtlerde kurtarma hizmeti yapmışlardır. Meydana gelen bu sel felaketinde 12 kişi ölmüştür. Kazıkiçi Bostanları çevresinde 50 koyun sulara kapılarak telef olmuştur. Şehirde 6-7 fırın faaliyetini durdurmuş, bu yüzden ekmek sıkıntısı baş göstermiştir. Şehrin elektrikleri ve birçok semtte sular kesilmiştir. Bu arada Lalahan'daki evler 19 Haziran akşamı tahliye edilmiştir[390]. Ankara içinde yağmurların dinmesine rağmen, şehir dışındaki yağışlar dereleri yükseltmiş. Bu sebepten dolayı Ankara'da 19 Haziran günü akşamüzeri ve gece saat 21.00'de iki su baskını hadisesi daha meydana gelmiştir. Bu esnada bir çocuk boğulmuştur. Ayrıca Kayaş bölgesinde oturanlar tehlike karşısında tahliye edilmişlerdir. Halk hastanelere nakledilmiş ve geceyi buralarda geçirmişlerdir. Mamak'a kadar gelen seller, Demirlibahçe'de su kanalını tıkamış, asfalt çökmüştür. Sular etrafa yayılmıştır. Kızılcahamam, Yenimahalle, Ayaş ve Beypazarı yolları da sel yüzünden kapanmıştır. Şehirde 2.000 kadar ev sular altında kalmıştır. 50 gecekonduda çökmüştür. 15 milyon lira miktarında bir zarar meydana gelmiştir[391].

Ankara'nın Polatlı Kazasında 19 Haziran 1961 gecesi başlayan dolu, beş köyde mahsulü harap etmiştir. Ayrıca iki köyde de 170 keçi, 3 sığır ve 1 at sellere kapılarak boğulmuştur. Seller Temelli'de demiryolunu hasara uğrattığından tren seferleri de aksamıştır[392].

20 Haziran 1961 günü Ankara civarında yağan yağmurların tesiri ile Mamak Deresi taşmış ve Kayaş'tan Ankara'ya kadar uzanan dere boyunca evler sular altında kalmıştır. Konya- Ankara, Samsun -Ankara ve Polatlı-Ankara yolları sel baskını dolayı ile sularla kaplanmıştır. Bu nedenle bu yollarda ulaşım durmuştur. Yağan yağmurlar sonunda dağlardan kopan sular, Gölbaşını kaplamış ve muhtelif evleri seller basmıştır. Bu arada 50 gecekondu yıkılmış, 1.400 apartmanın alt katına sular dolmuştur. İki kişi sellere kapılarak boğulmuştur[393].

20 Haziran 1961 gecesi sel altında kalan Ankara'nın Kalecik Kazasında 4 bin kişi dağlara çıkmıştır. Sular kaza içinde iki metreye kadar yükselmiştir. Kalecik'te hasarın 3 milyon lira olduğu tahmin edilmektedir. Ankara'nın

389 *Cumhuriyet*,18 Haziran 1961, s.1; *Cumhuriyet*, 19 Haziran 1961, s.1, 5;*Milliyet*, 19 Haziran 1961, s.1.
390 *Milliyet*, 20 Haziran 1961, s.1, 5;*Cumhuriyet*, 20 Haziran 1961, s.1, 5.
391 *Cumhuriyet*, 20 Haziran 1961, s.5.
392 *Cumhuriyet*, 20 Haziran 1961, s.5.
393 *Cumhuriyet*, 21 Haziran 1961, s.1, 5.

Kayaş'tan ilerisi ile irtibatı kesilmiştir. Konya ve Samsun yollarının Ankara'ya giriş kısımları su altında kalmıştır[394]. Ankara'nın Polatlı Kazasını sel basmıştır. Bundan dolayı çok miktarda eşya hasar görmüştür. Ayrıca yüzlerce hayvan ölmüş, ekili arazi su altında kalmıştır[395]. Ankara'da yağan yağmur 24 Eylül 1962 günü öğleden sonra sağanak halini almış ve bazı semtlerde su baskınları olmuştur. Meydana gelen su baskınları hasara sebebiyet vermiştir. Saat 15.20'den 16.04'e kadar devam eden şiddetli sağanak sonunda Yenişehir, Sıhhiye, Maltepe, Emekli Subay Evleri, Gayret Mahallesi, Yenimahalle, Öncebeci, Hamamönü, Dışkapı, Yenidoğan ve Aydınlıkevler semtindeki bazı apartmanların bodrum katlarını sular kaplamıştır. Seller Yenimahalle birinci durakta yeni yapılmakta olan troleybüs yolunu da hasara uğratmıştır. Yağmur ve dolu yüzünden Türkiye Büyük Millet Meclisini de su basmıştır[396]. 4 Temmuz 1963 günü sağanak halinde yağmurlardan meydana gelen sellerden, Ankara'nın Kızılcahamam Kazası civarında İstanbul-Ankara yolunun 55. Kilometresindeki beton köprü yıkılmıştır[397]. 17 Temmuz 1963 gecesi başlayan sağanak dolayısıyla Ankara'nın birçok bölgelerine bol miktarda yağmur yağmış ve bazı semtleri seller basmıştır. Sağanak dolayısıyla Yeni Mahalle, Yeni Doğan ve Bahçelievler semtlerinde birçok evin ilk katlarını sular basmış ve itfaiyenin yardımı hasıl olmuştur[398]. Ankara'da bir saat devam eden şiddetli yağmurlar yüzünden Gençlik, Necati Bey, İzmir caddelerindeki bazı evlerin bodrum katlarını seller basmıştır. Şehrin belli başlı alanlarında su birikintilerinin hasıl olması yüzünden trafik aksamıştır[399]. İki gün aralıksız yağan yağmur ve kar Ankara'da felaket halini almıştır. Yüzlerce evin yıkılmasına, yüzlerce evin oturulmaz hale gelmesine sebep olmuştur. Sincan Köyünde bir aileden 6 kişi boğulmuştur. Ayrıca Kızılcahamam'da 1, Varlık mahallesinde 1 ve göçmen evlerinde 1 kişi boğulmuştur. Sincan Köyünün çevresiyle irtibatı kesilmiştir. Ova içinde 50 den fazla ev yıkılmıştır. Suyun yüksekliği 2 metreyi bulmuştur. Yenimahalle yolundaki Varlık Mahallesinde bulunan blok apartmanların birinci katlarını da tamamen su basmıştır. Yağışlar Keçiören, Etlik, İskitler, Mamak, Garajlar, Yeşilöz ve Solfasol bölgelerine de büyük zararlar vermiştir. Su baskınından Ankara ile Polatlı arasındaki tren yolu hasar görmüştür. Bu yolda trafik kapanmıştır. Başbakan

394 *Milliyet*, 22 Haziran 1961, s.5
395 *Milliyet*, 28 Haziran 1961, s.1.
396 *Milliyet*, 25 Eylül 1962, s.1, 7
397 *Milliyet*, 5 Temmuz 1963, s.1.
398 *Cumhuriyet*,18 Temmuz 1963, s.5
399 *Milliyet*, 15 Temmuz 1965, s.1..

Süleyman Demirel ve beraberindeki heyet 13 Mart 1968 günü hasar gören yerleri ziyaret etmiştir[400]. Yağan yağmurlar sebebiyle 1 Mart 1969 günü Ankara'yı sel basmış, bir kişi ölmüş ve 800 kadar ev çamurlu sellerden dolayı oturulamaz hale gelmiştir. Maddi zararın bir milyon lira olduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca Mogan ve Eymir Göllerinin, devamlı yağan yağmurlar sebebiyle taşarak civardaki evleri su altında bırakması üzerine, Eymir Gölü ile İmrahor Deresindeki sel kapanı arasında bulunan setin kapakları açılarak Gölbaşı'ndaki suyun seviyesi düşürülmek istenmiştir. Gölbaşı'nın fazla suyu sel kapanına dolmuş, sabah saat 06.30'da da sel kapanı taşmaya başlamıştır. Bu arada seller, sel kapanını yıkarak İmrahor Köyünü basmıştır. Sel süratle İncesu, Sıhhiye, Kolej ve Opera civarını etkisi altında bırakmış, buralarda oturan halk sabahın erken saatlerinde ne olduğunu anlamadan evden dışarı fırlamıştır. Sel bu semtlerde bütün apartmanların alt katlarını doldurmuştur. Sel baskınından sonra set kapakları onarılmış, su seviyesinin düşmesi sağlanmıştır. Sellerden dolayı Cebeci-Kızılay, Ulus-Kızılay trafiği öğleye kadar kesilmiştir. Sel baskını sonunda Sıhhiye de büyük bir göl meydana gelmiştir[401].

Ankara'da yağmur nedeniyle taşan Hatip Çayı, Saime kadın Semtinde 55 evi ve bazı fabrikaları basmıştır. Sular altında kalan evler boşaltılmıştır[402].

1.3.8.Antalya

28 günden beri üst üste sağanak halinde yağan yağmurlar, Antalya'nın Korkuteli Kazasının Yeleme ve Sülekler Köyünde büyük zarara sebep olmuştur. Dağlardan inen sular, 8 bin dönümden fazla ekili araziyi basmış ve ekinler tamamen harap olmuştur. Birçok köprü de suyun cereyanına kapılarak sürüklenmiştir. Ayrıca Sülekler Köyü havalisinde yüzden fazla kümes hayvanı ve büyük baş hayvan telef olmuştur[403].

Antalya'nın Elmalı Kazasında beş gün boyunca artan sıcaklar dolayısıyla karlar ermiş ve bunun neticesinde Palur Çayı taşmış ve sekiz köye ait 10.000 dekar ekilmiş arazi sular altında kalmıştır. Kaymakam ve jandarma komutanı derhal olay mahalline giderek, icap eden tedbirleri almışlardır[404].

Antalya'da şiddetli fırtına ve yağmur il merkezindeki ve kazalardaki evlerde tahribat yapmıştır. Ayrıca Antalya'nın hemen bütün sahil boyundaki kazalarla telefon haberleşmesi kesilmiştir. Bunun yanında telefon ve telgraf direkleri şiddetli rüzgardan devrilmiştir. Sel baskını yüzünden Antalya-Burdur arasındaki karayolu ulaşımı

400 *Milliyet*, 14 Mart 1968, s.1, 7.
401 *Milliyet*, 3 Mart 1969, s.1, 7.
402 *Milliyet*, 28 Nisan 1969, s.1.
403 Ali Rıza Gönüllü, *Cumhuriyet Döneminde Antalya (1923-1960*), İstanbul 2010, s.247.
404 *Milliyet*, 3 Nisan 1952, s.1, 7.

kesilmiştir. Antalya ovası su altında kalmıştır. Bu arada Antalya'nın Elmalı Kazasının Karamuk, Bayarmutlu, Teke, Zümrütova ve Emir Köyleri su altında kalmış ve bu köylerle bağlantı kesilmiştir. Bunun yanında 1 ev çökmüş ve 4 kişi ölmüştür. Yardım ekipleri olay mahalline hareket etmişlerdir. Ayrıca birkaç günden beri devam eden yağmurlar Antalya'nın Elmalı Kazası ile Finike Kazası arasındaki yolların bozulmasına sebep olmuştur. Bunun yanında bazı evlerle çırçır fabrikalarını su basmış ve 1 ev yıkılmıştır. İnsan kaybı meydana gelmemiştir[405]. Son günlerde Antalya'ya büyük ölçüde yağmur yağmıştır. Bu yağmurların meydana getirdiği seller, bazı canlı hayvanların boğulmasına ve pamuk balyalarının denize sürüklenmesine sebep olmuştur. Bununla birlikte sellerde 6 yaşında bir çocuk boğulmuştur[406]. Antalya'da 4 Ocak 1959 gecesi başlayan şiddetli yağmurlardan sonra Memur evleri ve Göçmen evleri mahallelerinde 2 bine yakın evi sular istila etmiştir. 18 ev ve 3 dükkan yıkılmış, 20'den fazla büyük baş hayvan, 1.000 kadar kümes hayvanı ve iki at arabası sular tarafından sürüklenmiştir. Göçmen evleri Mahallesinde suların yüksekliği 7 metreyi geçmiştir. Zararın 1 milyon liranın üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. Kordon boyu yolu suların sürüklediği kaya parçaları ile tıkanmış ve şehrin trafiği aksamıştır[407]

Şiddetli yağmurlar sebebiyle Antalya'nın Korkuteli Kazası sel felaketine uğramıştır. Bozova Nahiyesi ve 5 köy sular tarafından istila edilmiştir. 300'den fazla hayvanı sürükleyen ve ekinlere büyük tahribat yapan seller, Kargalık köprüsünün yıkılmasına sebep olmuştur. Bu yüzden köylere yardım yapılamamıştır. Antalya Valisi felaket mıntıkasına hareket etmiştir. 20'ye yakın ev hasara uğramıştır. Kızılay tarafından felaket bölgesine yiyecek ve çadırlar sevk edilmiştir[408].

5 Ocak 1960 günü Antalya'da başlayan yağmur, şehrin caddelerinden sellerin akmasına sebep olmuştur. Sel suları Memur evleri, Göçmen evleri ve Gecekondu Mahallelerini tamamen doldurmuştur. 100 dekardan fazla arazi sular altında kalmıştır[409]. Antalya'da 6 Ocak 1960 günü de yağmurlar yüzünden Düden Çayı taşmış, Meydan mahallesinde 14 ev yıkılmıştır. Suların 2 metre yükselmesiyle Turgay Yağ Fabrikası geniş çapta zarara uğramıştır. Depolardaki pamuk tohumları seller tarafından sürüklenmiştir[410]. Günlerden beri devam eden yağmurlardan Antalya'da Akçay, Tatlıçay, Alatır ve Demre Çaylarının taşması sonunda 4 büyük köprü yıkılmıştır. Hasköy de sel baskını yüzünden tahliye edilmiştir[411]. Seller yüzünden

405 *Milliyet*, 6 Ocak 1953, s.1, 7.
406 *Cumhuriyet*, 11 Kasım 1954, s.6
407 *Milliyet*, 6 Ocak 1959, s.1
408 *Milliyet*, 1 Ağustos 1959, s.1.
409 *Cumhuriyet*, 6 Ocak 1960, s.5
410 *Milliyet*, 7 Ocak 1960, s.1
411 *Milliyet*, 29 Aralık 1960, s.1

Burdur-Antalya yolu 28 Aralık 1960 günü kısa bir müddet kapalı kalmıştır[412].

Antalya'nın Müren Nahiyesi ile Davullar, Eymür, Mırmır ve Gügü Köyleri 31 Aralık 1960 gecesi sular altında kalmıştır. Evleri harap olan köylüler çadırlara çıkmışlardır. Yüzlerce hayvan boğulmuştur[413].

Üç günden beri devam eden yağmurlar yüzünden Antalya'nın bazı kesimlerini su basmıştır. Bu arada iki kişi derede boğulmuştur[414].

Antalya'da şiddetli yağmurlardan Manavgat Çayı taşmış, şehrin bazı kısımları sular altına girmiştir[415]. Bu arada suların istilasına uğrayan Hisar Mahallesindeki bütün evler tahliye edilmiştir[416].

Antalya'da sağanak halinde yağan yağmur Manavgat Kazasında büyük hasara yol açmıştır. Seller yüzünden Dim Bucak demir köprüsü çökmüş ve Antalya'nın doğu kesimindeki ilçelerle irtibatı kesilmiştir[417].

Antalya'da Aksu, Köprüçayı ve Düden sularının taşması yüzünden 20 bin dekar arazi sular altında kalmıştır. Serik-Manavgat yolundan sandalla geçmek isteyen 16 kişilik bir grup, sandalın devrilmesi sonunda sele kapılmıştır. İki yaşından bir çocuk hariç diğerleri kurtarılmıştır. Kaş Kazasının Kalkan Bucağında Eşen Çayında kimliği tespit edilemeyen bir ceset bulunmuştur. Kızılay'ın gönderdiği 300 çadır, 1.000 battaniye ve ilaçlar felaket bölgelerine sevk edilmiştir. İmar İskan Bakanı Haldun Menteşeoğlu 24 Ocak 1966 günü Antalya'ya gelmiş, 25 Ocak günü de sel felaketine uğrayan bölgeleri gezmiştir[418]. Adı geçen akarsuların taşması yüzünden Antalya'da 20 bin dekar arazi sular altında kalmıştır[419].

Antalya'nın Kaş Kazasının Emre Bucağında seller 25 evi yıkmıştır. 10 bin dekar arazi de sel altında kalmıştır. Meydana gelen zararın 7 milyon lira olduğu tahmin edilmektedir[420].

Antalya'da son 24 saat içinde yağan şiddetli yağmurlar yüzünden bazı mahalleleri sel basmıştır. Bu yüzden okullar tatil edilmiştir. Antalya Dokuma Fabrikası da sular altında kalmıştır[421]. Bunun yanında şiddetli yağmurlar yüzünden Antalya ve çevresinde büyük zararlar meydana gelmiştir. Yeniköy, Kömürcüler ve Hurma Köylerinde sellerden 87 ev yıkılmıştır. Askeri birlikler sular altındaki köylere yiyecek götürmüşlerdir. Ayrıca seller 24 Aralık 1966

412 *Milliyet*, 29 Aralık 1960, s.5.
413 *Milliyet*, 1 Ocak 1961, s.1, 7
414 *Milliyet*, 27 Eylül 1962, s.7.
415 *Milliyet*, 24 Aralık 1962, s.7.
416 *Milliyet*, 26 Aralık 1962, s.7
417 *Milliyet*, 23 Ocak 1963, s.7.
418 *Cumhuriyet*, 26 Ocak 1966, s.7
419 *Milliyet*, 26 Ocak 1966, s. 7
420 *Milliyet*, 27 Ocak 1966, s. 7
421 *Milliyet*, 24 Aralık 1966, s. 7

günü Antalya'da içme suyu borularını patlatarak, Antalya'yı susuz bırakmıştır. Antalya Valisi Şerif Tüten ile Üs Bölge Komutanı Tuğgeneral Nihat Günaşan geceyi su basan köylerde geçirmişlerdir. Sellerden Antalya- Burdur yolu kapanmıştır[422]. İki günden beri yağan şiddetli yağışlardan meydana gelen seller, Antalya'da Memur Evleri, Göçmen Evleri ve gecekondu bölgesini basarak birçok evin sular altında kalmasına sebep olmuştur. Bununla birlikte şiddetli yağışlardan Antalya'nın çevre ile olan telefon bağlantısı da kesilmiştir[423].

1.3.9.Ardahan

13 Haziran 1951 günü saat 14.00'de Ardahan'da başlayan yağmur, zaman içinde sağanak halini almış ve daha sonra saat 15.00'de 45 dakika dolu yağmıştır. Dolu neticesi meydana gelen seller, bir çok köyü basmış ve Ardahan'ı Çoruh'a bağlayan şose yolun 10-15 kilometresi arasındaki kısmını götürmüştür[424].

Ardahan'da bir aydan fazla fasılasız yağan yağmur, 27 Haziran 1954 günü öğleden sonra birdenbire şiddetini arttırmış ve Alabalık Mahallesindeki derenin taşmasına sebep olmuştur. Bu yüzden 18 ev suların istilasına maruz kalmış ve kısmen yıkılmıştır. Evleri su altında kalan vatandaşlara, belediyece gerekli yardım yapılmış ve icap eden idari tedbirler alınmıştır[425].

1.3.10.Artvin

Artvin'de 19 Temmuz 1951 günü saat 18.10'da sağanak halinde başlayan yağmur 45 dakika devam etmiştir. Yağmurun meydana getirdiği seller, Artvin- Hopa- Kars şosesinde tahribat yapmış ve bu yüzden ulaşım sekteye uğramıştır. Ayrıca seller telefon ve telgraf direklerinde tahribat yapmıştır[426].

Artvin'in Şavşat Kazasında şiddetli yağmurlar yüzünden bazı köyleri sel basmıştır. Düzcülü Köyünde iki ev kaymıştır. Ayrıca Çayağzı'nda 10 yaşında bir kız, Yavuz Köyünde de 11 yaşında bir erkek çocuk sulara kapılarak boğulmuştur[427].

1.3.11.Aydın

Büyük Menderes Nehri ve Çine Çayı taşarak, Aydın ovasının büyük bir kısmını sular altında bırakmıştır. Bu arada Çiftlik Köyü'ne hücum eden seller, evleri basmıştır. Sel felaketine maruz kalan halkın, büyük bir kısmı dağlara çıkmıştır. Sel baskınında tarladaki mahsul ve

422 *Milliyet*, 26 Aralık 1966, s.1, 7.
423 *Milliyet*, 25 Kasım 1968, s.1, 7.
424 *Milliyet*, 14 Haziran 1951, s.3.
425 *Milliyet*, 28 Haziran 1954, s.1; *Cumhuriyet*, 28 Haziran 1954, s.3
426 *Cumhuriyet*, 20 Temmuz 1951, s.3.
427 *Milliyet*, 25 Nisan 1959, s.5.

bilhassa zahire çok zarar görmüştür. Aydın-Muğla karayolu tamamen sularla kaplı olduğu için ulaşım durmuştur. Yıkılan büyük köprü sebebiyle Aydın-Koçarlı yolu da kapanmıştır[428].

Bir müddetten beri Ege bölgesine düşen devamlı ve şiddetli yağış yüzünden Büyük Menderes Nehri taşmış ve bilhassa Söke ovasında büyük zarar kaydedilmiştir. Bunun yanında Sarıkemer ve Özbaş mıntıkasındaki binlerce dönümlük arazi su altında kalmıştır. Örencik ve Karaböke mevkilerinde suyun yayılmasıyla 20.000 dönümden fazla buğday tarlası sel altında kalmıştır[429].

Yağışların devam etmesinden dolayı Büyük Menderes Nehrinin denize döküldüğü yere yakın araziler 19 Mart 1958 günü sular altında kalmıştır. Bu arada Tuburgazı Köyünün bütün arazisini de sular istila etmiştir[430]. Bu arada sular Akköy-Söke yolundaki bir köprüyü götürmüştür[431]. Büyük Menderes Nehrinden taşan sular Söke –Balat yolunu da istila etmiştir. Bu arada üç köprü harap olmuş, yol ulaşıma kapanmıştır. Aydın Valiliği sel bölgesine yardım ekibi göndermiştir[432].

Aydın'da 48 saatten beri devam eden yağmurlar Nazilli, Söke ve Çine ovasını tamamen sular altında bırakmıştır. Dağlara düşen doluların erimesi üzerine Çine Çayı taşmış, Büyük Menderes Nehri yükselmiştir[433].

Birkaç günden beri Ege'ye yağan şiddetli yağmurlar, bazı bölgelerde sağanak halini almış ve geniş hasara sebep olmuştur. 5 Ocak 1960 günü öğleden sonra şiddetini arttıran yağmurların meydana getirdiği zarar Aydın'ın Nazilli, Koçarlı ve Çine Kazalarında önemli miktarlara ulaşmıştır. Madran Dağına yağan karların erimesi ve yağmur yüzünden taşan Çine Çayı, İkiz Deresi ve Büyük Menderes Nehri bütün ovayı su altında bırakmıştır. Sekiz köyü su basmış, bunlardan Kuruköy, Yağçılar ve Evciler Köyleri tahliye edilmiştir. Muğla- Aydın karayolunu da sular basmıştır. Bu nedenle ulaşım kesilmiştir. Sular çekildikten sonra yol açılmıştır. Aydın'dan Söke'ye kadar 200 bin dekar civarında arazi sular altında kalmıştır. Bu yüzden ekinler tamamen harap olmuştur[434].

Aydın'da şiddetli yağmur yağışı dolayısıyla Çine, Nazilli, Söke ve Germencik ovaları sular altında kalmıştır. Yağmur dolayısıyla Büyük Menderes Nehri, Çine Çayı ve İkizler Deresi yükselmiştir[435].

---

428 *Milliyet*, 28 Ocak 1955, s1.
429 *Milliyet*, 20 Ocak 1958, s.1
430 *Cumhuriyet*, 20 Mart 1958, s.1;*Milliyet*, 20 Mart 1958, 1, 3
431 *Milliyet*, 21 Mart 1958, s.3
432 *Milliyet*, 23 Mart 1958, 1, 5.
433 *Milliyet*, 11 Kasım 1959, s.1.
434 *Cumhuriyet*, 6 Ocak 1960, s.1, 5; *Milliyet*, 7 Ocak 1960, s.5
435 *Milliyet*, 20 Ocak 1960, s. 5.

Şiddetli yağmurlardan Aydın'da Çine ve İkizdere Çayları ile Büyük Menderes Nehri 28 Aralık 1960 günü taşmıştır. Çine Çayı, Çelti ile Çiftlik Burnu arasında 20 kilometrelik yolu basmıştır. Bu yüzden Çine ile Muğla'nın Aydın ile irtibatı kesilmiştir. Yoldan traktörle geçmek isteyen iki kişi ölmüştür. Aydın'da yağmurlar sebebiyle Büyük Menderes Nehri taşmıştır. Binlerce dönüm arazi sular altında kalmıştır. İlgililer bu civarda oturanların derhal arazilerini terk etmelerini istemiştir. Söke Çayı da taşmış ve Söke Kazasının dış mahallelerini tehdit etmeye başlamıştır. Bu arada Söke ve civarında 30 ev seller yüzünden yıkılmıştır. Bunun yanında yağmurdan Aydın, Söke ve Kuşadası ovaları su altına girmiştir. Ayrıca Sarıkemer'de Büyük Menderes Nehri üzerinde bulunan sulama kanalları patlamış, 10 bin dönümlük arazi 50 cm. derinliğinde bir göl haline gelmiştir[436]. Şiddetli yağmurlardan Aydın-Çine ve Muğla karayolları da trafiğe kapanmıştır. Söke'nin Akçaköy ovası sular altında girmiştir. 15 çoban ve 1.000 koyun meydana gelen adada mahsur kalmıştır. Büyük Menderes Nehri ovaya yayılmıştır. Aydın'a çeşitli yollardan gelen 160 kadar otobüs yollarda kalmıştır. Karpuzlu ve Savrandere Nahiyelerinin köprüleri yıkıldığından dışarı ile irtibatı kesilmiştir[437]. Eriyen karlardan ve 27 Ocak 1961 günü yağan yağmurlardan taşan Söke Çayı, etrafındaki setleri yıktıktan sonra Söke'yi baştan başa istila etmiştir. Yüzlerce evi su basmış ve Kemalpaşa Mahallesi'nde 15 kadar ev çökmüştür. Çırçır Fabrikasına giren sular 150 bin liralık pamuğu götürmüştür. Fabrika daha evvel tahliye edildiğinden can kaybı olmamıştır. Sokaklardan akan seller traktör, römork ve pek çok hayvanı götürmüştür. Üç gündür devam eden yağmurlardan Büyük Menderes Nehri, İkizdere Çayı ve Çine Çayı yükselmiş ve yer yer taşmıştır[438].

Şiddetli yağmurlar yüzünden Aydın, Nazilli ve Söke ovaları bir göl halini almıştır. Denizli-Nazilli asfaltını aşan sular Burhaniye için tehlikeli olmaya başlamıştır. Kuyucak'ta yollardan seller akmıştır. Burhaniye, Kuyucak ve Sultanhisar'da yüzlerce evi su basmış, bazı evler çökmüştür. Çine-Aydın yolu dört yerden bozulmuştur. Nazilli-Aydın treni 5 Şubat 1961 günü yolun bozulması üzerine Atça'da kalmıştır[439].

Şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller Aydın Vilayetinin Kuyucak Kazasında demiryolunu bozmuş, Denizli-İzmir trenleri bu noktada beklemiştir. Bununla birlikte bir köprü yıkılmış, ekinler zarar görmüştür[440]. Bozdoğan Kazasında Mehmet Kaya

436 *Milliyet*, 29 Aralık 1960, s1, .5.
437 *Milliyet*, 30 Aralık 1960, s.1.
438 *Milliyet*, 28 Ocak 1961, s.1, 5
439 *Milliyet*, 6 Şubat 1961, s.1, 5.
440 *Milliyet*, 20 Haziran 1961, s.5.

adında bir genç, bir ağacın altında otururken, sellere kapılarak boğulmuştur[441].

Yağan yağmurlardan Büyük Menderes Nehri yükselmiştir. Taşan sular Söke, Özyasa, Yortan, Sarıkemer ve Selçin ovalarını basmıştır[442]. Son yağan yağmurlardan meydana gelen seller, Aydın çevresinde yolların çoğunu trafiğe kapatmıştır. Aydın ovası da su altında kalmıştır[443].

Ege Bölgesine son günlerde yağan şiddetli yağmurlar sebebiyle Büyük Menderes Nehri taşmış ve Söke ovası tamamen sular altında kalmıştır. Bölge sularının toplandığı Kemer barajının açık bırakılan emniyet kanallarından gelen sularla kabaran nehir suları, kısa zamanda ovayı kaplamıştır. Çukur yerlerde biriken suların yüksekliği 70 cm olmuştur. Ekipler köylerde mahsur kalanları sal ve kayıklarla kurtarmışlardır. Büyük Menderes Nehri üzerinde bulunan Güney Yaka köprüsü sellerden sürüklenmiştir[444]. Aydın'da şiddetli yağmurlar yüzünden Söke'nin Bağarası ve Sazlı Köyleri sular altında kalmıştır. Seller, Çine, Karpuzlu, Söke ve Dağarası yollarını bozmuştur[445]. 3 günden beri süren yağışlardan Aydın'da 6 köy ile 120 bin dönüm ekili toprak sular altında kalmıştır. Bu yüzden ürünler zarar görmüştür[446]. Aydına bağlı Söke'de yağmurun zararı büyük olmuş, taşan Söke Çayı üzerindeki demir köprü yıkılmıştır. Söke ovası tamamen su altında kalmıştır[447]. Ege bölgesinde aralıksız yağan ve 24 Ocak 1966 gece yarısı kesilen şiddetli yağıştan dolayı, Ege bölgesi sular altında kalmıştır. Gediz, Büyük ve Küçük Menderes nehirleri taşmıştır. Şiddetli yağmurlardan Söke Kazası içinde bir köprünün ayağı çökmüştür. Aydın-Kuyucak yolunda Kuyucak-Porsuntu arası kapanmıştır. Kayran Çayının suları Kuyucak ile Pamukören arasındaki devlet yolunun 80 metrelik kısmını götürmüştür. Burada aktarma suretiyle insan ve mal nakli yapılabilmiştir. Taşan Büyük Menderes Nehri yüzünden tehlike arz eden Karacasu ve Kuyucak arasındaki köprü de ulaşıma kapanmıştır. Yıkılan Mergen köprüsü yüzünden trenler aktarma ile yollarına devam etmiştir. Koçarlı'nın Yeniköy ve Söke'nin Kıratlı ve Sazlı köylerinde mahsur kalan yüzlerce köylü kıyı bölgelerden sağlanan kayıklarla kurtarılmışlardır. Seller yüzünden bu bölgede yüzlerce hayvan telef olmuştur. Halk Kızılay'dan gönderilen ve yüksek yerlere kurulan çadırlara yerleştirilmişlerdir[448]. Su baskını neticesinde Söke'de 250 bin dönüm arazi sular

441 *Milliyet*, 22 Haziran 1961, s.5
442 *Milliyet*, 20 Aralık 1962, s.7.
443 *Milliyet*, 22 Aralık 1962, s.7.
444 *Milliyet*, 27 Aralık 1962, s.1.
445 *Milliyet*, 22 Şubat 1963, s.1.
446 *Milliyet*, 28 Nisan 1965, s.1.
447 *Milliyet*, 15 Mayıs 1965, s.3.
448 *Milliyet*, 26 Ocak 1966, s.1, 7

altında kalmıştır. Zarar 100 milyon lira tahmin edilmektedir. Yağışlar Çine'de de hasar yapmıştır[449]. Şiddetli yağmurlardan Büyük Menderes Nehri ile Çine ve Malgaç Çayları taşmıştır. Seller Aydın ile İzmir yolunun bazı kesimlerini tahrip etmiştir[450]. Aydın'ın Nazilli Kazasında dokuz günden beri devam eden sağanak halindeki yağışlar yüzünden, Menderes ovası sular altında kalmıştır[451].

1.3.12.Balıkesir

3 Şubat 1952 tarihinden itibaren devamlı olarak yağan şiddetli yağmurlar Balıkesir'in merkezinde, civar kasaba ve köylerinde hasarlara sebep olmuştur. Balıkesir ovası ile havaalanı sular altında kalmıştır. Dere Çiftliği ile Karamanlar Köyü arasındaki taş köprüyü ve Üzümcü Çayı üzerindeki ahşap köprüleri seller götürmüştür. Güngörmez değirmeni de sellerden zarar görmüştür. Seller şose yollarını tahrip ettiğinden Balıkesir-Sındırgı, Balıkesir-Bursa arasında ulaşımın üç gün boyunca kesilmesine sebep olmuştur. Bundan başka Manyas, Ergani ve Karacabey ovalarını da su basmıştır. Sel baskınından meydana gelen hasarın tespit edilmesine çalışılmıştır. Bu arada yağmur durmuş olmakla beraber dere ve çaylar yükselmeğe devam etmiştir[452].

Balıkesir'de 24 saat boyunca şehre ve civarına sürekli yağmur yağmıştır. 8 Şubat 1952 gecesi şehrin Kasaplar Mahallesi'ndeki bir kısım evlerin bodrum katlarına sular dolmuş ve buralarda oturan halk tahliye edilmiştir. Sabaha karşı yağmurun artması neticesinde dereler taşmış ve sular caddeleri istila etmiştir. Erkek Sanat Enstitüsü, İstasyon ve Balıkesir ovası sular altında kalmıştır. Sellerden köyler arasında ulaşım kesilmiştir. Balıkesir-Sındırgı, Balıkesir-Bursa şoseleri arasındaki çayların taşması yüzünden ulaşım aksamıştır[453]. Son günlerde yağan yağmurlar, iki günden beri hızını fazlalaştırdığı için, birçok yerlerde zararlar husule getirmiştir. Bu arada 4 Ocak 1953 gecesi şiddetini arttırarak sabaha kadar devam eden yağmur neticesinde Balıkesir ovası sular tarafından kaplanmış ve bazı köyler de su altında kalmıştır. Ayrıca Oruç Gazi Mahallesindeki bir camiye yıldırım düşmüş ve caminin minaresi ve tavanının yanmasına sebep olmuştur[454].

8 Ocak 1953 gecesi başlayarak 9 Ocak 1953 gününe kadar aralıksız devam eden yağmurlar bir sel halini almış ve Balıkesir ovasını tamamen su altında bırakmıştır. Bazı yerlerde seller şoseleri istila etmiştir[455].

---

449 *Milliyet*, 27 Ocak 1966, s. 7
450 *Milliyet*, 12 Ocak 1968, s. 7.
451 *Milliyet*, 13 Ocak 1968, s.7.
452 *Milliyet*, 5 Şubat 1952, s.1
453 *Cumhuriyet*, 9 Şubat 1952, s.1,5
454 *Milliyet*, 5 Ocak 1953, s.1, 7.
455 *Milliyet*, 10 Ocak 1953, s.1, 7.

Balıkesir'de 13 Ocak 1953 gece yarısı başlayan şiddetli yağmurlar, 14 Ocak 1953 günü de akşama kadar devam etmiş ve bundan dolayı birçok semti sular istila etmiştir. Bir ara kesilen yağmurdan sonra mevsimin ilk karı da düşmüştür. Bir müddet sonra tekrar başlayan yağmur bütün şiddetiyle devam etmiş ve kazalarla telefon irtibatı kesilmiştir. Bu arada bazı köyler sel tehdidine maruz kalmış ve halk daha yüksek yerlere çıkmaya başlamıştır. Ovaya doğru akan seller Balıkesir-Manyas- Bergama bölgesini de tamamen kaplamış ve köylüler evlerinden dışarıya çıkamamıştır[456].

Balıkesir'de Havran Çayı taşmış ve Edremit-Burhaniye şosesini sular kaplamıştır. Bu durum da ulaşımın tamamen durmasını sağlamıştır[457].

Balıkesir'in Kepsut Kazasına yağan şiddetli yağmurlar, kaza ve havalisindeki bütün çayları taşırmıştır. Bundan dolayı ova ve köyleri taşan sular basmıştır. Bu esnada Durak Nahiyesine bağlı İsalan Köyü'nde 11, Dana Hisar Köyünde 3, Mehmetler Köyü'nde 2 kişi ve Kepsut'un Keçi dere köyünde 1 kişi sellere kapılarak boğulmuştur. Toplam 17 kişiyi bulan ölüm hadisesinde 8'i erkek, 4'ü kadın ve 5'i çocuktur. Çok sayıda hayvan kaybı da meydana gelmiştir. Sel afeti mahsul üzerinde de büyük zararlar meydana getirmiştir. Susam, pamuk ve mısır mahsulü tamamen mahvolmuştur. Bunun yanında birçok ev ve harman su istilasına uğramıştır. İlgili makamlar tarafından felaketzedelere gerekli yardım yapılmıştır[458].

Balıkesir'in Bandırma Kazasının yakınlarına ve Susurluk Kazasına bağlı Yıldız, Kerput, Sultançayır ve Özsedere Köyleri ile Yahya Köyünde aralıksız olarak yağan yağmurlar yüzünden, buralarda su seviyesi 2 metreye yükselmiştir. Diğer taraftan Karacabey Kazası köylerinde de su seviyesi yükselmiş ve 2 metreyi geçmiştir. Adı geçen kazanın köylerinden Hotonlu, Küçükkaraağaç, Ova Ötemen, Eskisarıbey ve Yenisarıbey köylerini sular istila etmiştir[459].

Sabaha karşı çok şiddetli yağan yağmurlar, Balıkesir ve civarında büyük hasara sebep olmuştur. Şiddetli gök gürültüsü arasında yağan yağmurlar cadde ve sokakları geçilmez hale getirmiştir. Binaların bodrum katları suların istilasına uğramıştır. Yağmur ve dolu mahsule zarar vermiştir. Sellerden yollar kapandığından civar köylerle ulaşım güçleşmiş ve bazılarıyla imkansız hale gelmiştir. Sular altında kalan Burhaniye Kazasının Gömeç Köyünde 10, Yaka Köyünde ise 3 ev yıkılmıştır. Bu arada suların istilasına uğrayan Balıkesir ovasında, Balıkesir Valisi incelemelerde bulunmuştur[460].

---

456 *Milliyet,* 15 Ocak 1953, s.1, 7.
457 *Milliyet*, 11 Şubat 1953, s.1, 7.
458 *Cumhuriyet,* 8 Ağustos 1954, s.1, 7; *Milliyet*, 9 Ağustos 1954, s.1, 7
459 *Milliyet,* 24 Ocak 1955, s.1, 7
460 *Milliyet,* 11 Şubat 1955, s.1, 7.

Balıkesir'de ve bazı kazalarında bir haftadan beri devam eden yağmurlar, bilhassa tarladaki mahsul üzerinde büyük zarar meydana getirmiştir. Ayrıca Gönen, Manyas ve Edremit kazalarında zeytin mahsulü ile pamuk mahsulü çok zarar görmüştür. Bu arada bazı köylere ceviz büyüklüğünde dolu yağmıştır[461]. 17 Kasım 1955 tarihinden beri devam eden şiddetli yağmurlar Balıkesir'de büyük hasara sebep olmuştur. Aralıksız yağan yağmur cadde ve sokakları kaplamış ve buraları geçilemez hale getirmiştir. Bu arada Bahçelievler ve Vicdaniye Mahallesi ile Yeni Çarşıdaki ev ve dükkanlar suların istilasına uğramıştır[462]. Diğer taraftan hava alanı da sular altında kaldığından, iki gün boyunca Balıkesir'e uçak seferleri yapılamamıştır. Yine şehir yakınındaki bir bent yıkıldığı için, sular burada bulunan bir köyü tehdit etmeye başlamıştır[463]. Balıkesir'in Edremit Kazasında yağan şiddetli yağmurlar yüzünden, civardaki yollar suların istilasına maruz kalmış ve köylerle irtibat kesilmiştir. Ayrıca ana karayolu üzerindeki iki köprü yıkıldığından Ayvalık ve Burhaniye ile irtibat kesilmiştir[464]. Balıkesir'in Burhaniye Kazasında da yağmurlar bir felaket halini almış ve bütün kaza sel baskınına maruz kalmıştır. Kaza içinde bir metreyi aşan seller, 30 evin yıkılmasına sebep olmuştur. Suların istilasına uğrayan kaza, elektrik santrali bozulduğundan, elektriksiz kalmıştır. Bu arada yağmur Gömeç Nahiyesi'nde 170 evin yıkılmasına ve yüzlerce ailenin açıkta kalmasına sebep olmuştur. Yayaköy'de de 30 ev yıkılmış ve çok sayıda hayvan telef olmuştur. Karınca Deresi üzerinde bulunan büyük beton köprü taşkın neticesinde çökmüştür. Ayrıca 16 köyü birbirine bağlayan 4 köprü harap olmuştur. Yağmur ekili arazi üzerinde de büyük zarar yapmış zeytin ağaçları büyük çapta hasar görmüştür[465]. Burhaniye Kazasında içme suyunu nakleden borular da bir çok kısımdan patladığından, borulara pis sular hücum etmiş ve Burhaniyeliler içme suyu meselesinde çok müşkül durumda kalmışlardır. Bunun yanında merkez kazada yıkılan 30 evden başka 150 evin daha yıkılma ihtimali kuvvetli olduğundan, buralardaki vatandaşların tahliyesine başlanmıştır[466]. Balıkesir'in Ayvalık Kazasının Altınova ve civarına yağan yağmurlardan önemli hasarlar meydana gelmiştir. Bu semtte iki köprü yıkılmış olduğundan, etraftaki köylerle irtibat temin edilememiştir. Altınova'da sellerin istilasına maruz kalan üç samanlık ve dam yıkılmıştır. Yağmurlar daha ziyade pamuk ve tütün mahsulü üzerinde büyük çapta hasar yapmıştır. Diğer kaza ve nahiyelerle irtibat temin eden

461 *Milliyet,* 6 Ağustos 1955, s.7
462 *Milliyet*, 18 Kasım 1955, s.1, 4.
463 *Milliyet,* 19 Kasım 1955, s.5.
464 *Milliyet,* 18 Kasım 1955, s.1, 4.
465 *Milliyet,* 18 Kasım 1955, s.1, 4.
466 *Milliyet,* 19 Kasım 1955, s.1, 5.

yollar tahrip olduğundan, motorlu vasıtalar kullanılamamıştır[467].

Diğer taraftan Balıkesir'in Kepsut Kazasındaki Simav ile Kille[468] ve Kepsut çayı da taşmış ve ulaşım kesilmiştir[469].

Balıkesir Vilayetinde meydana gelen bu sel baskınlarında kaybolan ve ölen çok sayıda hayvan olmuştur. Meydana gelen zarar ve ziyanın 2 milyon lirayı aştığı tahmin edilmektedir. Bu arada İvrindi Kazası ile Güngörmez arasındaki 50 metrelik Kınık köprüsü de sellerin tesiriyle yıkılmıştır. Civarla irtibatı kesilen kaza halkı yiyecek yardımı istemiştir[470]. Dört günden beri devam eden şiddetli yağmurlardan Balıkesir'in muhtelif yerlerinde boğulma hadisesi olmuştur. Sındırgı'nın Küçük Bükü Köyünde Himmet Karabacak adında bir kişi, manda arabası ile Cüneyt Çayını geçmek isterken suların tesirine kapılarak sürüklenmiş ve boğulmuştur. Diğer taraftan Bigadiç'in Çekirdekli Köyünden Emine Karakaya Kille Deresinde suların tesirine kapılarak boğulmuştur[471].

Balıkesir'de iki günden beri devam eden şiddetli yağmurlar, 27 Kasım 1955 sabahı şehrin yer yer sular altında kalmasına sebep olmuştur. Bu arada sağanak halinde devam eden yağmurdan şehrin içinden geçen Çay Deresini taşırmıştır. Bundan dolayı bütün köprüler sular altında kalmıştır. Dere kenarında bulunan Ege, Vicdaniye, Çay ve Hakkıçavuş Mahalleleri de sular altında kalmıştır. Bu arada Gönen'e bağlı Tuzakçı Köyü tamamen sular altında kaldığından 180 ev tahliye edilmiş ve halka yiyecek yardımına başlanmıştır[472].

Ege bölgesindeki son şiddetli yağmurlarından sonra, Bandırma civarı ile Hergili, Hamamlı, Sığırcık ve Kazaklı Köyleri sular altında kalmıştır. Manyas ve Karacabey ovalarını da su basmıştır[473].

Son şiddetli yağmurlar ve eriyen karlar Balıkesir'deki Manyas Gölünün normal seviyesinin 1,5 metre yükselmesine sebep olmuştur. Taşan sular Manyas ovasını kaplamış ve 150.000 dekar ekili arazideki mahsul tamamen mahvolmuştur. Bu arazide kış mahsulü arpa, buğday ve yulaf gibi ürünler bulunuyordu. Ovada bulunan birçok köy suların tehdidi altında kalmıştır. Bu arada Manyas'ın Kızıksa, Kazaklar, Kocagöl, Deydin, Sakır, Hamamlı ve Işıklı Köylerinde birçok ev suların istilasına uğramıştır. Diğer taraftan Ergili ve Sığırcı Atik Köylerini de tamamen sular kaplamıştır. Ergili köprüsü de yıkılmıştır. Bu kesimde irtibat sal ve kayıklarla temin edilmiştir. Meydana gelen zarar 30 milyon lirayı aşmıştır.Suların yüksekliği bazı

467 *Milliyet,* 19 Kasım 1955, s.5.
468 *Milliyet*, 18 Kasım 1955, s.1, 4.
469 *Milliyet,* 19 Kasım 1955, s.5.
470 *Milliyet,* 19 Kasım 1955, s.5.
471 *Milliyet,* 20 Kasım 1955, s.7
472 *Milliyet*, 27 Kasım 1955, s.7
473 *Milliyet*, 23 Şubat 1956, s.1.

yerlerde 2 metreye kadar yaklaşmıştır. Hamamlı Köyü kısmen tahliye edilmiştir[474].

Balıkesir'de şiddetli sıcaklardan sonra başlayan sağanak halindeki yağmur, yarım saat devam etmiş ve şehrin birçok caddesini seller basmıştır. Yağmur ve yıldırımlardan dolayı büyük ölçüde hayvan telef olmuştur[475]. Balıkesir'in Bandırma Kazasında yağan şiddetli yağmurlar sonunda, meydana gelen sel de bir çocuk boğularak ölmüştür[476].

Balıkesir'in Bandırma Kazasında sağanak halinde yağmur yağmıştır. Bunun sonunda bütün cadde ve sokakları seller kaplamıştır. Manyas Gölü önemli miktarda yükselmiştir. Ayrıca Kara Dere taşmıştır[477].

Devamlı yağmurlar yüzünden Balıkesir'in Kepsut ve Dursunbey Kazalarındaki çaylar taşmıştır[478].

Balıkesir'in Bandırma Kazası ve çevresinde 72 saat boyunca sağanak halinde yağmur yağmıştır. Manyas Gölü taşmıştır. Kocagöl Köyünde 20 kadar ev sular altında kalmıştır. Sellerden Ergili köprüsü yıkılmıştır. Manyas ile irtibat kesilmiştir[479]. İki günden beri yağan yağmurlardan Balıkesir'in Bandırma Kazasında Gönen ve Susurluk Çayları, Karacabey Kazasında Kara Dere taşmıştır. Manyas Kazasının Kocagöz Köyünde bir çoban 15 koyunu ile birlikte sulara gömülmüştür. Manyas'la Bandırma'yı birbirine bağlayan Ergili köprüsü çökmüştür. Bu nedenle Bandırma ile Manyas arasındaki irtibat kesilmiştir[480].

Balıkesir'de 30 dakika kadar devam eden şiddetli yağmur, Balıkesir ovası ile şehri sular altında bırakmıştır. Cumhuriyet Meydanı, Vasıf Çınar Caddesi, Ege, Hakkı Çavuş, Kasaplar ve Eski Kuyumcular Mahallelerinde suların yüksekliği 40-50 cm. bulmuştur. Selden lisenin bahçe duvarları yıkılmıştır[481]. Balıkesir'in Bandırma Kazası ve civarında sağanak halinde yağan yağmurlar Gönen Çayı ve Karacabey'deki Kara Deresinin taşmasına sebep olmuştur. Ayrıca Ergili köprüsü yıkıldığından Manyas'la irtibat kesilmiştir. Metrekareye 63 kg yağış düşmüştür[482].

Balıkesir ve civarına 48 saattir yağmakta olan şiddetli yağmurdan Balıkesir ovasını su

474 *Milliyet*, 2 Mart 1956, s.1;*Milliyet*, 3 Mart 1956, s.1
475 *Milliyet*, 29 Haziran 1957, s.1
476 *Milliyet*, 2 Temmuz 1957, s.1.
477*Milliyet*, 9 Ocak 1958, s.5.
478 *Milliyet*, 16 Mart 1958, s.1.
479 *Milliyet*, 6 Eylül 1958, s.3.
480 *Milliyet*, 7 Haziran 1959, s.1
481 *Milliyet*, 4 Temmuz 1959, s.5.
482 *Milliyet*, 6 Temmuz 1959, s.1.

basmıştır. Bazı köylerle irtibat kesilmiştir[483].

Balıkesir'in Susurluk ve Dursunbey Kazalarında yağmurlar can kaybına sebep olmuştur. Dursunbey'in Selimağa Köyünden kırda koyunlarını otlatan beş kişi sellere kapılıp boğulmuştur. Yüzlerce hayvan ölmüş ve ekili arazi hasara uğramıştır. Susurluk Kazasının Han Mahallesinde Ahmet Ceylan adında bir çocuk sellere kapılarak boğulmuştur. Bandırma, Manyas ve Gönen Kazalarında yüzlerce ev ve ekili arazi hasara uğramıştır. Bunun yanında telefon hatları arızalanmıştır[484].

Balıkesir'de Çay Deresi yağmurlardan yükselmiştir. Susurluk Kazası ile bazı köylerde evler yıkılmıştır. Susurluk'un Gandere mevkiinde 50 evi sular basmış, 30 ev çökmüştür. 100 koyunu sular sürüklemiştir. Balıkesir'in Bandırma Kazasında şiddetli bir şekilde yağan yağmur, felaket halini almıştır. Ordu Caddesi, Kapalıçarşı ve Belediye Sarayını su basmıştır. Manyas Gölü yükselmiştir. Manyas ovasında bulunan köyler su altında kalmıştır. Garanti Bucağında 50 evi su basmıştır. Hacı Hüseyin Köyünde iki ev çökmüş ve altında kalan iki kişi ölmüştür[485]. Taşan Gönen Çayı kenarındaki Bakırlı, Tuzakçı ve Bostancı Köyleri suların tehdidi altında kalmıştır. Yağmurlardan Bandırmanın Karacabey ve Manyas ovalarında milyonlarca liralık çeltik mahvolmuştur. Manyas Gölü sürekli yükselmiştir[486]. 17 Aralık 1962 günü saat 16.00 sıralarında başlayan ve devam eden şiddetli yağışlar, Balıkesir ve bazı kazalarında geniş hasara yol açmıştır. Aralıksız devam eden yağmur Kepsut, Susurluk, Burhaniye, Sındırgı ve Kemalpaşa kazalarında su baskınlarına sebep olmuştur. Kepsut'ta Kille Çayı üzerindeki bent, suların zorlaması yüzünden patlamıştır. Dursunbey yolu üzerinde büyük bir beton köprüyü seller sürüklemiş, 4 köprü de hasara uğramıştır. Kazanın Kasapzade ve Mahkeme Mahalleleri sular altında kalmıştır. Bu mahallerde suyun yüksekliği bir metreye yaklaşmıştır. Kazadaki bütün okullar 18 Aralık 1962 sabahından itibaren tatil edilmiştir. Susurluk'ta şeker fabrikası civarı tamamen sular altında kalmıştır. Bu nedenle otobüs seferleri yapılamamıştır. Balıkesir'de Oruçgazi ve Maltepe Mahalleleri ile hava alanı bölgesi tamamen suların işgali altına girmiştir. Gece sokaklardan akan suların yüksekliği 1 metreyi aşmış ve sokakta bulunan vasıtaları sürüklemiştir[487]. Balıkesir'de şiddetli yağmurlardan Susurluk ile Kemalpaşa arası ulaşıma kapanmıştır. Manyas Gölü 3 km. dışarıya taşmış, binlerce hektar su altında kalmıştır. Dursunbey-Balıkesir karayolu ulaşıma kapanmıştır.

483 *Milliyet*, 16 Ocak 1960, s.1.
484 *Milliyet*, 22 Haziran 1961, s.5
485 *Milliyet*, 5 Ekim 1962, s.7.
486 *Milliyet*, 6 Ekim 1962, s.7
487 *Milliyet*, 19 Aralık 1962, s.1, 7.

Dursunbey-Kıraç arasındaki demiryolu hasara uğramıştır[488]. Balıkesir'in Bandırma Kazasında, kazalardan gelen sularla Manyas Gölü taşmış, birçok köy su altında kalmıştır. Karacabey ovasının büyük bir kısmını da sular istila etmiştir[489].

Bir müddet sonra eriyen karlar ve yağmur yüzünden Biga ile Balıkesir'de 150 bin dekar arazi su altında kalmıştır. Birkaç günden beri devam eden kar yağışından sonra 20 Ocak 1963 günü hava yağmura çevirmiştir. Biga'da Yağmurla birlikte dağlardaki karlarda eridiğinden Kocabaş, İpkalye, Tarantı ve Uzunsu Dereleri taşmış, kazanın bazı kesimleri ile Biga ovasını sular istila etmiştir. Bazı köyler sularla çevrili kalmıştır. İtfaiye teşkilatı evlere giren suları boşaltmaya başlamıştır. Biga'da seller, Kasaplar Halini ve şehir garajını basmıştır. Ayrıca sellerden Karabiga yolu kapanmıştır. 21 Ocak 1963 akşamından beri yağan yağmurlar yüzünden de Balıkesir yolu üzerindeki Ayvalık Sarnıç köprüsünü sular götürmüştür. Bu yüzden Havran-Edremit-Burhaniye-Ayvalık kazalarının, Balıkesir'le olan irtibatı kesilmiştir. Son bir hafta içinde Bandırma çevresinde metre kareye 84 kg. yağmur düşmüştür. Bunun yanında Balıkesir sınırları içinde 150 bin dekar arazi sular altında kalmıştır. Karacabey ovası tamamen sularla örtülmüştür[490].

Su istilasından dolayı 40 bin nüfuslu Balıkesir'in Manyas Kazasının çevresi ile irtibatı kesilmiştir. 12 köy tamamen sular altında kalmıştır. Karacabey, Manyas ve Gönen ovalarında yarım milyon dekarlık bir arazi sular altında kalmıştır. Karacabey yakınlarında bir köprüyü de sular götürmüştür[491].

Dursunbey'de üç günden beri sağanak halinde yağan yağmurların meydana getirdiği seller, Cebeci ve Çiftlik mahalleleri için tehlikeli olmaya başlamıştır. İki mahalle tamamen su altında kalmıştır. Yıkılma tehlikesi olan 7 ev 15 Şubat 1963 günü tahliye edilmiştir. Alt katları suların istilasına uğrayan 25 evden de suların boşaltılmasına çalışılmıştır[492]. Simav Çayı 15 Şubat 1963 gecesi taşarak ovayı kaplamıştır. Susurluk şeker fabrikası civarındaki İstanbul -İzmir asfaltı sular içinde kalmıştır. Seller, Bursa, Balıkesir ve Bandırma kavşağındaki benzin depolarına kadar yükselmiştir. İzmir- İstanbul asfaltı Dereköy mevkiinde ulaşıma kapanmıştır. Sular bazı otobüsleri yol kenarındaki şarampole sürüklemiştir. Bu otobüslerin 200 kadar yolcusu Susurluk ve Kemalpaşa Kazalarında konaklamak zorunda kalmışlardır. Kemalpaşa, İnegöl ve Karacabey ovaları sular altında kalmıştır. Civar köylerde 4 ev, 1 dükkan ve bir beton köprü sular tarafından

488 *Milliyet*, 20 Aralık 1962, s.7.
489 *Milliyet*, 15 Ocak 1963, s.7.
490 *Milliyet*, 22 Ocak 1963, s. 1, 7
491 *Milliyet*, 25 Ocak 1963, s.7.
492 *Cumhuriyet*, 16 Şubat 1963, s. 5

yıkılmıştır. Eskişehir karayolunu sular kapladığından Bilecik-Bursa arasında ulaşım durmuştur[493]. Devamlı yağıştan Bandırma, Biga, Gönen, Manyas, Karacabey ovaları göl haline gelmiştir. Bandırma-Manyas yolu kapanmıştır. Ergili Köprüsü üzerindeki karayolunda suların yüksekliği 1,5 metreyi bulmuştur[494].

Balıkesir'in Bandırma Kazasında 7 Aralık 1963 günü yağan şiddetli yağmurlardan Manyas Gölü yükselmiştir. Ayrıca Gönen'de taşan Gönen Çayı bahçeleri istila etmiştir. Binlerce liralık zarar meydana gelmiştir. Bu bölgede metre kareye 72 kg. yağmur düşmüştür[495].

Balıkesir'in Gönen Kazasında 24 saattir devamlı olarak yağan yağmur 19 Aralık 1963 günü durmuş ve sular çekilmeye başlamıştır. Suların istilasına uğrayan 2.000 haneli Kızakçı Köyü tamamen boşaltılmış, halk civar köy ve kasabalardaki evlere yerleştirilmiştir. Bu arada Gönen köprüsünün bir ayağı yıkılmıştır. Bu yüzden yol ulaşıma kapatılmıştır. Ayrıca Gönen bölgesinde bütün okullar tatil edilmiştir[496].

Şiddetli yağmurlardan Balıkesir ve çevresi sel baskınına uğramıştır. Akıncılar, Gündoğan ve Gümüşçeşme Mahallelerinde sellerin yüksekliği bir metreyi bulmuştur. Atatürk Mahallesini şehre bağlayan Gümüşçeşme köprüsü çökmüştür[497]. Bunun yanında Balıkesir'de sellerin istilasına uğrayan Manyas ile Kızıksa, Kayaca, Salur ve Balıkçı Köyleri ile irtibat kesilmiştir. Temin edilen helikopterle halka yiyecek atılabilmiştir. Ancak kurtarma yapılamamıştır[498].

Sel baskınından dolayı Manyas'ın Kızıksa Köyünün dört tarafı sularla çevrilmiştir. Köyün 520 evinden 200'ü oturulmaz hale gelmiştir[499].

Balıkesir'de Değirmisaz Deresi taşarak Değirmisaz ile Ballıköy istasyonları arasındaki 60 kilometrelik demiryolunun tahrip olmasına sebep olmuştur. Bu yüzden demiryolu seferleri iptal edilmiştir[500].

1.3.13.Batman

Fazla yağmurlardan Batman'ın Akyürek ve Raman Mahallelerini sular istila etmiştir. Mahalle sakinleri evlerini tahliye etmiştir. Bunun yanında Batman, Botan ve Ambar Çayları taşmıştır[501].

---

493 *Milliyet*, 17 Şubat 1963, s.7.
494 *Milliyet*, 24 Şubat 1963, s.7.
495 *Milliyet*, 8 Aralık 1963, s. 7.
496 *Milliyet*, 20 Aralık 1963, s.1, 7.
497 *Milliyet*, 12 Ocak 1968, s. 7.
498 *Milliyet*, 13 Ocak 1968, s.7.
499 *Cumhuriyet*, 22 Ocak 1968, s.7.
500 *Milliyet*, 14 Mart 1968, s. 7.
501 *Milliyet*, 23 Mayıs 1959, s. 5.

Batman'ın Oymataş Köyünde bir kişi, Sason Kazasının Dere Köyünde de bir kişi sellere kapılarak boğulmuştur[502]. Taşan Batman Çayı 608 bin dönümlük ekili araziyi sular altında bırakmış, çiftçiler bu yılki mahsulden ümidi kesmiştir. Sular altında kalan Yeniköy boşaltılmıştır[503].

Batman'da yağan yağmurlardan meydana gelen selden iki ev tamamen, 100 ev de kısmen hasara uğramıştır[504].

Şiddetli yağışlardan Batman'da bir PTT işçisi sellere kapılarak ölmüştür. Ayrıca Batman'ın Raman Mahallesinde de yüzlerce ev su altında kalmıştır. Bir ev ile bir dükkan yıkılmış, 11 ev de oturulamayacak duruma gelmiştir[505].

1.3.14.Bilecik

İki gündür devam eden şiddetli yağmurlar neticesinde, Bilecik'in Bozöyük Kazası ile Bilecik arasındaki Kara Su taşmış ve Kara Köyü sular istila etmiştir. Sellerin altında kalan 3 ev yıkılmış, 4 inek boğulmuştur. Küplü Nahiyesini de basan seller 4 evin yıkılmasıyla 23 sığırın ölümüne sebep olmuştur. Selden Dere Köyde ise 4 köprü yıkılmış ve sular bütün araziyi istila etmiştir. Pazaryeri Kazasında da 2 Temmuz 1955 günü yağan yağmurlar sonunda, merkez kazaya bağlı üç köyü seller basmıştır. Bu arada bazı samanlıklar yıkılmıştır. Ancak sel baskınında insan kaybı olmamıştır[506]. 5 Eylül 1955 tarihinde Bilecik Vilayetine bağlı Pazaryeri Kazasında, bir saat devam eden sağanak halindeki yağmurdan sonra, şehirdeki birçok evi su basmıştır. Bu arada seller 30 keçi ve 10 koyunu sürüklemiştir. Bütün arazi su altında kalmıştır. Ayrıca tarlalardaki mahsul zarar görmüştür. Şehrin içindeki caddeler de geçilemez bir hale gelmiştir[507]. 15-16 Kasım 1955 tarihlerinde Bilecik'in Bozöyük, Pazaryeri ve Karaköy havalisinde aralıklarla yağan şiddetli yağmurlar neticesi meydana gelen seller, sebze bahçelerini istila ederek zararlar yapmıştır. Sellerin yamaç ve dağlardan getirdiği ağaç kütükleri, çalılar, taş ve molozlar Bozöyük-Karaköy arasındaki karayolunu kapayarak trafiği durdurmuştur. Bu arada seller aynı mahalle yapılmakta olan Ankara-İstanbul karayolunun birçok yerinde toprak hafriyatını alıp götürmüştür[508].

1.3.15.Bingöl

Beş günden beri devam eden yağışlar sonunda, Bingöl'de yüzlerce ev sular altında kalmıştır. 50 ev kısmen, 15 ev de

502 *Milliyet*, 10 Mayıs 1963, s.7.
503 *Milliyet*, 14 Mayıs 1963, s.1, 7
504 *Milliyet*, 10 Ocak 1968, s.7.
505 *Milliyet*, 24 Mart 1969, s. 7.
506 *Milliyet*, 3 Temmuz 1955, s.1, 7.
507 *Milliyet*, 6 Eylül 1955, s.1.
508 *Milliyet*, 17 Kasım 1955, s.1

tamamen yıkılmıştır. Bingöl ovasındaki yüzlerce dönümlük ekili araziyi sular kaplamıştır. Sellerin yolları ve köprüleri tahrip etmesi yüzünden dört gündür posta gelememiştir. Nodan Çayından geçmekte olan Nazime Tunç sulara kapılarak boğulmuştur. Kığı Kazasına bağlı Arika Köyünde iki katlı bir evin çökmesi ile Lütfiye Ulaş isimli bir kadın, 12 sığırla birlikte enkaz altında kalarak ölmüştür[509].

1.3.16.Bitlis

Devamlı yağan yağmurlar neticesinde Hizan-Tatvan yolunda büyük hasar meydana gelmiştir. Dağlık bölgeden geçen bu kısmın istinat duvarları yıkıldığından yol trafiğe kapanmıştır[510].

Devamlı yağan yağmurlar Bitlis'te sel baskınlarına sebep olmuştur. Bunun sonucunda 20 dükkan çökmüş ve 30 dükkan da barınılmayacak hale gelmiştir[511]. Yağmurlar Bitlis'te can ve mal kaybına sebep olmuştur[512]. Bir müddet sonra yine Bitlis'te yağmurlardan 15 ev ile 20 dükkan kısmen yıkılmıştır. Bu ilde yıkılan evlerin toplam sayısı ise 115 civarında olmuştur[513].

Yağmurlardan meydana gelen seller Ahlat'ta Camlar köprüsü yıkılmasına sebep olmuştur. Bundan dolayı Bitlis-Ahlat yolu kapanmıştır. Taşan Hamit Çayı da 150 koyunu sürüklemiştir[514].

Şiddetli yağmurlardan Tatvan'da bir mahalle, hükümet binası, çarşı ve civarındaki evler sular altında kalmıştır. Arapşehir ve İskenderpaşa Mahallelerinde üç ev çökmüştür[515]. Bitlis'te meydana gelen şiddetli yağışlardan dereler yükselmiş ve bir çocuk suda boğulmuştur[516].

İki günden beri Bitlis civarına yağan şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller Meydan Bucağı ile Mermer köyü arasındaki Taşköprü'yü yıkmıştır. Köprüden geçmek üzere olan Eşref Kaya atı ile sulara düşerek boğulmuştur. Yüzlerce dönümlük arazi de sular altında kalmıştır[517].

1.3.17.Bolu

26 ve 27 Temmuz 1959 tarihlerinde yağan şiddetli yağmurların sebep olduğu seller, Bolu'daki Karadere ormanlarının Keldoruğu mevkiinden başlayıp, Hamza bey Köyü yaylalarını geçerek, Hızar Deresi Orman İşletmesi Deposunda bulunan evleri ve bu evlerdeki

509 *Milliyet*, 27 Ocak 1966, s. 7
510 *Cumhuriyet*, 20 Haziran 1961, s.5.
511 *Milliyet*, 17 Şubat 1963, s.1, 7.
512 *Milliyet*, 10 Nisan 1963, s.1.
513 *Milliyet*, 18 Nisan 1963, s.1, 7.
514 *Milliyet*, 17 Mayıs 1963, s.7
515 *Milliyet* , 17 Mayıs 1963, s.7
516 *Milliyet*, 30 Mayıs 1963, s.1
517 *Milliyet*, 12 Nisan 1964, s.1.

iki kadını sürükleyerek götürmüştür. Depo da çalışan işçilerin üçü de kayıp olmuştur[518].

1.3.18.Burdur

4 Ocak 1953 tarihinden itibaren yağan yağmurlar sebebiyle Burdur'un Bucak kasabasını seller basmıştır. Seller tarafından 70 ev yıkılmış ve 500 ev hasara uğramıştır. Evleri istila eden seller, ev eşyaları ile hayvanları ve enkazları sürüklemiş götürmüştür. Ekili araziler de sular altında kalmıştır. Bu arada Antalya şosesini de sular basmış ve köyler arasında ulaşım durmuştur[519]. Burdur Valisi ile yardım ekibi ve mahalli Kızılay teşkilatı mensupları olay mahalline gitmiştir[520]. Burdur'un en verimli arazisi olan Kestel Köyü civarındaki 100 bin dönümlük arazi son yağan kar ve yağmurlardan dolayı tamamen sular altında kalmıştır. 30 bin dekarlık bir sahayı kaplayan Kestel Gölü bu surette büyük bir göl haline gelmiştir. Göl sahasındaki Kestel, Kuşbaz, Köklan, Karaaliler ve diğer köylerin 60 bin dönümlük arazisi su altında olup zarar 300 bin lira tahmin edilmektedir[521]. Burdur-Bucak şosesinin Susuz ve Uğurlu Köyleri kısmı da tamamen sular altında kalmıştır. 3 Şubat 1953'den itibaren şoseden nakil vasıtalarının geçmesi yasaklanmıştır. 1.300 metre süren bu kısımda sandallarla irtibat teminine çalışılmıştır. Kestel Gölü'nün taşmasıyla Bucak Kazasının Karaatlılar Köyünde 15 ev sular altında kalmıştır. Vali Vekili, İskan Müdürü, Kaymakam ve ziraat muallimlerinden müteşekkil bir heyet, su baskınına uğramış olan Susuz, Karapınar ve Karaatlılar Köylerini sandallarla dolaşarak halkla ilgilenmişlerdir[522]. Kestel çayı taşmış Antalya Burdur yolu kapanmıştır. Bucak Kazasının bazı köylerle ilişiği kesilmiştir[523].

1.3.19.Bursa

25 Ağustos 1951 günü saat 18.00'de Bursa'da Uludağ istikametinden gelen bir fırtına ve sağanak yağmur neticesinde şehrin caddeleri ve alçak semtleri sel altında kalmıştır. 1 saat kadar devam eden sağanak yağmurdan sonra, bazı binaların alt katlarını tamamen seller istila etmiş ve taşıtlar caddelerde sulara saplanmış bir halde kalmıştır[524]. Bursa'nın Karacabey Kazasına yağan son yağmurlar dolayısıyla kabaran Hanife Deresinin suları yavaş yavaş inmeğe başlamıştır. Taşkından Sarıköy ve civarında köylüler tarafından yapılmış olan bir set yıkılmış ve araziyi sular istila etmiştir. Diğer taraftan Dümbe civarında suların tesiriyle şişen

518 *Milliyet*, 28 Temmuz 1959, s.1.
519 *Milliyet*, 5 Ocak 1953, s.1, 7.
520 *Milliyet*, 6 Ocak 1953, s.1, 7.
521 *Milliyet*, 3 Şubat 1953, s.1, 7.
522 *Milliyet*, 3 Şubat 1953, s.1, 7.
523 *Milliyet*, 26 Ocak 1966, s.1, 7
524 *Milliyet*, 26 Ağustos 1951, s.1.

setler yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Apolyont Gölü kabarmış ve sular tehlikeli bir şekilde yükselmiştir. Bunun yanında Ulubat Köyü ve civarında geniş bir arazi parçası suların istilasına uğramıştır[525]. Bursa'da Göktepe Suyu'nun eriyen karlarla beslenmesi dolayısıyla yatağını bazı noktalarda yarmış ve bu nedenden dolayı araziyi sular istila etmiştir. Bir müddet sonra 3.000 dekarlık bir araziyi yer yer işgal etmiş olan seller, derenin seviyesinin alçalması ve dere mecrasının bozulan yerlerinin tamir edilmesinden dolayı araziden çekilmiş bulunmaktadır[526]. İki günden beri fırtınayla karışık olarak aralıksız devam eden yağmur, Bursa ve civarında hasar yapmıştır. Panayır Köyü, Yenice ve Armut Köyleri 1,5 metre su altında kalmıştır. Bununla birlikte 10 bin dönüm arazi suyun işgaline uğramıştır[527].

Bursa'da 26 Kasım 1955 günü başlayan şiddetli yağmurlar, bütün gece aralıksız şekilde devam ettiğinden, merkeze bağlı köyler sel baskınına uğramıştır. Bu arada merkeze bağlı Demirtaş Nahiyesi ve bu nahiyenin İsmetiye, Çeltik, Panatır ve Dere Köyleri sular altında kalmıştır. İsmetiye Köyü barajı sellerin tesiriyle taşarak, sular ovaya yayılmıştır. Bu köylerdeki evler tahliye ettirilerek, halk daha yakın köylere gönderilmiştir. Bunun yanında 20 bin dönümden fazla arazi suların istilasına uğramıştır. Bu köylere şehirden yardım ekipleri gönderilmiştir. Ayrıca askeri kurtarma birlikleri su baskınına uğrayan köylere sevk edilmiştir. Bununla birlikte köylerde birçok ev tahliye edilmiş ve halk çadırlara alınmıştır. Diğer taraftan şehrin batısında bulunan Nilüfer Çayı da yükselmiştir. Yükselen sular setleri aşarak, etraftaki sahayı işgal etmiştir. Şehirde de İntizam, Şükraniye, Davutkadı, Kiremitçi ve Dere mahalleleri gibi çukur semtlerde birçok evin bodrum ve alt katlarını sular istila etmiştir. İnegöl'ün Yenice Köyünü de sular tehdit ettiğinin dolayı, mahalli olarak tedbirler alınmıştır[528].

Bursa'da son yağan yağmurlardan Kocadere Çayının taşması neticesi 27 Kasım 1955 sabahı saat 04.00'ten itibaren Bursa'nın Yenişehri Kazasını sular istila etmiştir. Seller yüzlerce evin alt katlarını basmıştır. Bu arada Yenigün ve Tabakhane Mahallelerindeki evler boşaltılmıştır. Sel baskınında şehirde 5 ev yıkılmıştır. Birçok evin de bahçe duvarları harap olmuştur. Sel baskını sonunda Yenişehir-Bilecik-Bursa karayolunu sular kaplamış olduğundan, nakil vasıtaları geçememiştir. Suyun yüksekliği kazanın bazı semtlerinde 0,5 metreyi bulmuştur[529].

Bursa'da son yağan yağmurların set ve barajlarda yaptığı tahribat dolayısıyla, 150 bin dönüm olduğu tahmin edilen Karacabey arazisini su basmıştır. Taşkın suları Bursa-Karacabey

525 *Milliyet*, 10 Şubat 1952, s.7.
526 *Milliyet*, 6 Nisan 1952, s.7.
527 *Milliyet*, 18 Kasım 1955, s.1, 4.
528 *Milliyet Gazetesi*, 27 Kasım 1955, s.7; *Cumhuriyet Gazetesi*, 27 Kasım 1955, s.1, 7
529 *Milliyet Gazetesi*, 28 Kasım 1955, s.5;*Cumhuriyet Gazetesi*, 28 Kasım 1955, s.5

yolunu kısmen kaplamıştır. Nakil vasıtaları sular içinden geçmiştir[530].

Bursa'da hava 8 Mayıs 1957 sabah birdenbire bozmuş ve sıcaklık derecesi düştüğünden Uludağ bölgesine ve şehrin yakınlarına kar düşmüştür. Şehirde de şiddetli ve sağanak halinde yağan yağmurdan, cadde ve sokakları su basmıştır. Bu arada şehrin çukur mahallelerindeki evlerin alt katlarını sular istila etmiştir[531]. 19 Mart 1958 akşamı Bursa'da sağanak halinde yağmur başlamıştır. Şehre ve Uludağ'a yağmakta olan şiddetli yağmur Uludağ'daki karı da erittiğinden Nilüfer Çayının taşmasına sebep olmuştur[532] Bu arada Nilüfer Çayından taşan sular, çaya yakın bulunan Hürriyet ve İstiklal mahallelerini tehdit etmeye başlamıştır. Bu yüzden mahallede bulunan 600 hanedeki vatandaşlar, geceyi uykusuz geçirmiş ve bir kısmı da evlerini terk etmişlerdir. Karacabey ovasını da sular basmıştır[533]. Bursa'da sabaha karşı çıkan şiddetli bir fırtına ve sağanak halinde ki yağmur, şehirde yer yer tahribata sebep olmuştur. Seller çukur mahallelerdeki evleri istila etmiştir. Su baskınına uğrayan bazı evlerin eşyalarını seller götürmüştür. Tarihi Koza Han'ın çatısı çatlamıştır. Uludağ'dan inen seller, büyük kaya parçalarını caddelere kadar sürüklediğinden trafik kapanmıştır. Altıparmak'ta seller, Kültür Park duvarlarını tamamen yıkmış ve sular parka girmiştir. Metre kareye 34 kg. yağmur düşmüştür[534]. Bursa'da şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller, Hal ve çukur mahallelerdeki evleri istila etmiştir. Orhaneli'nde seller köprü ve yolları hasara uğratmıştır[535]. Üç günden beri devam eden yağmurlar Bursa'da derelerin taşmasına sebep olmuştur[536].

Bursa'da şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller, Yıldırım, Kiremitçi, Bahar, Ulu, Doğançınarı, Yenimahalle ve diğer aşağı semtlerde evlerin birinci katlarını basmıştır. Uludağ'dan gelen iki derenin yükselen suları da dağdan kaya parçaları sürüklemiştir[537]. Şiddetli yağmurlardan Bursa'nın Davutkadı ve Duaçınarı semtlerini su basmıştır. Bunun sonunda 20 ev tahliye edilmiş ve suların boşaltılmasına başlanmıştır[538]. Yağmurların meydana getirdiği seller, Nafıa garajını yıkmış ve 40 evi hasara uğratmıştır. Uludağ'dan gelen seller kaya parçaları ile birlikte hayvan leşlerini de aşağıya sürüklemiştir. Seller şeftali ağaçlarını sökmüştür. Hürriyet Mahallesinde Osman Özay isminde

530 *Cumhuriyet Gazetesi*, 12 Mart 1956, s.1.
531 *Milliyet Gazetesi*, 9 Mayıs 1957, s.1, 5.
532 *Cumhuriyet Gazetesi*, 20 Mart 1958, s.1
533 *Milliyet Gazetesi*, 21 Mart 1958, s1.
534 *Milliyet Gazetesi*, 15 Ocak 1959, s.1, 5.
535 *Milliyet Gazetesi*, 4 Temmuz 1959, s.5.
536 *Milliyet Gazetesi*, 1 Ocak 1960, s.1.
537 *Milliyet Gazetesi*, 23 Haziran 1960, s.5.
538 *Milliyet Gazetesi*, 21 Haziran 1961, s.5.

bir çocuk sellere kapılarak boğulmuştur. Nilüfer Çayını geçmek isteyen Zekeriya Kaçır suların yükselmesi sonunda boğulmuştur. 10 milyon lira civarında bir zarar meydana gelmiştir[539]. Uludağ'da bulunan Akalan Köyünden Havva Akar ve Hatice Koçan kırda hayvan otlatırken sellere kapılarak boğulmuştur. Seller İnegöl'ün su borularını tahrip etmiştir. Bu yüzden itfaiye kullanılmak üzere su taşımıştır[540].

Bursa'da 3 Temmuz 1962 günü sabahtan itibaren yağmaya başlayan ve bütün gün aralıklı olarak devam eden yağmur, bazı yerlerde hasara sebep olmuştur. Yenişehir Kazasına bağlı Hayriye Köyünden Hüseyin Durmaz'ı sel sürükleyip götürmüştür. Diğer taraftan Uludağ'ın eteklerinde bulunan köylerin ekili arazileri sellere maruz kalarak harap olmuştur[541]. Bursa'nın İnegöl Kazasında 4 Ekim 1962 günü 3 saat aralıksız yağan yağmur sonunda, Uludağ'ın eteklerinde bulunan Akhisar, İsaviran ve Hacı Köylerini seller basmıştır. Sel baskını esnasında 150 ev yıkılmış ve 8 kişi sellere kapılarak ölmüştür. Önüne geleni sürükleyen sular, ağaçları kökünden sökmüştür. Bütün İnegöl ovası su altında kalmıştır. Mustafa Kemal Paşa'da meydana gelen şiddetli yağmurlar merkezde ve köylerde 30 evin yıkılmasına sebep olmuştur. Ovayı da su basmıştır[542].

Şiddetli yağmurlar 5 Ekim 1962 günü Bursa'nın Orhaneli Kazası ile Maden ve İclaliye Köylerinde geniş tahribat yapmış ve meydana gelen sel baskınlarında 6 kişi ölmüştür. Bursa'nın Gökçedağ istasyonunda de sellerin sürüklediği bir kişi ölmüştür. Seller yeni yapılan Cumapazarı köprüsünü yıkmıştır. Bu nedenle Orhaneli ile Büyük Orhan Bucağı arasında ulaşım durmuştur[543]. Yağmurlar 8 Ekim 1962 günü Bursa'nın İnegöl ve Yenişehir Kazalarında hasara yol açmıştır. İnegöl'e bağlı Bedre Köyü içinden geçen dere yükselmiş ve 9 ev sular altında kalmıştır. 21 Küçük baş hayvan da sular tarafından sürüklenmiştir[544]. Şiddetli yağmurlardan Bursa'nın İnegöl Kazasında 1.500 ev su altında kalmıştır. Hocaköy, Bedre ve Cerra Dereleri taşarak kasabaya hücum etmiştir. Sabaha karşı sellerin şehri istila ettiği halka, top atışı, silah ve canavar düdükleri ile duyurulmuştur. Halkın bir kısmı evinde mahsur kalmıştır. Büyük kamyonlarla evlerinden çıkamayanlara yiyecek ve ekmek dağıtılmıştır. İnegöl ovası da su altında kalmıştır. Bursa ovasında Kestel, Gürsu ve Geçit köyleri de suların istilasına uğramıştır. Sel, şeftali ağaçlarını söküp götürmüştür. Mustafa Kemal Paşa ovası da suların istilasına uğramıştır.

539 *Milliyet Gazetesi*, 22 Haziran 1961, s.5
540 *Milliyet Gazetesi*, 23 Haziran 1961, s.1, 5.
541 *Milliyet*, 4 Temmuz 1962, s.1, 7.
542 *Milliyet*, 5 Ekim 1962, s.7; *Milliyet*, 6 Ekim 1962, s.1
543 *Milliyet*, 6 Ekim 1962, s.1, 7
544 *Milliyet*, 9 Ekim 1962, s.1, 7.

Susurluk Çayı taşıp yolları kapadığından 18 Aralık 1962 gecesi Balıkesir ile Bursa arasında ulaşım kesilmiştir. Bursa ile İnegöl arasında seller bazı köprüleri yıkmıştır[545]. Şiddetli yağmurlardan Bursa'nın Yenişehir Kazasının Çayır Mahallesinde 1.000 ev su altında kalmıştır. Gemlik'te Hamidiye Mahallesi ile Suni İpek Mahallesi ve çarşıda bulunan 350 evi sular istila etmiştir[546]. Sabaha karşı başlayan ve sağanak halinde devam eden yağmurdan Cerrah ve Bedre Dereleri taşarak Bursa'nın İnegöl ovası ve Orhaniye Mahallesi su ile dolmuştur. Sokaklarda akan suların yüksekliği 0,5 metreyi bulmuştur. Halk evlerini boşaltmıştır. Seller, İnegöl- Bursa asfaltını da Yeniceköy yakınlarında sökmüştür. Bu nedenle ulaşım durmuştur. Sellere kapılarak toprak altında kalan Aksu Köyünden Mustafa Yavuz ölmüştür. Yenişehir Ovasını ve Çayır Mahallesini de seller basmıştır. 400 haneli Akdere Köyünü basan seller, evleri oturulamaz hale getirmiştir. Köyün tahliyesine başlanmıştır. Bilecik yolu üzerindeki Köprühisar Köyü de sellerden mahsur kalmıştır[547].

Bursa'da devamlı şekilde yağan yağmurlardan meydana gelen seller, şehir içinde ve dışında geniş hasara sebep olmuştur. Seller Cilinboz Deresini taşırmış ve etrafındaki evleri su basmıştır. Tehlike arz eden 30'a yakın ev tahliye edilmiştir. Bursa, Karacabey ve İnegöl ovalarını kaplayan seller, İnegöl'e 6 kilometre mesafedeki Akçasu köprüsünü yıktığından, Bursa -Ankara yolu ulaşıma kapanmıştır[548].

Bursa'da sağanak halinde yağan yağmurun meydana getirdiği seller, Maksen Semtinde bir evin çökmesine sebep olmuştur. Enkaz altında kalan aynı aileden 3 kişi ölmüş, bir kişi ağır yaralı olarak kurtarılmıştır. Deliçay ve Nilüfer Çayının taşması sonucu, bütün Bursa ovasını sular kaplamıştır[549].

Bursa'da son yağan yağmurlar Apolyont Gölü'nün taşmasına sebep olmuştur. Şiddetli yağmurlar dolayısıyla Bursa'da Apolyont Gölü 4 metre yükselmiş ve bentleri aşarak Karacabey ve Kemalpaşa ovasına yayılmıştır. Bu arada taşan sular Ulubat Köyüne de hücum etmiştir. Bunun sonunda Ulubat Köyünde 70 ev yıkılmıştır. Daha sonra Ulubat, Ovaesemen ve Gönü Köyleri boşaltılmıştır Susurluk Çayının da taşmasıyla ovada 22 bin dönümlük ekili arazi tamamen su altında kalmıştır. Bursa- İzmir yolu da ulaşıma kapanmıştır[550]. Bursa'da sağanak halinde yağan şiddetli yağmurların getirdiği sel, can ve mal kaybına sebep olmuştur. Uludağ'dan gelen seller, İpekçilik ve

545 *Milliyet*, 19 Aralık 1962, s.7.
546 *Milliyet*, 20 Aralık 1962, s.7.
547 *Milliyet*, 3 Ocak 1963, s.7.
548 *Milliyet*, 8 Aralık 1963, s.1, 7.
549 *Milliyet*, 20 Aralık 1963, s. 7.
550 *Milliyet*, 22 Şubat 1965, s.7. *Milliyet*, 23 Şubat 1965, s.1.

Namazgah Caddelerini moloz ve kumla tıkamıştır. Davut Kadı semtinde seller 5 evi yıkmıştır. Bir kişi de eviyle beraber sürüklenerek ölmüştür[551].

11 Ocak 1968 tarihinde gece vakti Bursa'da sağanak halinde bütün gün yağan yağmur, karların erimesi ile birlikte sel halini almış ve Bursa ile köylerinden çoğunu sular kaplamıştır. Bursa'nın Davutkadı, Yıldırım, Duaçınarı, Papasçeşme semtlerinde birçok ev sel sebebiyle boşaltılmıştır. Şehir içinde 9 ev tamamen yıkılmış, 42 ev de oturulamayacak hale gelmiştir. Burgaz Köyünde sel yüzünden çöken evin içinde kalanlardan Ayşe Gül adında bir kız çocuğu ölmüş, 4 kişi de yaralanmıştır. Hasanköy'de 5, Adaköy'de de 20 ev yıkılmıştır. Merkeze bağlı köylerden bazıları ile irtibat kesilmiştir. Çalı Nahiyesi ile Yaylacık, Fodra, Çakırköy, Balayır, Yenice, Abad, Çeltik, Armutlu, Nilüfer ve Kestler köylerinin Bursa ile bağlantısı kesilmiştir. Bunun yanında Gürsu'ya bağlı 10 köy, Yeniçay kanalının taşması ile boşaltılmıştır[552]. Bu arada şiddetli yağışlar yüzünden Bursa ovası da göl haline gelmiştir. Merkeze bağlı Panayır ve Balıklı Köyleri de tamamen boşaltılmıştır. Ayrıca Çalı Nahiyesi ile birlikte Demirtaş ve Görükle Nahiyeleri ile 20 köy tamamen sular tarafından kaplanmıştır. Karacabey ve Gemlik'in kıyı mahallelerini de sular basmıştır[553].

Sel baskını esnasında ilk önce mahalli imkanlarla, daha sonra da merkezden İmar ve İskan Bakanlığı ile DSİ'nin bütün yardım imkanları seferber edilerek mahalline gönderilmiştir. Bunun yanında Kızılay'da seferber hale gelmiş ve kendi imkanları içinde çadır, yiyecek-içecek bakımından lazım gelen malzemeyi mahalline göndermiştir. Ayrıca 12 Ocak 1968 tarihinde de Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ile İmar ve İskan Bakanı afet bölgesine hareket etmiştir[554].

Bursa'da sel baskınına uğrayan bölgeler 13 Ocak 1968 günü İmar ve İskan Bakanı Haldun Menteşeoğlu ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin tarafından ziyaret edilmiştir[555].

Bursa'da iki gündür devam eden yağışlar nedeniyle Bursa ile Yenişehir arasındaki yol kapanmıştır. Seller Demirtaş Bucağına bağlı Yeniceabat Köyünde bazı evleri de basmıştır[556]. 3 Aralık 1969 tarihinde fırtına ile birlikte yağan şiddetli yağmurlardan Bursa'nın Altıparmak Semtinde yüzlerce evi su basmıştır[557].

1.3.20.Çanakkale

551 *Milliyet*, 20 Temmuz 1967, s.7.
552 *Milliyet*, 12 Ocak 1968, s.1, 7.
553 *Milliyet*, 13 Ocak 1968, s.7.
554 *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C. 23, TBMM Matbaası Ankara 1968, s.266
555 *Milliyet*, 14 Ocak 1968, s.7.
556 *Milliyet*, 28 Nisan 1969, s.1.
557 *Milliyet*, 4 Aralık 1969, s.1, 11.

3 Ocak 1953 gecesinden itibaren Çanakkale bölgesine yağan şiddetli yağmurlardan yükselen Sarı Çay saat 23.40'da taşarak, Çanakkale'nin Fevzi Paşa ve Namık Kemal mahallelerini istila etmiş ve tehlikeli bir durum yaratmıştır. Başta Çanakkale Valisi olmak üzere olay mahalline gelen ilgililer gerekli tedbirleri almışlardır. Bütün vasıta ve imkanlardan faydalanılmak suretiyle bu mahalleler halkı kısa bir zamanda sellerden korunmuş olan yerlerdeki binalara nakledilmişlerdir. Bunun yanında şiddetli yağmurun tesiriyle Akçın Çayı da taşmış ve Çanakkale'nin Ezine Kasabasının Camii Kebir ve Seferşah Mahallelerini sular istila etmiştir. Diğer taraftan Kaz Dağı'ndan gelen Menderes Çayı da taşmış ve kasabayı doğu taraftan tehdit etmeye başlamıştır. İdari ve askeri makamlarca gerekli tedbirler alınmış, askeri ve sivil vasıtalarla Camii Kebir ve Seferşah Mahallesi halkı tahliye edilerek, kasabanın diğer tarafındaki kışla ve camilere yerleştirilmiştir. Sel baskını esnasında insan kaybı olmamıştır[558].

Son yağmurlarla Çanakkale şehrinde meydana gelen hasarın 1 milyon liraya yaklaştığı tahmin edilmektedir. En fazla hasara uğrayan bölgeler ise Biga'ya bağlı Dereköy, Cihadiye, Danapınar, Buzağılık, Boğazalan, Kapandelen, Eşelek ve Çiğli köyleri ile İpkaiye ve Dimetoka nahiyeleridir. Bu semtlerde bütün harmanları seller götürmüştür. Kapandelen'de de 7 yaşında bir çocuk sellere kapılarak boğulmuştur[559]. Üç günden beri devam eden sürekli yağmurlardan Çanakkale şehrinin bir kısmını ve Aziziye semtini sular tamamen istila etmiştir. Şehrin içinden geçen Sarı Çay üzerindeki yayalara mahsus ahşap köprüyü sular götürmüştür. İlin çevresi tamamen sular altında kalmıştır. Kumkale ovasını da taşan sular istila etmiştir. Bu arada henüz toplanmayan pamuk mahsulü tamamen yok olmuştur. Biga Kazası ve köyleri de tamamen su altında kalmış, yeni ekilen kışlık mahsul yok olmuş ve birçok sürüyü sular götürmüştür. Çanakkale'nin Küçükkuyu Nahiyesi de sular altında kalmıştır. Sular bir köprü ve karayolunu tahrip etmiştir. Bu sebepten dolayı ulaşım tamamen durmuştur. Bu beldeye Çanakkale'den yardım ekipleri ve Ayvacık'tan yiyecek ve battaniye gönderilmiştir[560]. Birkaç gündür karlı geçen havalar 13 Mart 1956 gecesi şiddetli yağmurlara çevrilmiş ve 24 saatten beri sürekli bir şekilde yağan yağmurlar neticesinde Çanakkale'nin Kordonboyu, Lapseki Caddesi, Fevzi Paşa Mahallesi ve Ziverye Sokakları ile birçok evin alt katlarını seller tamamen istila etmiştir. Bu şiddetli yağan yağmurlar sonunda şehrin içinden geçmekte olan Sarı Çay öğleye doğru birdenbire yükselerek taşmış ve Harmanlık ile Aziziye Mahallelerini sular basarak 100'e yakın ev su altında kalmıştır. Bu evlerden üçü yıkılmıştır. Bu durum karşısında halk şehrin bir

558 *Milliyet*, 4 Ocak 1953, s.1, 6.
559 *Milliyet*, 9 Ağustos 1955, s.1, 7.
560 *Milliyet*, 19 Kasım 1955, s.5.

camisine yerleştirilmiştir[561]. Devamlı yağan yağmur ve eriyen karlardan Çanakkale'de birçok çay yükselmiştir. Bu arada Çanakkale'nin içinden geçen Sarı Çay ile Ezine'den geçen Küçük Menderes Nehri taşarak, ekili araziyi sular altında bırakmıştır. Çanakkale'nin Çan ve Biga Kazalarından geçerek Marmara'ya dökülen Kocabaş Çayı da yükselmiştir[562]. Çanakkale'de fırtına ile birlikte muhtelif yerlere sağanak halinde yağmur yağmış, Ezine Kazasını seller basmıştır. Bu arada Geyikli ve Kulpkale ovaları sular altında kalmıştır. Bunun sonunda pamuk, ayçiçeği gibi ekili ürünler harap olmuştur[563]. 9 Mart 1958 gecesi Çanakkale'de başlayan şiddetli yağmur sebebiyle şehrin cadde ve sokaklarını sular basmıştır. Evlere dolan suları boşaltmak için itfaiye sabaha kadar çalışmıştır. Taşan dereler Çanakkale, Ezine, Biga ve Kumkale ovalarını sular altında bırakmıştır. Metrekareye düşen yağmur miktarı 57,700 kg olmuştur[564]. Çanakkale'de üç günden beri devam eden lodos fırtınasından sonra, 14 Ocak 1960 günü dolu ile birlikte şiddetli yağmur yağmıştır. Bundan dolayı bazı evler hasar görmüş, sebze bahçeleri su altında kalmıştır[565].

Şiddetli yağmurlar Çanakkale Vilayetinde sel baskınlarına sebep olmuştur. Çanakkale'de sel felaketi, şehre 20 km. uzaktaki Sarı Çay'ın taşması ile başlamıştır. Önüne gelen her şeyi sürükleyerek kısa zamanda Çanakkale'nin dış mahallelerine gelen sel, burada üç kola ayrılarak Orduevi, Stadyum ve Harmanlık semtlerinden şehre girmiştir. Halk bir anda paniğe kapılmıştır. Evlerin büyük bir kısmını sular bastığından, buralarda oturanlar tahliye edilmiştir. Deniz kuvvetlerine ait motorlar sahilde devriye gezerek, suların sürüklediği kimseleri kurtarmıştır. Şehrin içinde yüzlerce ev yıkılmıştır. Evleri yıkılanlar okullarda barındırılmıştır. Resmi daire ve okullar tatil edilmiştir. Çanakkale ve kazalarında binlerce ev su altında kalmıştır. Mahsul tamamen harap olmuştur. Köprüler yıkılmıştır. Elektrikler kesilmiş, telefon haberleşmesi ortadan kalkmıştır. Çanakkale'deki sahil yolunun tek şeridi denize kaymıştır. Biga Kazasında 15 köyü su basmış, ev ve ambarlar yıkılmıştır. Mahsulü de sular götürmüştür. Biga'da 20 yaşında Zekiye Öndiş adında bir kız sellere kapılarak ölmüştür. Sellerin sürüklediği hayvanlar arasında koyun, inek ve keçi leşleri yanında, dağ hayvanlarının da bulunduğu görülmüştür. Biga Ovası göl halinde gelmiştir. Suların ortasında kalanlar kayıklarla kurtarılmıştır. Yağmur Malkara Kazasının Karamurat Köyünde 23 binanın yıkılmasına sebep olmuştur. Seller 8 hayvanı sürüklemiştir. Ayrıca İğnecik

561 *Milliyet*, 14 Mart 1956, s.1.
562 *Milliyet*, 10 Mart 1957, s.1, 5
563 *Milliyet*, 30 Haziran 1957, s.1, 5.
564 *Milliyet*, 11 Mart 1958, s.5
565 *Cumhuriyet*, 15 Ocak 1960, s.5

köprüsü altında iki kişi boğulmuştur. Gelibolu'nun Ortaköy mevkiinde askeri bir kamyonu sular sürüklemiştir. Bu esnada iki er sularda boğulmuştur. İpsala ve Malkara yolunu seller tahrip ettiğinden ulaşım durmuştur. Yağan şiddetli yağmurlar neticesi Çan Kazasında 50 evi sular basmıştır. Sellerin köprüleri yıkması ile Çanakkale ve Çan arasında ulaşım durmuştur[566]. Şiddetli yağan yağmurlar Çanakkale'nin Karabiga'da bir kadını sular sürüklemiştir. Meydana gelen sellerden 71 ev hasara uğramıştır[567].

Çanakkale 27 Aralık 1964 günü büyük bir su baskınına uğramıştır. Son 24 saatten beri devamlı şekilde yağan yağmurlar sonunda Sarı Çay taşmış ve sular her yeri istila etmiştir. Saat 16.00'da başlayan taşma sonunda iki buçuk saat içinde şehrin hemen her yeri suların baskınına uğramıştır. Çukur semtlerde su seviyesi 1, 5 metreyi bulmuştur. Sular binlerce hayvanı denize sürüklemiştir. 150 kadar vasıta sular altında kalmıştır. Ayrıca selin dükkanlardaki eşyaları sürüklediği görülmüştür. Askeri birliklerin yardımı tahliyenin süratle başarılmasını sağlamıştır. Seller şehir içinde yeni yapılan bir köprüyü yıkmıştır. Geç vakte kadar yükselen sular Kemalpaşa Mahallesini de istila etmiş ve bu mahallede evler önceden alınan tedbirler sayesinde can kaybına uğramadan boşaltılmışlardır. Kızılay Genel Merkezi tarafından afet mahalline 250 çadır ve 1.500 battaniye gönderilmiştir. Sular Çanakkale'nin Ezine Kazasında da dört mahalleyi istila etmiştir. Kazanın köprüsü yıkılmıştır. Evleri su baskınına uğrayan halk belediye binasına sığınmıştır. Yüzlerce ev su altında kalmıştır. Biga Kazasında da kazanın içinden geçen Kocabaş Suyu yükselmiş ve etrafı tehdit etmeye başlamıştır. Tehlikeli görülen binalar boşaltılmıştır. Çan Kazasında da Koçabaş Suyunun yükselmesi üzerine bazı binalar tahliye edilmiş ve bir su baskınına karşı gerekli tedbir alınmıştır[568].

Bu arada şiddetli yağmurlar durmuş, şehrin çeşitli semtlerini kaplayan sular çekilmeye başlamıştır. Ancak Harmanlık ve Kordon mevkileri tamamen su altındadır. Ezine'de ise sellerin yüksekliği 2,5 metreyi muhafaza etmektedir. Harmanlık mevkiinde 150 ev yıkılmış, Rıhtımboyu yer yer çökmüştür. Plaj Mahallesi ve Büyüksarıçay köprüsünde önemli hasar meydana gelmiştir. Çanakkale'de bütün okullar tatil edilmiştir. Halk geceyi damlarda geçirmiştir. Çok sayıda hayvan kaybı olmuştur. Şehirde Kızılay ve askeri birlikler kurtarma işine devam etmiştir. Çanakkale'nin İstanbul ile karayolu irtibatı kesilmiştir. İnecik köprüsünün ayak kısmı çökmüş, Kavaklı köprüsü de sellerden geçilemez olmuştur. Bu arada Çanakkale

566 *Milliyet*, 4 Ekim 1962, s.1;*Milliyet*, 5 Ekim 1962, s.1, 7.
567 *Milliyet*, 6 Ekim 1962, s.7
568 *Milliyet*, 28 Aralık 1964, s.1, 7.

şehrinin elektriği ve içme suyu kesilmiştir[569].

Çanakkale'de meydana gelen sel felaketinde 5 milyon liralık zarar meydana gelmiştir. Ezine Kazasında da 175 ev yıkılmıştır[570].

Çanakkale'de şiddetli yağmurlardan sonra yükselen Kocabaş Çayı, Biga ovasını sular altında bırakmıştır. Biga'nın Çan ve Karabiga ile bağlantısı kesilmiştir[571].

Çanakkale'nin Biga Kazasında Kocabaş Çayı taşmış, Katrancı ve Çavuş Köyü sular altında kalmıştır. Seller yüzünden kömür havzasındaki bütün çalışmalar durmuştur. Çan Kazası ile bütün bağlantı kesilmiştir. Bandırma-Biga yolu ile Biga-Çanakkale yolu sularla kaplanmıştır[572].

1.3.21. Çankırı

25 Temmuz 1952 gecesi yağan şiddetli yağmurlar neticesinde Kızılırmak taşmış ve Çankırı ve Merzifon sular altında kalmıştır. Bu arada meydana gelen hasar ve tahribat şöyledir. Yukarı Çamyüzü Köyü'nde seller 30 evi basmış ve ev eşyaları ile yiyecek maddelerinde hasara sebep olmuştur. Zarar görenlere gerekli yardımlar yapılmaya başlanmıştır. Aşağı Çamyüzü Köyü'nde de bazı evler su altında kalmıştır. Bu esnada 14 kişi boğulmuş ve birçok kimse yaralanmıştır. Ayrıca mahsulün büyük bir kısmı su altında kalmıştır. Ziraat ve Orman İşletmesi Müdürleri olay mahalline giderek hasar tespitine çalışmışlardır[573].

Bunun yanında Çankırı'da iki gün boyunca sağanak halinde yağan yağmurlardan hasıl olan seller, Kızılırmak Bucağı'nın Karallı, Saraycık, Hacılar, Tımarlı Köylerini tamamen ve Kahyalı, Kalaçlı ve Bostanlı Köylerini de kısmen su altında bırakmıştır. Bununla birlikte Karallı Köyü'nde 3 ve Tımarlı Köyü'nde 4 kişi sellerde boğulmuştur. Ayrıca hüviyeti tespit edilemeyen 1 kişinin ölüsü de Kızılırmak kıyısında bulunmuştur. Bu arada Çankırı Valisi ile Çankırı milletvekilleri, Ziraat ve Orman Müdürleri, Kızılırmak Bucağı'na giderek hasar gören köylerde felaketzedelerle ilgilenmişlerdir[574].

Devamlı surette yağan yağmurların tesiriyle Çankırı'nın içinden geçen Tatlı Çay'ın taşması neticesinde Çankırı'yı su basmıştır. Sular şehrin civarındaki bütün bağ ve tarlaları istila ederek büyük zarara sebep olmuştur. Şehrin içinde hemen hemen bütün binaların alt katları, suların istilasına uğramıştır. Bazı binaların duvarları yıkılmışsa da insan kaybı olmamıştır. Çayın yanında bulunan köyler de, suların istilasına maruz

569 *Milliyet*, 29 Aralık 1964, s.1, 7
570 *Milliyet*, 30 Aralık 1964, s.1, 7
571 *Milliyet*, 24 Nisan 1965, s.1.
572 *Milliyet*, 13 Ocak 1968, s. 7.
573 *Milliyet*, 26 Temmuz 1952, s.1.
574 *Milliyet*, 26 Temmuz 1952, s.1, 7.

kalmış ve bütün mahsul harap olmuştur. 24 Mayıs 1953 sabahı gelen motopompla suların tahliye edilmesine başlanmıştır[575].

Çankırı'da 1 Haziran 1953 günü şiddetli yağmurlardan dolayı, saat 11.00'de yavaş yavaş başlayıp gittikçe şiddetlenen seller, şehri tehdit etmeğe başlamıştır. Seller şehir içinde 10 kadar ev ile bir kısım bahçeleri istila ederek tahribat yapmıştır. Bu arada seller dükkanların tezgahlarını, kaldırımların taşlarını ve parkeleri söküp götürmüştür. Eski Halkevi binasının bodrum katı su ile dolmuştur.. Şehrin caddeleri sellerin getirdiği taş ve kum yığınlarıyla kaplanmıştır. Ancak insan kaybı olmamıştır. Sel bölgesine Ankara itfaiyesinden üç motopomp gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Bunun yanında. İtfaiye ve temizlik işçileri şehrin temizliği ile ilgilenmişlerdir[576].

30 Ağustos 1957 günü saat 18.15'de Çankırı'da ani olarak başlayan yağmur ve dolunun meydana getirdiği seller, şehirde büyük tahribat yapmıştır. Kale ve Hızırlık'tan gelen seller, şehrin alt tarafındaki dört mahalleyi istila etmiştir. Sellerde Feride isimli bir kadın boğulmuştur. Şehirde birkaç evle bazı dükkanlar yıkılmış, 400'den fazla ev oturulamayacak kadar hasara uğramıştır[577].

Çankırı'da yağmurla birlikte yağan dolunun meydana getirdiği sel 15 Mayıs 1958 günü saat 18.00'de çay boyunu basmıştır. Handırı ve Hıdırlık'tan gelen sel, şehrin Karaköprü bahçelerini tamamen kaplamış, bu bölge ile irtibat kesilmiştir. Lüzumlu emniyet tedbirleri alınmış ve çay boyundaki ailelerin emniyeti sağlanmıştır. Selde Kastamonu caddesindeki karakolu su basmıştır. Sular içinde kalan 5 er kurtarılmıştır. Karaköprü, İstasyon, Spor Sahası ve Fesliyen semtleri tamamen su altında kalmıştır. Toprak Mahsulleri Ofisi ile İstasyona su girmiştir[578].

Çankırı'nın Korgun nahiyesi ve köylerine 24 Mayıs 1958 günü saat 17.00'de yağan dolu ve yağmur sel baskınına sebep olmuştur. Meydana gelen seller Çankırı'yı basmış ve 7 metre yüksekliğindeki sular şehrin sokaklarından bir nehir gibi akmıştır. Sular iki beton köprüyü yıkmış, on evi de sürüklemiştir. Sel felaketi önceden haber alındığı için durum halka bildirilmiştir. Bu da insan kaybının az olmasına sebep olmuştur. Halkın büyük bir kısmı evlerini terk ederek Kale ve Yukarı Mahalleye kaçmışlardır. Bahçeler mıntıkasından Karaköprü ve Yenimahalle'ye kadar olan kısım harap olmuştur. Sel baskını esnasında Açıkta kalan halk, mekteplere, hastanelere ve resmi dairelere yerleştirilmiştir. Kızılay felaketzedelere yardım

575 *Milliyet*, 25 Mayıs 1953, s.1, 7.
576 *Milliyet*, 2 Haziran 1953, s.1, 7.
577 *Milliyet*, 1 Eylül 1957, s.1
578 *Milliyet*, 16 Mayıs 1958, s.1, 3.

göndermiştir[579]. Bu sel baskını esnasında 18 kişi ölmüş, 7 kişi yaralanmıştır. Ayrıca 300 ev tamamen, 200 ev de kısmen yıkılmıştır. İkisi beton 9 köprü harap olmuştur. Cezaevinde bulunan 254 mahkum camiye yerleştirilmiştir. Cumhurbaşkanı Celal Bayar afet bölgesini ziyaret etmiştir. Ayrıca Dahiliye Vekili Namık Gedik, Ulaştırma Vekili Fevzi Uçaner, Sıhhiye Vekili Lütfi Kırdar ve İmar Vekili de Çankırı'ya gelmiştir[580]. 1 Haziran 1958 günü Çankırı yeni bir sel felaketine maruz kalmıştır. Yağan yağmurlar, Dümeli ve Tümet Köylerinde büyük zarara ve mahsulün mahvolmasına sebep olmuştur. Çok sayıda hayvan telef olmuştur. Yağmurlar adı geçen tarihte şehir içinde hasar yapmıştır. Taşan Hıdırlık ve Yanlar Dereleri şehrin Aksu ve Yenimahallelerini sular altında bırakmıştır. Yüzlerce aile evlerini oturulamaz hale geldiğinden terk etmiştir. Bu vatandaşlar çadır ve okullara yerleştirilmişlerdir[581].

Çankırı'da iki günden beri yağan şiddetli yağmurlar, Çankırı'nın civarında 10 kişinin ölümüne sebep olmuştur. Ilgaz Kazasında da selden Mehmet Mahmut Pınar ve kimliği tespit edilemeyen bir şahıs ölmüştür. Ilgaz'ın Belveren bucağında bir aracın sulara kapılması sonucunda araçta bulunan 3 kişi boğulmuştur[582].

1.3.22.Çorum

19 Mayıs 1950 günü saat 18.00 sıralarında Çorum'un Sungurlu Kazası civarına yağan şiddetli yağmur ve dolular neticesinde bağ ve bahçeler önemli surette hasara uğramıştır. Bunun yanında Diçayı ve Budaközü Deresinden gelen seller, bazı kenar evleri basmıştır. Sel baskınında insan kaybı olmamıştır. Ancak 15 kadar hayvan sele kapılarak boğulmuştur[583]. Çorum'un Kargı Nahiyesinde 12 Haziran 1961 günü öğleden sonra başlayan şiddetli yağmurlardan sel baskını meydana gelmiştir. Kızılay Genel Merkezi ilk yardım olarak 100 çadır ile giyim eşyası ve külliyatlı miktarda gıda maddesi göndermiştir. Kargı ile telefon irtibatı kesilmiştir[584].

14 Haziran 1964 günü başlayan yağmurlardan Çorum'un Bayat Kazasına bağlı Çöy Köyünde Tekke çayı taşmış, 78 kişinin barındığı 6 ev yıkılmış ve 3 kişi ölmüştür. Bunun yanında 30 yıldan beri görülmemiş derecede Kızılırmak yükselmiş, Osmancık, İskilip, Bayat ve Kargı Kazalarında 10 bin dönüm çeltik arazisini sular altında bırakmıştır[585]. Çorum'un Sungurlu Kazasında taşan Akçay Nehrinin suları, 30 ev ile birçok ekili araziyi kaplamıştır. Çorum'un merkezinde de bazı evleri sular

579 *Milliyet*, 25 Mayıs 1958, s.1.
580 *Milliyet*, 26 Mayıs 1958, s.1, 5;*Milliyet*, 27 Mayıs 1958, s.1
581 *Milliyet*, 2 Haziran 1958, s.1
582 *Milliyet*, 16 Haziran 1964, s.1
583 *Cumhuriyet*, 21 Mayıs 1950, s.3.
584 *Milliyet*, 13 Haziran 1961, s.1.
585 *Milliyet*, 16 Haziran 1964, s.1, 7.

basmıştır[586]. .

1.3.23.Denizli

9 Temmuz 1951 günü Denizli'nin Sarayköy Kazasında saat 17, 30'dan 19, 20'ye kadar süren sağanak halinde yağmur yağmıştır. Bu yüzden meydana gelen seller, pamuk tarlalarını basmış ve bir hayli zarar meydana getirmiştir[587].

Denizli'nin Çivril Kazasında şiddetli yağmurlar yüzünden birçok evi sel basmıştır. Ayrıca ekinler su altında kalmıştır[588].

2 Haziran 1959 sabahı sağanak halinde yağan yağmurların meydana getirdiği seller, Denizli'de beş köyün sular altında kalmasına sebep olmuştur. Bunlar Kaklık, Bozkurt, Kaçkırı, Çardak ve Evciler Köyüdür. Bu köylerde suyun yüksekliği 2-3 metreyi bulmuştur. Denizli'de Kaşkıran ile Avcı İstasyonları arasındaki demiryolunu da seller tahrip etmiştir. Bunun neticesinde ulaşım durmuştur[589].

Denizli'nin Çivril Kazasında yağmurlardan ve fındık büyüklüğünde yağan dolu neticesinde Çivril ovasını tamamen sular altında kalmıştır. Mahsul harap olmuş, birkaç ev kısmen yıkılmıştır[590].

Yağmurlar Denizli bölgesinde de geniş tahribata sebep olmuştur. Kocabaş Köyünde 38 evi su basmış, 150 kişi açıkta kalmıştır. Acıpayam Kazasının Gümüş Köyünde çöken bir evde bir kişi ölmüş, 8 kişi yaralanmıştır[591].

Denizli ve havalisinde 19 Haziran 1961 akşamı sağanak halinde yağan yağmurlar geniş çapta hasara sebep olmuştur. Üç köy su baskınına uğramıştır. Bu esnada 3 kişi boğulmuştur. Buldan Kazasının Aktaş Köyünden bir kişi yıldırım isabeti neticesinde, 2 kişi de sulara kapılarak ölmüştür. Çal ve Çamevi Kazalarında da çok miktarda inek ve koyun suda boğulmuştur. Ayrıca ekili arazi ve bağlar sular altında kalmıştır[592].

Denizli'nin Çivril Kazasının Işıklar Bucağının Beydili Köyünde 17 Haziran 1964 gecesi meydana gelen sel felaketinde 20 kişi ölmüştür. Olay adı geçen gece aniden başlayan şiddetli yağmurlardan sonra vuku bulmuştur. Yağmurların hemen arkasından köyün çeşitli yönlerinden seller gelmiş ve köy büyük kaya parçalarının hücumuna uğramıştır. 5-7 tonluk kaya parçaları ile birlikte köyü istila eden sular, 22 evi yıkmış, 28 evi oturulamayacak hale getirmiştir. Bu arada sular birçok köylüyü de sürüklemiştir. Denizli Valisi ve Jandarma komutanı ile ilçe kaymakamı ve jandarma komutanı felaket mahalline gelmişlerdir. Ayrıca bir Kızılay ekibi olay

---

586 *Milliyet*, 12 Haziran 1967, s.1.
587 *Cumhuriyet*, 10 Temmuz 1951, s.3.
588 *Milliyet*, 12 Haziran 1957, s.5.
589 *Milliyet*, 3 Haziran 1959, s.1.
590 *Milliyet*, 5 Temmuz 1959, s.1.
591 *Milliyet*, 29 Aralık 1960, s.5.
592 *Milliyet*, 20 Haziran 1961, s.5; *Cumhuriyet*, 20 Haziran 1961, s.5; *Milliyet*, 21 Haziran 1961, s.5

yerine gelmiştir. Köylüler yüksek bir tepeye nakledilip, Kızılay tarafından 100 çadıra yerleştirilmiştir[593]. Şiddetli yağışlar yüzünden Denizli'nin Ömerli Köyünde 22 ev yıkılmıştır. Büyük Menderes Nehri, Sarayköy yakınlarında taşmış, binlerce dönüm arazi sular altında kalmıştır. İzmir-Afyon demiryolu da trafiğe kapanmıştır[594]. Denizli'nin Çivril Kazasında şiddetli yağmurlardan taşan bir çayın kenarında çamaşır yıkayan bir kadın ve çocuğu sulara kapılarak boğulmuştur[595].

1.3.24.Diyarbakır

2 Şubat 1952 tarihinde Dicle Nehrinin taşması neticesinde Diyarbakır'ın Bismil Kazasının merkezi ile bir bucağını ve on beş köyünü sel basmıştır. Meydan gelen sel baskını bu bölgede oldukça ehemmiyetli maddi hasara sebep olmuş ve birçok vatandaş evsiz kalmıştır. Ayrıca hayvan kaybı çok büyük olmuştur. Bu arada 557 ev ve 60 dükkan yıkılmıştır. Evlerde ve dükkanlarda bulunan eşyalar sel baskınından etkilenmiştir. Bundan başka 12.382 dekarlık tarım arazisi sel baskınından ve millerin kapatmasından mahvolmuştur. Afetzedeler için Kızılay tarafından 10.000 lira yardım yapılmıştır. Bu arada hükümette 40.000 lira göndermiştir[596].

Diyarbakır'da devamlı ve şiddetli yağmurlardan ve karların erimesi yüzünden Dicle Nehri normal seviyesinden 5 metre yükselmiştir. Dicle'yi besleyen derelerde aynı derecede yükseldiğinden, taşan sular civardaki sürülmüş tarlaları istila etmiş ve büyük hasara sebep olmuştur. Hasarın bilhassa Cizre Kazasında ağır olduğu belirtilmiştir[597].

Diyarbakır'da sağanak halinde yağan yağmur, caddeleri seller altında bırakmıştır. Ayrıca seller şehir içinde 5, köylerde 222 evin yıkılmasına sebep olmuştur[598].

Diyarbakır'da Piran ve Kulp dağlarına devamlı surette yağan yağmurlar yüzünden Dicle Nehri yükselmiştir. Dicle'ye düşen bir kadın boğularak ölmüştür[599]. Son iki gün içinde Diyarbakır ve civarına sağanak halinde yağan şiddetli yağmurlar sonunda meydana gelen seller, köylerde çok sayıda evin yıkılmasına sebep olmuştur. Seller yüzünden şehir ile köy ve kasabaların irtibatı kesilmiştir[600].

Diyarbakır'da şiddetli yağmurlar yüzünden birçok kerpiç ev yıkılmıştır. Bu arada İnönü

593 *Milliyet*, 19 Haziran 1964, s.7.
594 *Milliyet*, 14 Mart 1968, s.7.
595 *Milliyet*, 21 Ocak 1969, s.7
596 *Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C. 16, TBMM Matbaası Ankara 1952, s.557
597 *Milliyet*, 7 Mart 1957, s.1
598 *Cumhuriyet*, 16 Mayıs 1957, s.5
599 *Milliyet*, 20 Ocak 1958, s.1
600 *Milliyet*, 19 Mayıs 1959, s.1.

caddesinde bulunan CHP il binası çökmüştür[601].

Diyarbakır'ın Ergani Kazasında binlerce dönüm ekili arazi sular altında kalmıştır. 350 hayvan telef olmuştur[602].

Diyarbakır'da yağmurların tesiriyle Hocaahmet Mahallesinde bir fırın çökmüştür. 3 ev yıkılmış, 65 evi sel basmıştır[603].

Sürekli yağışların sebep olduğu sellerden 13 Mayıs 1963 günü Diyarbakır'ın Ergani Kazası sular altında kalmıştır. Suların yüksekliği yer yer 2 metreyi bulmuş, Namık Kemal ve Kemaliye Mahallelerinde birçok ev yıkılmıştır. Namık Kemal Mahallesi tamamen Kemaliye Mahallesi kısmen boşaltılmıştır. Bazı köyler de tahliye edilmiştir. Ergani de binlerce büyük ve küçük baş hayvan telef olmuştur. Bu kazada canlı kümes hayvanı kalmamıştır[604].

Diyarbakır'da sağanak halindeki yağışlardan Urfakapı, Bayrampaşa, Mardinkapı ve Leylekli mahallelerinde 50 ev su altında kalmıştır. Hancepe semtinde de kerpiçten bir ev yıkılmıştır[605].

1.3.25.Düzce

Düzce'de İki gün boyunca devamlı surette yağan yağmurlardan ve dağlardaki karların erimesinden Büyük ve Küçük Melen Nehirlerinin suları yataklarından taşmış ve taşan sular civarındaki bazı köyleri tehdit etmeye başlamıştır. Bu arada birçok ekili arazi sular altında kalmıştır[606].

30 Haziran 1961 tarihinde Düzce bölgesinde taşan Melen Çayı'nın sular altında bıraktığı köylerde 20 ev yıkılmış ve 500 ev tahliye edilmiştir. Bunun yanında çok sayıda hayvan ölmüştür. Seller Melen köprüsünü de hasara uğrattığından İstanbul-Ankara karayolu kapanmıştır. Araçlar Eskişehir yolu ile gidip gelmişlerdir. Köyler arasında irtibat sağlamak için 9 kayık gönderilmiştir. Ayrıca köylere sandallarla yiyecek gönderilmiştir. Devlet Başkanı Cemal Gürsel, Başbakan Yardımcısı Fahri Özdilek ile İçişleri ve Bayındırlık Bakanları 2 Temmuz 1961 günü Düzce'ye gitmişlerdir. Sel yüzünden 90 köy sular altında bulunmaktadır. Birinci Ordu Komutanlığı tarafından gönderilen kurtarma ekipleri ve İstihkam Birlikleri çalışmaya başlamışlardır. Kayık ve tombazlarla felaketzedelere yardımda bulunulmuştur. Sel felaketinde 2 kişinin öldüğü anlaşılmıştır. Düzce'deki sellerin yüksekliği 70 cm kadar olmuştur. Hava Kuvvetlerinin helikopter ve nakliye uçakları da çalışmaya başlamıştır. Kızılay 7 askeri

601 *Milliyet*, 21 Aralık 1962, s.7.
602 *Milliyet*, 10 Mayıs 1963, s.7.
603 *Milliyet*, 12 Mayıs 1963, s.1
604 *Milliyet*, 14 Mayıs 1963, s.1, 7
605 *Milliyet*, 27 Ocak 1966, s. 7
606 *Milliyet*, 10 Mart 1957, s. 5

kamyonla sel felaketine uğrayanlara yiyecek ve eşya yardımı göndermiştir. İlk olarak 150 çadır, 200 battaniye, 150 gemici feneri, 3 ton un, yiyecek maddeleri ve ilaç dağıtılmıştır. Zarar ve ziyanın 15 milyon liranın üzerinde olduğu tahmin edilmektedir[607]. Düzce'de 13 Temmuz 1965 günü saat 10.00'da başlayan ve aralıksız devam eden şiddetli yağmurlar Küçükmelen Çayı ile civarındaki Çevre Göl'ü taşırmıştır. Meydana gelen seller İstanbul-Ankara karayolu üzerindeki Küçükmelen köprüsü ile yakınındaki iki köprünün çökmesine sebep olmuştur. Köprülerin yıkılmasıyla İstanbul-Ankara yolu ulaşıma kapanmıştır. Düzce ovası üzerindeki Aksu Çayı da taşmıştır[608]. Bir gün sonra da Düzce ve havalisinde yağmur yağışı bütün şiddetiyle devam etmiştir. Küçük Melen Çayı yanında Uğur Çayı da taşmıştır. Taşkın bölgesinde bulunan Bahçeköy, Paşapınar, İstilli, Yeni Taşköprü ve Keçioğlu Köyleri tamamen sular altında kalmıştır. Düzce içindeki Karaca Su ve Aşar Suyu da taşmış, mahalleler sular altında kalmıştır. Yağmurlardan bu yana çöken köprü sayısı dördü bulmuştur[609].

1.3.26.Edirne

5 Mart 1950 gününden itibaren durmadan yağan yağmurlar yüzünden Edirne'de Meriç ve Tunca Nehirleri taşmıştır. Suların yükselmesi bütün gece devam etmiş, nehirlerin yüksekliği 4,20 metreyi bulmuştur. Bunun üzerine iki nehir arasındaki arazi tamamen sular altında kalmıştır. Bu suretle iki nehir birleşmiştir. Kazanova ve Saraçhane civarı ile iki köprü arasındaki ekili arazi de su istilasına uğramıştır. Sel baskını tehlikesine karşı bazı semtlerdeki ev ve dükkânlar zabıtaca boşaltılmıştır[610]. Eriyen karlardan Edirne'de Meriç Nehri taşmış ve İpsala Ovasını baştan başa sular kaplamıştır. Adı geçen nehrin sahillerinde bulunan hayvanların hayatı tehlikeye girmiştir. Ayrıca çeltik binalarını su basmıştır. Yine bazı binalarında su altında kalma tehlikesi olduğu görülmüştür[611].

7 Aralık 1952 günü Edirne'de yükselmeye başlayan Tunca ve Meriç Nehirleri 9 Aralık 1952 günü tehlikeli bir hal almıştır. Adı geçen tarihte Meriç Nehri normal seviyesinden 5 metre, Tunca Nehri ise 5, 25 metre yükselmiştir. Nehirlerin taşması yüzünden Edirne'nin Karaağaç, Yıldırım ve Yeni İmaret Semtleri sel baskınına uğramış ve bu semtlerle irtibat kesilmiştir. Halka yiyecek maddeleri kayıklarla nakledilmiştir. Şehir civarında fakir halkın oturduğu 400 kadar ev sular altında

607 *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C. 1, TBMM Matbaası Ankara 1962, s.279; *Milliyet*, 1 Temmuz 1961, s.1; *Milliyet*, 3 Temmuz 1961, s.1.
608 *Milliyet*, 14 Temmuz 1965, s.1.
609 *Milliyet*, 15 Temmuz 1965, s.1..
610 *Cumhuriyet*, 6 Mart 1950, s. 3
611 *Milliye*, 6 Şubat 1951, s.1

kalmıştır. Yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya olan evlerden kurtarılan 2.000 kadar insan akrabalarının evlerine sığınmışlardır. Bir kısım halk da cami ve okullara yerleştirilmişlerdir. Evleri boşaltılan mahalleler şunlardır: Demirşah, Tabakhane, Türkoğlu, Hacı İlbey, Kasımpaşa, Ali Kuş, Tuzluca, Eskici Hamza ve Hoca Bali. Ayrıca Çukurçayır, Kazanova ve Paşa çayırı ovaları su ile kaplanmıştır. Böylece 40 bin dönüm arazi sular altında kalmıştır. Ayrıca bu toprakların 4/3'ü ekilmiş bulunuyordu. Bunun yanında sularla çevrildikleri için Hatip, İğnesi, Değirmenyeli, Ovarız ve Taparlar köylerinin Edirne ile irtibatları kesilmiştir. Karaağaç-Edirne yolunun da suların istilasına maruz kalması yüzünden İstasyonla şehrin irtibatı kesilmiştir. Bu arada Edirne'nin içme suyu hattı, Karaağaçtan geçtiğinden şehir susuz kalmıştır[612].

Bilhassa Tunca Nehri civarında bulunan evler suların tehdidi altında bulunmuştur. Bunların durumları tehlike arz eden merkezde 400, Havza, Oğulbaşı ve Büyük Gerdeler köylerinde 200 kadar ev halkı, okul vb. gibi taştan yapılmış binalara nakledilmişlerdir. Su altındaki evlerden bu gibi mahallere naklolunan vatandaşların sayısı 1.200'ü bulmuştur. Bunun yanında alınan tedbirler sayesinde can kaybı olmamıştır. Bu arada Tunca Nehri civarındaki 2 un fabrikası seller yüzünden faaliyetine ara vermiştir. Fabrikanın işçileri ve yeni yapılmakta olan Tunca Köprüsünde çalışanlar, ancak bir gün sonra kurtarılabilmişlerdir. Bunun yanında 500 bin kilo kadar zahire de suların akıntısına kapılmıştır. Edirne Valisi Emin Akıncı, Vali Muavini, Belediye Reisi ve Kızılay Kurumu Başkanı 9 Aralık gecesi sabaha kadar çalışarak tehlikeli durumda olan vatandaşların kurtarılmasını sağlamışlardır. Bayındırlık Bakanlığı felaketzedelerin acil ihtiyaçlarını temin için, Valilik emrine 20.000 lira göndermiştir. Bu arada nehirlerdeki suları da aynı gün azalmaya başlamış ve 50-60 cm kadar düşmüştür[613]. Sel baskını sonunda yıkılan evlerin adeti 16 olmuştur. Karaağaç, Yıldırım ve Yeni İmaret semtleri ile normal irtibat temin edilememiştir. Bu nedenden dolayı ilgililer sellerin istila ettiği mahallerdeki halka yiyecek ve yakacak teminine çalışmışlardır. Ayrıca evlerinden alınarak okul ve camilere yerleştirilen felaketzedelerden birkaçı 10 Aralık günü evlerine dönmüşlerdir[614].

Balkanlarda eriyen karlar sebebiyle Edirne'de Tunca Nehri 4,75 ve Meriç Nehri 4,34 metre yükselmiştir. Taşan sular nehir boyundaki evler ile sebze tarlalarını işgal etmiştir. Bu arada İstasyon Caddesini basmış olan suların yüksekliği, burada 1 metreye yaklaşmıştır. Bu arada sellerin işgali altında kalması muhtemel olan evler

612 *Milliyet,* 9 Aralık 1952, s.1, 7;*Cumhuriyet,* 9 Aralık 1952, 1, 3.
613 *Milliyet*, 10 Aralık 1952, s.1, 7.
614 *Milliyet*, 11 Aralık 1952, s.1, 7.

boşaltılmış ve gerekli tedbirler alınmıştır[615].

Edirne ve civarında havaların bir müddetten beri yağışlı gitmesi, Tunca, Arda ve Meriç Nehirlerinin geniş ölçüde taşmasına sebep olmuştur. Tunca Nehri Bulgar hududundaki Suakacağı mevkiinden itibaren İğneci, Yeniköy, Çukurçayır, Avarız ve Kazan ovalarını işgal etmiştir. Meriç Nehri ise Bosnaköy, Bahçelikler, Paşaçayırı, Doyuran ve Akarköy ovalarını kaplamıştır. Şehir içinde ise Tabakhane, Yeni İmaret, Beyazıt, Unmahalle, Gazimihal, Süleymaniye, Kasımpaşa ve Barlakapı Mahallelerinin nehre yakın kısımları sular altında kalmıştır. Bu mahallelerde 150'den fazla ev sularla çevrilmiştir. Bu evlerin bir kısmı tahliye edilmiş ve sakinleri nehirden uzak mahallelere yerleştirilmişlerdir. Ovalarda bulunan bütün kışlık ekin de tamamen harap olmuştur[616].

Yağmurların tesiriyle her gün biraz daha yükselen ve 10 Ocak 1955 günü seviyeleri 5.65 cm bulan Meriç ve Tunca Nehirleri Papazoğlu, Sürpürgeciler, Zincirlikuyu, Gazimihal ve Kirişhane Mahallelerini istila etmiş ve burada 700 evi sular altında bırakmıştır. Suların istilasına uğrayan mahallelerde 46 ev çökmüş, diğerleri askeri birliklerin de yardımıyla itfaiye ve polis tarafından tahliye edilmiştir. Bu evlerin sakinleri okullara ve yakınlarının yanlarına yerleşmişlerdir. Demiryolu hattı suların istilasına uğramış olduğundan, tren seferleri durmuştur. Bu arada Edirne ile Pityon arasındaki demiryolu hattı tamamen su altında kalmıştır. Su baskınında can ve hayvan kaybı olmamıştır. Felakete maruz kalan halka yiyecek ve giyecek yardımı yapılmıştır[617]. Bu arada Kızılay tarafından 3.267 kişiye ekmek ve yiyecek verilmiştir[618].

Su taşkını esnasında şehir merkezinde Buzhane, Mezbaha, Ziraat Bankası, buğday deposu, asri cezaevinin iki bin dönümlük arazisi, numune fidanlığı, elektrik fabrikasından stadyuma kadar olan kısım, Süleymaniye ve Kasımpaşa Camileri suların işgaline uğramıştır. Evleri sular altında bulunan okul talebeleri ile memur ve işçilere izin verilmiştir. Ayrıca getirilen askeri motorlu birlikler, hükümet makamlarıyla işbirliği yaparak tahliye ve araştırmalara katılmışlardır. Tahliye edilen evlerin halkı mekteplere, otellere ve akrabalarının yanlarına yerleştirilmişlerdir. Şehrin yiyecek ihtiyacı temin edilmiş, fırınlar geceli gündüzlü faaliyete geçirilmiştir. Kızılay felaketzedelere büyük ölçüde yardıma geçmiş, yiyecek dağıtmış, nakdi yardımda bulunmak için de ağır zarara uğrayanları tespite başlamıştır. Edirne ve civarındaki sel baskınının meydana getirdiği zarar miktarı 1 milyon liranın üzerinde olduğu

615 *Milliyet*, 8 Mart 1954, s.1.
616 *Cumhuriyet*, 10 Ocak 1955, s.1, 3
617 *Milliyet*, 11 Ocak 1955, s.1, 7
618 *Cumhuriyet*, 11 Ocak 1955, s.1, 7.

belirtilmiştir. Uzunköprü, Pityon ve Karaağaç demiryolunu trafiğe açmak mümkün olamamıştır. Trenler Pityon ile Uzunköprü arasında çalışmışlardır[619]. Bunun yanında Kızılay Genel Merkezinden 12 Ocak da felaketzedelere yardım olarak 10 bin lira gelmiştir[620].

Yine su altındaki semtlerin tahliyesi için Edirne'deki mevcut 3 sandala ilave olarak 3. Kolordu Zırhlı Tugay'ından kauçuk sandallar getirilmiş ve tahliye işlemine devam edilmiştir. Edirne'de sel felaketine uğrayan mahallelerin isimleri şunlardır. Tekkekapı, Saraçhane, Kadirpaşa, Sıkça Murat, Horozlubayır, Ağaç Pazarı, Zincirlikuyu, Gazi, Hızırbey, Yangınlık Kale Duvarı, Doğan, Türkoğlu, Darülhadis, Talatpaşa, Bostan, Kulaksız, Ali Kuş, Kirişhane, Süpürgeciler, Yeni imaret, Yıldırım, Hacı Sarraf'tır[621]. Edirne'de meydana gelen sel baskını neticesinde 81 ev yıkılmıştır. Sular içinde 900'den fazla ev kalmıştır. Çoğunluğu Tunca Nehri boyunda olan mal depolarında takriben 1 milyon lira değerinde mal suda harap olmuştur. Ayrıca 70 km. kara yolu ile 3 km. uzunluğunda kanalizasyon hattı zarar görmüştür. Bunun yanında 400 bin dekar arazi de sular altında kalmıştır. Bu arazinin bir kısmı kumlar tarafından kaplandığından ziraata elverişsiz hale gelmiştir[622].

23 Mart 1955 gecesi saat 19.45 den itibaren aralıksız olarak sağanak halinde yağan şiddetli yağmurlar neticesinde, Edirne'nin Uzunköprü Kazasında bulunan Helvacı Deresi taşmıştır. Taşan sular Bey Mahallesi'nde 20'ye yakın evi istila etmiştir[623].

Eriyen karlar ve yağan şiddetli yağmurlar Edirne'de Tunca ve Meriç Nehrinin yükselmesine sebep olmuştur. Kabaran nehir suları Edirne'nin Yeni İmaret, Süpürgeciler, Bostan Pazarı ve Saraçhane Mahallelerini tamamen kaplamıştır. Trakya Un Fabrikası tamamen sular altında kalmıştır. Edirne-İstanbul karayolu, taşkın suların Kınalı ile Babaeski köprülerini yıkması neticesinde kapanmıştır. İpsala da Meriç Nehri'nin taşan suları altında kalmıştır[624].

Trakya'daki ovalar on beş günden beri sular altında kalmıştır. Bu afet binlerce köy evinin yıkılmasına sebep olmuştur. Sel felaketi Edirne'nin Uzunköprü havalisini de altüst etmiştir. Şehir içinde Bey, Urfaniye ve Kavak Mahalleleri suların istilasına uğramıştır. Genişleyen Ergene Nehrinin baskınına uğrayan bütün kenar mecradaki ev ve köyler suya kapılmıştır[625].

Üç günden beri yağan şiddetli yağmurlar ve Balkanlarda eriyen kar sularının neticesi olarak Edirne'de Meriç ve Tunca

619 *Milliyet*, 12 Ocak 1955, s.1, 7.
620 *Cumhuriyet*, 12 Ocak 1955, s.1, 7
621 *Milliyet*, 12 Ocak 1955, s.1, 7.
622 *Cumhuriyet*, 13 Ocak 1955, s.1,7.
623 *Milliyet*, 24 Mart 1955, s.1.
624 *Milliyet*, 15 Şubat 1956, s.1, 5.
625 *Milliyet*, 29 Şubat 1956, s.1.

Nehirleri taşmıştır. Normal seviyeleri 2 metre olan Meriç ve Tunca nehirleri 4,25 metreye kadar çıkmıştır. Nehir suları bilhassa Yıldırım, Yeni İmaret ve Bostan Köylerinin bulunduğu ovayı istila etmiş ve binlerce dönüm ekili arazideki mahsul harap olmuştur. Sular Edirne'nin kenar mahallelerinde de çok zarara sebep olmuştur. Bilhassa Göl Mahallesindeki evler oturulamayacak hale gelmiştir. Bu nedenle halk evlerini terk etmiştir. Su baskınında üç ev yıkılmıştır[626]. Balkanlarda eriyen karlar yüzünden Edirne'de, Meriç, Tunca ve Arda Nehirleri taşmıştır. Meriç ve Arda Nehrinin seviyesi 6,30 metre, Tunca Nehrinin seviyesi de 5, 80 metreye yükselmiştir. Bu arada kenar mahallelerden Göl Mahallesinde 3 ağıl ve 2 ev olmak üzere 5 ahşap bina yıkılmıştır. Yeni İmaret, Saraçhane ve Yıldırım Mahallelerini de sular istila etmiştir. Nehirlerin sürekli yükselmesi üzerine, sahildeki bazı evler tahliye edilmiştir. Edirne'nin ve Trakya'daki diğer şehirlerin un ihtiyacını karşılayan Trakya Un Fabrikası tamamen sular altında kalmıştır[627]. Şiddetli yağmurlar neticesinde Edirne'de Meriç ve Tunca Nehirlerinin yüksekliği 4,30 metre olmuştur. Paşaçayır, Çukurçayır ve Kazanova bölgeleri sular altında kalmıştır. Sellerin hasara uğrattığı Edirne-İstanbul karayolu, bir müddet sonra trafiğe açılmıştır. Edirne'nin Uzunköprü kazasında şehir civarında taşan sular yüzünden 40 kadar mağaza ve fabrika ile 100 kadar ev tahliye edilmiştir. Bir yıl önce inşa edilen Kazım Dirik köprüsü de yıkılmıştır[628]. Bulgaristan'da Meriç ve Tunca üzerindeki Yanbolu ve Kızamık sulama bentleri şiddetli yağmurlardan hasar görmüştür. Bunun üzerine sular bunların üzerinden aşarak, yayılmaya başlamıştır. Bu yüzden Bulgaristan üzerinden gelen sellerin muhtemel tahribatına karşı Edirne'de tedbir alınmış, tehlikeli bölgelerdeki köyler boşaltılmıştır. Buna rağmen Edirne ve çevresinde 19 Ocak 1960 günü 270 bin dönümlük araziyi sular basmıştır. Meriç ve Tunca Nehirlerinin yüksekliği de 5 metreye yaklaşmıştır. Şehrin meskun kısımları setler sayesinden sel baskınından kurtulmuştur. Ancak Tarlakapı, Gölmahalle ve Saraçhane semtleri sular altında kalmıştır. Suakacağı, Hatipköy, Avaras, İğneci, Paşaçayırı ve Kırıkkavak bahçeleri ile Kazanova ve Çukurçayırı köyleri sular altında kalmıştır[629]. Edirne'nin Uzunköprü ve civarına iki günden beri devamlı düşen yağmurlar yüzünden Meriç, Arda ve Tunca Nehirleri yükselmiştir. Bazı ovalar suların işgaline uğramıştır. Nehir civarındaki evler sel felaketi ihtimali göz önüne alınarak boşaltılmıştır[630]. Devamlı yağmurlar yüzünden yükselen Edirne'de

626 *Milliyet*, 16 Mart 1956, s.1.
627 *Milliyet*, 3 Aralık 1956, s.1
628 *Milliyet*, 12 Ocak 1960, s.1; *Milliyet*, 13 Ocak 1960, s.5
629 *Milliyet*, 20 Ocak 1960, s.1, 5.
630 *Milliyet*, 1 Ocak 1961, s.1

Meriç ve Tunca Nehirlerinden taşan sular, ovaları istila etmiştir. Bir gün evvel 2.80 metre olan nehirlerin seviyesi 15 Mayıs 1961 sabahı 3 metreyi aşmıştır. Akşam üzeri de Tunca Nehri 3,35 metre, Meriç Nehri 3,37 metreyi bulmuştur. Tunca Nehri, Hatip İğnesi, Değirmen yeri ile Kösehamza ve Çukurçayır bölgelerini kaplamıştır. Su altında kalan takriben 40 bin dönüm arazideki mahsul harap olmuştur[631].

Bir müddetten beri Balkanlara düşen yağmurlar, Edirne'deki nehirlerde tesirini göstermiştir. Bunun sonunda Tunca Nehri 4,55 metre ve Meriç Nehri 4,64 metre kadar yükselmiştir[632]. Edirne'de Tunca, Meriç ve Ergene Nehirlerinin taşması neticesinde Edirne merkezde 12 bin, Uzunköprü'de 30 bin, İpsala'da 13 bin, Meriç'te 5 bin, Havsa'da 300 dönüm arazi zarar görmüştür. En çok zarar gören mahsuller de çeltik, şeker pancarı, fasulye, mısır, ay çiçeği ve sebzedir[633].

Sürekli yağmurlar 18 Mart 1962 günü Edirne'de nehirlerin taşmasına sebep olmuştur. Saat 16.00'da Tunca Nehri 4,40 metre ve Meriç Nehri 4,32 metre yüksekliği bulmuştur. Bunun sonunda bölgede bulunan ovalar sular altında kalmış ve kışlık ekinler büyük zarar görmüştür[634].

Yağmurlardan Edirne'de Meriç ve Ergene Nehirleri yükselmeye başlamıştır. Bazı kısımlardan taşan sular araziyi ve nehir kenarındaki evleri istila etmiştir. Taşan sulardan Meriç Kazasındaki Subaşı köprüsü çökmüştür[635].

Şiddetli yağmur ve eriyen karlar 1963 yılının Şubat ayının ilk günlerinden itibaren Edirne için tehlike oluşturmaya başlamıştır. 3 Şubat 1963 günü gece saat 23.40'da Meriç Nehri ile gelen çok büyük buz kitleleri, şehir tarafındaki toprak seddelerin üzerine yığılmış ve buzdan bir sedde meydana gelmiştir. Ayrıca Meriç Nehri Karaağaç İstasyonu ile Meriç köprüsü arasındaki Söğütlü ormanından girmiş ve yolu kesmiştir. Bu sebeple trafik durdurulmuştur. Uzunköprü ile Keşan istikametinde de telefon haberleşmesi kesilmiştir. Bu arada İpsala'da da sel baskınına karşı gerekli önlemler alınmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte taşan Arda ve Meriç nehirleri, 6 Şubat 1963 gecesi köprülerin üzerinden akmaya başlamışlardır. Bununla birlikte nehirlerle zaman zaman buzlar da gelmeye devam etmiştir. Karaağaç semti de su baskınından mahsur kalmıştır. Tehlike altındaki haneler tahliye edilmiştir. Su baskına karşı Pazarkule hudut kapısındaki personel geceleri geriye alınmıştır. Su baskınına karşı, tehlike altındaki semtler, hazırlıklı olmaları hususunda uyarılmıştır. Kapıkule hudut kapısının civarındaki yolu sular

631 *Milliyet,* 16 Mayıs 1961, s.1.
632 *Milliyet,* 20 Haziran 1961, s.1;*Cumhuriyet,* 20 Haziran 1961, s.5.
633 *Cumhuriyet,* 21 Haziran 1961, s.5.
634 *Milliyet,* 20 Mart 1962, s.1
635 *Milliyet,* 8 Aralık 1962, s.1, 7.

kapladığından, yolcular 700-800 metre araziden yürümek zorunda kalmışlar, daha sonra da otobüsle Edirne'ye gelebilmişlerdir. Sarıcaali mevkiindeki sedler takviye edilmiştir. Ayrıca Tümen Kumandanlığından ve Keşan Kaymakamlığından afet mahalline asker ve işçi gönderilmiştir. Enez'de tahliye edilen 45 hane için, Afetler Fonundan 10.000 lira gönderilmiştir[636]. Günlerden beri devam eden aralıklı yağışlardan Edirne'de Tunca, Arda ve Meriç Nehirlerinin seviyeleri 15 Şubat 1963 günü 5,80 metreye kadar yükselmiştir. Tunca Vadisinde Su akacağı, Hatip, Değirmen yeri, İğnesi ve Avaras Köylerinin ovaları Tunca Nehrinin suları altında kalmıştır. Bunun yanında 74 ev, sahipleri tarafından tahliye edilmiştir. Meriç kenarında Karaağaç semtinde 3 ev boşaltılmıştır. Yine Meriç vadisinde Elçili, Doyuran, Tatarlar ve Kara Kasım ovaları su baskınına uğramıştır. Kırkkavak, Paşaköy ve Bülbül adasındaki sebze ve meyve bahçeleri sular altında kalmıştır. Edirne-Karaağaç, Edirne-Kapıkule yolları su baskını sebebiyle kapanmıştır[637].

28 Aralık 1964 gecesi Ergene Nehri taşmış ve Ergene ovası sular altında kalmıştır. Bu esnada iki kardeş sulara kapılarak boğulmuştur[638].

Balkanlar üzerine yağan sürekli yağmurlar yüzünden Edirne'de Tunca, Arda ve Meriç Nehirleri yataklarından taşmış, yüz binlerce dönüm toprak sular altında kalmıştır. Nehir suları Edirne ile Karaağaç istasyonları arasında Yunanistan'a açılan 3 kilometrelik yolu kapladığından yol trafiğe kapanmıştır. Edirne'de Göl Mahallesi ve Süleymaniye Cami sular altında kalmıştır[639].

Edirne'de 21 Mart 1969 günü sabahtan itibaren kar yağışı başlamış, bu arada nehirlerdeki su seviyesinin yükselmesi devam etmiştir. Tunca Nehrinin üzerindeki bir kısım köprüler yayaların geçişine kapanmış, nehir kıyısındaki bazı sebze bahçeleri zarar görmüştür[640].

1.3.27.Elazığ

Elazığ'da bir haftadan beri devamlı surette yağan şiddetli yağmurlar, 8 Mayıs 1957 günü de sabahtan akşama kadar sağanak halinde devam etmiştir. Bu sebeple şehrin birçok yerlerini seller basmıştır. Ana cadde ve sokaklar seller ile dolmuştur. Şiddetli yağmurun meydana getirdiği sel, bilhassa Mustafa Paşa mahallesindeki 20'den fazla evi, DSİ memur lojmanlarını ve daire binasını, iplik fabrikasını, Rızaiye Mahallesindeki 15 evi ve Akıl Hastanesini, inşa halindeki çimento fabrikasını basmıştır. Oturulmasına imkan olmayan 20'dan

636 BCA. ÖKM. Fon Kodu: 030.01.0.0. Yer Nu:121.773.3.
637 *Milliyet,* 16 Şubat 1963, s.7; *Cumhuriyet,* 16 Şubat 1963, s. 1, 5
638 *Milliyet,* 30 Aralık 1964, s.1, 7
639 *Milliyet,* 26 Aralık 1966, s. 7.
640 *Milliyet,* 22 Mart 1969, s.1, 7.

fazla ev tahliye edilmiştir. Sel baskınında insan kaybı olmamıştır. Ancak hayvan kaybı bulunmaktadır[641]. Devamlı yağan yağmurlar Elazığ'da tahribat yapmış, sellerin istilasına uğrayan yerlerdeki evler tahliye edilmiştir. Bunun yanında Malatya-Elazığ-Sivrice arasında irtibat kesilmiştir[642].

Şiddetli yağmur yüzünden Elazığ'da yüzlerce eve su girmiş, 50 ev oturulamayacak hale gelmiştir. Yağmur bilhassa Mustafapaşa Mahallesinde fazla zarara sebep olmuştur. İplik Fabrikası da sular altında kaldığından, askeri birlikler tarafından tahliye edilmiştir. Bunun yanında Yenimahalle'deki DSİ müdürlüğü memur lojmanlarına giren sular büyük hasar yapmıştır[643].

Elazığ'da devamlı yağan ceviz büyüklüğünde dolular, köylerde geniş tahribat yapmıştır. Çanakçı ve Yüzev Köylerinde yüzlerce hayvan sularla sürüklenmiş, ekili arazide mahsul harap olmuştur[644].

1.3.28.Erzincan

Zamansız başlayan sıcakların erittiği karlar yüzünden yükselmeye başlayan Fırat Nehri'nden taşan sular, etrafında bulunan bir kısım araziyi basmıştır. Taşan suların tehdidi altında bulunan Erzincan Vilayeti'nin bazı yerlerinde, iki günden beri sel baskınına karşı gerekli tedbirler alınmıştır. Bayındırlık ekipleriyle köylülerin birlikte çalışmalarına 6 Nisan 1952 akşamı bizzat Erzincan Valisi nezaret etmiş ve muhtemel felakete karşı bütün tedbirler alınmıştır. Bunun yanında Çardaklı Suyu üzerinde bulunan köprülerden birisinin, sellerin tesiriyle kopan bağlantı noktaları 6 Nisan 1952 günü şehirden gönderilen ekipler tarafından yapılmıştır. Bu suretle şehirle irtibatı kesilmiş olan bir kısım köylerle yeniden bağlantı kurulmuştur[645].

Fırat Nehri Erzincan çevresinde normal seviyesinden 5,5 metre yükselmiş ve taşan sular bütün ekili sahaları istila etmiştir. Bu arada nehrin taşkın vaziyeti devam etmiştir. Nehir boyundaki köy ve kasaba halkı dağ ve tepelerin yamaçlarına göç etmiştir[646]. Sağanak halinde yağmurlar, Erzincan ve çevresinde önemli hasara sebep olmuş, sellerin sürüklediği çamur tabakası elektrik santralini işlemez hale getirmiştir. Bu nedenle şehir karanlıkta kalmıştır. Çağlayan Bucağında bir kişi sulara kapılarak boğulmuştur[647]. 6 Haziran 1964 tarihinde Erzincan İli'nin Kemah Kazasına bağlı

641 *Milliyet*, 9 Mayıs 1957, s.5.
642 *Milliyet*, 8 Haziran 1957, s.5.
643 *Milliyet*, 15 Nisan 1959, s.1
644 *Milliyet*, 24 Nisan 1965, s.1.
645 *Milliyet*, 7 Nisan 1952, s.1, 7.
646 *Milliyet*, 8 Nisan 1952, s.1, 7.
647 *Milliyet* , 25 Temmuz 1963, s.1

Gülbahçe (Sitemi) Köyü'nde su baskını meydana gelmiştir. Meydana gelen su baskınının husule getirdiği zararın genel hayata etkili olduğuna İmar ve İskan Bakanlığı'nın 12 Mayıs 1965 tarihli yazısı ile yapılan teklifi üzerine 28 Mayıs 1965 tarihinde Bakanlar Kurulunca karar verilmiştir[648]. Erzincan ve çevresine dört günden beri yağan yağmurlar yüzünden ilin çevre illerle olan kara ve demiryolu bağlantısı iptal edilmiştir. Bunun yanında birçok köy sular altında kalmıştır[649].

1.3.29.Erzurum

Erzurum'un Pasinler Kazasında 29 Temmuz 1953 günü öğleye doğru başlayan yağmur şiddetini arttırmıştır. Bunun sonunda Hasan Baba'dan gelen seller, Erzurum Mahallesi kısmını istila etmiştir. Seller 15 evi tamamen basmış ve caddeler su altında kalmıştır. Ancak insan ve hayvan kaybı olmamıştır[650].

13 Mayıs 1957 gününden beri devamlı şekilde yağan yağmurlar neticesinde meydana gelen sellerden, Erzurum'un Hasankale Kazası ile bu kazaya bağlı bazı köylerde 200 kadar ev hasar görmüştür. Ayrıca bazı yerlerde ekinler harap olmuştur. Seller Demiryolunda da hasar yapmıştır. Bu kısım tamir edilmeye başlanmıştır. Ayrıca 14 Mayıs 1957 günü yağan yağmurlar da Pasinler'de bazı zararlara sebep olmuştur. Bu arada Epsemce Köyünde bazı evler zarar görmüştür. Afetzedelere gerekli yardımlar yapılmıştır[651]. Erzurum'un Oltu Kazasına bağlı Bulut Köyünde seller 30 evin yıkılmasına ve bir çocuğun ölmesine sebep olmuştur. Sel ve doludan birçok ev hasar görmüştür. 10 samanlık ile 10 ahır da yıkılmıştır. 500 küçükbaş ve 200 büyükbaş hayvan ölmüştür[652]. 42 saatten beri yağan şiddetli yağmur yüzünden Erzurum ve civarını seller basmış, beş kişi boğularak ölmüştür. Oltu'ya bağlı Başköy'de yağmur ve sel 8 evi yıkmıştır. Aşağı Özbay Köyünde bir kişi sele kapılarak boğulmuştur. Suyatağı Köyünde de bir kadın ve üç çocuğu ile birlikte sellere kapılarak boğulmuşlardır[653].

1.3.30.Eskişehir

Eskişehir'de 5 Mart 1950 tarihinde havaların birdenbire ısınması ve buna fazla miktarda yağan yağmurların katılmasıyla, dağlardaki karlar erimiştir. Bunun sonunda da 6 Mart günü sabaha karşı Porsuk Çay'ı ve bunun iki kolu olan Kargın ve Sarısu Dereleri taşkın yapmışlardır. Bu arada her üç akarsu birkaç saat fasıla ile saniyede 150'şer metreküp su getirmiştir. Porsuk

---

648 BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:186.31.7. Lef.1-2
649 *Milliyet*, 21 Nisan 1968, s.1, 7.
650 *Cumhuriyet*, 30 Temmuz 1953, s.1.
651 *Milliyet*, 15 Mayıs 1957, s.1.
652 *Milliyet*, 13 Ağustos 1961, s.1.
653 *Milliyet*, 25 Temmuz 1963, s.7.

Çay'ı kendi yatağında taşkın sularını tutmuş olmasına rağmen, diğer iki yan dere Eskişehir civarında birleşerek sel felaketine sebep olmuşlardır. Bilhassa Sarısu Deresi eski yatağına taşmak suretiyle İstasyon civarındaki birçok mahalleyi istila etmiştir. Taşan sular Eskibağlar, Yenibağlar, Ömerağa ve Güllük mahallelerini de basmıştır. İstanbul köprüsü denilen semtten gelen sular bu mahalleleri tamamen istila etmiştir. Bu mahallelerde kerpiçten yapılmış olan evlerin bir kısmı suların tesiriyle dağılarak yıkılmışlardır. Kızılay Genel Merkezi tarafından, Eskişehir'e 10 bin lira gönderilmiştir[654]. Afet mahallinde yapılan tespitlere göre sel baskınında 2.524 ev yıkılmıştır. Ayrıca 18.128 vatandaş da açıkta kalmıştır. Sel baskını esnasında 4 kişi kendilerini sulara kaptırarak kaybolmuşlardır. Eskişehir Valiliği, ilk tedbir olarak şehirdeki nakliye vasıtalarına el koymuştur. Ayrıca valilik tarafından, ordu birlikleri, demiryolları, şeker şirketi ve diğer müesseselerle işbirliği yapılarak, bütün imkan ve vasıtalardan faydalanılmak suretiyle su altında kalmış olan mahallerdeki vatandaşlar istasyonda bulunan 500'e yakın vagona, boşaltılması mümkün olan binalara, okullara, camilere, halk odalarına ve halkevlerine yerleştirilmişlerdir. Bunun sonunda açıkta hiçbir vatandaş kalmamıştır. Ayrıca ihtiyat tedbiri olmak üzere 1.200 ev daha boşaltılmıştır. Boşaltılan ve nakledilen vatandaşların sayısı 35.000'olmuştur. Böylece bir günden daha az bir zaman zarfında taşıma ve yerleştirme işi tamamlanmıştır. Ankara, İstanbul ve civar il ve ilçelerden yapılan yardımlarla felaketzede halkın yemek ihtiyaçları zamanında karşılanmıştır[655].

Eskişehir'de 7 Mart 1950 tarihinden itibaren sular alçalmaya başlamıştır. Su altında kalan birçok yerden sular çekilmiştir. Ancak istasyon civarındaki alçak olan bazı mahallerde sular bir müddet daha kalmıştır[656]. Eskişehir'de meydana gelen sel baskınından sonra, afet mahalli, milletvekilleri Hulusi Oral, Sedat Pek ve Sahir Kurutoğlu tarafından ziyaret edilmiş ve gerekli incelemeler yapılmıştır[657]. Sel baskınında 6 kiremit, 1 cam ve 1 çelik fabrikası harap olmuştur. Bursa valiliği tarafından Eskişehir Valiliğine 25 kamyonla 60 bin ekmek ile 13 teneke yoğurt ve 40 teneke peynir gönderilmiştir. Mudanya halkı tarafından da 535,5 lira yardım yapılmıştır[658]. Felaket bölgesi Bayındırlık Bakanı Şevket Adalan, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. Kemali Beyazid tarafından ziyaret edilmiştir[659]. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü 10 Mart sabahı Eskişehir'e gelerek felaket sahasını

654 *Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C.25, TBMM Basımevi Ankara 1950, s.221; *Cumhuriyet*, 7 Mart 1950, s 1, 3.
655 *Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C.25, TBMM Basımevi Ankara 1950, s.222.
656 a.g.e, s.222.
657 *Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C.25, TBMM Basımevi Ankara 1950 s.387; *Cumhuriyet*, 8 Mart 1950, s.1, 3
658 *Cumhuriyet*, 8 Mart 1950, s.1, 3
659 *Cumhuriyet*, 9 Mart 1950, s.1, 3

gezmiş ve ilgililerden bilgi almıştır[660].

Bunun yanında Sarı Suyun taşması üzerine Eskişehir'in İnönü bucak merkezinde 11 ev ile 1 değirmeni su basmıştır. Ayrıca taşan sular Elektrik Santralini, Türk kuşunun planör kampının benzin deposunu ve garajını istila etmiştir[661].

Eskişehir'de yağan yağmurlardan Porsuk Çayı ve Kargın Deresi yükselmiştir. Su şehir içerisinde tabii seviyesini aşarak, evlerin bodrum katlarına girmeye başlamıştır. Ayrıca Eğriöz Deresi de taşmış ve seller Keskin ve Söğütözü Köylerine ait arazileri istila etmiştir[662]. Eskişehir'de 27 Haziran 1950 gecesinden itibaren fırtına ile birlikte başlayan şiddetli yağmurlar, Güllük Semtinin su altında kalmasına sebep olmuştur. İtfaiye erleri su altında kalan evlerin bodrumlarını boşaltma çalışması başlatmıştır. Ayrıca kum ocaklarında çalışmakta olan üç işçiyi yıldırım çarpmıştır[663].

Şiddetli yağmurlardan Eskişehir'in Çerkezkartal, Tokmak ve Muhacirçayır Köyleri sular altında kalmıştır. Seller, bu köylerin bütün harmanlarını, birçok hayvan ve arabalarını sürükleyip götürmüştür. Bunun yanında Eskişehir-Kütahya karayolunu da sular istila etmiştir[664].

Eskişehir Vilayetine bağlı kaza ve köylere yağan şiddetli yağmur ve dolu yüzünden büyük zarar olmuştur. En fazla dolu Gümele Nahiyesi civarına yağmıştır. Bu esnada meydana gelen seller bir okulun duvarını yıkarak, okulu harap etmiştir. Ayrıca seller 15-20 kadar baş hayvanı alıp götürmüş, 200 dönüm bağı harap etmiş ve geniş bir ekili araziyi istila etmiştir[665]. 2 Eylül 1955 günü Eskişehir ve çevresinde şiddetli yağmurlar yağmıştır. Şehrin cadde ve sokaklarını seller istila etmiş olduğundan, hiçbir vatandaş çarşıya çıkamamış ve şehirde trafik tamamıyla durmuştur. Bunun yanında Akarbaşı Deresi taşarak, Pazaryeri sahasını ve evleri sular istila etmiştir. Sular altında kalan ve yıkılma tehlikesi baş gösteren Pazaryeri, Akarbaşı ve Yediler Semtlerindeki evler tamamıyla tahliye edilmiştir. En şiddetli yağmurlar Mihalıççık, Sivrihisar, Mahmudiye ve Çifteler kazaları ile bunların çevresine yağmıştır. Bunun sonunda 30 kadar köy sular altında kalmış ve seller, sürüleri sürüklemiş, ekinleri silip süpürmüş, ağaçları ve telefon direklerini sökmüştür. Bu sebeple kazalarla telefon irtibatı kesilmiştir. Eskişehir- Konya demiryolu hattını da sular kaplamış ve Eskişehir'e 31 km mesafede bulunan Akkaya Köyü civarında demiryolu, sellerin şiddetinden bozulmuş ve yol 4-5 saat ulaşıma kapalı

660 *Cumhuriyet*, 10 Mart 1950, s1.
661 *Cumhuriyet*, 7 Mart 1950, s.1, 3
662 *Cumhuriyet*, 21 Mayıs 1950, s.3.
663 *Milliyet*, 28 Haziran 1950, s.1
664 *Cumhuriyet*, 8 Ağustos 1954, s.1, 7
665 *Milliyet*, 17 Mayıs 1955, s.1, 7.

kalmıştır. Ancak dört saat sonra tamir edilen demiryolu tren seferlerine açılabilmiştir[666].

Eskişehir'de iki gün boyunca yağmur yağmıştır. Kireç Köyünde seller tahribat yapmıştır. Ayrıca Bozan Köyünde de seller fazlaca hasar meydana getirmiştir[667]. Eskişehir'in Çifteler Kazasının Kadıkuyusu Köyünde yağmurlar 5 kişinin ölmesine sebep olmuştur. Köyde 44 ev de su altında kalmıştır. Türkmen Mecidiye Köyünde de 500 koyunu sular götürmüş, 400 dönüm pancar ve 200 dönüm buğday tarlası harap olmuştur[668]. Eskişehir'in Mayıslar Köyünü şiddetli yağmurlardan sonra, sel basmıştır. Bu arada uyudukları çardağın selde yıkılması neticesinde 2 çocuk ölmüştür[669]. Eskişehir'in Sivrihisar Kazasında 19 Haziran 1961 gecesi saat 21.00'de başlayan yağmur 22.00'ye kadar devam etmiş, kazada büyük zarara sebep olmuştur. Şiddetli ve ani bastıran yağmur, daha sonra doluya çevirmiş, birden şehrin her tarafını seller istila etmiştir. Bu arada meyve ve sebze bahçeleri harap olmuş, iki ev yıkılmıştır. Ayrıca görevden gelmekte olan bir jandarma eri sellere kapılarak boğulmuştur. Karayolları yer yer çökmüş, demiryolu hattı bozulduğundan Anadolu Ekspresi 13 saat rötar yapmıştır [670]. Şiddetli yağmur ve dolu yağışından sonra 23 Haziran 1961 günü Eskişehir'in birçok bölgesini sel basmıştır. Seller 2 Eylül ve Akarbaşı caddelerindeki sokakları istila etmiştir. Hükümet binası ve CHP il merkezinin arasındaki caddeyi de sular kaplamıştır. Selden birçok kerpiç ev yıkılmıştır[671].

Şiddetli yağışlardan 9 Mart 1964 tarihinde Eskişehir'de Porsuk Çayı ile Kargın, Uluçayır ve Seydisu Çaylarının taşması üzerine su baskını meydana gelmiştir. Su baskını, Eskişehir'in şehir merkezinde hayatı felce uğratmıştır. Su basan evleri terk eden halk, okullara yerleştirilmiştir. Askeri birlikler ve belediye halka yiyecek yardımı yapmıştır. Şehirde su baskını yüzünden okullar ve resmi daireler tatil edilmiş, birçok yerlerde elektrikler kesilmiştir. Kemalpaşa ve 61 Sümer evleri Mahalleleri ile Uluçay, Yürükhırka, Gökçeışık ve Kızılinler Köyleri tamamen suların baskınına uğramıştır. Osmangazi, Hoşnudiye, İstiklal, Cumhuriyet ve Kırmızıtoprak Mahalleleri de kısmen sularla kaplanmıştır. Şehir içinde ve dışında suların ortasında mahsur kalan halkı kurtarmak için, Hava Kuvvetleri helikopterleri görevlendirilmiştir. Su baskınına uğrayan evlerin boşaltılması için, şehirdeki bütün ulaştırma araçlarına valilikçe el konulmuştur.

666 *Milliyet*, 3 Eylül 1955, s.1, 7.
667 *Milliyet*, 16 Mayıs 1957, s.1.
668 *Milliyet*, 18 Haziran 1957, s.1, 5
669 *Milliyet*, 2 Temmuz 1957, s.1.
670 *Milliyet*, 20 Haziran 1961, s.5; *Cumhuriyet*, 20 Haziran 1961, s.5.
671 *Milliyet*, 24 Haziran 1961, s.1.

Çevrenin şehirle telefon haberleşmesi kesilmiştir Şehir içinde 4 ve çevrede 3 köprü yıkılmıştır. Köprübaşı'nda sular evlerin çatısına kadar yükselmiştir. Porsuk Çayı kenarındaki birçok ev sular altında kalmış, 20 ev yıkılmış, 70 kadar ev de oturulamayacak şekilde hasara uğramıştır. On binlerce dönüm arazi su altında kalmıştır. Kızılay da Eskişehir'e 400 battaniye, 50 fener, 6 ton un, 1 ton yağ, 2 ton bulgur göndererek ilk yardımı yapmıştır. Ayrıca şehre Ankara'dan 30 bin, Bursa'dan 15 bin, diğer il ve ilçelerden de 20 bin ekmek gönderilmiştir. İçişleri Bakanı ile İmar ve İskan Bakanı Eskişehir'e gelmiş ve incelemelerde bulunmuşlardır[672].

Eskişehir'i kaplayan ve hayatı tamamen durduran seller 10 Mart gecesinden itibaren şehirden yavaş yavaş çekilmeye başlamış ve yerini kalın bir çamur tabakasına terk etmiştir. Seyitgazi, Hamidiye, Mahmudiye Kazaları ile Beylikahır Bucağının bir çok mahalle ve köyleri sular altında bulunmaktadır. Ölü, yaralı ve kayıp sayısı hakkında henüz kesin olarak bir tespit yapılamamıştır. Ancak bir kadının öldüğü, bir kadının yaralandığı ve 4 kişinin kayıp olduğu bilinmektedir. Sel baskınında 61 evin tamamen, 6.942 dükkan ve evin kısmen sular altında kaldığı, 7.003 evin de hasar gördüğü tespit edilmiştir. İl dahilinde Gökçeışık, Uluçayır, Yenişofça, Aşağıkalabat, Yukarıkalabat, Esenkara, Karaçayır, Gökdere, Hasanbey, Çavlun, Gündüzler, Kızılcaören, Ağapınar, Pomakosmaniye, Bahçecik, Alpu, Yeşildon, Çardakbaşı, Kozan ve Uyuzharman Köyleri sellerden en fazla zarar gören köylerdir. Seyitgazi yolu üzerindeki Akköprü, Çatören ve Yazılıdere köprüleri çökmüştür. Bu yüzden Eskişehir ile Seyitgazi'nin yol bağlantısı tamamen kesilmiştir. Seller Mahmudiye Kazasının Işıklar Mahallesinde 6 evin çökmesine, bir hayli küçük ve büyük baş hayvanın da telef olmasına sebep olmuştur. İki su değirmeni seller tarafından sökülüp sürüklenmiştir. Şehirde sellerle Gamgam Un Fabrikasından 70 ton arpa, 2.000 ton buğday ve 30 bin boş çuvalı sürüklenmiş ve un değirmeninin büyük bir kısmı sular altında kalmıştır. Fırınların çoğu çalışamaz hale geldiğinden civar illerden ekmek yardımı yapılamıştır. Kızılay ekipleri devamlı faaliyet halinde olmuşlardır. Fatih, Dumlupınar ve Yunus Emre ilkokullarında barındırılan yüzlerce felaketzedeye Kızılay ve ikmal merkezi tarafından yemek verilmiştir. Sümerbank binası da sel felaketine uğramış ve 1,5 milyon liralık kumaş ve bez su altında kalmıştır[673]. Bir müddet sonra Eskişehir'de sellerin getirdiği kalın çamur tabakası temizlenmiş, binaları basan sular boşaltılmış ve şehir hayatı kısmen normale dönmüştür. Seydi Suyunun yatağından taşmasıyla Mahmudiye, Yeşilyurt, Hamidiye ve Mesudiye'de 6 bin dekar, Kargın ve Porsuk Çayının taşmasıyla Kızılinler, Gökçekısık ve Yenisofça'da 3 bin dekar, Porsuk Çayının taşmasıyla de Çatma ve Hasan bey çiftliğinde 50 bin

672 *Milliyet*, 10 Mart 1964, s.1, 7; *Cumhuriyet*,10 Mart 1964, s.1.
673 *Milliyet*, 11 Mart 1964, s.1, 7

dekar arazi sellerden zarar görmüştür. Porsuk kenarında 13 km uzunluğunda ve 400 metre genişliğinde ki çayır saha sular altında kalmıştır. Seyitgazi Kazasının Doğançay Köyünde 18 ev, 5 ahır, 4 samanlık çökmüş, Kırka Bucağında 50 evi sular basmış, Çukurağıl Köyü değirmenlerini sular götürmüş, Taşköprü tamamen, Hüseyin köprüsü kısmen yıkılmıştır. Şehrin kenar mahallelerinde 350 ev suların istilası altında kalmıştır. Örnek karakolu civarında 35 ev, Akarbaşı Caddesi civarında da 60 ev önemli hasar görmüştür[674].

Bir süreden beri yağan şiddetli yağmurlar sonucu Eskişehir'de yükselen Porsuk Çayı 13 Mayıs 1965 gecesinden itibaren alçalmaya başlamıştır. Adı geçen çayın yükselmesi anında bir çok mahalle su altında kalmıştır[675].

Eskişehir'de 48 saatten beri devam eden yağmur dolayısıyla Porsuk Nehriyle, nehri besleyen Kargın Deresi yatağından taşmış Osmangazi, Memurevleri, Sümer ve Ertuğrulgazi mahallelerini sel basmıştır. Ayrıca Eskişehir-Konya karayolunun Sultandağı'na 4 km. mesafedeki asfalt kısmı sel dolayısıyla patlamış, 500 metrelik yolu seller götürmüştür[676].

Eskişehir'de 12 Ocak 1968 sabahı başlayan yağmur ve kar suları kısa zamanda şehrin aşağı mahallelerini basmıştır. Muhtemel bir sel baskınına karşı Kapalı Çarşı'da bulunan 40 kadar dükkan boşaltılmıştır[677]. Bu arada Porsuk Çayı da taşmış ve Çukur Çarşı sular altında kalmıştır[678].

Şiddetli yağışlardan taşan Eskişehir'deki Porsuk Çayı, birçok mahalleyi sular altında bırakmıştır. Bunun yanında su baskınına uğrayan Sümer Mahallesindeki 64 ev, askeri birliklerin yardımıyla boşaltılmıştır. Eskişehir ovasında binlerce dönüm arazi de sular altında kalmıştır[679].

Eskişehir'in İnönü Bucağı ile Darıdere Semtine yağan şiddetli yağmurlardan Sarı Su ile Porsuk Çayının seviyesi yükselmiştir. Bu nedenle Sümer ve Tabakhane Semtlerinde evler sular altında kalmıştır. Köprübaşındaki setten Porsuk Çayının fazla suları taşmaya başlamıştır. Sel baskınına karşı halk uyarılmıştır[680].

1.3.31.Gaziantep

Gaziantep'in Kartal Köyünün kenarından geçen Akşit Çayı taşmış, sular bütün köyü kaplamıştır. Bir kişi sulara kapılarak boğulmuştur. Gaziantep- Adana karayolunun asfaltı

674 *Milliyet*, 12 Mart 1964, s.1, 7
675 *Milliyet*, 15 Mayıs 1965, s.1, 3.
676 *Milliyet*, 27 Ocak 1966, s. 7
677 *Milliyet*, 13 Ocak 1968, s. 7.
678 *Milliyet*, 14 Ocak 1968, s.7.
679 *Milliyet*, 14 Mart 1968, s.7.
680 *Cumhuriyet*, 13 Şubat 1969, s.1, 7

çöktüğünden yüzlerce araç yolda kalmıştır[681].

9 Şubat 1965 tarihinde Gaziantap İli'nin Oğuzeli İlçesi'ne bağlı Gürsu (Hacar) Köyü'nde su baskını meydana gelmiştir. Meydana gelen su baskınının husule getirdiği zararın genel hayata etkili olduğu İmar ve İskan Bakanlığı'nın 12 Mayıs 1965 tarihli yazısı ile yapılan teklifi üzerine 28 Mayıs 1965 tarihinde Bakanlar Kurulunca karar verilmiştir[682].

1.3.32.Giresun

Şiddetli yağmurlardan sonra meydana gelen sel felaketinde 25 Haziran 1965 akşamına kadar bölgede 90 ev ve dükkanın yıkıldığı, iki kişinin öldüğü tespit edilmiştir. Tirebolu-Espiye arasındaki köprünün yıkılması yüzünden Trabzon-Samsun sahil yolu ulaşıma kapanmıştır. Orman işletmesine ait külliyatlı miktarda tomruk ile yaylalardaki büyük ve küçük baş hayvanlar denize sürüklenmiştir. Dereli, Aksu, Camiyanı, Yağlıdere, Harşit bölgelerinde sel devam etmiş ve mahsur kalan halk evlerin damında ve ağaçlarda beklemiştir. Seller Dereli Kazasında 10 evi denize sürüklemiş, 25 ev ve dükkanı da yıkmıştır. Sürüklenen ev sayısı Aksu'da 5, Camiyanı merkezinde de 40'dır. Selin geçtiği bölgelerde fındık mahsulü tamamen harap olmuştur. Zararın yalnız fındıkta 50 milyon lira civarında olduğu tahmin edilmektedir. Sel bölgesi ile telefon ve telgraf direkleri yıkıldığından haberleşme imkanı ortadan kalkmıştır[683].

1.3.33.Hakkari

Yüksekova'nın Melaliliz Köyünde sellerden 8 ev yıkılmış ve 13 kişi ölmüştür. Kazada yolun kenarından geçen çayın taşmasıyla köprü yıkılmış ve hayat felce uğramıştır. Okullar ve daireler tatil edilmiştir. Bir haftadan beri devam eden yağmurlar yüzünden Sümbül dağından kopan iki çığ, Zap Nehrinin taşmasına ve 30 telefon direğinin sökülmesine sebep olmuştur[684]. Son günlerde felaket halini alan şiddetli yağmurlar Hakkari'nin Beytüşşebap Kazasının köylerinde 23 kişinin ölümüne sebep olmuştur. Ölenler Ayvalı, Kılıca, Söğütağacı, Cızlıca, Mutluca, Diliman, Kani, Germik, Karapınar, Toptepe ve Uzungeçit Köylerindendir. Sellerin yıktığı evlerin enkazı altında kalan 6 kişi de yaralanmıştır[685].

1.3.34.Hatay

Asi Nehrinin son yağmurlar üzerine taşması sonunda, Antakya mıntıkasında büyük hasarlar meydana gelmiş ve 10 bin dönüm arazi su altında kalmıştır. Su baskınında köylerde birçok ev yıkılmış, 2 kişi ve bir miktar hayvan

681 *Milliyet,*17 Mayıs 1963, s.7
682 BCA.BKK.Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu: 204.17.3.
683 *Milliyet,* 26 Haziran 1965, s.1.
684 *Milliyet,* 13 Nisan 1963, s.1.
685 *Milliyet,* 18 Nisan 1963, s.1.

ölmüştür[686]. 8 Ocak 1953 sabahı başlayan ve gece yarısına kadar devam eden şiddetli yağmurlar neticesinde, İskenderun'un birçok semti sular altında kalmıştır. Bu arada iki baraka tamamıyla harap olmuş ve birçok evin duvarları yıkılmıştır. Ayrıca Yün İpliği Fabrikasını da sular basmış ve depolarda büyük hasarlar meydana gelmiştir. İtfaiye ekipleri sabaha kadar birçok bina ve fabrikayı istila eden suyun tahliyesini yapmışlardır[687]. İskenderun'da 24 Ağustos 1956 akşamı yağan şiddetli yağmur ve kasırga halinde esen fırtına iki kişinin ölümüne sebep olmuştur. Bele Nahiyesine bağlı Benlidere Köyünde bir kadının çocuğu sulara kapılarak boğulmuştur[688].

31 Mart 1960 gecesi meydana gelen şiddetli fırtına, yağmur ve dolu yüzünden Hatay'ın İskenderun Kazasında sel baskını meydana gelmiştir. 5.000 ev, dükkan ve ticarethane sular altında kalmıştır. 200 kadar bina oturulamayacak hale gelmiş, 5.000 kişi evsiz kalmıştır. Milyonlarca lira zarar meydana gelmiştir. İki büyük depo, bir cami ve bir minare yıkılmış, biri çocuk iki kişi ölmüştür. Saat 20.00'deki dolu şehri su altında bırakmış, bağ ve bahçeler mahvolmuştur. Şehirdeki 20 bin dönüm narenciye bahçesi harap olmuştur. Doluyu şiddetli yağmur takip etmiştir. Şehrin en işlek caddeleri ile kıyı mahalleleri 1 metre yüksekliğinde suların altında kalmış ve 5.000 binanın içine su dolduğundan buraları tahliye ettirilmiştir. Seller en fazla zararı sanayi bölgesinde yapmış, buradaki fabrikaların depolarındaki binlerce ton pamuk, çeltik ve buğday kullanılamayacak hale gelmiştir. İhraç için depo edilmiş büyük bir parti şeker de mahvolmuştur[689]. Asi Nehri ile Amik Gölü'nün birleştiği kesimde 200 bin dekarlık arazi devamlı yağışlardan sular altında kalmıştır. Arazinin yarısı ekim sahasıdır. Mahsul harap olmuştur. Antakya-Reyhanlı karayolu da bir ara selden kapanmıştır. Bazı köylerden de haber alınamamıştır[690]. Bu arada Asi Nehri Altınözü Kazasının Hacıpaşa Köyünü tehdit ettiğinden, köylüler başka yere yerleştirilerek köy geçici olarak boşaltılmıştır[691].

Hatay'ın İskenderun Kazasında suların istila ettiği Bin Evler Mahallesinde mahsur kalan 1.327 evin halkı, kurtarma ekipleri tarafından kazaya nakledilmiştir. Suları denize akıtmak için mahalle ile deniz arasında bir kanalın açılmasına başlanmıştır[692]. Hatay'ın İskenderun Kazasında şiddetli yağmurlardan kenar mahalleler su altında kalmıştır. Barbaros İlkokulu, Ticaret Lisesi ve Sanat Enstitüsü

686 *Milliyet*, 27 Şubat 1952, s.1.
687 *Milliyet*, 10 Ocak 1953, s.1, 7.
688 *Milliyet*, 25 Ağustos 1956, s.1, 3.
689 *Milliyet*, 2 Nisan 1960, s.1, 5.
690 *Milliyet*, 22 Şubat 1962, s.1.
691 *Cumhuriyet*, 25 Şubat 1962, s.7
692 *Milliyet*, 26 Aralık 1962, s.7

binaları suların istilasına uğradığından, adı geçen okullar tatil edilmiştir. Devlet Demiryolları Yolları yemekhane ve mutfağı da yıkılmıştır. Bu nedenle 2 Ocak 1963 günü 500 işçiye yemek verilememiştir. Kazaya 5 km. uzaktaki Karaağaç Köyü de sular altında kalmıştır. Bu köye kurtarma ekipleri gönderilmiştir[693].

Şiddetli yağmurlardan Hatay'ın İskenderun Kazasında Hacı Çetin mevkiinde bir kişi sel sularına kapılarak boğulmuştur. Ayrıca son yağmurlardan Amik ovasında milyonlarca liralık zarar meydana gelmiştir[694].

Hatay'ın İskenderun Kazasının Sarıseki ve Akçay Köyleri sular altında kalmış ve burada bulunan 10 bin dönüme yakın sebze ve meyve bahçesi mahvolmuştur. Deli Çay taşmış, bir cami, 175 ev, fırınlar ve kahvehaneler su altında kalmıştır. Kırıkhan'ın Delibekirli Köyünde bir aileden 5 kişi uyudukları sırada, dağdan gelen sellerin tesiri ile boğulmuşlardır[695].

Seller İskenderun-Adana karayolu üzerindeki 15 metrelik yeni bir köprüyü yıkmıştır. Yağmurlar demiryolunda da hasar yaptığından 11 Mayıs 1963 günü İskenderun-Adana seferi yapılmamıştır[696].

Hatay'ın İskenderun Kazasında Ersin-İskenderun arasındaki demiryolu tamamen tahrip olmuş, iki günden beri İskenderun tren yolu seferleri iptal edilmiştir[697].

Şiddetli yağışlardan 10 Aralık 1964 günü Hatay'ın İskenderun Kazasının Yıldırımtepe ve Barbaros Mahallelerini su basmıştır[698].

Aralıksız yağan yağmur ve kar sularının tesiri ile Asi Nehri ile Amik Gölü taşmış ve civarındaki binlerce dönüm arazi sular altında kalmıştır. Antakya içinde geçen Avratlar Çayı'nın yatağından çıkması sonunda Samandağ-Antakya yolu ile şehrin Armutlu Mahallesi ve Stadyum Mahallesi tamamen suların istilasına uğramıştır. Bu arada Kız İlk öğretmen Okulunu, orman müdürlüğü lojmanlarını, verem hastanesi civarındaki evleri sular basmıştır. Ayrıca elektrik santrali ile mezbahanenin bulunduğu kesimler ile iplik pazarı semtleri de suyun işgaline uğramıştır. Uzun çarşı ile şehrin ana caddeleri ve bazı sokakları sellerin getirdiği kum, çakıl ve molozlarla dolmuştur. Topboğan-Kırıkhan yolu sular altında kalmıştır[699].

Hatay'ın Reyhanlı

693 *Milliyet,* 3 Ocak 1963, s.1.
694 *Cumhuriyet*, 16 Şubat 1963, s. 5; *Milliyet,* 16 Şubat 1963, s.7
695 *Milliyet,* 9 Mayıs 1963, s. 7.
696 *Milliyet,* 12 Mayıs 1963, s.1, 7.
697 *Milliyet,* 30 Mayıs 1963, s.7
698 *Milliyet,* 11 Aralık 1964, s.1
699 *Milliyet,* 7 Nisan 1965, s.1; *Cumhuriyet,* 8 Nisan 1965, s.4.

Kazasında bulunan Afrin Irmağı taşmış, Karatepe ve Boztepe köylerini sular kaplamıştır[700].

72 saat devam eden şiddetli yağmur sebebiyle Hatay'ın İskenderun Kazasının Sarıseki ve Değirmendere köyleri seller altında kalmış ve 30 ev tamamen, 60 ev de kısmen zarar görmüştür. Sulara kapılan iki kişi boğulmuştur. Seller, karayollarında büyük köprüyü, demiryollarında da iki köprüyü yıkmıştır. Toprakkale-İskenderun arasında demiryolunun 10 kilometrelik kısmını sular tahrip ettiğinden, tren seferleri iptal edilmiştir. Sular narenciye bahçelerini basmış, Amik ovasında henüz toplanmamış binlerce dönüm arazideki pamuk sular altında kalmıştır. Seller deniz kenarında bulunan Petrol Ofisi depoları ile Süper Fosfat fabrikalarında zarara sebep olmuştur. Sel bölgesinde zararın 5 milyon lirayı olduğu tahmin edilmektedir[701].

Hatay'ın İskenderun Kazasında iki gün devam eden yağışlardan sonra Binevler, Barbaros, Fener ve Çay Mahallelerini sular basmıştır. Askeri birlikler sular altında kalan mahalle sakinlerini kurtararak otele yerleştirmişlerdir[702].

Şiddetli ve sürekli yağmur sonunda meydana gelen sel Antakya'nın Amik Ovasında zarar yapmıştır[703].

1.3.35.Isparta

Isparta'da, Eğridir ve Dörtyol Dereleri sağanak halinde yağan yağmurlar neticesinde taşmış ve civarından geçen şoseleri tahrip etmiştir. Bunun için ulaşım kesilmiştir. Ayrıca Kuleönü Köyü su altında kalmıştır. Bu köye kurtarma ekipleri yardım için gönderilmiştir. Bunun yanında su altında kalan ovadaki ekili arazi harap olmuştur[704].

İki günden beri yağan yağmur ve kar fırtınası neticesinde Isparta'nın Uluborlu Kazasından geçen çay ve derelerden gelen seller bahçe ve tarlaları istila etmiştir. Ancak insan kaybı bulunmamaktadır. Bunun yanında 48 saattir devam eden şiddetli yağmurlar, Isparta'nın Şarkikaraağaç Kazasının bir kısmı ile bazı köylerini ve kazaya bağlı Gelendost Nahiyesini sel baskınına maruz bırakmıştır. Kaza ile civar köylerde sel baskını yüzünden 100'e yakın ev yıkılmış ve bazı evler harap olmuştur. Gelendost Nahiyesi hemen hemen tamamen harap olmuştur. Gelendost'ta yıkılan ev sayısı 300'den fazladır. Geri kalan binalar da oturulamayacak bir hale gelmiştir[705].

Isparta'da 29 Mayıs 1957 günü öğleden sonra birden bire bastıran dolu ve yağmurlardan

700 *Milliyet*, 10 Ocak 1966, s.1.
701 *Milliyet*, 25 Eylül 1966, s.1.
702 *Milliyet*, 12 Aralık 1968,, s.1, 7.
703 *Milliyet*, 21 Ocak 1969, s.1
704 *Milliyet*, 5 Ocak 1953, s.1, 7.
705 *Milliyet*, 6 Ocak 1953, s.1, 7.

meydana gelen seller, Pazar yerini basmıştır. Burada bulunan sebze ve diğer yiyecekel harap olmuştur. Bu arada İmam Hatip Okulu ile aşağı mahallelerde bazı evleri sular istila etmiştir. Bu sular itfaiye tarafından boşaltılmaya başlanmıştır[706]. Isparta'nın Eğridir Kazasında hidroelektrik santrali tünel inşaatında çalışan 2 işçi sel sularına kapılarak ölmüşlerdir[707]. İki günden beri Isparta'ya yağan şiddetli yağmurlar, ekili arazide büyük hasara sebep olmuştur. Sav ve Kuluönü Köylerinde hasar büyük olmuştur. Sav Köyünde sular 16 evi kısmen, 3 evi de tamamen yıkmıştır[708]. Şiddetli yağmurlardan sonra 2 metre yükselen Eğridir Gölü'nün suları 25 bin dönüm ekili arazi ile 3 bin dönüm elma fidanlığını basmıştır. Taşan sular, Kovada Gölü yönünde yeni bir suni göl meydana getirmiştir. Bu yüzden Kovada hidroelektrik santralında çalışanlar mahsur kalmıştır. İlgililer tarafından hasarın 8-9 milyon olduğu söylenmiştir[709]. 18 Ocak 1968 akşamı Isparta'nın Şarkikaraağaç Kazasının Bey, Çalkı ve Arak Köyleri su altında kalmıştır. Su seviyesi 1 metreyi bulan Bey Köyünün çevreyle irtibatı kesilmiştir[710]. **1.3.36.İçel (Mersin)**

Mersin'de iki saat devam eden sağanak halindeki yağmur yüzünden evlerin alt katlarını sular basmıştır. Şehrin telefon haberleşmesi tamamen kesilmiştir. Seller harmanlara büyük ölçüde zarar vermiştir[711].

Doluya çeviren yağmurlar neticesi, Mersin'in Mut Kazasının merkezinde bazı semtleri sular basmıştır. Bu esnada 30 kadar ev zarar görmüştür. Yağmurlar Gülnar Kazasında da seller meydana getirmiş ve bir kısım dükkan ile daireler su altında kalmıştır[712]. Toroslara yağan şiddetli yağmurlar yüzünden meydana gelen seller Mersin, Yenice ve Tarsus'ta büyük zarar yapmıştır. Bilhassa Yenice Kazasındaki tahribat geniş olmuş, Arkalı Köyünde 13, Dernek köyünde 28 ve Yüksek Köyünde de 30 ev tamamen yıkılmış, bir kısım ev de oturulamaz hale gelmiştir. Çukurova'nın Yenice, Kamber höyüğü, Baltalı, Tekelveren Yoluzoğlu, Naili ve Hürriyet Köyleri de sular altında kalmıştır. Seller, Rasim Dokur Fabrikası ile Çukurova Sanayi işletmelerini de basmıştır. 2 metreye kadar yükselen sular yüzünden milyonlarca liralık zarar kaydedilmiştir. Tarsus Çayının taşması ile sular Mersin ile Adana arasındaki yolları da kaplamış, kara ve demiryolu nakliyatı tamamen durmuştur. Mersin civarındaki irili ufaklı çayların taşması sonunda yüzlerce ev su altında

706 *Cumhuriyet*, 30 Mayıs 1957, s.1.
707 *Milliyet*, 26 Ocak 1966, s.1, 7
708 *Milliyet*, 24 Aralık 1966, s. 7
709 *Milliyet*, 7 Ocak 1968, s.1.
710 *Milliyet*, 20 Şubat 1968, s.1, 7.
711 *Milliyet*, 16 Temmuz 1957, s.5.
712 *Milliyet*, 26 Ekim 1957, s.1.

kalmıştır. Bilhassa Viranşehir'de büyük zarar kaydedilmiştir. Sebze ve meyve bahçeleri sular altında kalmıştır. Burada bir çocuk sulara kapılarak boğulmuştur. Su baskınları yüzünden hayvan kaybı da büyük olmuştur. Mersin, Tarsus ve Yenice şehirleri milyonlarca liralık zarara uğramıştır. İdari makamlar sel felaketzedelerine yardım için faaliyete geçmiştir[713].

Son yağmurlar sebebi ile Mersin'in Tarsus Kazasının köylerinde 300 ev yıkılmıştır. Tarsus'a bağlı Frengülü, Baltalı, Yenice, Arıklı, Kamber höyüğü, Çıldırın, Yüksek, Yunusoğlu, İznik ve Hamam kulpu Köyleri su altında kalmıştır. Suların işgaline uğrayan Tarsus Çukurova Sanayi İşletmeleri fabrikasında 10 milyon liralık zarar meydana gelmiştir[714]. Mersin'in Silifke Kazasında Göksu Çayının taşması üzerine, bir çok mahalle sular altında kalmıştır. Bu arada 27 ev çökmüştür. Bir çocuğu de seller götürmüştür[715].

24 saatten beri aralıksız devam eden yağmurlar Mersin civarında sel baskını meydana gelmesine sebep olmuştur. Şiddetli yağmurlardan şehirde hayat felce uğramıştır. Halk günlük ihtiyaçlarını dahi karşılamak için evlerinden çıkamamıştır. Mahmudiye, İhsaniye, Mesudiye ve Bahçe Mahallelerinde birçok evi su basmıştır. Cadde ve sokaklarda suyun yüksekliği 30 cm.yi geçmiştir. Göksu Çayı da 2 metreye yükselmiştir. Seller Tarsus'ta da hasara sebep olmuştur. Bu arada Berdan Suyu da yükselmiştir[716]. Mersin'de yağmakta olan yağmurlar, 26 Ocak 1959 gecesi şiddetini arttırmış ve bazı bölgelerde sel felaketine sebep olmuştur. En çok zarar gören köyler Çavak, Bozan ve Mezitlidir. Anamur Kazasında Kara Köprü suların şiddetinden yıkılmış ve Mezitli Köprüsünü kısmen sular götürmüştür. Sellerden Göksu Nehri 7 metre yükselmiştir. Göksu Nehrinin etrafında bulunan 200'den fazla ev tahliye edilmiştir. Adana'dan temin edilen 100 çadır felaket bölgesine gönderilmiştir. Mersin'de de bazı evler sular altında kalmıştır. Hamidiye Mahallesinden geçmekte olan Müftü Çayı'nın taşması ile etrafta bulunan evleri sular istila etmiştir. 50 binden fazla portakal ve limon ağacını seller götürmüştür. 15-20 milyon lira arasında bir zararın meydana geldiği tahmin edilmektedir[717]. Bu arada Mersin'in Tarsus Kazasında Derben Çayı taşmıştır. Çukurova Fabrikası'nı da sel istila etmiştir. Fabrika 3-4 ay çalışamaz hale gelmiştir. Zararın 5-6 milyon lira olduğu belirtilmiştir. Rasim Dokur Fabrikası da sular altında kalmıştır. Tarsus'un İnceark Mahallesinde 7 ve Çukurlarda 15 evi sular götürmüştür. Şehit İshak Mahallesi, Kız Enstitüsü ile Yenice, Kamber Höyüğü, Halitağa, Ali Fakı ve Kulak Köyleri sular altında kalmıştır. Kızılay Tarsus Şubesi tarafından afetzedelere

713 *Milliyet*, 3 Aralık 1957, s.1.
714 *Milliyet*, 6 Aralık 1957, s.1.
715 *Milliyet*, 11 Ocak 1958, s. 2
716 *Milliyet*, 8 Aralık 1958, s.1.
717 *Milliyet*, 28 Ocak 1959, s.1, 5.

yiyecek, içecek ve çadır temin edilmiştir. Silifke Kazasında da Göksu Nehrinin yükselmesi sonucu, Saray Mahallesi tahliye edilmiştir. Sel baskını Mersin'de de büyük hasar yapmıştır. Deli Çay'ın tarihi köprüsü ile Göme Jandarma Karakol binasını sular götürmüştür[718].

Yağmurlar yüzünden Mersin'in Tarsus Kazası seller altında kalmıştır. Şehirde yiyecek darlığı çekilmiştir. İki gün boyunca sel istilasına uğrayarak evleri çöken kazazedelere, yerleştirildikleri eski Kız Enstitüsü ve Şadırvan otelinde yemek ve ekmek verilmiştir. Kulak Köyüne gönderilen çadırlara yerleştirilen köylülere, Kızılay tarafından yiyecek, içecek ve battaniye gönderilmiştir. Mersin'de de bir haftadan beri yağan yağmurlar hayatı felce uğratmıştır. Pozcu, Cumhuriyet ve Bahçe Mahallelerini tamamen sular istila etmiştir. Seller Gilindires'te birçok mıntıkayı işgal etmiş, üç evi de götürmüştür[719].

Şiddetli bir şekilde yağan yağmurlardan Mersin'in Tarsus Kazasının İstasyon Mahallesi ve Enstitü mevkisi sular altında kalmıştır. Altı saat fasılasız yağan yağmurlardan okullarda imtihanlar iptal edilmiştir. Berdan Nehri 2 metre yükselmiş, cadde ve sokaklar selden geçilmez bir hale getirmiştir. Şiddetli yağmurlar Erdemli, Çakçılı, Çeşmeli, Dilimdirez, Tece, Tömrük ve Tarsus- Mersin arasında bulunan sebze mahsulünde milyonlarca lira zarara sebep olmuştur[720].

Mersin'de Göksu Nehri taşmış ve bu sebepten dolayı Sarıtaş köprüsünü sular götürmüştür. Silifke Kazasında da sellerden dolayı Gazi ve Atik Mahallelerinde 30 ev tahliye edilmiştir[721].

On günden beri devam eden şiddetli yağmurlar Mersin'in Tarsus Kazasında büyük hasar yapmıştır. Kazanın Cerkula, İnceark ve Bahçe Mahalleleri sular altında kalmış, birkaç ev yıkılmıştır. Meyve ve sebze bahçeleri büyük zarara uğramıştır. Kazaya bağlı Erengula, Çatalkelli, Kulak, Özel Bahsis, Köserli ve Deli Mehti Köyleri sular altında kalmıştır. Kaza civarındaki Aynan Gölü 12 metre yükselmiştir. Su kanalları birkaç yerden patlamıştır[722].

Mersin'in Silifke Kazasında şiddetli yağmurlardan ve Toroslar'da eriyen karlar Göksu Nehrini taşırmış ve bundan dolayı yüzlerce ev su altında kalmıştır. Bunun sonunda Silifke merkezinde 60 ev ve 200 ahır tamamen yıkılmış 300 ev de hasar görmüştür. Şiddetli fırtına ile birlikte Toroslar'da yağan yağmurlar sebebiyle Müftü Deresi de birden yükselmiş, bir kişi boğularak ölmüştür[723]. Silifke'de evleri su altında kalan 400 aile tahliye edilmiştir. Mersin ile

718 *Milliyet*, 29 Ocak 1959, s.1, 5; *Cumhuriyet*, 30 Ocak 1959, s1, 5
719 *Milliyet*, 31 Ocak 1959, s.1,
720 *Milliyet*, 5 Haziran 1959, s.1.
721 *Milliyet*, 30 Aralık 1960, s.1.
722 *Milliyet*, 20 Aralık 1961, s.1, 5
723 *Milliyet*, 20 Aralık 1962, s.7; *Milliyet*, 21 Aralık 1962, s.7.

Silifke arasındaki Erdemli Kazasından geçen Alata Çayı da taşmıştır. Sular Hal ve Belediye binasını işgal etmiştir[724].

Bir müddet sonra Mersin'in Silifke Kazasını tekrar sel basmış, Dervişli Köyünde evlerin hemen hepsi yıkılmıştır. Eşyalarını bırakan halk, tarihi Silifke kalesine sığınmıştır[725].

Mersin'in Tarsus Kazasında son yağmurlar sonunda 16 köyde meyve bahçeleri, arpa ve pamuk mahsullerinin büyük bir kısmı mahvolmuştur[726].

Mersin'in Silifke Kazasında Göksu Nehrinin ani olarak taşması ile Silifke'de üç mahalle ve altı köy sular altında kalmıştır. Göksu Nehri, normal seviyesinden 210 cm. yükselmiştir. Silifke'de baskına uğrayan evler tahliye edilmiştir. Altı köyde 15 bin dönüm arazi sular altında kalmıştır[727]. Çukurova bölgesinde üç günden beri devam eden yağış, 27 Aralık 1968 günü akşamüzeri şiddetini daha da arttırmıştır. Bunun sonunda bölgedeki şehirlerin asfalt cadde ve yollarından biraz çukurda olanları su ile dolmuştur. Bunun yanında Mersin ile Tarsus kazası ile çevre köylerinde binlerce evin zemin katlarına su dolmuştur. Şiddetli yağış sebebi ile Berdan Çayı başta olmak üzere diğer çay ve derelerin taşması sonucu Tarsus tamamen sular altında kalmıştır. Şehirde hayat tamamen felç olmuştur[728]. Sel baskını sonucu Mersin'de 8, Tarsus'ta da 5 kişi ölmüştür. Adana'ya gelen Başbakan Süleyman Demirel de sel bölgesini havadan incelemiştir[729].

Mersin'in Anamur Kazasında şiddetli yağışların meydana getirdiği seller nedeniyle denizle ovanın birleşmesi sonucu 12 kişi kayıp olmuştur. Sel baskını nedeniyle Anamur ovasının çevre ile bağlantısı kesilmiştir. Kurtarma ekipleri devamlı olarak sel bölgesinde çalışmışlardır[730].

1.3.37.İstanbul

6 Eylül 1950 tarihinde başlayan ve iki gün süren yağmurun meydana getirdiği seller, İstanbul ve çevresinde, şehrin normal hayatını sekteye uğratarak, bazı tahribat yapmıştır. Bu arada telefon ve telgraf telleri arızaya uğradığı için, şehirde haberleşme sağlanamamıştır. Meydana gelen bu arızalar 7 Eylül tarihinde giderilmiş ve haberleşme sağlanmıştır[731]. 12 Haziran 1951 günü gece yarısından sonra İstanbul'da başlayan hafif yağmur 13 Haziran sabahı saat 06.30'da şiddetli

724 *Milliyet*, 23 Aralık 1962, s.1.
725 *Milliyet*, 25 Aralık 1962, s.7; *Milliyet*, 26 Aralık 1962, s.1, 7.
726 *Milliyet*, 9 Mayıs 1963, s. 7.
727 *Cumhuriyet*, 26 Ocak 1966, s.7
728 *Milliyet*, 27 Aralık 1968, s.1, 9.
729 *Milliyet*, 28 Aralık 1968, s.1, 7.
730 *Milliyet*, 24 Ekim 1969, s.1,
731 *Milliyet*, 8 Eylül 1950, s.1.

sağanak şeklini almıştır. Birkaç saat aynı şiddetle devam eden yağmur, şehri sular altından bırakmış, birçok semtte hayli hasar meydana getirmiştir. Çöken evlerin birinde iki kişi ölmüş, birçok kişi yaralanmıştır. Aksaray, Eyüp, Balat, Karagümrük, Sarıyer, Tarabya, Fener, Bakırköy ve Küçükayasofya sellerin tahribatına en fazla maruz kalan semtler olmuştur. Bunun yanında yağmurun meydana getirdiği seller, tramvay hatlarını tahrip etmiş ve bu yüzden Eminönü-Bebek tramvay hattında bir müddet ulaşım durmuştur. İtfaiye teşkilatı derhal ekipler halinde evlerini su basan vatandaşların yardımına gönderilmiştir. Belediye işçileri de yolları temizlemek için hayli uğraşmışlardır. Bu arada Karagümrük Semtinde Hasan Fehmi Caddesinde 80, 82 ve 84 numaralı evleri seller istila etmiştir. Balat'ta Molla Gürani Mahallesi Tamburacı Sokak'ta 26 numaralı Mustafa'ya ait üç katlı evin temelleri suların tesiriyle delinmiş ve ev derhal çökmüştür. Olay mahalline giden itfaiye enkaz altından Fatma, Ahmet, Makbule ve Gülseren isimlerinde üç kadın ile bir erkeği ağır surette yaralı olarak çıkarmıştır. Yine aynı yerde enkaz altından 25 yaşında Nusret adında bir genç ölü olarak çıkarılmıştır. Ayrıca ev sakinlerinden 1,5 yaşında olan Cengiz adında bir çocuğun cesedi de enkaz altından çıkarılmıştır. Yaralı insanlar hastaneye nakledilmiştir. Tarabya'da dağlardan gelen seller, evleri, dükkanları ve bu arada postane ve karakolu istila etmiş, ayrıca iki evin çökmesine sebep olmuştur. Ancak insan kaybı olmamıştır. İstinye itfaiyesi evlerdeki suları tahliye etmeye çalışmıştır. Tarabya'da 10 evin, Sarıyer'de ise 20 evin vaziyeti tehlikede görülerek tahliye edilmiştir. Sarıyer ile Yenimahalle arasındaki büyük köprü sellerin getirdiği büyük kayalarla tıkanmış, sular köprünün üzerinden aşmıştır. Bu yüzden çarşı ve dükkanları su basmış ve ulaşım 5 saat kadar durmuştur. Nihayet yolların açılması için gönderilen işçiler, saat 16.00'da yolların işletmeye açılmasını sağlamışlardır. Sağanak halinde yağan yağmurlar, ekin tarlaları ile bostan ve dut bahçelerini tahrip etmiş, seller kavun, karpuz tarlalarını silip süpürmüştür. Sel felaketi münasebeti ile İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı F.Kerim Gökay, Sarıyer ve çevresine gitmiştir. Burada evlerini su basan vatandaşların istirahatlarının temin edilmesi ve suların tahliyesi için ilgililere gerekli emirleri vermiştir[732].

20 Temmuz 1951 günü sabah saat 09.30'a doğru İstanbul'da yıllardan beri görülmemiş bir kasırga meydana gelmiş, daha sonra da sağanak halinde yağmur yağmaya başlamıştır. Saat 10.30'dan itibaren şehrin bütün ana caddeleri, yan sokakları ve meydanları sellerle kaplanmıştır. Bilhassa Kasımpaşa, Balat, Aksaray, Kumkapı, Fındıklı, Beşiktaş, Kuruçeşme, İstinye ve Sarıyer'in bir kısım mahallerindeki evlerin alt katları suların istilasına maruz kalmıştır. Gene şehrin yüksek yerlerinden kopup gelen sellerin sürüklediği

732 *Milliyet,* 14 Haziran 1951, s.1-3.

kaya parçaları, kaldırım taşları, kum, çakıl ve türlü molozlar bu semtlerdeki cadde ile sokakları tıkamış ve buraları geçilmez bir hale getirmiştir. Sağanağın şiddet ve tesirinden şehirde ulaşım tamamen durmuştur. Bu durum saat 17.45'e kadar bütün şiddetiyle devam etmiştir. Metre kareye 64, 800 kg yağış düşmüştür. Bütün gün büyük bir şiddetle aralıksız olarak devam eden sağanak yağmur yüzünden şehrin muhtelif semtlerini su basmıştır. Yalnız Kasımpaşa'da 100 ev sular altında kalmış, sokaklar geçilmez hale gelmiştir. İtfaiye su basan semtlerde ve evlerde ekipler halinde görev yapmıştır. Yıkılmak üzere olan binalar tahliye edilmiştir. Oldukça hasar yapan sağanak yağmurun tesiriyle, bazı ahşap evler oturulmayacak hale gelmiş, duvarları yıkılmıştır. Bir kısım elektrik direkleri de devrilmiştir. Şiddetli sağanak yüzünden şehrin ulaşımı da sekteye uğramıştır. Tramvay seferleri sellerden ve elektrik tellerinin kopmasından dolayı zaman zaman aksamıştır. Bu arada telefon haberleşmesi de sık sık kesilmiş ve bazı yerlerde telefonla konuşmak imkansız hale gelmiştir. Yeşilköy'de, İstasyon civarına yıldırım düşmüş ve devlet demiryollarında işçi olarak çalışan Hasan Furtun ölmüştür. Mehmet ve Fehmi adında iki işçi de yaralanmıştır. Beyoğlu'ndaki İngiliz Sarayı'nın mutfak duvarı çökmüş ve bu sırada oradan geçmekte olan Vangel adında bir kişi enkaz altında kalmıştır. Adı geçen kişi hastaneye götürülürken yolda ölmüştür. Kısıklı'da da Millet Caddesi'ne yıldırım düşmüş ve Yahya adında bir kişi ölmüştür. Fazıl adındaki arkadaşı da yaralı olarak hastaneye kaldırılmıştır. Laleli'yi de sel basmış ve sellere kapılan Fahriye ve Nimet adında iki kadın 30 metre sürüklendikten sonra, güçlükle kurtarılmıştır. Muhtelif yerlerinden yaralan bu kadınlar tedavi altına alınmıştır. Boğazkesen'de bir yol çökmüş ve şoför Osman idaresindeki taksi çukura gömülmüştür. Yaralanan şoför hastaneye kaldırılmıştır. Ortaköy'de bir mandırada çalışan Musa adında bir çoban deredeki koyunlarını kurtarmak isterken sele kapılmış ve boğularak ölmüştür. Bunun yanında Sarıyer, Bebek, Arnavutköy, Eyüp, Fener, Yedikule, Samatya ve Aksaray'daki mahalleleri sel basmış ve bu semtlerde bazı evlerin çatısı çökmüştür. Bilhassa Kasımpaşa ve Fatih Semtlerinde suların tahribatı daha ağır olmuş ve bu iki semt ilgilerce tehlikeli bölge kabul edilerek, gereken tedbir alınmıştır. Yağmur devam ettiği sürece şehir içinde birçok otomobil sefer yapamamış, otobüs ve tramvaylar çalışamamıştır. Bu sebeple pek çok memur ve iş sahipleri daire ve kurumlarına gidememişlerdir. Başta İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı F. Kerim Gökay olduğu halde, vali yardımcıları, belediye başkan yardımcıları, fen heyeti mensupları geç vakte kadar görev başında kalmışlar ve şehrin su basan kısımlarını dolaşmışlardır[733]. Bu arada yıldırım çarpması ve çöküntü sonunda Üsküdar'da iki kadın, Kısıklı'da da Ahmet Yılmaz adında bir kişi ölmüştür.

[733] *Milliyet*, 21 Temmuz 1951, s.1, 3;*Cumhuriyet*, 21 Temmuz 1951, s.1, 3

Şiddetli yağmur sonunda muhtelif semtlerde 4 ev tamamen, 23 ev kısmen çökmüş, 5 motor ve 27 sandal da batmış ve parçalanmıştır. Diğer taraftan şehir dışındaki birçok mandıra ve ağılı da su basmış ve bu yüzden 150 kadar koyun boğulmuştur. Sel baskınına maruz kalan ev, apartman, depo ve dükkanların sayısı 2.100'ü bulmuş ve bunlardan 129'nun suyu itfaiye tarafından motopompla boşaltılmıştır. Şiddetli yağmurun ve sellerin yaptığı tahribat sonunda bazı semtlerin elektrik, su ve telefon tesisleri bozulmuştur. Bunların ve tıkanan yolların açılması ve tamiri için 21 Temmuz gününden itibaren faaliyete geçilmiştir. Cumhurbaşkanı Celal Bayar, şehrin geçirmiş olduğu kasırga ile yağmur ve sel baskını neticesi uğradığı zararlar ve bu konuda tatbik olunan tedbirler hakkında Vali ve Belediye Başkanı F. Kerim Gökay'dan bilgi almış ve İstanbul halkına geçmiş olsun dileklerini iletmiştir[734].

20 Ağustos 1951 günü saat 15.30'da İstanbul'da şiddetli bir kasırga meydana gelmiştir. Bununla birlikte bazı semtlerde ceviz, bazı semtlerde de yumruk büyüklüğünde dolu yağmıştır. 18 dakika bütün şiddetiyle devam eden kasırga saat 15.45 de hafiflemeye başlamış ve saat 16.00'da tamamıyla dinmiştir. Bu müthiş kasırganın neticesinde bir çok binanın camları kırılmış, Boğaziçi ve Marmara'da seyir halinde bulunan vapurlardaki yolcular arasında panik meydana gelmiş, birçok bina ve depoları sular basmış, ağaçlar devrilmiş dallar kopmuştur. Marmara denizinin şehre yakın yüzü martı ölüsü ile kaplanmıştır. Birçok mıntıkada telefon ve telgraf hatları bozulmuştur. Saat 16.00'dan itibaren itfaiye ekipleri muhtelif bölgelerde faaliyete geçmiş bulunmaktadır. Sirkeci'de Reşadiye, Eminönü'nde Ankara caddelerinde seller yüzünden trafik durmuştur[735]. Bazen pek fazla şiddetlenen sağanaklı yağmurun metre kareye bıraktığı yağış miktarı 52 kg olmuştur. Bu arada Yenikapı, Kasımpaşa, Arnavutköy, Pangaltı, Ergenekon Caddesi, Dolapdere, Boğazkesen Caddesi, Üsküdar, Koypınar, Kanlıca, Bakırköy, İncirli Caddesi ve Büyük Bebek semtlerini su basmış ve buralara itfaiye ekipleri gönderilerek suların boşaltılmasına başlanmıştır[736]. 25 Haziran 1952 gecesi saat 23.30'da başlayarak sabaha kadar fasılasız devam eden yağmur neticesinde, İstanbul şehrinin muhtelif yerlerini ve bilhassa alçak semtlerini sular basmıştır. Bu arada Balat semtinde 5 ev sel istilasına uğramıştır. Ayrıca bayram ziyaretinden dönen halk ayaklarını sıvamak ve çocuklarını omuzlarında taşımak suretiyle sokaklardan geçebilmiştir. Bir kısım halk da kazma ve küreklerle sokak başlarına setler yapmışlardır[737]. 31 Mayıs 1953 gecesi İstanbul'da sabaha karşı sağanak halinde yağan yağmurun meydana getirdiği seller,

734 *Milliyet*, 22 Temmuz 1951, s.1, 3.
735 *Milliyet*, 21 Ağustos 1951, s.1, 3
736 *Milliyet*, 22 Ağustos 1951, s.1, 3.
737 *Milliyet*, 27 Haziran 1952, s.7

şehrin muhtelif semtlerini basmıştır. Bilhassa seller Beykoz, Kasımpaşa, Kurtuluş, Ortaköy ve Zeytinburnu mıntıkalarını basmış ve bir hayli hasar yapmıştır. Bu bölgelerde sokak ve caddelerden başka, yüzden fazla evin alt katlarını sular işgal etmiştir. Bu arada Beykoz, Şişli ve Beşiktaş'ta birer ev çökmüşse de insan kaybı meydana gelmemiştir[738].

İki günden beri devam eden şiddetli yağmurlar, 23 Aralık 1954 günü sağanak halini almıştır. İstanbul'un kenar semtleri yağan şiddetli yağmurlar sebebiyle sular altında kalmıştır. Bunun yanında aynı gün öğleden sonra saat 16.30 sıralarında bardaktan boşanırcasına yağan yağmurlar, şehirdeki trafiği sekteye uğratmıştır. Bu arada Çınarlı mevkiinde sellere kapılan bir adam boğulmuş ve bütün araştırmalara rağmen cesedi bulunamamıştır. Şehir civarında bulunan birçok gecekondu ve dükkan tamamen su altında kalmıştır. Belediyeye ait temizlik ekipleri ve itfaiye birlikleri geç vakitlere kadar su basan evlerin tahliyesi için uğraşmışlardır[739].

İstanbul'da 24 Kasım 1955 günü sabahın erken saatlerinde yağmaya başlayan yağmurlar, bütün gün devam etmiştir. 25 Kasım 1955 günü de metre kareye 21 kg. yağmur düşmüştür. Bunun neticesinde bazı semtlerde evleri sular basmıştır. Ayrıca bir kısım cadde ve sokaklar da geçilmez hale gelmiştir. Suların tehdit ettiği semtler Gecekondular, Kumkapı, Nişantaşı, Eyüp, Malta, Kadıköy'ün birkaç mahallesi, Cibali ve Caddebostan'dır. Buralarda itfaiye ekipleri faaliyete geçmiş ve suları boşaltmaya başlamıştır[740]. 26 Kasım 1955 günü de İstanbul'da ani olarak bastıran yağmur saat 09.30-11.00 arasında şehir hayatını sekteye uğratmıştır. Bu arada birçok semt sellerin istilasına uğramıştır. Birçok evin tahliyesine lüzum görülmüştür. En fazla tehlike arz eden semtler Adalar, Gecekondular, Bakırköy, Bostancı, Suadiye, Kızıltoprak, Tophame, Ümraniye, Beşiktaş, İstinye ve Kasımpaşa'dır. Yağmurlardan Ortaköy ve Bebek Dereleri de taşmıştır. Sular bir kısım ev ve dükkanları istila etmiştir. Ortaköy Deresindeki barakalar, suların tesiri ile tramvay caddesine sürüklenmiştir. Bu durum da trafiği aksatmıştır. Yağan yağmurlardan telefon haberleşmesi kesilmiştir. Bunun için şehrin Anadolu yakası ile iletişimi ortadan kalkmıştır. Son on gün içinde İstanbul'da metrekareye düşen yağmur miktarı 254 kg. olmuştur[741]. İstanbul'da yağan şiddetli yağmurlar neticesinde, şehirdeki dereler de yükselmiştir. Bu nedenle derelerin civarında ve su basan mıntıkalarda gerekli tedbirler alınmıştır Bunun yanında şehirde tehlikeli görülen 297 ev boşaltılmış ve zemin katları su altında

738 *Milliyet,* 2 Haziran 1953, s.1, 7.
739 *Milliyet,* 24 Aralık 1954, s.1, 7
740 *Milliyet,* 26 Kasım 1955, s.1
741 *Milliyet,* 27 Kasım 1955, s.1, 7; *Cumhuriyet,* 27 Kasım 1955, s.1, 7

kalan 243 evin de suları itfaiyecilerin yardımı ile boşlatılmıştır. Yağmurların durması üzerine Kağıthane ve Zeytinburnu mıntıkalarında sular çekilmeye başlamıştır. Yine Şile yolu üzerindeki köprüyü sular istila etmiş ve İstanbul ile ulaşım kesilmişti. 27 Kasım günü suların çekilmesi sonunda bu yolda ulaşım başlamıştır. Çatalca'nın Nakkaş Köyünde bir kadın sellere kapılarak boğulmuştur. Kadıköy Kazasında dere ağızlarında bulunan ve bodrum katları su altında kalan 25 evin suları, itfaiye tarafından boşaltılmıştır. Ayrıca tehlikeli görülen 5 ev tahliye edilmiştir. Eminönü mıntıkasında tahliye edilen 3 gecekondu ve 1 ev halkı Küçük Ayasofya Camii Medresesine ve Kadırga Okuluna yerleştirilmiştir. Eminönü Kaymakamı ve Kızılay Başkanı tarafından 27 Kasım 1955 tarihinde su baskınında zarar görenlere 50'şer lira para ile şeker, yağ, pirinç, mercimek, fasulye gibi yiyecek yardımı yapmışlardır. Yine Zeytinburnu'nda tahliye edilen 210 evin halkı kısmen göçmen evlerine ve kısmen de camilere yerleştirilmiştir[742].

İstanbul'da son yağan yağmur ve fırtınalardan zarar gören binalar tespit edilerek, gereken tedbirler alınmaktadır. Bunların arasında birkaç okul binası da bulunmaktadır. Üsküdar Çengelköy İlkokulunun yan duvarları yıkılmış ve tehlikeli bir durum arz etmeye başlamıştır. Üsküdar Altunizade İlkokulu da yıkılma tehlikesi gösterdiği için binanın tahliyesine lüzum görülmüştür. Burada okuyan öğrencilerin Bağlarbaşı İlkokuluna nakledilmelerine karar verilmiştir. Bunlardan başka Paşabahçe'deki Büyükdere İlkokulunun ve Bakırköy'deki Behramağa İlkokulunun da çatıları uçmuştur. Devamlı yağan yağmurların tesiriyle Fatih'te çökme tehlikesi arz eden 20 ev tahliye edilmiştir. Ayrıca 3 ev de su baskınına maruz kalmıştır. Bu arada yağmurdan zarara uğrayanlara Kızılay ile işbirliği yapılmak suretiyle Valilikçe yardım yapılmıştır. Bunun yanında şehrin muhtelif semtlerindeki 45 aileye çadır verilmiştir[743].

Son yağmurlar İstanbul'un Küçükçekmece semtinde bazı hasarlar yapmış ve bu arada 15 evin yıkılmasına sebep olmuştur. 15 ailenin Küçükçekmece Köyündeki yakınları arasında barınması sağlanmıştır. Ayrıca Küçükçekmece Gölü'nün son yağışlar yüzünden yükselmesi üzerine, bu civardaki İstihkam Taburu kışlası tahliye edilmiştir[744]. 22 Temmuz 1957 günü akşama doğru İstanbul'da başlayan şiddetli yağmur sebebiyle, birçok semti sular basmıştır. Ayrıca Beşiktaş, Ortaköy ve Bahçekapı semtlerinde, sular tramvay yollarını doldurduğundan tramvay seferler iptal edilmiştir. Yağmur suları hava alanını da istila etmiştir. Bu nedenle uçak

742 *Milliyet,* 28 Kasım 1955, s.5; *Cumhuriyet,* 28 Kasım 1955, s.1, 5
743 *Milliyet*, 29 Kasım 1955, s.5.
744 *Milliyet,* 18 Şubat 1956, s.1.

seferleri aksamıştır[745]. İki gün boyunca aralıksız yağan yağmurlar 19 Mart 1958 günü İstanbul'da sellerin meydana gelmesine sebep olmuştur. İstanbul'da yağmurun en fazla yağdığı semtler, Kadıköy, Zeytinburnu ve Üsküdar'dır. Bu semtlerde birçok ev su altında kalarak tahliye edilmiştir. Bakırköy ve Kadıköy itfaiyeleri suları boşaltmak için saatlerce çalışmak zorunda kalmıştır. İstanbul'un Trakya ile telefon haberleşmesi de kesilmiştir[746]. 9 Ağustos 1958 günü sabah ve akşamı vakti İstanbul'a sağanak halinde yağmur yağmıştır. Ancak sağanak halinde yağmur bazı tahribata yol açmış, şehrin muhtelif yerlerini su basmıştır. Selden en fazla zarar gören semtler, Eyüp, Unkapanı, Fatih, Haliç, Şehremini, Edirnekapı, Taşlıtarla, Samatya, Kocamustafa ve Adalar olmuştur. Büyükada'da 10, Heybeliada'da 4, Kınalıada'da 3, Kocamustafapaşa'da 8 evi su basmıştır. Ancak evler zamanında tahliye edilmiştir[747].

Şiddetli yağışlardan dolayı İstanbul'da 16 saat zarfında metre kareye 73 kg yağmur düşmüştür. Bunun sonunda meydana gelen seller Aksaray, Kazlıçeşme ve Büyük Ada'da bazı evleri basmıştır[748].

İstanbul'da 20 Haziran 1961 gecesi saat 21.00'den sonra şiddetli gök gürültüleri ve şimşekler arasında sağanak halinde yağmur yağmıştır. Bu arada metre kareye 28,200 kg yağış düşmüştür. Bakırköy, Kuzguncuk, Üsküdar, Topkapı, Sağmalcılar ve Eyüp'te bazı evlerin zemin katlarını su basmıştır Acıbadem köprüsü altında bir otomobil sular tarafından sürüklenmiş, içindeki beş kişi etraftan yetişenler tarafından kurtarılmıştır[749]. 10 Eylül 1961 gecesi saat 22.00'de İstanbul'da başlayan sağanak halindeki yağışlar sonunda, yüzlerce ev suların istilasına uğramıştır. Şehrin telefon hatları arıza yapmıştır. Sağanak halinde başlayan ve 16 saat devam eden yağmur Şişli Darülaceze Caddesi, Feriköy Ortanca Sokak, Okmeydanı Yeni evler, Koca Mansur Sokak, Bostancı Bağdat Caddesi, Sarıyer, Balta Limanı, Zeytinburnu, Kocamustafapaşa, Küçükpazar, Eyüp, Karagümrük, Kumkapı, Üsküdar, Kadıköy ve Çengelköy'de yüzlerce evi suların istilasına maruz bırakmıştır. Eminönü, Sirkeci, Unkapanı ve Aksaray Meydanları göl halini almış, burada sulara saplanan otomobiller trafiği uzun müddet aksatmışlardır[750].

Son 24 saat içinde yağan yağmurlar İstanbul'da şehir hayatını olumsuz yönde etkilemiştir. Yağmur telefon haberleşmesini de aksatmıştır. Yedikule, Samatya,

745 *Milliyet*, 23 Ağustos 1957, s.1, 3
746 *Milliyet*, 20 Mart 1958, 1, 3
747 *Milliyet*, 10 Ağustos 1958, s.1; *Milliyet*, 11 Ağustos 1958, s.1.
748 *Milliyet*, 4 Temmuz 1959, s.1.
749 *Milliyet*, 21 Haziran 1961, s.1; *Milliyet*, 22 Haziran 1961, s.5
750 *Milliyet*, 12 Eylül 1961, s.1, 5.

Şehremini, Yenikapı, Silivrikapı, Sağmalcılar, Unkapanı, Cibali, Langa, Çakmakçılar, Sultanahmet, Kadırga, Sirkeci, Haliç, Kasımpaşa, Aksaray, Tophane ve Karaköy semtlerini sular kaplamış ve bazı evlerin alt katlarını su doldurmuştur[751].

24 saat içinde İstanbul'da metre kareye 47 kg yağmur isabet etmiş ve çukur semtleri su basmıştır. Halkalı tren istasyonunu sel basmıştır. Buradaki lojmanlarda oturan sakinler ve eşyaları vagonlara taşınmıştır. Muratlı ile Balaban arası da sel baskınına uğramıştır. Çerkezköy ile Muratlıya iki imdat treni gönderilerek, kapanan yol trafiğe açılmıştır. Aralıksız yağan yağmur sabaha karşı şiddetlenmiş ve bu sırada Kuruçeşme ile Fındıklı ve Tophane'de kanalizasyon tıkandığından caddeler göl halini almıştır. Kazlıçeşme köprüsünün altını da istila eden sular, otomobillerin içine dolmuş ve arabalar çalışamamıştır. Zeytinburnu gecekondu semti tamamıyla suların altında kalmıştır. Sular evlerin içine girmiş ve bu bölge yarım metre yükseklikte göl haline gelmiştir. Aksaray, Samatya, Yedikule ve Kumkapı ile Kadıköy, Çukurbostan ve Yoğurtçu semtlerinde de sular caddeleri istila ettiği gibi, birçok evin de alt katlarını basmıştır. Kağıthane Semtinin büyük bir kısmı, bu arada jandarma karakolu da sular tarafından istila edilmiştir[752].

İstanbul'da aralıksız devam eden yağışlar sonunda, şehrin çukur semtleri ile Kağıthane Köyü tamamen sular altında kalmıştır. İstanbul'da metre kareye düşen yağış miktarı 105,400 kg. olmuştur. Sellerin taşırdığı Kağıthane Deresi köprünün seviyesini geçmiştir. Bu semtte bulunan evler ve fabrikaların birinci katları su ile dolmuştur. Damlara çıkan halk, kayıklarla kurtarılmıştır. Vali Niyazi Akı ve yanında İl Jandarma Komutanı olduğu halde Kağıthane Köyüne giderek durumu yakından incelemiştir. Zeytinburnu, Çukurbostan, Sultanselim semtleri ile Yenidoğan'da bazı mahalleler su baskınına maruz kalmıştır[753].

İstanbul'da 28 Eylül 1964 sabaha karşı başlayan yağmur hayatı felce uğratmıştır. Sellerin sürüklediği yağ varilleri boğaz trafiğinin erken saatlerde kısa süreliğine kapanmasına sebep olmuştur. Şehirde birçok semt su baskınına uğramış, Pendik Sapanbağlar mevkiinde 500 ev sular altında kalmıştır. Bu evlerden bazıları yıkılma tehlikesi gösterdiğinden boşaltılmıştır. Yağıştan Küçüksu Deresi yükselmiş ve Küçüksu Çayırı sular altında kalmıştır[754].

İstanbul'da 15 Temmuz 1965 tarihinde bütün gün aralıklı yağan yağmurlar, gece yarısında şiddetlenmiş ve alçak semtleri su basmıştır. Bu arada Aksaray ve Eminönü meydanlarında geniş su birikintisi

751 *Milliyet*, 4 Temmuz 1962, s.1, 7.
752 *Milliyet*, 29 Aralık 1962, s.7.
753 *Milliyet*, 19 Aralık 1963, 1, 7
754 *Milliyet*, 29 Eylül 1964, s.1, 7.

hasıl olmuş pek çok otomobil yolda kalmıştır[755]. İstanbul'da 18 Kasım 1965 günü yağan yağmurlardan birçok semtte evleri sular basmış, bazı meydanlar göl haline gelmiş, taşıtlar yollarda kalmıştır. Saat 14.30'da başlayan yağmur akşam zaman zaman sağanak halini almıştır. Yağan yağmurlardan meydana gelen sular, Vatan ve Millet Caddelerini, Eminönü Meydanını, Unkapanı geçidi sahasını işgal etmiştir. Şehremini, Laleli, Dolapdere, Fatih, Kumkapı, Esentepe, Subay Evleri, Kadıköy PTT, Fenerbahçe'deki apartmanların alt katlarını, Zeytinburnu ve Kazlıçeşme'deki gecekonduları sular basmıştır[756].

İstanbul 7 Eylül 1966 günü önemli bir sel felaketi yaşamıştır. Saat 13.30'da ani olarak başlayan sağanak halindeki yağış sonunda, şehrin pek çok semti su altında kalmıştır. Seller ev ve dükkanlara girmiştir. Eyüp, Balat, Ortaköy ve Fener gibi şehrin çok çukurda kalan semtlerinde yağış sonunda selin yüksekliği bir metreyi geçmiştir. Eyüp'te sel ana cadde üzerindeki bütün dükkan ve evlere girmiş, mal kaybına sebep olmuştur. İtfaiye ekipleri su basan 100 kadar evi boşaltmak için çalışmışlardır. Beşiktaş, Dolmabahçe, Mecidiyeköy, Esentepe, 4.Levent, Çeliktepe ve Eyüp'te eski kanallar patlamış, yollar bozulmuştur. Kabataş, Fındıklı ve Dolmabahçe'de de sağanak yağış ulaşımı aksatmıştır[757].

İstanbul'un Sarıyer Semti 19 Temmuz 1967 günü saat 12.00 sıralarında şiddetli bir yağmur altında kalmıştır. Sağanak halindeki yağış hayatı felce uğratmış ve panik yaratmıştır. Yağış sırasında kanalizasyon delikleri tıkanmış, yollar civardan gelen çamurlarla dolmuştur. 40 dakika süren yağış sırasında trafik büyük ölçüde aksamıştır. Kefeli Köy'de bir okul ile benzin istasyonunu sular basmıştır[758].

İstanbul'da iki gündür devam eden yağışlar Kadıköy, Beyoğlu, Bakırköy, Zeytinburnu, Adalar , Sarıyer, Üsküdar ve İstinye Semtlerinde 270 evin su baskınına uğramasına sebep olmuştur[759].

İstanbul'un Çatalca Kazasının 25 köyü ile bağlantısını temin eden Karasu Deresi üzerindeki beton köprü 16 Ocak 1968 gecesi seller yüzünden çökmüştür. Seller Çatalca merkezi ile Büyükçekmece Gölü arasında 16 kilometre karelik alanda bir göl meydana getirmiştir[760].

İstanbul'da 13 Ağustos 1968 günü saat 17.00 sıralarında başlayan şiddetli fırtına ile sağanak halinde yağmur ve dolu hasara sebep olmuştur. Bu esnada bir kişi ölmüş, 15 kişi

755 *Milliyet*, 16 Temmuz 1965, s.1.
756 *Milliyet*, 20 Kasım 1965, s.1.
757 *Cumhuriyet*, 8 Eylül 1966, s.1; *Milliyet*, 8 Eylül 1966, s.1.
758 *Milliyet*, 20 Temmuz 1967, s.1, 7.
759 *Milliyet*, 13 Ocak 1968, s. 7.
760 *Milliyet*, 18 Ocak 1968, s.7

yaralanmıştır. İstanbul'un Beyoğlu ile Bebek semtinde bazı evlerin alt katlarını sular basmış, itfaiyeden yardım istenmiştir[761].

İstanbul'da 20 Ağustos 1968 tarihinde şiddetli yağmurlar, şehrin çukur semtlerinde sel baskınlarına sebep olmuştur. İtfaiye Müdürlüğü 17 ekip halinde Fener, Balat, Cibali, Eminönü, Kumkapı, Kasımpaşa, Sirkeci, Demirkapı, Vatan Caddesi ve diğer bazı yerlerde akşam saatlerine kadar çalışmışlardır[762]. Ayrıca meydana gelen seller bir kişinin ölümüne sebep olmuştur[763]. 4 Ekim 1970 sabahı İstanbul'da başlayan yağmur, akşamüzeri sağanak haline dönüşmüştür. Bazı yerlerde biriken suların yüksekliği yarım metreyi bulmuş, bu yüzden motoru ıslanan araçlar yolda kalarak yer yer trafiğin tıkanmasına sebep olmuştur. Ayrıca fazla yağış yüzünden bazı semtleri su basmıştır. Bunlar arasında Küçükpazar, Koca Mustafa Paşa, Aksaray, Fıdıkzade, Beyoğlu, Kadıköy ve Bakırköy gibi semtler bulunmaktadır. Bu semtlerin itfaiye grupları, evlerin alt katlarına dolan selleri boşaltmaya çalışmıştır[764]. İstanbul'da 24 Kasım 1970 tarihinde de bir su baskını meydana gelmiştir. Şiddetli yağmurdan Küçükçekmece, Yeşilköy, Şehremini, Bebek ve Unkapanı'nda bazı fabrika ve evlerin bodrum katlarını sular basmıştır. Yağışlardan bir ara trafik de aksamıştır. Ayrıca Balta Limanında Behçet Kemal Çağlar Lisesinin duvarı yağıştan yıkılmış ve altında 13 yaşında bir çocuk kalmıştır. Çocuk yaralı olarak kurtarılmıştır[765].

1.3.38.İzmir

8 Şubat 1952 gecesi başlayan ve devam eden şiddetli yağmurların tesiriyle İzmir'in muhtelif semtlerini seller basmıştır. Çınarlı, Mersin, Çamdibi ve Tepecik mıntıkalarında sırtlardan dökülen sellerin ve civardan geçen bir derenin taşmasıyla meydana gelen sel baskınında, Çamdibi semtinde 40 kadar evin bulunduğu bir mıntıka, tamamen göl halini almıştır. Burada 15 evin zemin katı sularla dolmuştur. Bu evlerde oturanlar derhal tahliye edilmiştir. İtfaiye, zabıta ve polis memurları ile Tümene mensup askerler derhal halkın imdadına koşmuşlardır. Vali Muavini, Belediye Başkanı ve Bayındırlık müdürü sel baskınına uğrayan mıntıkaları gezmişlerdir. Kızılay'ın yardım ekipleri de yardım için faaliyete geçmiştir[766].

İzmir ve çevresi yolları sellerin yaptığı tahribat yüzünden kapanmıştır. İzmir ve

761 *Milliyet,* 14 Ağustos 1968, s.1.
762 *Milliyet,* 21 Ağustos 1968, s.7.
763 *Cumhuriyet,* 21 Ağustos 1968, s.1
764*Milliyet,* 5 Ekim 1970, s.1, 11; *Cumhuriyet,* 5 Ekim 1970, s.1.
765 *Milliyet,* 25 Kasım 1970, s.1, 11
766 *Milliyet,* 9 Şubat 1952, s.1, 7; *Cumhuriyet*, 9 Şubat1952, s.1, 5.

civarındaki dağlar da kalın bir kar tabakası ile kaplanmıştır. Diğer taraftan tarla ve bahçeler sulardan göl haline gelmiştir. Buralarda yaşayan canlılar tamamen yok olmuştur. Bunlardan başka bazı mıntıkalarda ki ağaçlar, tarla fareleri tarafından istila edilmiştir. Bilhassa Menemen Kazasında 1, 1.5 metre yüksekliğinde ki suların içinde bulunan ağaçların üzerine yüzlerce tarla faresi tünemiştir. Bunun yanında İzmir'e hiçbir taraftan mal gelmediği gibi, İzmir'den de hiçbir tarafa sevkiyat yapılamamıştır. Her üç hatta da trenler işleyememiştir. Yollarda kalan vasıtalardan da hiçbir haber alınamamıştır[767].

9 Şubat 1953 tarihinden itibaren İzmir ve havalisine düşmeye başlayan çok şiddetli yağmurlar ile fırtına büyük zararlar yapmış ve facialara sebep olmuştur. Şehrin fakir semtlerindeki evlerin bazıları çökmüş ve ikisi çocuk olmak üzere sekiz kişi ağır yaralanmıştır[768].

Bu arada İzmir'in Tepecik Semtindeki gecekonduları seller basmış ve iki ev tamamen çökmüştür. Bu yüzden bir kadın enkaz altında kalarak ağır surette yaralanmış ve hastaneye kaldırılmıştır[769].

İzmir'de 31 Mayıs 1953 sabah başlayan yağmurlar aralıklarla devam etmiştir. Ancak yağmur sağanak halinde yağdığı için, kenar mahallelerdeki evleri sular basmıştır. Yolların sularla dolması neticesinde de trafik aksamıştır[770].

İzmir'in Bergama Kazasının Kuzeydoğusundan geçen İlyas Çayı'nın taşması yüzünden, adı geçen çayı Bakırçay'a bağlayan kanal, çeşitli noktalardan yıkılmış ve 30 bin dönüm civarında bir arazi sular altında kalmıştır. Bunun sonunda tarlada bulunan pamuk ile biçilmiş bulunan hububat mahsulü büyük zarara uğramıştır. Sular toprak seviyesinden bir buçuk metre yükselmiştir[771]. 29 Haziran 1953 günü yağan şiddetli yağmurlar, İzmir'in Bergama Kazasında seller meydana getirmiş ve büyük zararlar yapmıştır[772]. Üç günden beri Ege bölgesinde devam etmekte olan yağmurlar, 24 Aralık 1954 günü bütün şiddetini muhafaza etmiş ve İzmir'de şehir hayatını felce uğratmıştır. Şehrin kenarında oturan vatandaşların evlerini su bastığından dolayı, buradaki halkın büyük kısmı evlerine salla gidip gelmişlerdir. Bilhassa Kançeşme, Tepecik ve Çamdibinde oturan vatandaşlar, şehirdeki akrabalarına sığınmışlardır. Gece saat 10.00'da yağan şiddetli yağmur sebebiyle şehirde ulaşım

767 *Milliyet*, 13 Şubat 1952, s.1, 7.
768 *Milliyet*, 10 Şubat 1953, s.1, 7.
769 *Milliyet*, 11 Şubat 1953, s.1, 7.
770 *Milliyet*, 2 Haziran 1953, s.1, 7.
771 *Milliyet*, 15 Haziran 1953, s.1, 7
772 *Milliyet*, 30 Haziran 1953, s.1, 7.

sekteye uğramış ve su taşkını yüzünden kenar semtlere vasıtalar işleyememiştir[773]. 16 Kasım 1955 günü akşamüzeri başlayan ve aralıklarla sağanak halinde devam eden şiddetli yağmurlar, İzmir ve çevresinde önemli zararlara sebep olmuştur. İzmir şehir merkezinde Alsancak, Tepecik, Basmahane, Kahramanlar, Mersinli, Çamdibi ve Eşrafpaşa semtlerinde yüzlerce ev suların istilasına maruz kalmıştır. İtfaiye, Bayındırlık ve Belediye temizlik ekipleri muhtelif kollardan suların istilasına uğrayan evlerin temizlenmesine çalışmıştır. Bu arada İzmir'in Dikili Kazasında 600 haneli Bademler Köyünde yağmurun tesiriyle bütün evler tamamen yıkılmıştır. Bu köyde 7 kişi ölmüştür. Ayrıca çok sayıda hayvan telef olmuş ve mahsuller de oldukça zarar görmüştür. Sıkıyönetim Komutanlığı ilk yardım olarak Bademli felaketzedelerine 75 çadır göndermiştir. Kızılay da 3.000 lira ile bir miktar çadırı felaketzedelere göndermiştir[774]. Bunun yanında İzmir'in Urla ile Çeşme arasındaki Kalabak Köprüsü taşkın neticesinde yıkılmış ve Çamdibi köyü sular altında kalmıştır. Ayrıca Değirmendere ile Bulgurca arasındaki iki köprü yıkılmış olduğundan, bu yolda ulaşım durmuştur[775]. 18 Kasım 1955 günü şiddetle devam eden yağmurdan, İzmir'in muhtelif yerlerinde hasıl olan seller zararın miktarı artmıştır. Çamdibi, Tepecik, Yeşildere gibi mevkilerde bu gün de birçok ev yıkılmıştır. Melez Çayı taşmış ve koca bir mahalle halkı sularla çevrilmiştir[776]. İzmir'in Bergama Kazasında da aynı gün yağan yağmurlar önemli hasar yapmıştır. Bergama-Göçbeyli karayolu suların istilasına maruz kalmıştır. Araklı Ovasını tamamen sular kaplamıştır. Göçbeyli ile Bergama ve Kınık kazalarının irtibatı kesilmiştir. Aziziye, Kadıköy ve Ayaz Köyleri sular altında kalmış, bu köylere Kızılay ve valilik tarafından gerekli yardımlar göndermiştir[777]. Bunun yanında Bergama Kazasının merkezinde 150'ye yakın evin çatı ve duvarları göçmeye başlamıştır. Belediye Başkanlığı ile İstihkam Taburu elbirliği yaparak bu evlerde gerekli tertibatı almış, tehlikeli evler ise tahliye edilmiştir. Bunun yanında Kurfalı ile Yeniköy su baskınına uğramıştır. Bu mevkilerde bulunan tarlalardaki mahsul de önemli ölçüde zarar görmüştür[778]. İzmir'in Dikili Kazasının Bademli Köyünde selden 600 evi tamamen yıkılmış ve sakinleri civar köylere yerleştirilmiştir. Bademli'ye Kızılay tarafından 150 çadır, 300 battaniye ve 4.000 lira para yardımı yapılmıştır[779]. Bu kazada sel baskınlarından 8 vatandaşımız ölmüştür. Ayrıca

773 *Milliyet*, 25 Aralık 1954, s.1
774 *Milliyet*, 18 Kasım 1955, s.1, 4.
775 *Milliyet*, 18 Kasım 1955, s.1, 4.
776 *Milliyet*, 19 Kasım 1955, s.1, 5.
777 *Milliyet*, 19 Kasım 1955, s.5.
778 *Milliyet*, 20 Kasım 1955, s.7
779 *Milliyet*, 19 Kasım 1955, s.5.

seller 600 hanelik bir köyün tamamen yıkılmasına sebep olmuştur. Kızılay tarafından gerekli yardımı yapılmış ve felaketzedelerin bir kısmı Dikili Kazasına nakledilmiştir. İstihkam Taburu da gerekli malzeme ve bir seyyar köprü ile birlikte felaket mıntıkasında gerekli tedbiri almıştır[780]. Şiddetli yağmurlardan İzmir'in Menemen Kazasının Ulucak ve Koyundere Köylerinde önemli zarar meydana gelmiştir. Yalnız Koyundere Köyünde 30'dan fazla ev yıkılmış bulunmaktadır. Ulucak Köyünde de 10 ev yıkılmış ve her iki köyün sakinleri de başka evlere nakledilmiştir[781].

Birkaç günden beri devam etmekte olan yağmurlar 26 Kasım 1955 günü yeniden şiddetini artırarak, İzmir'in içinde ve Ege bölgesinin muhtelif semtlerinde tahribata sebep olmuştur. Yağan yağmurlar geniş çapta mahsul ve mal kaybına sebep olmuştur. Yağmur neticesinde İzmir şehir merkezinde Çamdibi, Çınarlı ve Mersinli semtlerinde su birikintileri meydana gelmiş ve bazı evlere su girmiştir. Şiddetli yağmurlar şehir trafiğini de bazı zamanlarda aksatmıştır. Gümrükönü ile Birinci Kordon suların istilasına maruz kalmıştır. Bu nedenle ulaşım İkinci Kordon'dan yapılmıştır. Bu arada deniz de mühim miktarda yükselmiş ve kordonla aynı seviyeye gelmiştir[782].

İzmir'in Selçuk Kazasında meydana gelen sel baskınları da, ekili arazi ve bahçeleri istila etmiştir[783].

Diğer taraftan meydana gelen sel baskınlarından İzmir'in Dikili Kazasının Bademli Köyünde 57 ev yıkılmış, 598 kişi açıkta kalmıştır. Sellerden Karaburun Kazasında 17 ev yıkılmış, 117 hayvan boğulmuştur. Ayrıca 760 dönüm bağı seller sürüklemiştir. Seller tarafından 1.500 zeytin ağacı da sökülmüştür[784].

Birkaç gün boyunca Ege bölgesine çok şiddetli yağmurlar düşmüştür. Bu arada Çeşme Kazasını sular basmıştır. Kazadaki evlerin yüzde 50'si sular içinde kalmıştır. Bu arada 30 evin duvarı yıkılmış, bir çocuk boğulmuştur. Sellerden yollar bozulmuştur. Bunun yanında muhtelif yardım ekipleri faaliyete geçirilmiştir[785].

14 Ocak 1960 gecesi İzmir'e şiddetli yağmur yağmıştır. Yağmur yüzünden şehir içindeki trafik aksamıştır. Gecekondular tehlike geçirmiştir. Alçak kısımları ve yolları sular kaplamıştır. İzmir-Aydın arasındaki karayolunun Torbalı Kazası bölümünün büyük bir kısmı da su altında kalmıştır[786].

---

780 *Milliyet*, 20 Kasım 1955, s.7
781 *Milliyet*, 20 Kasım 1955, s.7
782 *Milliyet*, 27 Kasım 1955, s.7;*Cumhuriyet*, 27 Kasım 1955, s.7
783 *Milliyet*, 27 Kasım 1955, s.7
784 *Milliyet*, 29 Kasım 1955, s.5.
785 *Milliyet*, 3 Aralık 1956, s.1
786 *Milliyet*, 16 Ocak 1960, s.1.

İki günden beri yağan yağmurlardan İzmir'de Alsancak, Tepecik, Çınarlı, Ziya Gökalp ve Bahçelievler semtlerinde bazı evleri su basmıştır[787].

27 Ocak 1961 günü yağan yağmurlar İzmir'in Çeşme Kazasında 10 evin duvarının yıkılmasına sebep olmuştur. Enkaz altında kalan Kemal isimli bir kişi ölmüştür. Sellerden köylere giden yollar kapanmıştır[788].

İzmir'de de Manda Çayının taşması ile Mersinli ve Kadife Kale semtlerinin alt bölümlerindeki evler, sular tarafından basılmıştır. Evleri basan sular itfaiye tarafından boşaltılmıştır. Bu arada bazı evler çökmüştür[789].

18 Haziran 1961 sabaha karşı İzmir'de sağanak halinde yağan yağmur, şehrin bazı yerlerinde su baskınlarına sebep olmuştur. Bu esnada Ballıkuyu ve Tepecik'te bazı evlerin zemin katlarına su girmiş, elektrik telleri kopmuştur[790].

Üç günden beri devam eden yağmurlar 30 Ocak 1962 günü şiddetlenmiş ve sağanak halini almıştır. Bu arada şiddetli yağışlardan İzmir'de bazı evleri su basmıştır[791].

İzmir ve civarına iki günden beri devamlı yağan yağmur, su baskınına sebep olmuştur. 24 saatte metre kareye 80,300 kg yağmur düşmüştür. İzmir'in Çınarlı Semtinde 8 ev çökmüştür. Şair Eşref Bulvarı, Mustafa Bey Caddesi, Alsancak, Hatay, Karşıyaka, Bayraklı, Şehitler, Bostanlı, Eşrefpaşa, Halkapınar ve Turan semtlerinde bazı yerleri sular istila etmiştir. Cumhuriyet Kız Enstitüsü, Eşrefpaşa Hastanesi, Mezbaha ve Fuar'daki Evlendirme Dairesi de sular tarafından istila edilmiştir[792].

İzmir'de şiddetli yağmurların sebep olduğu seller, alçak mahalleleri basmış, bazı kazalarla telefon irtibatı kesilmiştir[793].

17 Kasım 1962 gecesi şiddetli yağmurlar yüzünden İzmir'in Basmahane, Tepecik, Alsancak, Karşıyaka, Gürçeşme, Kahramanlar, Çınarlı, Mithatpaşa ve Yemişçiler çarşısındaki ev ve dükkanları sular istila etmiştir. Eski kışla sahasındaki havagazı depolarını da istila eden sular, şehrin havagazı şebekesini bir süre bozmuştur. Yağmurlar bazı yerlerde elektrik tellerini de kopardığından bu semtler geceyi karanlıkta geçirmişlerdir[794].

Şiddetli yağmurlar sonunda 21 Kasım 1962 tarihinde İzmir'de 5 bine yakın evi su basmıştır. Son iki günde metre kareye düşen yağış miktarı 90 kg. üstüne çıkmıştır. Halkapınar,

787 *Milliyet*, 29 Aralık 1960, s.5.
788 *Milliyet*, 28 Ocak 1961, s. 5
789 *Milliyet*, 6 Şubat 1961, s.1, 5.
790 *Cumhuriyet*, 19 Haziran 1961, s.5.
791 *Milliyet*, 31 Ocak 1962, s.1.
792 *Milliyet*, 20 Mart 1962, s.1
793 *Milliyet*, 5 Ekim 1962, s.7.
794 *Milliyet*, 19 Kasım 1962, s.1.

27 Mayıs Meydanı ve Yemişçiler Çarşısında sokaklardan seller akmıştır. Basmahane, Karşıyaka, Ballıkuyu, Alsancak, Kadifekale, Mersinli, Çınarlı, Tepecik, Gülçeşme, Altınpark, Kahramanlar ve Halkapınar semtlerindeki ev ve dükkanlara giren sular, bazı evlerin oturulamayacak hale gelmesine sebep olmuştur. 2.000' e yakın evin zemin katında yaşayan aileler sokakta kalmıştır. Yağmurlar yüzünden telefon şebekesi bir süre arızalanmıştır. Şiddetli yağmurlar yüzünden Menemen-Ulucak arasında Asarlık Çayı üzerindeki Beşli köprü yıkılmış ve bu yüzden tren seferleri aksamıştır[795]. İzmir'de şiddetli yağmurlar 18 Aralık 1963 gecesi Bergama'nın Selçuk Mahallesinde bir evin çökmesine sebep olmuştur. Bu esnada 2 kadın, bir erkek enkaz altında kalarak ölmüşlerdir. Bir kişi de yaralı olarak kurtarılmıştır[796]. İzmir'de 15 Haziran 1964 günü yağan yağmurlardan buğday mahsulü zarara uğramıştır[797].

İzmir'de 17 Haziran 1964 günü meydana gelen şiddetli yağmurlar dolayısıyla Büyük Menderes, Gediz ve Küçük Menderes nehirleri taşmış, ovayı tehdit etmeye başlamıştır. Aralıksız olarak devam eden yağmurlar pamuk, tütün, zeytin ve üzüme faydalı olmuşsa da, seller ekin tarlaları ile harmanları yer yer harap etmiştir[798].

Şiddetli yağmurlardan İzmir'de sular altında kalan Çay Semti, 12 grup halinde çalışan işçilerin ve itfaiyenin yardımı ile 48 saatte boşaltılmıştır[799].

19 Şubat 1965 gecesi başlayan sağanak halindeki yağmurlar İzmir'de mal ve can kaybına sebep olmuştur. İzmir'de yıkılan evlerin enkazı altında 6 kişi ölmüş, 6 kişi de ağır yaralanmıştır. Halk geceyi uykusuz geçirmiştir. Balıkesir-İzmir, Bursa-İzmir karayolu sellerden kapanmış, bazı yerlerde köprüler yıkılmış, birçok evi ve bölgedeki ovaları su basmıştır. İzmir'de bazı bölgelerde metre kareye 60 kg. yağmur düşmüştür. Bu nedenle Bayraklı, Çay ve Çamdibi gibi çukur semtlerde suların yüksekliği bir metreyi aşmıştır. Kadifekale, Ballıkuyu ve Gürçeşme semtlerinde birçok ev yıkılmış, yüzlerce ev de oturulamaz hale gelmiştir[800].

İzmir'de 25 Şubat 1965 gecesi 70 kilometre hızla esen rüzgarla birlikte yağan şiddetli yağmurlar yüzünden, Bayraklı, Çınarlı, Alsancak ve Tepecik semtlerini su basmıştır[801].

İzmir'de bir haftadan beri devam eden şiddetli yağışlar yüzünden Bergama-Dikili

795 *Milliyet*, 22 Kasım 1962, s.1, 7.
796 *Milliyet*, 20 Aralık 1963, s. 7.
797 *Milliyet*, 16 Haziran 1964, s.7.
798 *Milliyet*, 18 Haziran 1964, s.1.
799 *Milliyet*, 30 Aralık 1964, s.1, 7
800 *Milliyet*, 21 Şubat 1965, s.1, 7
801 *Milliyet*, 27 Şubat 1965, s.1, 7

arasında Doğramacı köprüsü yıkılmıştır[802].

23 Aralık 1966 günü akşama kadar aralıklı olarak yağan yağmur, geç vakit çok şiddetlenmiş, İzmir'in birçok semtindeki binlerce evi su basmıştır. Sokaklardan akan seller Yemişçiler Çarşısı ile Kemeraltındaki birçok dükkanı istila etmiştir. İzmir'de metrekareye 100 kg yağış düşmüştür. Yağış sebebiyle telefon görüşmeleri kesilmiştir[803].

11 Ocak 1968 gece yarısından sonra başlayan ve sabaha kadar aralıksız devam eden şiddetli yağmurlar yüzünden İzmir'in Halkapınar, Tepecik, Çınarlı, Mersinli, Kahramanlar ve Boğaziçi Semtlerinde binlerce evi seller basmıştır. Yemişçiler Çarşısı da sular altında kalmıştır[804].

İzmir'de sağanak halinde yağan yağmur, hayatı felce uğratmıştır. Alçak yerleri de su basmıştır[805].

3 Aralık 1969 tarihinde fırtına ile birlikte yağan şiddetli yağmurlardan İzmir'in Tepecik, Ballıkuyu ve Halkapınar Semtlerin de yüzlerce evi su basmıştır[806].

İzmir'de 2 Ocak 1970 günü öğleden sonra şiddetli rüzgar ile birlikte başlayan yağmur sabaha kadar devam etmiştir. Yağışlardan Gürçeşme, Alsancak, Kemer ve Güzelyalı semtlerinde birçok ev su altında kalmıştır[807].

1.3.39.Karaman

Şiddetli yağmurlar Karaman'ın İrala Nahiyesinde önemli hasarların meydana gelmesine sebep olmuştur. Bu nahiyeye bağlı köylerde 60 ev yıkılmıştır. 30 ev de hasara uğramıştır. Ayrıca 1 cami yıkılmış, 1 camiyi de sular istila etmiştir. İki köprüyü de seller götürmüştür. Nahiyenin içme suyu tesisatı mahvolmuş ve nahiye susuz kalmıştır. Karaman'ın merkezinde de Kazalpa Deresi taşarak etrafında bulunan ev ve ahırları istila etmiştir[808]. Meydana gelen yağmurlardan Karaman'da Seyithasan ve Tozlubucak Deresinin suları taşmıştır. Deli Çay da yatağını doldurmuş ve tehlikeli bir duruma girmiştir. Çayın taşan suları yakın köyleri tehdit etmeye başlamıştır. Kabız Deresinin taşmasıyla da Göndere Köyü civarını sular basmıştır[809]. Karaman'da iki gün boyunca yağan şiddetli yağmurlardan Gödet ve İprala Dereleri taşmış, Fideris Köyü ile beş bin dönüm ekili arazi tamamen sular altında kalmıştır[810].

1.3.40.Kars

802 *Milliyet*, 26 Ocak 1966, s.1, 7
803 *Milliyet*, 24 Aralık 1966, s.1, 7
804 *Milliyet*, 13 Ocak 1968, s.1, 7.
805 *Cumhuriyet*, 13 Şubat 1969, s.1, 7
806 *Milliyet*, 4 Aralık 1969, s.1, 11.
807 *Milliyet*, 4 Ocak 1970, s.1.
808 *Milliyet*, 16 Temmuz 1957, s.1.
809 *Cumhuriyet*, 2 Şubat 1959, s.3
810 *Milliyet*, 12 Haziran 1967, s.7.

Havaların sıcak gitmesinden dolayı karların erimesi neticesinde Kars Çayı'nın suları 2,5.metre yükselmiş ve 300 yakın ev ve dükkan sular altında kalmıştır. Bununla birlikte birçok köprüyü sular götürmüştür. Sel baskını sonunda Sukapı, Kaleiçi, Bayrampaşa, Yeni ve Bülbül Semtlerinin şehirle irtibatı kesilmiştir. Açıkta kalan aileler su istilasına uğramayan okullara yerleştirilmişlerdir. Emniyet ve Belediye memurları sular altında kalan evleri tahliye etmeye çalışmışlardır. Diğer taraftan Sarıkamış'ı da seller basmış ve Sarıkamış- Kars yolu kapanmıştır. 6 Nisan 1952 gününden itibaren su altında kalan evlerden bazıları yıkılmaya başlamıştır. Ancak can kaybı meydana gelmemiştir[811]. Afet bölgesinde iki kurtarma ekibi ile Belediyeye ait bütün nakil vasıtaları durmadan çalışmıştır. Bununla birlikte 350 ev ile 125 iş yeri halen su altında bulunmaktadır[812]. Son yağmurlar Kars'ın Yukarı Çarıkçı Köyünde hasara sebep olmuştur. Su altında kalan köy tahliye edilmiştir[813]. Kars'ta son bir ay içinde, sürekli yağışların meydana getirdiği seller, can ve mal kaybına sebep olmuştur. Ardahan'da askeri bir lojman inşaatı, sel yüzünden çökmüştür. Enkaz altında kalan iki kardeş ölmüştür. Sellerin büyük zarara sebep olduğu Kars içinde, Sukapı Mahallesinde 31, Kaleiçi Mahallesinde 42, Yeni Mahalle'de 24, Bayrampaşa Mahallesinde 22 ev yıkılmış ve bu mahallelerde oturacak ev kalmamıştır. Ayrıca merkeze bağlı Paşaçayı Köyünde de 57 ev tamamen yıkılmıştır. Seller köy yollarında büyük tahribat yapmıştır[814].

1.3.41.Kastamonu

Taşköprü'nün Gökçeağaç Bucağının Çakırçay Köyünde bir kişi, Müezzin Köyünde iki çocuk, yağmurların tesiriyle yükselen Irmak çayından geçerken boğulmuştur[815]. Kastamonu'da Araç Çayı 15 Haziran 1964 sabah karşı 03.00 sıralarında taşmış, şehir kısmen sular altında kalmıştır. 8 metre yükselen çayın suları 1.500 işçinin barındığı pavyon ile hamam, gazino ve yemekhanenin yanında, bir cami ve merkez cezaevini basmıştır. Kastamonu'da Araç Çayının şehir tarafındaki yakasında da iki yazlık, bir kapalı sinema, bir ekmek fabrikası, 40'dan fazla ev su baskınına uğramış, bazı evler yıkılmıştır. Sellerden Kastamonu-İstanbul yolu üzerindeki Toprakcuma köprüsü yıkılmış, seferler bu yüzden aksamıştır. Ayrıca Yenice Bucağı köprüsü selden yıkılmıştır. Kastamonu'dan Karabük'e kadar çay boyunda bulunan binlerce dönümlük arazi

811 *Milliyet*, 7 Nisan 1952, s. 7.
812 *Milliyet*, 8 Nisan 1952, s. 7.
813 *Milliyet*, 31 Mayıs 1958, s.3.
814 *Milliyet*, 29 Temmuz 1967, s.1.
815 *Milliyet*, 5 Ekim 1962, s.7.

sular altında kalmış, ekinler mahvolmuştur[816].

1.3.42.Kayseri

Kayseri de son yağan yağmurlardan meydana gelen seller, birçok nahiye ve köylerde karayollarını bozmuştur. Bununla birlikte içme suyu tesisleri harap olmuştur. Ayrıca ekinler ve tarlalar sular altında kalmıştır[817].

Kayseri'nin Selahiye Köyünde meydana gelen sellerden 23 ev, 1 dükkan, 2 değirmen, 5 köprü ve 3 bent yıkılmıştır[818].

26 Temmuz 1959 günü Kayseri'ye yağan şiddetli yağmurlar neticesinde 3 ev tamamen yıkılmış, 40 kadar evin alt katları da su altında kalmıştır. Evlerdeki suları boşaltmak üzere, itfaiye ekipleri faaliyete geçmişlerdir[819].

Kayseri'nin Felahiye Kazasında dolu büyük hasar yapmıştır. Doludan meydana gelen seller, hayvanlarla birçok ev eşyasını caddelerde sürüklemiştir. 3 ev yıkılmış, 10 ev hasara uğramıştır. Ekinler de büyük ölçüde zarar görmüştür[820]. Kayseri'nin İncesu ve Yeşilhisar Kazaları ile Himmet Dede Bucağında iki saat devam eden sağanak halindeki yağmur büyük hasara sebep olmuştur. İncesu'da seller 100 evi yıkmıştır. Sellere kapılan üç kişi boğularak ölmüştür. 200'e yakın küçük ve büyük baş hayvanı de sular sürükleyip götürmüştür. Seller Boğazköprü istasyonunda da tahribat yapmıştır. Bu nedenle Adana'dan gelen trenler 6 saat rötar yapmıştır[821].

1.3.43.Kırklareli

Kırklareli'nin Lüleburgaz Kazası 30 seneden beri görülmemiş bir su baskınına uğramıştır. 8 0cak 1953 sabahından itibaren yağan yağmurlar, gece yarısından sonra şiddetini arttırmıştır. Bütün şiddetiyle sabaha kadar devam eden yağmurların tesiriyle kasabanın batısında bulunan Sarhanlı ve Tatarköy Dereleri sabahın erken saatlerinden itibaren yükselerek, Yılmaz ve Dere Mahallelerini sular altında bırakmıştır. Bu mahallelerde bulunan un fabrikası ve tabakhaneler suların istilasına uğramıştır. Derelerin civarında bulunan çoban ve koyunları, adalar halinde suların ortasında kalan sırtlara sığınmak mecburiyetinde kalmışlardır. Bu arada bazı koyunlar sular tarafından sürüklenmişlerdir. Suların istilasına maruz kalan 200 binanın 6 tanesi yıkılmıştır. 30 adet binayı da tahliye etmek mecburiyeti hasıl olmuştur. Seller civardaki sebze bahçelerini de istila ederek maddi zarara sebep olmuştur. İlgili makamlar suların istilasına

816 *Milliyet*, 16 Haziran 1964, s.7.
817 *Milliyet*, 18 Haziran 1957, s.5.
818 *Milliyet*, 16 Temmuz 1957, s.5.
819 *Milliyet*, 28 Temmuz 1959, s.1.
820 *Milliyet*, 20 Haziran 1961, s.5.
821 *Milliyet*, 3 Temmuz 1963, s.1.

uğrayan mahallelere yardım ekipleri göndererek, oturulamayacak hale gelen evleri tahliye ettirmiş ve sakinlerini başka binalara nakletmişlerdir. Yağmur 9 Ocak günü öğle vaktine doğru dinmiş ve sular akşam üstüne doğru çekilmeye başlamıştır[822].

3 Ocak 1956 sabahı sağanak halinde yağan yağmurlar, Kırklareli'nin Alpullu mevkisinde sel baskınına sebep olmuştur. Yağmur öğleden sonra hafiflemiş, akşamüzeri de dinmiştir.Şöyle ki, Hayrabolu Deresi, Alpullu'yu hemen şeker fabrikasının yanından ikiye bölmektedir. Pancarköy Deresi de Alpullu'nun sol yamacındadır. Her ikisi de yan yana Ergene Nehrine dökülürler. Şiddetli yağmurlar neticesinde bu iki derenin suları yükselmiş ve Ergene ile birleştikleri yer taşmaya başlamıştır. Sular şehri gece yarısından sonra saat 01.00'den itibaren basmaya başlamıştır. Alpullu'da hayat 4 0cak 1956 sabahından itibaren normale dönmeye başlamıştır. Ancak 50 ev yıkılmış, 500 yakın insan açıkta kalmıştır. Bunun yanında hububat ekili arazi sular altında kalmıştır[823].

Devamlı yağmurlar ve eriyen karlar neticesinde Kırklareli, suların istilasına uğramıştır. Şehrin içinden geçmekte olan Bağlıca Deresi, taşmış ve 400 dükkanla birçok evi sular altında bırakmıştır. Bu arada Sanafor Mahallesi, Sinanlı ve Mandıra ovası suların işgaline uğramıştır. Lüleburgaz Kazasının Dere Mahallesinde 150 ev suların altında kalmış ve kerpiç evler yıkılmıştır. Lüleburgaz'da 13 Şubat 1956 günü öğleden sonra başlayan ve gece boyunca bütün şiddetiyle devam eden yağmurlar neticesinde Kaynarca Deresi taşmıştır. Taşan sular Durak, Dere, Yıldırım ve Yılmaz Mahallelerini istila etmiştir. Bu arada sular eski ve kerpiç binaları yıkmış, büyük hasara sebebiyet vermiştir. Bundan dolayı yüzlerce insan açıkta kalmıştır. Kızılay felaketzedelere yardıma başlamıştır[824].

Kırklareli'nin Babaeski Kazasının Kuleli Köyünde taşan Fekke Deresi 50 evi kaplamış ve ağır zarara sebep olmuştur. Açıkta kalan halk, diğer evlere ve resmi binalara yerleştirilmiştir. Bu mıntıkada önemli sayıda hayvan kaybı da meydana gelmiştir. Gene Alpullu, Pancarköy, Sinanlı, Nadirli, Karabayır, Ergene, Fekke ve Pancar Köyleri sular altında kalmıştır. Ayrıca Kırklareli'nin İnece Nahiyesinden geçen dere taşarak 87 evin yıkılmasına sebep olmuştur. Sel baskınları Koca Iğdır ve Üsküp Köylerinde de ağır hasar meydan gelmiştir. Seller, Alpullu'da 41 evi yıkmış ve 56 evi de oturulamayacak hale getirmiştir. Sanafor'da demiryolu köprüsü yıkıldığından demiryolu irtibatı, Sancak köprüsü de yıkıldığından karayolu irtibatı kesilmiştir. Alpullu sulardan mahsur bir vaziyette kalmıştır. Alpullu şeker fabrikası lojmanlarında 240 felaketzede barınmıştır. Seller yüzünden İstanbul-

822 *Milliyet*, 10 Ocak 1953, s.1, 7.
823 *Milliyet*, 5 Ocak 1956, s.1, 7.
824 *Milliyet*, 15 Şubat 1956, s.1, 5.

Edirne tren irtibatı kesilmiştir[825].

Bunun yanında Ergene Suyuna karışan Babaeski ve Şeytan Dereleri de taşarak, civarlarını bütün gücü ile kucaklamış ve binlerce kilometre karelik arazi sular altında kalmıştır. Suların istilası yüzünden Kırklareli, Edirne, Uzunköprü ve Meriç'in Babaeski üzerinden İstanbul ile ulaşımı kesilmiştir[826]. Kırklareli'nde aralıksız devam eden çok şiddetli yağmurlardan meydana gelen sular, Cumhuriyet meydanındaki dere kanalının taşmasına sebep olmuş ve sular bütün meydanı istila etmiştir. Ayrıca sular Belediye ve Cumhuriyet Caddeleri'nde bir nehir şeklini almış ve çarşıda geniş çapta zarara sebep olmuştur. Köprüsünü yıkarak akışını kuvvetlendiren dere suları, birkaç dükkanı da yıkmıştır. Kasaplar Çarşısı da büyük tahribata uğramıştır. Bunun yanında suların elektrik santralindeki tahribatı şehrin kararlıkta kalmasına sebep olmuştur[827]. Şiddetli yağmurlar yüzünden Kırklareli'nin Babaeski Kazasında 2, İnece Nahiyesinde de 1 beton köprü yıkılmıştır. Yine Babaeski Kazasının Kuzuçardağı Köyünden Hüseyin Mert sele kapılarak boğulmuştur. 300'er hanelik Alpullu'nun Samafor Mahallesi ile Büyük Mandıra Köyünü sular istila etmiştir. Buralarda suyun yüksekliği 80 cm. bulmuştur. Ayrıca seller Alpullu'nun Samafor mahallesinde bir evin yıkılmasına sebep olmuştur. Bu arada Ergene Nehri kenarındaki evler tahliye edilmiştir. Alpulllu-Edirne-Uzunköprü arasındaki demiryolu hattı sular altında kalmıştır. Sellerin kapladığı alan 200 bin dönüm civarında olmuştur[828].

Şiddetli yağmurlar yüzünden taşan Ergene Nehri ile Kocadere, Trakya'nın bazı bölgelerini sular altında bırakmıştır. Suların istilasına uğrayan yerler arasında Kırklareli, Babaeski, Pehlivanköy, Yeniköy, Nadirli, Karamesutlu, Taşağıl ve Ergene ovası bulunmaktadır. Bunun yanında Necatiye, Kuştepe ve Yeniköy'ü de sular istila etmiştir. Necatiye Köyü askeri birliklerin yardımı ile tahliye edilmiştir. Bunun yanında köylüye dağıtılan tonlarca suni gübreyi seller sürüklemiştir[829]. Bir haftadan beri devam eden şiddetli yağmurlar yüzünden Ergene Nehri yükselmiş, Babaeski ve Pehlivanköy civarını sular istila etmiştir. Alçak semtlerdeki bazı evleri de basan sular, demiryolunu tehdit etmiştir[830].

36 saatten beri devam eden şiddetli yağmurlar, Trakya bölgesinde on binlerce dönümlük araziyi sular altında bırakmış ve birçok

825 *Milliyet*, 16 Şubat 1956, s.1, 3.
826 *Milliyet*, 17 Şubat 1956, s.5.
827 *Milliyet*, 22 Nisan 1956, s.1.
828 *Milliyet*, 12 Ocak 1960, s.1, 5; *Milliyet*, 13 Ocak 1960, s.1, 5.
829 *Milliyet*, 3 Mart 1962, s.1.
830 *Milliyet*, 15 Mart 1962, s.1.

ilçe ve köyün illerle irtibatı kesilmiştir. Kırklareli'nin Çorlu Kazasının Ulaş Köyü civarında Ergene Nehri yatağından taşmış, Beyazköy ve Pınarbaşı köprüleri yıkılmıştır. 22 Mart 1963 gecesi İstanbul'a gitmekte olan Edirne treni de saat 01.30'da Alpullu ile Sarıcali arasında raydan çıkmıştır. Şiddetli yağmurlar, bu bölgede köprüyü yıkmış ve 150 metrelik demiryolunu hasara uğratmıştır. İstanbul'dan gönderilen yardım treni ile yolcular Sirkeciye getirilmiştir. İstanbul -Edirne tren seferleri tatil edilmiştir. Yağmur Uzunköprü'de de hasara sebep olmuştur. Bu sebepten dolayı Muradiye ve Mescit Mahallelerindeki evlerin bir kısmı tahliye edilmiştir. Lüleburgaz kesiminde sular asfalt yolun 1 metre üzerine kadar çıktığından, otobüsler içindeki yolcularla oldukları yerde kalmışlar ve yol kapanmıştır[831].

1.3.44.Kırşehir

Kırşehir'in Örcin ve Kızılca Köylerinde selden iki çocuk ölmüş, 54 ev tamamen yıkılmış ve 150 ev de hasara uğramıştır. Sel felaketine uğrayan köylerde gerekli tedbir alınmış, açıkta kalanların geçici iskanları yapılmıştır[832].

Kırşehir'de 5 Eylül 1958 günü saat 17.30'da başlayan ve sağanak halindeki yağmurdan meydana gelen seller, Kuşdili Mahallesine doğru yayılmış, Binek bağı ve Selgah mevkilerinde binlerce dönüm bağ ve bahçeyi istila etmiştir. Burada bulunan iki katlı bir ev çökmüştür. 12 ev de suların tesiriyle oturulamaz hale gelmiştir. Seller bu bölgedeki telefon hattını da harap etmiştir. Evleri hasara uğrayan 73 kişi geceyi aç ve çıplak geçirmiştir. Kırşehir-Mucur-Kayseri yolu üzerindeki Büyük Ilıçönü köprüsü hasar görmüştür[833]. Sürekli yağışlar Kırşehir'de 24 Ocak 1966 tarihinde bir sel baskını meydana gelmesine sebep olmuştur Gece sabaha karşı Kırşehir'in içinden geçen Kılıçözü Çayı'nın birden taşmasıyla şehrin büyük bir kısmı sellerin istilasına uğramıştır[834]. Özellikle şehrin batı kesimindeki mahalleleri tamamen sular çevrelemiş ve buralarda oturanlarla her türlü ilişki kesilmiştir. Şehirde ulaşım tamamen durmuştur. Paniğe kapılan Kırşehirliler şehrin yüksek yerlerine göç etmeye başlamışlardır. Bağlarbaşı, Kayabaşı, Kuşdili Mahalle ve semtlerinde mahsur kalan ailelere yardım için, Ankara ve Kayseri'den askeri ve sivil yardım ekipleri, Hava Kuvvetlerinden de helikopter istenmiştir. Ankara-Kırşehir asfaltı üzerindeki köprüler yıkılmış ve bu yolda trafik durmuştur[835]. Kırşehir'de yağan yağmur ve eriyen karlardan dolayı 24 Ocak günü taşmaya başlayan Kılıçözü Çayı, bir gün sonra Aşağıpazar, Kazankaya, Üçgöz ve Ahievran mahallelerini basmıştır. Meydana gelen sel

831 *Milliyet*, 24 Mart 1963, s.1, 7
832*Milliyet*, 31 Mayıs 1958, s.1; *Milliyet*, 1 Haziran 1958, s.3
833 *Milliyet*, 6 Eylül 1958, s.1, 3.
834 *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C. 2, TBMM Matbaası Ankara 1966, s.708
835 *Milliyet*, 26 Ocak 1966, s.

felaketinde sular altı mahallede 250 civarında ev yıkmıştır. Ayrıca 800 kadar ev oturulamayacak derecede hasar görmüş ve 100 bin dönüm arazi sular altında kalmıştır. Su baskını sırasında iki kişi ölmüştür. Evleri yıkılan ve hasara uğrayan halk okullara yerleştirilmiştir. İçişleri Bakanı Faruk Sükan 25 Ocak günü Kırşehir'e gelerek incelemelerde bulunmuştur. Kızılay tarafından da ilk yardım malzemesi olarak 100 çadır, 500 battaniye ve 1.000 ailenin ihtiyacını karşılayabilecek miktarda gıda maddesi gönderilmiştir. İmar Bakanlığınca da Kırşehir Valiliğine 50 bin liralık para yardımı yapılmıştır[836].

Şiddetli yağışlardan Kırşehir'de şehir içinden geçen Kılıçözü Çayı taşmıştır. Taşan sular Bağbaşı, Kayabaşı, Hılla ve Avgun semtlerinibasmıştır[837].

1.3.45.Kilis

Kilis'te aralıksız devam eden yağmurlardan sonra meydana gelen seller, Ayşe Kaya adında bir kadını sürükleyerek götürmüştür. Ayrıca çarşı içinde yüzden fazla dükkanı basmıştır. Kilis-Gaziantep yolu trafiğe kapanmıştır[838].

1.3.46.Kocaeli (İzmit)

6 Eylül 1950 günü yağmurlardan meydana gelen seller İzmit'te Sabanca ile Büyükderbent arasındaki demiryolunun bir kısmını alıp götürmüş ve bu hattaki tren seferleri kesilmiştir. Bu nedenle İstanbul'dan hiçbir tren hareket etmemiş, karşı taraftan gelen katarların yolcuları ise Karaköy'de inerek, Bursa veya Yalova yoluyla İstanbul'a gelmişlerdir. İstanbul'a gelmek isteyen bir kısım yolcu da Bandırma yolunu tercih etmiştir. Yolcu izdihamını düşünen Denizyolları İdaresi, 8 Eylül tarihinde normal seferlere ek olarak İstanbul-Bandırma arasına bir vapur daha tahsis etmiştir[839]. Bu arada tahrip olan Sapanca ile Büyük Derbent arasındaki demiryolunun tamiri 8 Eylül günü öğleden sonra gerçekleşmiştir. Aynı gün akşamdan itibaren Haydarpaşa-Ankara hattında sefer yapan trenler aktarmasız ve yol değiştirmeksizin normal seferlerine başlamışlardır[840]. 6-7 Eylül 1950 tarihinde yağan yağmurlardan Sapanca'nın köyleri çok büyük zararlar görmüştür. Bununla beraber, Bucak merkezi sellerin hücumuna da maruz kalmıştır. Konu ile ilgili olarak Sapanca Belediye Reisi tarafından Başbakan Adnan Menderes'e telgrafla bilgi verilmiş ve gerekli işlemin yapılması talep edilmiştir[841]. Afet bölgesi Kocaeli Milletvekili Ziya Atığ tarafından ziyaret edilmiştir. Bu arada yağan yağmurlar neticesinde dere yataklarının tamamen dolduğu, tarım

836 *Cumhuriyet*, 26 Ocak 1966, s.1, 7
837 *Milliyet*, 12 Haziran 1967, s.7.
838 *Milliyet*, 12 Mayıs 1967, s.1.
839 *Milliyet*, 8 Eylül 1950, s.1, 5.
840 *Milliyet*, 9 Eylül 1950, s.1
841 Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Özel Kalem Müdürlüğü Evrakı (BCA.ÖZM.) Fon Kodu:30.1.0.0 Yer Nu: 74.468.2.Lef.1

ürünlerinin harap olduğu, Sabanca halkının korku içinde bulunduğu, İl Valisine yapılan müracaatın netice vermediği ve halkın derelerin temizlenmesi için ekskavatör ve su mühendisi istediği tespiti yapılmış ve konu hakkında adı geçen milletvekili tarafından Başbakan Adnan Menderes'e 19 Eylül 1950 tarihinde telgrafla bilgi verilmiştir[842].

Konu hakkında Başvekalet tarafından Bayındırlık Vekaleti'ne gerekli talimat verilmiştir. Adı geçen vekalet de 17 Kasım 1950 tarihinde Başvekalete gönderdiği yazıda; son yağmurların husule getirdiği sel baskınına maruz kalmış bulunan Sapanca ve köyleri arazisinde lüzumlu tetkikleri yapmak üzere, mahalline bir Fen Heyeti gönderildiği, ayrıca 1951 yılında Küçük Su İşleri Ödeneğinden ayrılacak para ile konunun ele alınacağı bildirilmiştir[843]. Konu hakkında Başvekalet tarafından 28 Kasım 1950 tarihinde Sabanca Belediye Başkanı Yaşar Güven'e bilgi verilmiştir[844].

2 Ekim 1950 günü akşamından itibaren başlayan yağmurlardan dolayı, İzmit şehri bir gece içinde tanınmaz hale gelmiştir. Meydana gelen sel baskınlarından Bostanlar Sokağı'nda 4 evi oturulamaz hale getirmiştir. 10 evin de bodrum katlarına sular dolmuştur. Ayrıca İzmit Kağıt Fabrikasının selüloz kısmı ile İkinci Kağıt Fabrikasını seller istila etmiştir. Bunun yanında yağan yağmurlar İzmit'teki demiryolu hatlarında muhtelif arızalar meydana getirmiştir. Bu sebepten dolayı Ankara, Erzurum, Anadolu, Samsun ve Adapazarı trenleri 3 saatlik gecikme ile Haydarpaşa Garına gelebilmişlerdir. Demiryolu hatlarındaki arızalar 3 Ekim sabahı tamir edilerek, işetmeye açılmıştır[845].

Birkaç gündür yağan şiddetli yağmurlar neticesinde Mudurnu Suyu taşmış ve sular İzmit'in Akyazı Kazasının birçok köyünü istila etmiştir. Bu durum karşısında kaza kaymakamı ve diğer görevli zevat gece yarısından itibaren su baskınına uğrayan mıntıkaya gitmişler ve gerekli tedbirleri almışlardır. İzmit Valisi de hadiseyi haber aldıktan sonra il jandarma komutanı ile birlikte Akyazı'ya gitmiş ve orada ilgililerle birlikte su baskınına maruz kalan köylere ziyaret etmiştir. Su baskını esnasında insan ve hayvan kaybı meydan gelmemiştir. Ancak bir kısım evler ile tarlalar su altında kalmıştır[846].

İzmit'ten Bursa ve Adapazarı'na kadar uzanan bölgeye yağan şiddetli yağmurlar neticesinde, Sapanca havalisinde bazı yerleri su basmıştır. Ayrıca Bursa Yalova yolu üzerindeki Orhangazi köprüsünü seller götürmüştür[847].

Üç günden beri devamlı olarak

842 Aynı Belge. Lef.2.
843 Aynı Belge. Lef.3-4.
844 Aynı Belge. Lef.5
845 *Milliyet*, 4 Ekim 1950, s.1, 5.
846 *Milliyet*, 16 Haziran 1951, s.3.
847 *Milliyet*, 27 Haziran 1952, s.7

şiddetli yağan yağmurlar, İzmit'in kenar mahallelerini sular altında bırakmıştır. Bu arada Başcedid ve Mehmet Ali Paşa Mahallesi suların işgaline uğramıştır. Bu arada bazı evlerin alt katlarına sular girmiştir. İzmit ovası da su baskınına maruz kalmıştır[848].

18 Haziran 1961 akşamı saat 16.00 sıralarında başlayan sağanak yağmur, İzmit'te hasara sebep olmuştur. Bir saatten fazla devam eden yağmur sebebiyle Baççedit Mahallesinde sokakları sel basmıştır. Ayrıca 60-70 evin bodrum katını da sular istila etmiştir. Kanalizasyonların tıkanması da su baskınlarını arttırmıştır. İtfaiye su basan bodrum katlarını tahliye çalışmalarına başlamıştır[849].

Bir gün sonra yağan şiddetli yağmurlar yüzünden İzmit ovası göl halini almıştır[850]. Şiddetli yağmurlardan İzmit'te Başiskele Köyü 3 metre kadar sular altında kalmış, yağmur suları bütün evlere dolmuştur. Ayrıca 50'ye yakın koyun telef olmuştur[851]. Sellerden ölen altı kişinin cenazeleri 21 Haziran 1961 günü kaldırılmıştır. Bu arada Baç ve Mehmet Ali Paşa Mahallelerinde 14 sokağı seller işgal etmiştir[852]. Şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller, İzmit'te Mehmet Ali Paşa, Baç ve Kadıköy mahallelerini istila etmiştir. Meydana gelen seller 90 evi istila etmiştir[853]. Şiddetli yağmurlardan İzmit'te Baç, Körfez, Mehmet Ali Paşa mahallelerini su basmıştır. Elektrikler kesilmiştir. Yüzden fazla evin bodrumu su altında kalmıştır[854]. İzmit'in Karamürsel Kazasının Bayraktar Köyünde bir kişi, yağmurların sebep olduğu sellere kapılarak ölmüştür. Sultaniye Köyünde de bir ev çökmüş, bir kişi ölmüştür. Karamürsel'in şehir merkezinde de 300 kadar evi sular basmıştır[855].

Üç günden beri yağan yağmurlar yüzünden İzmit ovası ve şehrin alçak mahallelerinden bir kısmı sular altında kalmıştır. Bazı yerlerde suyun yüksekliği 2 metre olmuştur. Su boruları patlamış, şehir susuz kalmıştır. Elektrik tesisleri de bozulmuş ve İzmit karanlıkta kalmıştır. Suların denize boşalması için kanallar açılmıştır. Sellerin sürüklediği 7 kamyondan birinde bulunan 4 kişi boğulmuştur. İstanbul-Ankara yolu ulaşıma kapatılmıştır[856].

İzmit'te aralıksız olarak 16 saat devam eden yağmurlardan sonra, kar yağmaya başlamıştır. Yağan yağmurlardan şehrin doğusundaki Kırkevler Mahallesini su basmıştır. Belediye sandallarla

848 *Cumhuriyet*, 27 Kasım 1955, s.7
849 *Cumhuriyet*, 19 Haziran 1961, s.5.
850 *Cumhuriyet*, 20 Haziran 1961, s.5; *Milliyet*, 21 Haziran 1961, s.5.
851 *Cumhuriyet*, 21 Haziran 1961, s.5.
852 *Milliyet*, 22 Haziran 1961, s.1, 5
853 *Milliyet*, 1 Temmuz 1961, s.1
854 *Milliyet*, 5 Ekim 1962, s.7.
855 *Milliyet*, 6 Ekim 1962, s.7
856 *Milliyet*, 20 Aralık 1962, s.7.

halka ekmek ve yiyecek dağıtmıştır[857]. İzmit'in Kırkikievler ve Körfez Mahalleleri şiddetli yağışlardan sular altında kalmıştır. Bu yüzden birçok ev boşaltılmıştır. Seller yüzünden ana su borusunun hasara uğramasından dolayı, İzmit'te 80 bin kişi susuz kalmıştır[858]. 24 saatten beri devam eden şiddetli yağmurlar yüzünden İzmit ovası sular altında kalmıştır. Şiddetli yağmurlar İzmit'te de bağ ve bahçede bulunan mahsule büyük zarar vermiştir. Bunun yanında Ankara-İstanbul yolu trafiğe kapatılmıştır[859]. İzmit'te şiddetli yağışlar yüzünden 23 Haziran 1967 günü öğleden sonra Ankara İstanbul demiryolu ulaşıma kapanmıştır. Trenler Hereke ve İzmit istasyonlarında beklemek zorunda kalmıştır. İstanbul ile İzmit arasındaki karayolu da Eşme Köyü civarında kapanma tehlikesi göstermiştir[860].

İzmit'te Yalova ile Karamürsel arasındaki Hersek Gölü sellerden dolayı taşmış ve etrafındaki ekili araziyi basmıştır. Bu arada Hersek Köyünde birçok ev sular altında kalmıştır[861].

Şiddetli yağmurlardan 20 Ocak 1969 günü İzmit'te binlerce dönüm araziyi su basmıştır. Bir göl halini alan İzmit ovasında il merkezinin 70'e kadar köy ile yol ve haberleşme bağlantısı kesilmiştir[862].

3 Aralık 1969 tarihinde fırtına ile birlikte yağan şiddetli yağmurlardan İzmit Ovası su tarafından kaplanmıştır[863].

6 Aralık 1970 tarihinde meydana gelen yağışlar, İzmit ovasını deniz haline getirmiştir. Bu nedenle Ankara-İstanbul karayolu beş saat trafiğe kapanmıştır. Haydarpaşa-Ankara demiryolu da, Hereke ile Yarımca arasında sellerin tahribatına uğradığından, ulaşım yapılamamıştır. Ayrıca yağışlar nedeniyle Derince'de bir ev yıkılmış, Akyazı'nın Çıldırlar Köyünde de altı yaşında bir çocuk selde boğulmuştur. Bu arada şehrin 53 köyü ile bağlantısı kesilmiştir[864].

1.3.47.Konya

Konya'nın Ereğli Kazasının Aziziye Köyünü, devamlı yağan yağmurlar neticesinde sel basmış ve bu esnada 100 ev tamamen yıkılmıştır[865].

Devam eden şiddetli yağmurlar neticesinde derelerin taşmasıyla

857 *Milliyet*, 8 Aralık 1963, s. 7.
858 *Milliyet*, 11 Aralık 1964, s.1
859 *Milliyet*, 14 Temmuz 1965, s.1.
860 *Milliyet*, 24 Haziran 1967, s..1.
861 *Milliyet*, 13 Ocak 1968, s 7.
862 *Milliyet*, 21 Ocak 1969, s.1
863 *Milliyet*, 4 Aralık 1969, s.1, 11.
864 *Milliyet*, 7 Aralık 1970, s.1, 11.
865 *Cumhuriyet*, 10 Mayıs 1950, s.3

Konya'nın Akşehir Kazasına bağlı Bermende Köyünde 8 ev tamamen yıkılmış, 20 ev hasara uğramış ve 19 ev de oturulamayacak hale gelmiştir. Yine bu kazaya bağlı Güvnaz Köyünde 5 ev yıkılmış, 10 ev kısmen hasara uğramış ve 3 merkep boğulmuştur. Ayrıca Akait Köyünde 3 ev yıkılmıştır. 15 ev de kısmen hasara uğramıştır. Yılan Yusuf Köyünde 5 ev tamamen yıkılmış ve 25 ev de kısmen hasara uğramıştır. Engili Köyünde ise yıkılan ev sayısı 5 ve hasara uğrayan ev sayısı 10'dur. Adı geçen köylerde insan kaybı olmamıştır[866].

Son yağmurlar Konya ve havalisinde tehlikeli olmuş ve bilhassa Akşehir Kazasında can ve mal kaybına yol açmıştır. Saray Köyü'nde birden bire yükselen suların sürüklediği 10 kişilik bir aileden 8'nin cesedi ancak 6 Eylül 1955 tarihinde ele geçmiştir. Kazazedelere derhal yardım yapılmış, civardaki askeri birliklerin de yardımı temin edilmiştir. Ayrıca seller Engin Köyü'nde 4 köprünün çökmesine sebep olmuştur. Bunun yanında 1 değirmen yıkılmış, 5 ev tamamen, 15 ev kısmen hasara uğramıştır. Ayrıca 22 evi de su basmıştır[867]. Konya ve civarına iki günden beri sürekli yağmurlar yağmıştır. 17 Mayıs 1957 günü yağan yağmurlar bir afet halini almıştır. Ayrıca aynı gün sabah başlayan ve çok şiddetli şekilde yağan dolu bir saat devam etmiştir. Fırtına ile birlikte karışık olarak yağan yağmur, öğleden sonra da devam etmiştir. Bunun sonunda bütün cadde ve sokakları sular istila etmiştir. Bu arada 15 eve sular girmiştir[868].

Uzun bir süreden beri yağan yağmurlar Konya vilayetinde önemli zararlara sebep olmuştur. 15 Haziran 1957 günü Konya'nın Ilgın Kazasının bazı köyleri, yağmur suları tarafından istila edilmiştir. Bu esnada bazı evler yıkılmış, tarlaları su basmıştır. Ayrıca ağıllara dolan sular yüzlerce koyunu sürükleyip götürmüştür. Konya merkeze bağlı Hoca, Çılan, Sille ve Meram nahiyelerini de sular basmış, bazı evler hasara uğramıştır[869].

Şiddetli yağmurlar, Konya'nın Akşehir Kazası ve köylerinde can kaybına ve geniş ölçüde zarara sebep olmuştur. Tekkere Deresi üzerinde bulunan iki köprüyü de sular götürmüştür. Merkeze bağlı Köyceğiz Mahallesinde 8 ev yıkılmış, 20 ev de geniş ölçüde hasara uğramıştır. İbrahim Yeşil isminde bir kişi sulara kapılarak boğulmuştur. 350 evlik mahallenin büyük bir kısmında heyelan meydana gelmiştir. Sellerden en çok zarar gören Yılan Yusuf Köyü olmuştur. 84 hanelik köyden 49 ev tamamen yıkılmış, 18 ev oturulamayacak derecede hasara uğramış, 11 ev de kısmen yıkılmıştır. 5.000 dekar ekili arazi de sular altında kalmıştır. Gedik Köyünde 17 ev sular altında kalmış, Nadir Köyü okulunun ilave inşaatı ile 2 ev yıkılmış, 10 ev

866 *Milliyet*, 6 Ocak 1953, s.1, 7.
867 *Milliyet*, 7 Eylül 1955, 1, 7.
868 *Cumhuriyet*, 18 Mayıs 1957, s.1.
869 *Milliyet*, 16 Haziran 1957, s.1, 5

de sularla dolmuştur. Engirli Köyünde de 27 evi sular basmıştır. Ayrıca Karaağa ve İlyaslar Köylerinde de evleri sular basmıştır. Bunun yanında İlyaslar Köyünde bir kişi boğulmuştur. Doğanhisar Nahiyesinde sular evleri basmış, Akaik Köyünün yukarı mahallesinde 1 ev tamamen, 10 ev de kısmen yıkılmış, 80 koyunu sular sürüklemiştir. Çakıllar Köyünde 7 evi sular basmış, bir kadın kaybolmuştur. Kazanın un ihtiyacını karşılayan Nadirli ve Endirli Köyleri değirmenleri yıkılmıştır[870]. Yağmurlar Konya'nın Ilgın Kazasında da büyük hasara sebep olmuştur. Ilgın merkezi ile Çiğil, Balkı, Göstere ve Geçit Köylerinde 20 bin dekarlık hububat ve pancar ekili saha suların istilasına uğramıştır. Ayrıca 50 kadar koyun telef olmuştur[871]. Şiddetli yağmurlardan dolayı Konya'nın Ereğli Kazasının İvril Köyünde aniden bastıran seller, 5 kadın, 2 çocuk ve 1 erkek olmak üzere 8 kişinin ölümüne sebep olmuştur. Bunun yanında seller 30 evin yıkılmasına ve 8 evin hasar görmesine yol açmıştır. Mennek ve Zanape Köylerinde de bağ ve bahçeler sellerden büyük zarar görmüştür[872]. Konya'nın Kızılviran Nahiyesinin Dere Köyünde seller 3 evin duvarını ve 3 ahırı yıkmıştır. Bir kadın sele kapılarak boğulmuştur. Ayrıca 30 inek telef olmuştur[873]. Seller Konya'nın Çumra Kazasının İnek Nahiyesine bağlı Alkaran Köyünde 25, Dinek saray Köyünde 30 evi harap etmiştir. Ereğli Kazasının Kuzguncuk Köyünde 35, Hortu Köyünde 120 keçi sularda telef olmuştur. 250 dekar ekin ve 120 dekar pancarı sular götürmüştür. Ereğli jandarma birlik binasını da sular basmıştır. Yağmurlar Gödene Köyünde de yüzlerce dönüm sebze tarlasını harap etmiştir. İnlicde Köyünde de 1.000 kadar hayvanı sular sürüklemiştir[874].

Konya'nın kazalarında meydana gelen yağışlar bazı yerlerde hasarlara sebep olmuştur. Tatlıcak Köyünü su basmıştır. Bu köyde suyun yüksekliği 1,5 metreyi bulmuştur. Bazı evler yıkılma tehlikesine karşı, boşaltılmıştır[875].

Konya'da şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller, en fazla tahribatı Çilbasan Nahiyesine bağlı Kemeni Köyünde yapmıştır. Burada 15 ev yıkılmış, 10 ev de oturulamayacak hale gelmiştir. 2'si çocuk olmak üzere 5 kişi kaybolmuştur. 700'den fazla hayvan sulara kapılmıştır. Çoğlu Köyünde 8, Madenli Köyünde 4 ve Karaviran Köyünde 3 ev yıkılmış, 1.000 kadar tavuğu sular götürmüştür[876].

Son yağan yağmurlardan meydana gelen seller, Konya'nın Ilgın Kazasında bazı köyleri

870 *Milliyet*, 17 Haziran 1957, s.1, 5
871 *Milliyet*, 18 Haziran 1957, s.1, 5
872 *Milliyet*, 16 Temmuz 1957, s.1.
873 *Milliyet*, 31 Mayıs 1958, s.3.
874 *Milliyet*, 4 Haziran 1958, s.1
875 *Cumhuriyet*, 2 Şubat 1959, s.3
876 *Milliyet*, 7 Haziran 1959, s.1

basmış ve zarara sebep olmuştur. Sellerden Yukarıçiğil Köyünde 18 yaşında Fatma Ölmez adında bir kız boğulmuştur. Ayrıca seller birçok harmanı sürükleyip götürmüştür[877].

Yağmurlardan Konya'nın Çumra Kazasında evler yıkılmıştır[878].

Konya'nın Kulu Kazasının Atkafası Köyünde seller 15 kadar evi harap etmiştir. Böğrüdelik Köyündeki sel felaketinde de 10 kadar ev harap olmuştur[879]. Sağanak halinde yağan yağmurlardan meydana gelen seller, Kulu Kazasında yeniden büyük hasara yol açmıştır. Kozanlı Köyünde 50 ev harap olmuştur. Dere Kasabasında da 16 ev oturulamayacak hale gelmiş, iki ev ve bir samanlık yıkılmıştır[880].

Konya'da yağan devamlı yağmurlar Seydişehir Kazasında büyük hasara sebep olmuştur. Dağlardan seller halinde gelen sular tarlaları ve bahçeleri tamamen kaplamıştır. 20 kadar ev yıkılmış, 20 kadar ev de oturulamayacak hale gelmiştir[881].

Konya'da sağanak halinde yağan yağmur, 30 dükkan ve 30 kadar evi sularla doldurmuştur. Ayrıca 10 kadar ev tahliye edilmiştir[882].

Konya'nın Ilgın Kazasının Elbeş Köyünde 80 ev yıkılmıştır. Yüzden fazla koyunu seller sürüklemiştir[883]. 17 Mayıs 1963 günü Akşehir'de yağmurlar ve dağlarda eriyen karlar yüzünden Akşehir Gölü 2 kilometreden fazla yayılmıştır. Binlerce dönüm ekili arazi sular altında kalmıştır[884].

Konya'da sürekli yağışın sebep olduğu seller, Şeker Murat ve Hacı Kaymak Mahallelerini basmış, 15 ev oturulamayacak şekilde harap olmuştur. 1 ev de yıkılmıştır. Ereğli Kazasının Aydınkent Köyü de sel altında kalmıştır[885]. Konya'da gece yağan şiddetli yağmurlar Ilgın Kazasının Yukarı ve Aşağı Çiğil, Balkı, Geçit, ve Gökdere Köylerinde 100'e yakın evi oturulamayacak şekilde harap etmiştir. Bunun yanında 63 hayvan sulara kapılarak boğulmuştur. 12.000 dekarlık ekili arazi de mahsul mahvolmuştur[886]. Konya'nın Ereğli Kazasının İvriz Bucağına yağan şiddetli yağmurlar sonunda seller, hidro-elektrik santralinin kanalını tıkamış ve şehir karanlıkta kalmıştır. Yolların bozulması yüzünden Yazlık ve İmariye köyleri ile irtibat kesilmiştir. Bu köylerde birçok ev ve 10.000 dönüme yakın ekili arazi seller tarafından tahrip

877 *Milliyet*, 1 Ağustos 1959, s.1.
878 *Milliyet*, 22 Haziran 1961, s.5
879 *Milliyet*, 9 Ekim 1962, s.1.
880 *Milliyet*, 11 Ekim 1962, s.1.
881 *Milliyet*, 26 Aralık 1962, s.1.
882 *Milliyet*, 9 Mayıs 1963, s. 7.
883 *Milliyet*, 17 Mayıs 1963, s.7
884 *Milliyet*, 18 Mayıs 1963, s.1.
885 *Milliyet*, 29 Mayıs 1963, s.7
886 *Milliyet*, 30 Mayıs 1963, s.1, 7

edilmiştir[887]. Konya'nın Ilgın Kazasında Çiğil ve Balkı Köylerini sel basmış, bütün ekili arazi sular altında kalmıştır. Sel Çiğil Köyünde 15, Balkı Köyünde de 80'e yakın evi oturulamayacak bir hale getirmiştir[888].

Konya'da devam eden yağışlar Halilli Köyünde biri 9 yaşında Gülfidan, diğer 8 yaşında Hatice Satı adında iki çocuğun ölümüne sebep olmuştur. Seller iki çocukla birlikte 300 koyunu da sürüklemiştir. Kırılgedik Köyünde de 15 ev çökmüştür[889]. Konya'nın Beyşehir Kazasının Kurucuova Köyü yakınında sellerden bir göl oluşmuştur. Taşan sular 12 evin yıkılmasına sebep olmuştur[890].

Bir haftadan beri Konya'da devam eden kar yağışı dinmiş, 25 Aralık 1966 gününden itibaren de şiddetli yağmurlar başlamıştır. 24 saat aralıksız devam eden yağmurlar yüzünden Konya'nın bazı semtlerini su basmıştır[891].

Konya'da 24 saat devam eden yağmurlar yüzünden 8 mahalleyi sular basmış, 100 kadar ev oturulamaz hale gelmiştir[892].

Konya'da sürekli yağan yağmurlar, Beyşehir Gölü'nün su seviyesini bir metre yükselterek taşırmış ve Bozca Köyü sular altında kalmıştır[893].

18 Ocak 1968 akşamı da Konya'nın Beyşehir Kazasında Emen Köyünde bir kişi, sel sularına kapılarak boğulmuştur[894].

Şiddetli fırtına yüzünden taşan Beyşehir Gölünün suları, Tolca Köyünde 30 evi yıkmış, 10 evi de oturulamaz hale getirmiştir[895].

Konya'nın Sille Bucağında Alim Sucu adında bir şahıs, sellere kapılarak boğulmuştur[896].

Konya'da da iki gündür devam eden yağışlardan meydana gelen seller, Sanayi çarşısını ve kenar mahalleleri basmıştır. Ayrıca şiddetli yağışlardan Konya'nın köylerle olan bağlantısı kesilmişti[897]. Şiddetli yağışlar Konya ovasını göl haline getirmiştir. On binlerce dönüm ekili arazi su altında kalmıştır[898].

---

887 *Milliyet*, 10 Haziran 1963, s.1, 7
888 *Milliyet*, 18 Haziran 1964, s.1.
889 *Milliyet*, 22 Haziran 1964, s.7.
890 *Milliyet*, 27 Ocak 1966, s. 7
891 *Milliyet*, 26 Aralık 1966, s. 7.
892 *Milliyet*, 12 Mayıs 1967, s.1.
893 *Milliyet*, 15 Ocak 1968, s.7
894 *Milliyet*, 20 Şubat 1968, s.1, 7.
895 *Milliyet*, 14 Mart 1968, s.7.
896 *Milliyet*, 4 Eylül 1968, s1.
897 *Milliyet*, 25 Kasım 1968, s.1, 7.
898 *Milliyet*, 13 Ocak 1969, s.7.

Konya ve dolaylarında üç gündür aralıksız devam eden yağışlardan Suğla Gölü taşmış, Susuz, Gölyüzü, Çakmakkaya ve Gökhöyük Köyleri su altında kalmıştır. Su yüksekliğinin 1, 5 metreyi bulduğu bu köylerde 10 ev yıkılmış, 60 ev de boşaltılmıştır. Kestel Gölünün yükselmesiyle de 100 bin dönüm ekili arazi sularla örtülmüştür[899].

1.3.48.Kütahya

Kütahya'nın çevresi ile muhtelif kazalarına yağan şiddetli yağmur ve dolu neticesinde meydana gelen seller önemli hasarlar yapmıştır. Şöyle ki, Altıntaş ilçesinde 12 köyü su basmıştır. Bu köyleri kaplayan suyun seviyesi 3.5 metreyi bulmuştur. Ayrıca Beş Karış, Hamur ve Effet köylerinde 15.000 dönüm ekilmiş arazi su altında kalarak, mahsul zarar görmüştür. Adı geçen bu üç köyde 350 koyun ve keçi, 20 merkep, 31 sığır, 11 dana telef olmuştur. Beş Karış köyünde 57 ev tamamen, 104 ev kısmen, 1 cami ile 10 köprü tamamen yıkılmıştır. Bununla birlikte 6 değirmen ve bunlara ait bentler de tamamen hasara uğramıştır. Yine Ay Kırıkçı ve Pisan köyleri arasını seller basmıştır. Afyon- Kütahya şosesinin birçok yerinde de seller yollar ve köprülerinin üzerinden aşmıştır[900]. 25 Temmuz 1952 günü yağan şiddetli yağmurlardan Kütahya'nın Emet Kazasının Dereköy ve Hisarcık, merkez kazanın Gümüşağaç, Gediz'in Yakuplar, Gaipler, Simav'ın Pazar köylerinde arazinin büyük bir kısmı sular altında kalmış ve köy evlerinin bir kısmı harap olmuştur. Kütahya'da 1, Emet'te 2, Tavşanlı'da 3 kişi olmak üzere 6 insan hayatını kayıp etmiştir. Kızılay Genel Sekreteri, Kütahya Milletvekilleri, Vali Vekili felaket mıntıkalarında incelemelerde bulunmuş ve icap eden tedbirleri alınmıştır. Bu arada felaketzedeler için Kızılay'dan çadır, giyecek ve yiyecek maddeleri temin edilmiştir[901]. Kütahya yolunda Mezitler köyü civarında dağdan inen seller, demiryolunun 200-300 metrelik bir kısmını sürükleyip götürmüştür. Bu yüzden trenler 18 Aralık 1962 günü sefer yapamamışlardır[902].

Kütahya'da seller Kafes Çayı üzerindeki Meydan Köprüsünü tıkadığından 200 ev, 9 dükkan, 1 fırın, cami ve okulu sular istila etmiştir[903].

Kütahya'da şiddetli yağışlardan Altıntaş ovası tamamen sular altında kalmıştır. Gecek Köyünde de sellerden 50 ev yıkılmıştır[904].

1.3.49.Malatya

2 Mayıs 1950 tarihinde Malatya'nın Doğanşehir Kazasına bağlı 4.000

899 *Milliyet*, 24 Mart 1969, s. 7.
900 *Cumhuriyet*, 24 Temmuz 1952, s.1, 4.
901 *Milliyet*, 26 Temmuz 1952, s.1, 7.
902 *Milliyet*, 19 Aralık 1962, s.7.
903 *Milliyet*, 19 Haziran 1964, s.7.
904 *Milliyet*, 14 Mart 1968, s.7.

nüfuslu Polat Kasabası müthiş bir sel felaketine uğramıştır. Ani bastıran sel, kasabanın 30 evini tamamen yıkmış, 60 kadar evi oturulamayacak hale getirmiştir. 100'den fazla evin alt katlarını su basmıştır. Sel baskınında 13 kişi hayatını kayıp etmiştir. Ayrıca hayvan ve mal kaybı meydana gelmiştir. Sel baskını neticesinde evsiz kalan kişiler, camilere ve odalara yerleştirilmişlerdir[905].

Malatya civarına yağan şiddetli yağmurlar yüzünden, Darende Kazasının 4 mahallesini ve 6 köyünü seller basmıştır. Bununla birlikte 100 bin dönüm arazi sel baskınından zarar görmüştür. Dağlardan gelen seller Sofular Köyü'nde 8 ve Avlar Köyü'nde 22 evi oturulamayacak hale sokmuştur. Bununla birlikte Alvar Köyü'nde seller 500 kadar koyun ve keçiyi sürüklemiştir. Sarıca Köyü'nde de 2 kişi seller tarafından sürüklenmiştir[906].

Malatya'da son günlerde sağanak halinde yağmurlar yağmıştır. Bundan dolayı Doğanşehir Kazasının Olat Kasabasına dağlardan gelen seller, bazı bahçe ve tarlalarda önemli hasar yapmıştır. Kasabada tütün, mısır ve fasulye tarlaları taş yığınları ile dolmuştur. Ayrıca 15 kadar ev sular altında kalmıştır[907].

Malatya'da 16 Mayıs 1957 günü saat 12.00'de başlayan şiddetli yağmurlar sebebiyle meydana gelen seller, şehre 70 km mesafede Kumlu istasyonu ile Kapıdere arasındaki 4 kilometrelik demiryolunu götürmüştür. Seller İstasyonda da geniş ölçüde hasara yol açmıştır. Bu yüzden yollar kapandığından bir imdat katarı gönderilmiştir[908]. Yağan şiddetli yağmurlar Akçadağ Kazasında da sokaklara sellerin inmesine sebep olmuştur. Bunun yanında Besni ile Elbistan arasında bir köprü sellerden tahrip olmuştur[909].

Şiddetli yağmurlar sebebi ile meydana gelen seller, Malatya'nın Arguvan Kazasının Ektir, Partikan, Hasan, Yukarı Sürmene ve Aşağı Sürmene köylerinde büyük hasara sebep olmuştur. Bu arada Partikan Köyünde 4 ev yıkılmıştır. Ektir Köyünde sellere kapılan iki kız kardeş boğulmuştur[910].

Malatya'da şiddetli yağmurlar neticesinde meydana gelen seller, Fırıncı Köyü ile Hacı Halil çiftliğinde 1.000 dönümlük ekili araziyi tahrip etmiştir. Ballı Çayı da taşarak Halikan Köyünü sular basmış ve seller yüzlerce ağacı kökünden sökmüştür. Ayrıca 100 yakın hayvan telef olmuştur. Telefon telleri de arızaya uğradığından köylerle irtibat kesilmiştir[911].

20 Haziran 1964 günü Malatya'nın Darende Kazasının Gülpınar Köyünden Fatma

905 *Milliyet*, 3 Mayıs 1950, s.1
906 *Cumhuriyet*, 23 Temmuz 1953, s.1, 6
907 *Cumhuriyet*, 29 Haziran 1954, s.7.
908 *Milliyet*, 17 Mayıs 1957, s.1
909 *Cumhuriyet*, 18 Mayıs 1957, s.1.
910 *Milliyet*, 26 Mayıs 1957, s.1.
911 *Milliyet*, 18 Haziran 1957, s. 5.

Canfer ve kızı Aliye sele kapılarak boğulmuşlardır[912].

Malatya'nın Bayramuşağı Köyünde Yusuf Akbay adında bir çoban sellere kapılarak boğulmuştur[913]. .

1.3.50.Manisa

9 Şubat 1952 günü Manisa ile Akhisar ve Turgutlu Kazalarında günlerden beri fasılasız devam eden yağmurlar bölgede bulunan bütün dereleri ve Gediz Nehrini taşırmıştır. Taşan sular Manisa, Akhisar ve Turgutlu'daki şose ve demiryollarını tahrip etmiştir. Bu yüzden kazalar arası ulaşım durmuştur. Hasara uğrayan yolların tamirine başlanmıştır. Manisa ovası su altında kalmıştır. İshak Çelebi ve Hamza Bey Köylerini sular basmıştır. Sellerden Akhisar ile Turgutlu Kazasında ve Manisa'nın bazı köylerinde yüze yakın ev yıkılmış, bağ evlerinden mühim bir kısmı hasara uğramış veya yıkılmıştır. Akhisar'ın Reşat Bey ve Kethüda Mahallelerini sular istila etmiş ve kurtarma faaliyetine giden ekipte bulunan Ali İnce sellere kapılarak boğulmuştur. Su baskınına karşı Valilik, Bayındırlık ve Sular İdaresi tarafından gerekli tedbirleri alınmıştır. Bunun yanında Bayındırlık Vekaleti'nden bir tebliğ yayınlanmıştır. Buna göre; "Gediz Nehri, Alaşehir Çayı, Kum Çayı ve Nif Çayı kollarıyla birlikte taşkın halindedir. Manisa ovası sular altında kalmış, demiryolu ve şosede ulaşım durmuştur. Taşkın dalgası 10 Şubat günü akşamı Menemen ovasından geçecektir. Halkın müteyakkız bulunması tebliğ olunur" denilmiştir[914].

Bir müddet sonra da Manisa, Akhisar, Turgutlu ovalarını istila eden sular, Menemen ovasını da kaplamıştır. Bölgede birçok köprüyü sular götürmüş ve civar köylerle irtibat tamamen kesilmiştir. Sular altında kalan köylerin akıbetinden endişe duyulmuştur. Manisa-Akhisar, İzmir-Manisa arasında demiryollarını ve şose yollarını sular kapatmış, bu suretle tren ve diğer vasıtaların ulaşım yapması imkansız hale gelmiştir. Manisa-İzmir yolu üstündeki Sabuncu Beli mevkiinde heyelan hali görülmüştür. Bu yol üzerinde ulaşım yasaklanmıştır. Manisa ovası su altında kalmıştır. Binlerce bağ evini de seller götürmüştür. Yağmurların sağanak halinde yağması 11 Şubat günü de devam etmiş ve yöre halkının endişesi artmıştır. Suların yüksekliği 4.85 cm. olmuştur. İçişleri Bakanı Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu ilgili makamlarla irtibat halinde bulunmuş ve gerekli emirleri vermiştir. Vali vekili başkanlığındaki bir ekip, İzmir'den getirilen ve Manisa'da yaptırılan kayıklarla 11 Şubat sabahı su altında kalan köylere giderek, vatandaşların içinde bulunduğu durumlarla yakından ilgilenmiş ve gerekli tedbirleri almışlardır[915].

912 *Milliyet*, 21 Haziran 1964, s.1, 7
913 *Milliyet*, 12 Mayıs 1967, s.1.
914 *Milliyet*, 10 Şubat 1952, s.1, 7.
915 *Milliyet*, 11 Şubat 1952, s.1, 7.

Bu arada Akhisar Kazasındaki durum endişe verici bir hal almıştır. İki gün boyunca Reşat Bey Mahallesi baştan başa Kızıltoplu, Dereköy ve Sar Köyleri ise tamamen sular altında kalmıştır. Dereköy'de 2, Marmara Köyü'nde 3, Selamlı Köyü'nde 2 ve Kızıloğlu köyünde 1 ev yıkılmıştır. Bununla birlikte Sel baskını esnasında insan kaybı meydana gelmemiştir. Bu arada 4 köye sallarla gidilmiştir. Ancak ova köyleri ile hiçbir surette irtibat temin edilememiştir[916].

Ayrıca Mezitler İstasyonu ile Menemen arasındaki demiryolu kapanmıştır. Bu sebeple 11 Şubat günü Ankara'dan hareket edip bir gün sonra İzmir'e ulaşması hesaplanan Ege Ekspres Treni, çalışamadığı için 12 Şubat tarihinde İzmir'den Ankara'ya avdet seferlerinin yapılmama durumu ortaya çıkmıştır. Manisa- Menemen arasındaki demiryolu hattının üzerinde bulunan sular çekilmediği için, Afyon- Basmahane arasında işleyen 1102 numaralı yolcu treni Manisa'dan ileri geçememiştir. Ancak Afyon Alsancak demiryolu trafiğe açık bir durumda kalmıştır[917]. Manisa'da günlerden beri devam eden yağmurlar, 12 Şubat gece yarısından sonra, yağmaya başlayan karla sona ermiştir. Ancak bir gün önce mecralarına doğru çekilmeye başlayan çay ve dereler 12 Şubat günü öğleden sonra yine taşmıştır. 11 Şubat gününe kadar irtibat temin edilemeyen ve su altında kalmış olan Mahmudiye ve Hamzabeyli köyleriyle 12 Şubat günü kayıklarla irtibat sağlanmış ve bu köylere yiyecek vb. yardımlarda bulunulmuştur. Adı geçen köylerde insan kaybı bulunmamaktadır[918]. Son günlerde yağan şiddetli yağmurlar dolayısıyla, bütün Ege Havzası sular altında kalmıştır. Bu arada Fetrek ve Nif Çayları taşmıştır. Bilhassa Nif Köprüsü'nün yıkılması dolayısıyla, beş köyün birbirleriyle olan irtibatları kesilmiştir. Ovalar adeta bir çamur deryasına dönmüş ve bağların imar edilme imkanı kalmamıştır. Diğer taraftan Uladı, Ergenli ve Falaha Çayları da yükselmiş ve dağlara yağan yağmurların tesiriyle Küçük Menderes Nehri de taşarak etrafında bulunan tarlaları istila etmiştir. Bu durum birçok köyün tehlike içinde bulunmasına sebep olmuştur. Su baskını sırasında insan kaybı meydana gelmemiştir. Ancak birçok yerde tarlalardaki mahsuller harap olmuştur[919]. Ege bölgesine yağan yağmurlar, Manisa Vilayeti ve civarında büyük hasarlar meydana getirmiştir. Yağan yağmurlardan üzüm üreticileri oldukça zarar görmüştür[920]. Manisa'ya 29 Haziran 1953 günü yağan şiddetli yağmurlardan dolayı seller meydana gelmiştir. Bunun sonunda bazı köyler sular altında

916 *Milliyet*, 11 Şubat 1952, s.7.
917 *Milliyet*, 11 Şubat 1952, s.7.
918 *Milliyet*, 12 Şubat 1952, s. 7.
919 *Milliyet*, 16 Ocak 1953, s.1, 7.
920 *Milliyet*, 2 Haziran 1953, s.1, 7.

kalmıştır. Ayrıca seller yüzünden birçok yolda ulaşım durmuştur[921].

Üç günden beri devamlı surette yağan yağmurlar Manisa'da büyük tahribat yapmıştır. Şiddetli yağmurlar tesiriyle Gediz Nehri yükselmiştir. Seller cadde ve sokakları istila ettiğinden talebeler okullarına gönderilmemişlerdir[922]. Şiddetli yağmurlardan 18 Kasım 1955 günü Manisa'nın Akhisar Kazasında Medar ve Deli Çayları taşmış ve bundan dolayı etrafındaki ekili araziyi tamamen sular istila etmiştir. Taşkın neticesinde Kırkağaç-Soma karayolu hasar gördüğünden ve sular istila ettiğinden bunlarla irtibat kesilmiştir. Telefon hatları da bozulduğundan köyler ve nahiyelerle haberleşme kesilmiştir. Ayrıca yağmur tütün mahsulü üzerinde büyük hasar yapmıştır[923]. Manisa'nın Kırkağaç Kazasında Bakır Çay taşmış ve civarındaki ekili arazi su altında kalmıştır. Mahsul üzerinde ki maddi zararın büyük olmuştur[924].

Manisa'nın Soma Kazasında İstasyon bölgesinde yağmurların sağanak halinde yağması neticesinde 13 evi sular istila etmiştir. Bunun üzerine bu evler tahliye edilerek, sakinleri kasabanın otellerine yerleştirilmiştir. Bu arada Garp Linyitlerine İşletmesine ait Lavvar Fabrikasını sular istila ettiğinden, fabrika 4-5 saat çalışamamıştır. Akhisar- Manisa ve İzmir istikametindeki Medar köprüsü yıkıldığından çay taşmış ve buralarda ulaşım durmuştur. Meydana gelen su baskını neticesinde, civardaki ekili arazide önemli ölçüde hasar meydana gelmiştir[925].

Manisa'nın Turgutlu Kazasında üç günden beri sağanak halinde ve aralıksız olarak devam eden yağmur, 19 Kasım 1955 gece yarısından itibaren afet halini almıştır. Şehitler yolunda bir ev yıkılmış ve muhtelif semtlerde 100'e yakın evi sular istila etmiştir. Taşan Sarıcalı Çayından geçmek isteyen tütün yüklü bir traktörü seller götürmüştür. 2, 5 metre yükselen Gediz Nehri taşmış ve bunun sonunda nehir civarındaki 4 çiftlik, 1 kiremithane fabrikası ile Hamzabeyli ve Hacıaliler Köyleri sular altında kalmıştır. Bunun yanında bağ mıntıkaları olan Bostanlı, Dallıgölcük, Sokrat, Geren, Körpealan ve Biçerli'yi sular istila etmiş ve binlerce ağacı söküp götürmüştür. Ayrıca pamuk tarlalarını istila eden sular, büyük zarara sebep olmuştur. 2 milyon lira civarında zarar meydana gelmiştir[926]. Manisa'nın Alaşehir Kazasında da yağmurlar oldukça önemli tahribat yapmış ve Alaşehir ovasını tamamen sular istila etmiştir. Ana karayolunu sular kapladığından ulaşım durmuştur. Bu arada sular

921 *Milliyet*, 30 Haziran 1953, s.1, 7.
922 *Milliyet*, 19 Kasım 1955, s.5.
923 *Milliyet*, 19 Kasım 1955, s.5.
924 *Milliyet*, 20 Kasım 1955, s.7
925 *Milliyet*, 20 Kasım 1955, s.7
926 *Milliyet*, 20 Kasım 1955, s.7

demiryolunu da tahrip etmiştir. Ayrıca ekili arazi de sellerden önemli ölçüde zarar görmüştür. Bu sebepten maddi zarar çok büyük olmuştur[927]. Manisa'nın Turgutlu Kazasında sağanak halinde fırtınayla birlikte yağan yağmurlar, kasabada büyük hasar yapmıştır. Sellerin tesiriyle Manisa karayolu ile yüzlerce ev harap olmuştur. Kasabada 4 iplik fabrikasıyla 1 kiremit fabrikasını seller basmıştır. Bu arada seller demiryolunda da hasar meydana getirmiş ve ulaşım aksamıştır[928]. Bunun yanında Gediz Nehri 27 Kasım 1955 gecesi taşmış ve Manisa merkez kazasına bağlı Veziroğlu, Hacıharmanlar, Harmanlı, Hamzabeyli, Karaağaçlı ve Mahmudiye Köyleri su altında kalmıştır. Bu köylerde vaziyet çok ciddi bir hal almış, felaketin önlenmesi için askeri birlikler gönderilmiştir. Ayrıca Gediz Nehri'nin yanında, Alaşehir Deresi, Gümüş Dere ve Çakal Deresi ile diğer birçok küçük dere taşmış ve civarındaki ekili araziyi istila etmiştir. Turgutlu Kazasının Sarıbey Köyünü de sular kaplamıştır[929].

Gediz Nehri 28 Kasım 1955 sabahı yağmurların kesilmesi üzerine yavaş yavaş yatağına çekilmiş ve normal seviyesinde akmaya başlamıştır. Ancak taşkın sırasında suların istilasına maruz kalan köylerin halkı İzmir'den temin edilen 3 kayık vasıtası ile alınarak, komşu köylere yerleştirilmişlerdir. Binlerce dönüm pamuk ve hububat ekili arazi harap olmuştur. Gediz Nehri'nin taşkınından Salihli Kazasının Karapınar, Karayahşi, Soylu ve Adala Köyleri sular altında kalmıştır. Bunlar arasında Karapınar Köyünün dört tarafı su ile çevrilmiş ve halkı temin edilen sandallarla askeri birlikler tarafından tahliye edilerek, başka köylere iskan olunmuşlardır[930].

Birkaç günden beri Ege havalisinde yağmakta olan kar ve sağanak halindeki yağmurlar sel baskınlarına sebep olmuştur. Bütün Manisa ile Manisa'nın Salihli Kazası ovaları suların istilasına maruz kalmıştır. Yağan şiddetli yağmurlar ve eriyen kar suları ile Gediz Nehri ile Nif ve Kum Çayları yataklarından taşarak etrafı istila etmeye başlamıştır. Manisa ve Salihli ovalarından başka Turgutlu Kazası ve civarındaki ekili arazi de sel baskınına maruz kalmıştır. Sellerden Salihli'nin birçok köyü ile birlikte, Manisa'nın merkezine bağlı Veziroğlu, Karaağaçlı, Yeniköy, Yeniharmandalı, Hamzabeyli ve Hacı Haliller Köyleri mahsur bir vaziyete girmişlerdir. Ayrıca Urganlı ve Hacı Aliler Köyleri ile 4 çiftlik, 1 kiremit fabrikasını sular istila etmiştir. Halk geceyi minare ve ağaçlar üzerinde geçirmiştir. Ekili arazi sular altında kalmıştır. Ovada sular 3 metreye kadar yükselmiştir. Suların istilasına uğrayan köylerle irtibat kesilmiştir. 25 yaşlarında Muammer isimli bir genç, Döşemebaşı köprüsünü geçerken

927 *Milliyet*, 27 Kasım 1955, s.7; *Cumhuriyet*, 27 Kasım 1955, s.7
928 *Milliyet*, 27 Kasım 1955, s.7
929 *Milliyet*, 28 Kasım 1955, s.5;*Cumhuriyet*, 28 Kasım 1955, s.1, 5
930 *Milliyet*, 29 Kasım 1955, s.5;*Cumhuriyet*, 29 Kasım 1955, s.5.

hayvanlarla beraber boğulmuştur. Demiryolu hattını sular istila ettiğinden, Afyon-Manisa-İzmir ile olan ulaşım durmuştur. Gediz Köprüsü sular altında kaldığından Manisa-Akhisar arasındaki karayolunda da ulaşım kesilmiştir. Bu arada su baskınından İzmir-Balıkesir arasında işleyen tren seferleri de iptal edilmiştir[931]. Ayrıca Susurluk Çayı taştığından geniş miktarda mahsule zarar vermiştir. Karacabey, Erdek, Susurluk ve bazı köylerle telefon irtibatı tamamen kesilmiştir. Bu arada Balıkesir yolu kapanmıştır[932] .

Manisa'ya sağanak halinde yağan yağmurlar, şehrin hayatını felce uğratmıştır. Bu arada şehrin bazı semtleri sular altında kalmıştır. Birçok ev su baskınına uğramış, üç ev de yıkılmıştır[933].

11 Kasım 1957 gecesi saat 18.00'den 12 Kasım günü saat 11.00 kadar yağan yağmurlar, Manisa'nın merkez ve civar köylerde büyük tahribata sebep olmuştur. Üç gecekondu tamamen ve iki gecekondu da kısmen yıkılmıştır. Bunun yanında bazı köylerle irtibat kesilmiştir[934].

Günlerden beri aralıksız devam eden yağmurlar yüzünden Gediz Nehri ve Nif Çayı 19 Mart 1958 günü taşmıştır. 1.800 dönüm ekili arazi ve 340 dekar bağ sular altında kalmıştır. Salihli civarında demiryolu güzergahında 109 metrelik hattı sular istila etmiştir. Bundan dolayı ulaşım durmuştur[935].

Gediz Nehrinin taşması yüzünden sel baskını tehdidi altında bulunan 18 köy tamamen, 4 köyde kısmen tahliye edilmişlerdir. Bu köylerde 44 ev tahrip olmuştur. Köylüler başka yerlere göç etmişlerdir. Afetzedelere çadır ve yiyecek yardımı yapılmıştır. Çümbüşler Köyünde gece yarısı evleri suların hücumuna uğrayan 74 yaşındaki Fatma isminde bir kadın ile kız kardeşi boğularak ölmüşlerdir. 36 saat boyunca aralıklarla yağan şiddetli yağmurlar neticesinde Sarıgöl ve Alaşehir ovaları sular altında kalmıştır. Sular birçok köprüyü ve yolları tahrip etmiştir. Bu arada Manisa'nın Akhisar Kazasındaki Medar Çayı da taşmış ve ovayı su basmıştır. Yine aynı yerdeki Kum Çayı da şiddetli yağmurlar yüzünden taşmış, ancak alınan tedbirler neticesinde selin bir afet halini alması önlenmiştir[936].

15 Mayıs 1958 günü Manisa'nın Alaşehir Kazasına kuvvetli fırtına ve sağanak halinde yağan yağmur, büyük hasar yapmıştır. Binlerce dekar pamuk, buğday, arpa tarlaları ile bağ ve bahçeleri tamamen harap olmuştur[937].

---

931 *Milliyet*, 4 Şubat 1956, s.7.
932 *Milliyet*, 4 Şubat 1956, s.7.
933 *Milliyet*, 16 Mayıs 1957, s.1.
934 *Milliyet*, 13 Kasım 1957, s.1.
935 *Milliyet*, 20 Mart 1958, s.3
936 *Milliyet*, 23 Mart 1958, 1, 5; *Cumhuriyet*, 23 Mart 1958, s.1
937 *Milliyet*, 16 Mayıs 1958, s. 3.

Şiddetli yağmurlar yüzünden Manisa'nın Alaşehir Kazasını sular basmış ve bazı evler yıkılmıştır. 4 Eylül 1958 günü saat 15.30'da başlayan yağmur gittikçe şiddetini arttırarak görülmemiş bir hal almıştır. Saat 16.00'da Sultan Dağından toplanan suların meydana getirdiği sel, bütün şiddetiyle şehre inmiş ve çay yatağını taşırmıştır. 10 dan fazla köprü suların getirmiş olduğu ağaç ve taşlarla tıkanmış sular şehre yayılmaya başlamıştır. Çay kenarında bulunan evleri su basmış ve eşyaları sürüklemiştir. Bazı evler de çökmüştür. Ana yollardan şehre inen seller bütün ev ve dükkanların bodrum ve birinci katlarını doldurmuştur. Su şehir içinde bazı yerlerde 4,5-5 metre kadar yükselmiştir. Çay kenarında bulunan Cumhuriyet İlkokulunun bodrum katı tamamen su ile dolmuştur. Şehrin içme suyu kesilmiş, ekmek sıkıntısı olmuştur. Elektrik santralini de su bastığından şehir karanlıkta kalmıştır. Meydana gelen zararın 100 bin liranın üzerinde olduğu tahmin edilmektedir[938]. Şiddetli yağmurlar Manisa ile Akhisar Kazasında mühim zararlar yapmıştır. Manisa'da bazı cadde ve sokaklar su altında kalmıştır[939]. Manisa'da iki gündür devam eden sağanak yağmur Bakır ve Nif Çaylarının taşmasına sebep olmuştur. Manisa ovası sular altında kalmıştır. Bazı köylerde evler yıkılmıştır. Salihli Kazasında kasırga ve şiddetli yağmurdan Kurşunlu ve Gümüş Çayları taşmıştır. Karaevli ve Yılmazlar Köyleri sel tehdidi altında kalmıştır. Halk kütüklerle barikatlar kurarak sel tehlikesine karşı tertibat almıştır. Şiddetli yağmur ve fırtına yüzünden Manisa'nın Akhisar Kazasında da ekili araziler sular altında kalmıştır. Kabaran çay, ovada bazı ağaçları kökünden sökmüş ve sürüklemiştir[940].

Manisa'nın Turgutlu Kazasında şiddetli yağmurlardan Irlamaz Çayı yükseldiğinden kanal duvarı yıkılmıştır. Akan sular Dutpınarı, Bostanlık, Sokrat ve Gezen ovalarını basmıştır[941].

28 Aralık 1960 gecesi yağan yağmurlar da Manisa'nın Turgutlu Kazasındaki Irlamaz Çayının taşmasına sebep olmuş ve seller etrafındaki setleri yıkmıştır. Bundan dolayı Turgutlu'nun iki mahallesi tehdit altında girmiştir. Manisa'nın Salihli Kazasında yağmurlardan Çakallar ve Yumar Köylerini su basmış, pek çok ev sulardan harap olmuştur Manisa'nın Salihli Kazası ile Alaşehir Kazası arasındaki yolda bulunan köprüler de, sellerin hücumu ile yıkılmıştır. Bu nedenle yol trafiğe kapanmıştır. Meydana gelen sellerden Alaşehir ile İzmir arasındaki demiryolu raylar bozulmuş ve yol trafiğe kapanmıştır. Bu yüzden trenler 28 Aralık günü seferlerini yapamamışlardır. Afyon -İzmir ekspresi Alaşehir'de

938 *Milliyet*, 5Eylül 1958, s.1.
939 *Milliyet*, 3 Haziran 1959, s.5.
940 *Milliyet* , 14 Ocak 1960, s.1, 5
941 *Milliyet* , 20 Ocak 1960, s. 5.

bekletilmiştir[942].

Manisa'da 22 Haziran 1961 günü başlayan yağmur yüzünden, bazı evlerin zemin katlarını sular istila etmiştir. Seller ev eşyalarını sürüklemiştir[943].

Manisa'nın Demirci, Salihli ve Gördes Kazaları çevresinde yağan şiddetli yağmur ve dolu, beton bir köprünün yıkılmasına sebep olmuştur. Ayrıca 150 bin dönüm arazideki mahsul mahvolmuş ve 300 hayvan telef olmuştur. Demirci Kazasını İzmir'e bağlayan Köprübaşı köprüsü de sellerden yıkılmıştır. Acı Derenin taşması ile harmanlara kadar yayılan sellerden, harmanda çalışan Cemile Turan, Ali Çağlar ve Mustafa Ökmen boğulmuştur. Araplı Köyünde de 3 ev suların istilası ile yıkılmıştır[944].

Manisa'nın Salihli Kazasında pamuk mahsulü, şiddetli yağmurlardan meydana gelen sellerden büyük zarar görmüştür[945].

Manisa'nın Muradiye Bucağında 17 Kasım 1962 günü saat 13.30'da başlayan şiddetli yağmur Muradiye, Tire, Çayiçi bölgesini sular altında bırakmıştır. Muradiye'de 200'den fazla ev sular altında kalmıştır. Sellerden 40'a yakın ev çökmüştür[946].

Manisa'da Salihli Ovası, yağan yağmurlardan sonra göl halini almıştır. Pamuk mahsulü yağmurlardan zarar görmüştür. Meydana gelen sellerden Alaşehir-İzmir, Demirci-İzmir yolları trafiğe kapatılmıştır. Alaşehir ve Gediz nehirlerinin birleştiği yerde bulunan İmranlı, Cavcı ve Elederk Köylerini de su basmıştır[947].

Şiddetli yağmurlardan Manisa'nın Salihli Kazasında Kurşunlu Çayı taşmış ve demiryolunu hasara uğratmıştır[948]. Bir müddet sonra da Manisa'nın Turgutlu Kazasında bulunan Irlamaz, Ömer ve Karaçalı çayları taşmış, ovayı su basmıştır[949].

Manisa'da son yağmurlardan sonra Sarı Göl Çayı yatağını değiştirmiştir. Bu yüzden İzmir, Alaşehir ve Kula şoseleri sular altında kalmıştır. Yüzlerce araç da Alaşehir ve Kula yollarının başında kalmıştır. Alaşehir Çayı üzerindeki köprülerin menfezleri suların sürüklediği ağaç ve pisliklerle tıkanmış, tehlike arz eden birçok köprü ulaşıma kapanmıştır. Demirköprü barajında savakların kapalı olmasına rağmen, emniyet kemerinin üzerinden sular taşmıştır[950].

Bu arada Gediz Nehri ile Alaşehir Çayının birleştikleri bölgedeki yollar sular altında kalmıştır.

942 *Milliyet*, 29 Aralık 1960, s.1, 5.
943 *Milliyet*, 23 Haziran 1961, s. 5.
944 *Milliyet*, 24 Haziran 1962, s.1, 7
945 *Milliyet*, 6 Ekim 1962, s.7
946 *Milliyet*, 18 Kasım 1962, s.1; *Milliyet*, 19 Kasım 1962, s.1.
947 *Milliyet*, 6 Aralık 1962, s.1.
948 *Milliyet*, 20 Aralık 1962, s.7.
949 *Milliyet*, 22 Aralık 1962, s.7.
950 *Milliyet*, 21 Şubat 1963, s.1.

Suların ovada meydana getirdiği gölün yüksekliği 1 metreyi bulmuştur. Salihli Kazasının 13 köyü ile bütün irtibatı kesilmiştir. Bu köylerde yüzlerce ev su altında kalmıştır. Demirci ve Simav Çayları da taşarak bağ ve bahçeleri sular altında bırakmıştır[951]. Ege Bölgesinde yağışlar 15 Mayıs 1963 günü devam etmiştir. Manisa'nın Akhisar Kazasının Hacıbostanlar Köyünde 2 çocuk sel sularına kapılarak boğulmuştur[952]. Manisa'nın Salihli Kazasının Demirköprü barajı yükselmiş ve savaklarından su taşmaya başlamıştır. Sular 10 bin dönüm arazinin su altında kalmasına sebep olmuştur. Alaşehir ve Sarıgöl Çayları üzerinde bulunan köprüler yıkılmış, kazalarla Salihli'nin irtibatı kesilmiştir[953].

Manisa'nın Turgutlu Kazasında 48 saat süren yağışlardan sonra ovalar göl halini almıştır. Gördes Kazasında Yeregiren Çayı üzerinde bulunan Yeregiren köprüsü, çayın taşması ile yıkılmıştır. Sarıgöl ve Alaşehir ovası yer yer su altında kalmıştır[954]. Manisa'da yağmurların meydana getirdiği sellerden, birçok hayvan telef olmuştur[955]. 15 Haziran 1964 günü saat 12.00 sıralarında başlayan sağanak halindeki yağmurlar Manisa'da yer yer su baskınlarına sebep olmuştur. Ege Mahallesi, Akıncılar Mahallesi, Dumlupınar Mahallesi ve Alay bey Caddesini sular istila etmiş ve 30'dan fazla ev de sular altında kalmıştır[956].

İki gündür sağanak halinde yağan yağmurdan taşan Gediz Nehri, Manisa ovasını kaplamış, bazı köyleri su altında bırakmıştır. Birçok köye ulaşım kesilmiştir. Akmescit ve Kırkbasamak Mahallelerinde sular toplanmıştır. Evlerde mahsur kalan aileler itfaiye ekipleri tarafından kurtarılmıştır. Akhisar Kazasının Çerkes ve Mahmudiye Köyleri sular altında kalmıştır. 30 ev yağmurdan büyük hasar görmüştür. Yine Akhisar'da Süleymanlı Deresinin taşması yüzünden köprü yıkılmıştır. Akhisar'ın Dereköy, Palamut, Pire ve Mecidiye Köyleri ile irtibatı kesilmiştir. Şiddetli yağmurlar Burhaniye yakınlarındaki Kızıl Dereyi de taşırmıştır. Denizli-Aydın demiryolu yer yer tahrip olmuştur. Denizli -İzmir treni Sarayköy'de kalmıştır[957].

Bunun yanında sel baskınları yüzünden İzmir-Soma tren seferi 21 Şubat 1965 tarihinde yapılamamıştır. İzmir-Bandırma seferi, Kapaklı istasyonunda yapılan aktarma ile mümkün olmuştur. İzmir-Ankara tren seferleri ise, Balıkesir yolunun kapalı olması yüzünden ancak, Uşak üzerinden yapılmıştır. Ankara-

951 *Milliyet,* 22 Şubat 1963, s.1.
952 *Milliyet,* 16 Mayıs 1963, s.1.
953 *Milliyet,* 17 Mayıs 1963, s.7
954 *Milliyet,* 10 Mart 1964, s.1, 7.
955 *Milliyet,* 14 Haziran 1964, s.7
956 *Milliyet,* 16 Haziran1964, s.7.
957 *Milliyet,* 22 Şubat 1965, s.1, 7.

İzmir motorlu treni ile Ankara -İzmir ekspresi iki gün boyunca Kütahya İstasyonunda beklemiştir. Yağmurun karayollarına büyük hasar yapması yüzünden Salihli-Alaşehir, Bergama-Akhisar, Akhisar-Balıkesir ve Sındırgı-Balıkesir yolları ulaşıma kapanmıştır[958].

3 günden beri süren yağışlar, Manisa çevresinde büyük hasar yapmış, Salihli, Alaşehir, Kula, Ahmetli arasında 500 bin dönüm arazi sular altında kalmıştır. Bu yüzden ürünler zarar görmüştür[959].

Salihli, Turgutlu ve Manisa ovaları Gediz ve Simav çaylarının taşması sonunda tamamen sular altında kalmıştır[960]. Salihli Kazasında sel baskınına uğrayan ovadaki birçok köy tahliye edilmiştir. Kocaova'da mahsur kalan 2.200 koyun sandallarla kurtarılmıştır[961]. Manisa'da kırk sekiz saattir yağan yağmurlardan bir ev yıkılmış, 5 kişi yaralanmıştır[962].

Yağmurlardan taşan Alaşehir çayı, Salihli ovasında 12 bin dekar ekili araziyi basmıştır[963]. Bunun yanında günlerden beri zaman zaman sağanak halinde yağan yağmurlar, Manisa'da 71.500 dekar araziyi su altında bırakmıştır. Gediz Nehri ile Nif Çayının taşması, Manisa'nın merkezinde ve Salihli Kazasında büyük zarara yol açmıştır. Bu arada Üçpınar Bucağının köyleri sellerin istilasına uğramıştır. Saruhanlı Kazasında da Nuriye, Lütfiye, Kayışlar, Mütevelli ve Koldere Köyleri yer yer su altında kalmıştır[964].

Şiddetli yağışlar yüzünden Manisa'nın Salihli Kazasının Kaytan Köyünde 8, Yılmaz Köyünde de 50 ev yıkılmıştır. Sellerden zarar gören Manisa-Alaşehir demiryolu ulaşıma kapanmıştır[965].

26 Temmuz 1969 günü öğle saatlerinde başlayan ve her geçen saat hızını arttıran yağış, gece fırtınayla karışık sağanak haline dönmüş ve Bakırçay, Akdere, Karadere, Sarıcalar ve Yayladağ Derelerinin taşmasına sebep olmuştur. Bu arada selin felaket halini aldığı Bergama, Soma ve Kınık çevrelerinde binlerce kişi geceyi ölüm tehlikesiyle karşı karşıya geçirmiş, 4 kişi boğulmuş, binlerce dönüm ekili arazi zarar görmüş ve çok sayı da hayvan telef olmuştur. Bütün gece Dikili'den getirilen kayıklarla yapılan kurtarma çalışmaları, sabaha kadar sürmüş ve sularla mahsur kalan çiftçi ve işçi aileleri kayıklarla emin yerlere taşınmıştır.. Akçaova'da tarlasında çalışan yaşlı karı koca sellere kapılarak boğulmuşlardır. Sevinçler

958 *Milliyet*, 22 Şubat 1965, s.1, 7.
959 *Milliyet*, 28 Nisan 1965, s.1.
960 *Milliyet*, 26 Ocak 1966, s.1, 7
961 *Milliyet*, 27 Ocak 1966, s. 7
962 *Milliyet*, 24 Aralık 1966, s. 7
963 *Milliyet*, 12 Ocak 1968, s.7.
964 *Milliyet*, 13 Ocak 1968, s.1, 7.
965 *Milliyet*, 14 Mart 1968, s.7.

Köyünde de iki kişi sulara kapılarak ölmüşlerdir[966].

1.3.51.Maraş (Kahramanmaraş)

Yağışlardan Maraş'ta bir kişi sellere kapılarak boğulmuştur. Bir kısım mahalleler de su altında kalmıştır[967].

Maraş'ta Engirek ve Ahır dağlarından inen sellerin sürüklediği taş, ağaç ve molozlarla hidroelektrik santralını çalışamaz bir duruma getirmiştir. Şehirde 6 Ocak 1966 gününden beri elektrikler kesilmiştir[968].

1.3.52.Mardin

Şiddetli yağmurlardan Mardin'in Şenyurt Bucağını seller istila etmiştir. Sel baskınında burada 30 ev yıkılmış, çökmek üzere olan 50 ev boşaltılmıştır. Ayrıca Şenyurt'ta binlerce büyük ve küçük baş hayvan telef olmuştur[969]. 26 Ocak 1966 sabaha karşı şiddetini arttıran yağmurlar, Mardin'in Kızıltepe ovasını tamamen sular altında bırakmıştır. Mardin'in bu ilçe ile ilişiği kesilmiştir. Sivil ve askeri ekipler sular altında kalan mahallerde oturan vatandaşları kurtarmaya çalışmışlardır. İlçede yaşayan insanlar sellerden kurtulmak için yüksek yerlere ve ağaçlara çıkmışlardır[970].

1.3.53.Muğla

Şiddetli yağmurlar neticesinde Muğla'nın Köyceğiz Gölü taşmış ve taşan sulardan Dalyan Köyü ile Köyceğiz Kazası sular altında kalmıştır. Bunun yanında fırtına bütün şiddetiyle devam etmiş ve göldeki suların yükselmesine sebep olmuştur. Su baskınında Dalyan Köyü'nde 1 dükkan yıkılmış ve balıkhane tesisleri hasara uğramıştır. Köyceğiz Kazasının bütün çarşısı tahliye edilmiştir. Bununla birlikte Hükümet Konağı, belediye ve adliye binaları, ortaokul, cezaevi, askerlik şubesi binaları da boşaltılmıştır. Belediyenin yardımıyla halk muhtelif mahallere yerleştirilmiştir. Su baskınında insan kaybı olmamıştır[971]. Son yağmurlarla karların süratle erimesi sonucu meydana gelen sel baskınlarından, Muğla Vilayetinin Marmaris Kazasında evlerin çoğu sular altında kalmıştır. Sularla çevrili evlerin tahliyesine başlanmıştır. Gölenye sahillerinde de seller köprüleri götürmüştür[972]. Adı geçen kazada seller, 9 köprüyü yıkmıştır. Seller turfanda sebze bahçelerin tahrip etmiştir. Binlerce narenciye ağacını kökünden sökmüştür. Ayrıca 50 sandal parçalanmıştır. Zararın 1,5 milyon lirayı geçtiği tahmin

966 *Milliyet*, 28 Temmuz 1969, s.1, 7.
967 *Milliyet*, 16 Mayıs 1963, s.1.
968 *Milliyet*, 8 Ocak 1966, s.1, 7
969 *Milliyet*, 14 Mayıs 1963, s.1, 7
970 *Milliyet*, 27 Ocak 1966, s.1, 7
971 *Milliyet*, 16 Ocak 1953, s.1, 7.
972 *Milliyet*, 10 Mart 1957, s.1

edilmektedir[973]. Yağmurlardan Muğla'da sulara kapılan 2 kişi ölmüştür. Bunun yanında Hamit Köyünde selde 100 koyun boğulmuştur[974].

1.3.54.Muş

Birkaç gün boyunca yağan şiddetli yağmurlar ve eriyen karların suları Muş Vilayetinde Bitlis-Muş karayolunu kapatmıştır. Muş'tan Bitlis'e gitmekte olan vasıtalar, geri dönmek zorunda kalmışlardır[975].

Havanın birden bire ısınması neticesinde eriyen karların sebep olduğu sular, Karasu Irmağının taşmasına sebep olmuştur. Taşan sular da Muş ovasını yer yer istila etmiştir[976] **1.3.55.Nevşehir**

Nevşehir'in Avanos ilçesinde iki günden beri taşmakta olan Kızılırmak, 4 Nisan 1952 günü daha fazla taşarak 500 metre etrafa dağılmış ve 15 bin dönüm arazi sular altında kalmıştır. Bunun yanında Avanos Kazasının ortaokul ve ilkokul binaları ile 25 ev sular içinde kalmıştır. Bu evlerin birinci katları tamamen su ile dolmuştur. Üst katlara kaçmış olan aileler, bir türlü dışarı çıkmak imkanı bulamamıştır. Halk bu afetzedeleri kurtarmak için büyük bir gayretle çalışmıştır[977].

Şiddetli yağan yağmurlardan Nevşehir'in Topaç Köyünde 12 evi sular istila etmiştir[978].

Nevşehir'de sürekli yağışlardan Nevşehir-Niğde yolu kapanmıştır. Bağ, bahçe ve tarlalar büyük zarar görmüştür[979].

Bir süreden beri devam eden yağmurlar, 9 Haziran 1963 günü Nevşehir'de sağanak halinde yağarak bağ ve bahçeleri su altında bırakmıştır. Büyük sel haline gelen sular şehrin muhtelif yerlerini basmıştır[980].

1.3.56.Niğde

Sağanak halinde yağan yağmurlar yüzünden Niğde'deki Ecemiş Çayı taşmış ve Kocapınar Köyünden bir kadın sular tarafından sürüklenmiştir. Sanayi çarşısını da su basmıştır[981].

Niğde de sürekli yağışların sebep olduğu seller yüzünden 28 Mayıs 1963 günü önemli hasar meydana gelmiştir. Bor Kazasında şiddetli yağış Misli Köyünde 15 evi yıkmıştır. 100

973 *Milliyet*, 11 Mart 1957, s.1.
974 *Milliyet*, 11 Kasım 1959, s.1.
975 *Milliyet*, 7 Mart 1957, s.1
976 *Milliyet*, 10 Mart 1957, s. 5
977 *Milliyet*, 4 Nisan 1952, s.1.
978 *Milliyet* , 15 Haziran 1957, s.1.
979 *Milliyet*, 29 Mayıs 1963, s.7
980 *Milliyet*, 10 Haziran 1963, s.1, 7
981 *Milliyet*, 31 Mayıs 1958, s.3.

koyunu da seller sürüklemiştir[982].

1.3.57.Ordu

İki günden beri fasılasız şekilde yağan şiddetli yağmur neticesinde Ordu'daki Bülbülhamamı ve Aziziye Dereleri taşarak şehri sular istila etmiştir. Caddelerdeki suyun yüksekliği 50 cm.yi geçmiş ve bütün ulaşım durmuştur. Bu durum karşısında Belediye yardım ekipleri, derhal faaliyete geçerek tehlikeye maruz bulunan evleri tahliye etmişlerdir. Böylece can kaybının önüne geçilmiştir. Seller, kanalizasyon ve caddelerde önemli tahribat yapmış ve bazı evler hasara uğramıştır. Bu arada idari makamlarca gerekli tedbirler alınmıştır[983].

1.3.58.Rize

Rize'de şiddetli yağmurlar geniş ölçüde hasara ve 8 kişinin ölümüne, 6 kişinin yaralanmasına sebep olmuştur. Şehir içinden geçen derelerin taşması yüzünden 3 ev ile 2 değirmen yıkılmıştır. Orta Cami mıntıkasındaki dükkanların çoğunu sular basmıştır. Bu arada dükkanlardaki eşyalar harap olmuştur. Sahil yolundaki köprülerden ikisi de zarar görmüştür. Ayrıca bütün köy yolları ile 20 ahşap köprü, 35 değirmen, 1 okul, 15 ev tamamen, 10 ev de kısmen yıkılmıştır[984].

1.3.59.Sakarya (Adapazarı)

Birkaç günden beri devamlı surette yağan yağmurların tesiriyle yükselen Sakarya Nehri 7 Ocak 1953 sabahı taşmıştır. Taşan sular büyük bir hızla nehir yatağına yakın bulunan Adapazarı'nın Kömürlük Köyü'nü tamamen istila etmiştir. Köylüler derhal evlerini tahliye ederek, civar köylere sığınmışlardır. Jandarma Birlikleri ve köylüler nehrin yıkılan bentlerini kapatmaya çalışmışlardır. Su baskını esnasında can ve mal kaybı olmamıştır[985].

19 Şubat 1953 gecesi taşan Sakarya Nehri, Geyve Boğazı'ndan çıktıktan sonra, ilk önce Kumbaşı Köyünden başlayarak, bilhassa Adapazarı'nın Doğusu'ndaki Taşlık ve Karaköy, Kuzeyi'ndeki Trabzonlar ve Süleyman Bey, Güneydoğusu'ndaki Poyrazlar, Beylikkışla ve Maksudiye Köylerinin mezra ve mezra olmayan tarlalarını istila etmiştir. Sivil ve askeri makamlar işbirliği yaparak bütün tedbirleri almışlardır. Sellerin istila ettiği arazinin miktarı 8-10 bin dekar olduğu tahmin edilmektedir. Askeri uçaklar sel sahası üzerinde uçarak, suyun istilasına uğrayan köylerin vaziyetini tetkik etmiş ve telsizle muhtelif noktalarda kurulan postalara muntazam bilgi vermiştir. Sel baskını esnasında mal ve can kaybı olmamıştır[986].

25 Şubat 1953

---

982 *Milliyet*, 29 Mayıs 1963, s.7
983 *Milliyet*, 18 Haziran 1954, s.1.
984 *Milliyet*, 28 Ağustos 1957, s.1.
985 *Milliyet*, 8 Ocak 1953, s.1.
986 *Milliyet*, 20 Şubat 1953, s.1, 7.

gününden itibaren yağan şiddetli yağmurlardan ve 26 Şubat günü sabahından itibaren başlayan şiddetli kar fırtınasından sonra, Sakarya Nehri tekrar yükselmeye başlamıştır. Bu arada Geyve Kazasına bağlı bazı köyler, nehrin istilasına maruz bulunduklarından dolayı, bu havalideki bir çok vatandaş evlerini tahliye etmişlerdir. Ayrıca Adapazarı Kazasının civar il ve kazalarla olan irtibatı tamamen kesilmiştir. Ayrıca Ankara- İstanbul yolu karlardan kapanmıştır[987].

Beş günden beri fasılasız bir şekilde yağan kar, 2 Mart 1953 sabahı dinmiş, ancak bunun arkasından şiddetli bir şekilde yağmur yağmaya başlamıştır. Bu yüzden Sakarya Nehri 2 Mart sabahından itibaren tekrar taşarak, etrafında bulunan bentleri patlatmıştır. Bu suretle Adapazarı'nın köyleri ile Adapazarı'nın Geyve Kazasında birçok köy ve yüzlerce hektarlık ekili araziyi sular istila etmiştir. Bu vaziyetten korkan birçok köylü evlerini tahliye etmişlerdir. Diğer taraftan Adapazarı Kazasındaki Tavuklar köprüsü ile Geyve Kazasındaki Ali Fuat Paşa köprüleri tamamen yıkılmaya yüz tuttuğundan, her iki köprü üzerinden yaya ve araçların geçmesi yasak edilmiştir. 2 Mart günü öğleden sonra Adapazarı'nın kendine bağlı köyler ve Geyve ile irtibatı kesilmiştir[988].

Bir müddetten beri yurdun her bölgesinde hüküm süren karakış Adapazarı havalisinde de aynı şiddetle devam etmiştir. 31 Ocak 1954 günü sağanak halinde başlayan şiddetli yağmurlar, karların eriyen suları ile birleşerek, Adapazarı'nın hemen hemen bütün mahalle ve semtlerini istila etmeye başlamıştır. Sapanca Gölü'nden gelen Çark Suyu'nun da 1 Şubat gününden itibaren taşması neticesinde Adapazarı'nın Mecidiye, Mithatpaşa ve Yorgalar Mahalleleri ile bir kısım semtlerinde evler suların istilasına uğramıştır. Bu mıntıka sakinleri evlerini tahliye etmek mecburiyetinde kalmışlardır. Bu semtlerdeki suların yüksekliği bir metreden fazla olmuştur. Yine sellerin hücumuna uğramış bulunan Zirai Donatım, Vagon ve Askeri Bakım fabrikaları da tatil edilmiştir[989].

Birkaç gün evvel sağanak halinde yağan şiddetli yağmurlardan ve eriyen karlardan bir sel baskına uğrayan Adapazarı'nın Mecidiye ve Mithatpaşa Mahallelerindeki sular, 3 Şubat gününden itibaren ekipler tarafından açılan kanallar vasıtasıyla akıtılmaya çalışılmıştır. Bunun sonunda suyun seviyesi 35 cm. indirilmiştir. Ayrıca karların erimesiyle yükselen Sakarya Nehri de, etrafında bulunan yüzlerce dönüm ekili araziyi ve bazı köyleri tehdit etmeye başlamıştır. Bu durum karşısında Kömürlük ve Mahmudiye Köyleri suların istilasına maruz kaldığından, adı geçen köylerin halkı, köylerine

987 *Milliyet*, 27 Şubat 1953, s.1, 7.
988 *Milliyet*, 3 Mart 1953, s.1.
989 *Milliyet*, 2 Şubat 1954, 7.

set çekmeye başlamıştır[990]. Son günlerde Adapazarı'nın içinde ve civarında yer yer hüküm süren sel baskınlarından sonra, iki gündür kanallar vasıtasıyla sular çekilmek üzere iken, bu kere kazanın doğusunda bulunan Değirmendere, Parmaksız ve Mudurnu Çayları'nın taşması neticesinde, kazaya bağlı Tavuklar, Çaykışla, Hasanbey, Küçüktersiye, Büyüktersiye ve Budaklar Köyleri ile 40 bin dönümden fazla ekili arazi suların istilasına maruz kalmıştır. Kazada bulunan 2.Süvari Tümen Komutanı Tümgeneral Hamdi Günsay, derhal istihkam birliklerini bu bölgelerdeki felaketzedelere yardım etmek üzere harekete geçirmiştir. Diğer taraftan askeri birliklerin gidemeyecekleri bölgelerde, uçaklar dolaşarak telsizle durumu karargaha bildirmişlerdir[991].

15 günden beri yağmakta olan şiddetli yağmurlar, son günlerde daha da fazlalaşmış ve Sakarya Vilayeti ve havalisini sular istila etmiştir. Bu arada Değirmen Dere kıyısında bulunan Emirler, Alacuma, Türkçaybaşı ve Suadiye Köyleri tamamen suların altında kalmıştır. Burada 25 kadar ev yıkılmış ve birçok küçükbaş hayvan boğulmuştur. Ayrıca sularda 2 yaşında bir kız çocuğu boğulmuştur. Sakarya Vilayetinin civar mahalleleri de sular altında kalmıştır. Bu arada Başlar Mahallesi ile Hacı Ali Mahallesi ve civarı geçilmez hale gelmiştir[992].

Son günlerde yağmış bulunan karların erimesi ve şiddetli yağmur sebebiyle Sapanca gölünün ayağı olan Calk Deresi taşmış ve bunun sonunda Adapazarı'nda yedi mahalle kısmen, bir mahalle tamamen sular tarafından istila edilmiştir. Semerciler, Pabuççular, Yorgalar, Yağcılar, Karaosman, Şeker ve Tekkeler Mahallelerinin önemli kısmı, sular tarafından istila edilmiştir. Bunun yanında Mithatpaşa Mahallesi ve Zirai Donatım Kurumu karşısındaki Memur Evleri tamamen sularla çevrilmiştir. Şehirde sularla çevrilen evlerin sayısı binlerin üzerindedir. Bu evlerden çıkmak imkanı bulamayanlar 22 Ocak 1963 günü işlerine gidememiştir. Kızılay sularla çevrili olan evlere ekmek göndermiştir. Su altında kalan mahallelerde yıkılma tehlikesi bulunan 50 kadar kerpiç ev de sahipleri tarafından tahliye edilmiştir[993]. Adapazarı şehir merkezinin içinde bulunan 14 mahallede mevcut olan 1.500 ev suların içinde kalmıştır. Bazı mahallelerde suların yüksekliği 50 cm. olmuştur. Su baskınına uğrayan mahallelerden tahliyesine karar verilen 50 ev askeri birlikler tarafından tahliye edilmiştir. Evlerden çıkarılan insanlar okullara yerleştirilmişlerdir. Kızılay açıkta kalan halk için 50 çadır ve 200 battaniye göndermiştir[994].

Adapazarı'nda iki günden beri devam eden sağanak halindeki

990 *Milliyet*, 4 Şubat 1954, s.7.
991 *Milliyet*, 6 Şubat 1954, s.7.
992 *Milliyet*, 29 Kasım 1955, s.5.
993 BCA. ÖKM. Fon Kodu.030.01.0.0. Yer Nu: 121.773.3; *Milliyet*, 23 Ocak 1963, s.1, 7.
994 *Milliyet*, 24 Ocak 1963, s.1, 5; *Milliyet*, 25 Ocak 1963, s.7.

yağmur Sarıyer barajındaki su seviyesinin yükselmesine sebep olmuştur. Barajın taşmasını önlemek için savaklar açılarak, baraj suyunun Sakarya Nehrine akıtılmasına başlanmıştır. Ancak baraj suyunun nehre akıtılması yüzünden, Sakarya Nehri bazı bölgelerde yükselmiş ve 100 bin dönümden fazla arazi sular altında kalmıştır. Pamukova ovası da sularla kaplanmıştır. Bu arada Bayat, Kozan, Çardak, Böleren ve Çengel Köyleri suların istilasına uğramıştır. Bu köylerdeki evler tahliye edilmiş, can kaybını önlemek için tedbir alınmıştır. Merkez kazada Kavaklıorman Köyünde nehir köyün içinden bir mecra açarak evleri çerçevelemiş, Çiftlik, Yeşiller ve Andaç Köylerini de istila etmiştir[995]. .

Sakarya Vilayetinde Sakarya Nehri görülmedik şekilde yükselmiş ve kuzeydoğu ile karşı yakadaki bentleri yıkarak ovayı kaplamıştır. Köylüler hayvanları ile birlikte tepelere çıkmıştır. Bu arada Kavaklıorman Köyü ile her türlü irtibat kesilmiştir[996]. Ayrıca Adapazarı ve Pamukova bölgeleri, yükselen Sakarya Nehrinin suları altında olduğundan 16 Şubat 1963 gecesi saat 24.00'de alarm verilmiştir. Her an yardıma hazır olabilmek için askeri birliklerde izinler kaldırılmıştır. Sakarya Nehrinin istila ettiği Pamukova'da suların yüksekliği 3 metreyi bulmuştur[997]. Taşkını önlemek için Adapazarı'nda halk da işçilerle birlikte bent yapımına yardım etmiştir. Buna rağmen nehir suları şehre sızmaya başlamıştır. Sular Güneşler ve Yağcılar Mahallelerine kadar gelmiş, birçok sokak deniz halini almıştır. Sakarya boyundaki köylerin halkı günlerden beri bentleri takviye etmekten bitap düşmüştür. Askeri birlikler de alarm hali devam etmiştir. Bir istihkam bölüğü Turnadere Köyünde karargah kurmuş ve 750 nüfuslu Kavaklıorman Köyünden 70 askeri kayık ve botla mecburi tahliyeye başlamıştır[998].

Yağışlardan taşan Sakarya Nehri, Karasu ovasını istila etmiştir. Nehrin denize döküldüğü kesimde bulunan İhsaniye Köyü ile Yenimahalle, Tepetarla ve Edişe Köylerini sular basmıştır. Karasu ile Adapazarı arasında ulaşım durmuştur. Çakallar Çayı da, Yılmaz ve Kelli Köylerini basmıştır[999].

Adapazarı'nda üç günden beri fasılasız olarak devam eden yağmur 19 Aralık 1963 günü de durmamıştır. Bu arada Çukurahmediye, Yorgancılar, Yağcılar ve Memur evleri Mahallelerini sular istila etmiştir[1000].

Adapazarı'nda kar yağışından sonra hava lodosa çevirmiştir. Eriyen karlar Çark, Merep ve Dinsiz Derelerini taşırmış, binlerce dönümlük araziyi sular kaplamıştır. Şehirde Yağcılar ve

995 *Milliyet,* 16 Şubat 1963, s.7; *Cumhuriyet,* 16 Şubat 1963, s. 5
996 *Milliyet,* 17 Şubat 1963, s.7.
997 *Milliyet,* 18 Şubat 1963, s.1
998 *Milliyet,* 19 Şubat 1963,s.1, 7.
999 *Milliyet,* 24 Şubat 1963, s.7.
1000 *Milliyet,* 20 Aralık 1963, s.7.

Memur evlerinde 150'den fazla binanın bodrum katını sular istila ettiğinden, evler tahliye edilmiştir. Sakarya Nehrinin eriyen karlardan yükselmesi üzerine köylüler, şehirlere göç etmeye başlamıştır[1001].

Adapazarı'nda üç günden beri devam eden yağmurlardan Babuççular Mahallesinde 300'den fazla evin bodrum katlarını sular istila etmiştir. Karacasu Kazası civarında Maden Deresi taşmış ve geniş bir arazi sular altında kalmıştır[1002]. Seller Maden Deresi üzerindeki köprü ile iki kamyonu sürüklemiş, Sakarya Nehri de bir metre yükselmiştir[1003].

Şiddetli yağmurlardan 9 Aralık 1964 günü Adapazarı'nda birçok semt sular altında kalmıştır. Bunun yanında üç köy de tamamen suların işgaline uğramıştır. Ayrıca 10 bin dönüm ekili araziyi sular kaplamıştır[1004].

Sakarya Vilayetinde yağan yağmurlar çevredeki mahsule geniş ölçüde zarar vermiştir. Pamukova ve Sakarya ovasında 10 binlerce dönümlük arazi de ekili mahsul su altında kalmıştır. Cihadiye, Çardak, Fevziye, Özbek, Eğriçay ve Mekece Köyleri halkı, Sakarya Nehrinin devamlı yükselmesinden telaşa kapılmışlardır. Balıklı ve Beldimi Derelerinin geçit vermemesiyle Hendek-Karadere, Akyazı- Dokurcum karayolu kapanmıştır[1005].

Sakarya Nehri 14 Mayıs 1965 günü taşmış, 10 bin dönüme yakın arazi sular altında kalmıştır. Aşağı Sakarya ovasındaki Yeniköy arazisinde yatak açan seller, köyü bir ada haline getirmiş, 25 kadar köy de suların tehdidi altına girmiştir. Seller Adapazarı- Karasu devlet yolunun 500 metrelik kısmını da kaplamıştır. Kara yolu trafiği bu bölgede kısmen durmuştur[1006].

Devamlı yağışlar yüzünden Mudurnu, Dinsiz ve Melen Çayları taşmış, Sakarya ovasını göl haline gelmiştir. Pek çok köy ve ilçe sular altında kalmıştır. Hendek ile Akyazı Kazalarında 80 ev oturulamaz hale gelmiştir. Hendek'te gazhane ve mezbahane binaları hasar görmüştür. Kargalı ve Melen köprüleri yıkıldığından Hendek-Düzce yolu trafiğe kapanmıştır. Taşlık, Ortaköy, Martinler ve Çakallık Köylerinden 10 kişi boğulmuştur. Sel baskınına uğrayan köylerde, 22 ev, üç kereste atölyesi ile üç değirmen sular tarafından sürüklenmiştir[1007]. Bu arada Sakarya çevresinde 14 Temmuz 1965 gece yağışlar durmuş ve seller hissedilir şekilde çekilmiştir. Akyazı'da 12 ev, Hendek'te 10 ev, 20 samanlık, 8 atölyenin tamamen, 28 ev ve 3 atölyenin de kısmen yıkıldığı tespit edilmiştir. Hendek Kazasının merkezinde 18 ev yıkılmıştır.

1001 *Milliyet,* 21 Ocak 1964, s.7.
1002 *Milliyet,* 22 Kasım 1964, s.7.
1003 *Milliyet,* 23 Kasım 1964, s.7.
1004 *Milliyet,* 10 Aralık 1964, s.1, 7.
1005 *Milliyet,* 22 Şubat 1965, s.7.
1006 *Milliyet,* 15 Mayıs 1965, s.1, 3.
1007 *Milliyet,* 15 Temmuz 1965, s.1..

Hendek'in Ortaköyü'nde bir çocuk boğulmuştur. Başbakan Yardımcısı Süleyman Demirel, Sağlık Bakanı Faruk Sükan ve İmar ve İskan Bakanı Recai İskenderoğlu 15 Temmuz 1965 sabahı sel bölgesine gelmiştir[1008]. Adapazarı'nda 36 saattir devam eden yağışlar, Melen, Mudurnu ve Dinsiz Sularının yükselmesine sebep olmuştur. Bununla birlikte Sakarya Nehri de sürekli yükselmeye başlamıştır[1009].

Sakarya'da havanın lodosa çevirmesi ile birlikte eriyen karlar, Yorgalar, Akıncılar, Harmanlık ve Pabuççular Semtlerinde 150'den fazla evin bodrum katını basmıştır[1010]. Sakarya'da taşan Mudurnu Çayının Gebeş Köyünü basması üzerine 24 ev boşaltılmıştır. Geyve'ye bağlı Mekece Köyü de Papaz Deresinden taşan sular altında kalmıştır[1011].

Sakarya'da sağanak halinde devam eden yağışlar nedeniyle Mudurnu ve Dinsiz Sularının taşmasıyla binlerce dönüm arazi sular altında kalmıştır. Seller nedeniyle Gebeş, Çökekler, Mekece, Sukenarı, Çaybaşı ve Fuadiye Köylerinde 60 ev boşaltılmıştır. Sel bölgelerine özel ekipler yiyecek ve çadır yardımı yapmıştır[1012].

Bir haftadan beri yağan şiddetli yağmurlar ve Sarıyar barajının kapaklarının açılması, Sakarya nehrinin taşmasına ve çevresindeki köylerin su baskınına uğramasına sebep olmuştur. Sakarya'ya altı kilometre uzaklıkta bulunan Doğancılar Köyü çevresindeki bentler, suların yükselmesi dolayısıyla yıkılmış, bu köy ile birlikte Taşlık, Acılar, Turnadere ve Karaköy su altında kalmıştır. Bu köylerdeki bütün evlerin alt katları sularla dolmuştur. Aşağı Sakarya ovasında yirmiye yakın köyün toprağı da sularla kaplanmıştır. Sel baskını sırasında insan kaybı olmamıştır. Ancak mal kaybı büyük olmuştur. Askeri birliklerin yardımı ile açıkta kalanlara çadır, gıda maddesi, hayvan yemi, ilaç gibi gerekli yardımın yapılmasına çalışılmıştır. Sel dolayısıyla 14 Şubat 1970 gecesi İmar ve İskan Bakanı Hayrettin Nakipoğlu Sakarya'ya gelmiş ve daha sonra sel bölgesine giderek incelemelerde bulunmuştur[1013].

1.3.60.Samsun

Samsun'da 13, 5 saat süren şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller muhtelif semtleri istila etmiştir. Mart Irmağı kenarındaki 100 kadar gecekondu, Kadıköy, 24 Mayıs, Hançerli, Söğütlübahçe Mahalleleri, Bağdat Caddesi, Cumhuriyet Meydanı ve Çukurdere semtinde 210 ev sular altında kalmıştır[1014]. Şehri iki gün susuz ve elektriksiz bırakan seller,

1008 *Milliyet*, 16 Temmuz 1965, s.1.
1009 *Cumhuriyet*, 6 Mart 1967, s.7
1010 *Milliyet*, 18 Ocak 1968, s.7
1011 *Milliyet*, 14 Mart 1968, s.7.
1012 *Milliyet*, 28 Nisan 1969, s.1.
1013 *Milliyet*, 16 Şubat 1970, s.1, 11.
1014 *Milliyet*, 11 Ağustos 1959, s.1.

Samsun-Çarşamba yolunda 3 köprüyü götürmüş, 20 kadar köyde sebze, meyve, tütün ve mısır mahsulünü tamamen harap etmiştir[1015].

27 Temmuz 1961 gece başlayan yağmur gittikçe şiddetini arttırmıştır. Bu arada Samsun'un Terme Kazasında Terme Çayının taşmasıyla dağ köyleri sular altında kalmış, 7 kişi sularda boğulmuştur. Sular altında kalan Avcı Köyüne kurtarma ekipleri gönderilmiştir. Birçok köyden haber alınamamış, 6 köyün çeltik tarlaları sular altında kalmıştır. Şiddetli yağmurlarla taşan çay birçok köprüyü yıkmış, evleri, insanları ve hayvanları sürüklemiştir. Çeltik mahsulü de geniş ölçüde zarara uğramıştır. Yavaşçabey Köyünde 18 dükkan ve 1 ev, Bereket Köyünde 14 ev, 11 dükkan, 2 değirmen, 3 köprü, Gökneli Köyünde 8 dükkan, Yavaş Köyünde 3 ev ve 3 dükkanı seller götürmüştür[1016]. Samsun ve çevresine yağan şiddetli yağmurlar, Alaçam Kazasında dört kişinin ölümüne sebep olmuştur. Alaçam'ın Bekiroğlu Mahallesinde 4, Etyemez köyünde 6 evi seller sürüklemiştir. Alaçam'da iki kişi sele kapılarak boğulmuştur. Etyemez Köyünde de bir çoban ve 40 koyun selde boğularak ölmüştür. Alaçam tütün deposunu seller basmış ve tütünler büyük zarar görmüştür. Jandarma komutanlığı binası seller altında kalmıştır. Şiddetli yağış yüzünden köylerle bağlantı tamamen kesilmiştir. Samsun ve Bafra itfaiyeleri Alaçam'a gitmiştir. Samsun'un içinde de Bankalar ve Hükümet Caddelerini sular kaplamıştır[1017]. Şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller, Samsun'un Vezirköprü Kazasında bazı mahalleleri basmış, Mustafa Sarıkaya adında bir şahıs sellere kapılarak ölmüştür[1018].

1.3.61.Siirt

Şiddetli yağmurlardan Siirt'in Eruh İlçesinin Erke köyünde 6, Erçiş merkez ve köylerinde 100, Muş köylerinde de 50 ev yıkılmıştır. Erko Köyünde iki kişi, Silvan'ın Altınbaşak Köyünde 13 yaşında bir çocuk ölmüştür[1019].

Çok şiddetli yağmurlar sel halini almış ve Siirt'in merkeze bağlı beş köyünde 300 ev tamamen, 700 ev de kısmen hasara uğratmıştır. Boton, Hasbur, Gezer, Mugün ve Kızılsu Çayları taşarak civardaki 1.000 kadar büyük ve küçük baş hayvanın boğulmasına sebep olmuştur[1020].

Yağan yağmurların meydana getirdiği seller, Siirt Vilayetinde dere ve çaylar taşırmıştır. Ayrıca Botan elektrik santrali yıkılmıştır[1021].

1.3.62.Sivas

1015 *Milliyet,* 12 Ağustos 1959, s.1.
1016 *Milliyet,* 29 Temmuz 1961, s.1, 5.
1017 *Milliyet,* 9 Kasım 1967, s.1, 7.
1018 *Milliyet,* 4 Eylül 1968, s1.
1019 *Milliyet,* 12 Nisan 1963, s.1.
1020 *Milliyet,* 8 Mayıs 1963, s.1.
1021 *Milliyet,* 10 Mayıs 1963, s.1.

Sivas'ta 23 Ağustos 1956 günü saat 13.45 sıralarında birdenbire yağan şiddetli yağmurlar, Samsun-Sivas demiryolunun kapanmasına sebep olmuştur. 40 dakikadan fazla bardaktan boşanırcasına yağan yağmurun tesiriyle meydana gelen seller, Topalyurt-Musaköy istasyonları arasında 250 metrelik bir demiryolunu bozmuş, hattı kum ve molozlarla örtmüştür. Trenler bir istasyon ileride bekletilirken, 100 kişilik bir imdat katarı hadise mahalline gönderilmiştir[1022]. 22 Mayıs 1957 günü saat 12.00'de Sivas'ta başlayan yağmur, 24 saat boyunca aralıksız devam etmiştir. Yağmurdan meydana gelen seller, çarşıdaki polis karakolu civarındaki evleri basmıştır[1023]. Şiddetli yağmurlar Sivas'ın Yıldızeli Kazasının iki köyünü harap etmiştir. Bayat köyünde 50, Zeren Köyünde de 30 ev yıkılmıştır. Ayrıca sulara kapılan iki çocuk boğulmuştur[1024].

14 Haziran 1957 günü aralıksız 5 saat yağan yağmurlar, Sivas'ın Şarkışla Kazasında 7 köyü harap etmiştir. Sellerin tahrip ettiği köyler, Çayırşeyhi, Döllük, Maksutlu, Merkezhöyük, Elmalı, Yapıaltı ve Ağcakışla'dır Biri kargir olmak üzere 4 köprüyü de seller götürmüştür. Sellerden Şarkışla merkezinde de birçok evin duvarı yıkılmış, ilçe jandarma komutanlığı binası başta olmak üzere, ekseri evleri su basmıştır. Bu arada Kayseri-Sivas karayolu da kapanmıştır. Bu nedenle araçlar yolda kalmıştır. Ayrıca binlerce dekar arazi suların istilasına uğramıştır[1025].

Bir müddetten beri devam eden yağmurlar Sivas Vilayetinin Yıldızeli, Hafik, Suşehri, Şarkışla, Gemerek ve Gürün Kazalarıyla merkez köylerde zarar yapmıştır. Bir hafta içinde sellerden 5 kişi ölmüştür. 200'den fazla ev yıkılmıştır. 50 bin dönüm arazi sular altında kalmıştır. Sivas-Kayseri, Sarkışla-Sivas, Gürün-Sivas karayolları kapanmıştır. Bununla birlikte yol üzerinde bulunan 5 köprüyü seller götürmüştür[1026]. Sivas'ta yağan yağmurlar Hafif Kazasının Dönek Köyünde 6 evin yıkılmasına sebep olmuştur. Bir çocuk da sellerde boğulmuştur[1027].

Sivas ve çevresinde 1 Temmuz 1957 günü sabah erken saatlerde başlayan şiddetli yağmurlar, birçok yerde zarar ve ziyana sebep olmuştur. Bu arada birçok hayvan telef olmuştur. Sivas'ın Divriği Kazasının Kürkçe Köyünde seller, çift süren bir kişiyi öküzleri ile birlikte götürmüştür[1028].

1022 *Milliyet*, 24 Ağustos 1956, s.1,
1023 *Milliyet*, 24 Mayıs 1957, s1.
1024 *Milliyet*, 12 Haziran 1957, s.5.
1025 *Milliyet*, 15 Haziran 1957, s.1.
1026 *Milliyet*, 18 Haziran 1957, s. 5.
1027 *Milliyet*, 29 Haziran 1957, s.1
1028 *Milliyet*, 2 Temmuz 1957, s.1.

Şiddetli yağmurlar yüzünden Sivas'ın Hafik Kazasında bir kişi sellere kapılarak boğulmuştur[1029].

Sivas'ın Hafik Kazasının Dana Köyünde 23 ev su altında kalmıştır. Seller 107 hayvanı telef etmiştir. 30'a yakın aile açıkta kalmıştır[1030].

19 saat boyunca Sivas'ta sağanak halinde yağmur yağmıştır. Bazı evleri su basmıştır. Kızılırmak 1,50 metre ve Murdur Irmağı 70 cm. yükselmiştir. Yağmurdan telefon şebekeleri de bozulmuştur[1031].

Şiddetli yağmur ve dolu sebebiyle Sivas'ın Şarkışla Kazasının Yapıldın, Çayırşehir, Kayapınar, Sarıçiçek ve Osmanpazarı köylerini sel basmıştır. Bu sırada 100 koyunu sel götürmüştür[1032].

Yağmurlardan Sivas'ta 20 evi sular basmıştır. Caddelerde suyun yüksekliği 40 cm. bulmuştur. İstasyon semtinde 4 ton kadar çamur yığılmıştır[1033]. Sivas'ta sel yüzünden kara ve demiryolları hasara uğramıştır. Trenler yollarda beklemiştir. Tecer'de 1.000 koyun ölmüştür[1034].

Sivas'ın Hafik Kazasının Gölgün Köyünde yeni bir gelin sellere kapılarak ölmüştür. Sofular Köyünde de 8 yaşında bir çocuk ve iki eşek boğulmuştur. Seller Yıldızeli Kazasında da büyük hasar yapmıştır. Bu arada ekili araziler su altında kalmıştır[1035].

Sivas'ın Şarkışla Kazasında seller birçok köyü basmıştır. Kara ve demiryolu ulaşımı aksamıştır[1036].

Sivas'ta şiddetli yağıştan 3 köyde 8 samanlık ve ahır çökmüştür. Hayvan ölüleri yüzünden Kızılırmak 4 metreden fazla yükselmiştir. Akçaağıl Köyünde bir kişi sele kapılarak boğulmuştur[1037].

Sivas'ta Ali Uygun ve Erhan Gün adlarındaki köylüler, Yıldızeli'nin Ağcaağılı Köyünde, Kenan Kaya adında 6 yaşında bir çocuk da Kelkit Irmağı kenarında sele kapılarak boğulmuştur. Yıldızeli'nin Ağçaağılı Köyünde 7 ve Gökler Köyünde de 6 ev sellerden yıkılmıştır. Ayrıca Sivas'ta Kızılırmak ve Kelkit Irmağı taşmış, 400 bin dönüm arazi sular altında kalmıştır[1038].

1029 *Milliyet*, 28 Mayıs 1958, s.1
1030 *Milliyet*, 1 Haziran 1958, s.1, 3
1031 *Milliyet*, 1 Nisan 1960, s.5
1032 *Milliyet*, 14 Haziran 1961, s.1.
1033 *Milliyet*, 21 Haziran 1961, s.5.
1034 *Milliyet*, 22 Haziran 1961, s.5
1035 *Milliyet*, 24 Haziran 1961, s.1.
1036 *Milliyet*, 17 Mayıs 1963, s.7
1037 *Milliyet*, 18 Mayıs 1963, s.7.
1038 *Milliyet*, 14 Haziran 1964, s.1, 7

Sivas'ın Şarkışla Kazasında Kale ve Kavak Köylerinde taşan dereler 15 evi yıkmıştır[1039].

Sivas'ın Suşehri Kazasının Yağlıçayır ve Taklak Köylerini sel basmış, 13 ahır çökmüş, 47 ev hasara uğramıştır. Bir kişi sellere kapılarak ölmüştür[1040]. Sivas ve civarına yağan yağmur sularının meydana getirdiği sellerden 18 ev yıkılmıştır. Kelkit Nehri ve Kızılırmak seviyelerinden yükselerek 500 bin dönümlük ekili araziyi su altında bırakmıştır. Kelkit Nehri üzerinde bulunan ve köylerle irtibatı sağlayan iki köprüyü de sular sürüklemiştir. Kangal Kazasının Yenikasar Köyünü basan seller 18 evi yıkmış, 9 evi oturulmaz hale getirmiştir. 3 kişi sellerde boğulmuştur. Çebniağca Köyünden 2 kişi, Salçın Köyünden de bir kişi sulara kapılarak ölmüştür[1041]. Sivas'ın Zara, İmranlı ve Yıldızeli Kazalarına kar, Kangal, Şebinkarahisar ve Divriği Kazalarına ise sağanak halinde yağmur yağmıştır. Bu arada Taşan Kelkit Irmağı 200 bin dönüm araziyi sular altında bırakmıştır. Kayabaş Köyünde üç ev çökmüştür[1042]. Sivas'ın Divriği Kazasında 10 Eylül 1966 günü öğleden sonra, dolu ile birlikte yağan şiddetli yağmurlar sonucu, Musol Deresi taşmıştır. Sele kapılan 10 kişi ölmüştür. Seller sebebiyle Divriği ile Dazlak arasındaki demiryolu kapanmıştır. Seller 35'e yakın dükkan ve evi oturulamaz hale getirmiştir[1043].

12 Nisan 1967 tarihinde Sivas'ta bir sel baskını meydana gelmiştir. Havaların birden ısınması sonucu karlar erimiş ve şehrin ortasından geçmekte olan Murdar Irmağını taşırmıştır. Kepçeli mevkisinde bulunan 200 dükkan tamamen sular altında kalmıştır. Marangoz, tesviyeci, tornacı, sobacı ve bakırcı esnafına ait olan dükkanlardaki tezgah, torna ve diğer araçlar kullanılamaz hale gelmiştir. Meydana gelen zarar bir milyon lira civarında olmuştur[1044].

1.3.63.Tekirdağ

20 Ağustos 1951 günü saat 11.00'de başlayan şiddetli yağmurlar neticesinde Tekirdağ'ın Çorlu Kazasında 7 ev yıkılmış ve 27 ev ağır hasara uğramıştır. Kaza merkezinde insan kaybı olmamıştır. Türkgücü Köyünde 60 yaşında bir kadın dereyi geçerken boğulmuştur. Vali Nazım Arda sel baskını günü derhal afet mahalline giderek gerekli tedbirleri almıştır. Felaketzedeler için Garnizon Komutanlığından çadır temin edilmiştir. Kızılay'dan da 40 çadır getirilmiş ve kısa bir müddet zarfında felaketzedeler

1039 *Milliyet*, 19 Haziran 1964, s.7.
1040 *Milliyet*, 21 Haziran 1964, s.1, 7
1041 *Milliyet*, 28 Haziran 1964, s.1
1042 *Milliyet*, 23 Aralık 1964, s.1.
1043 *Milliyet*, 11 Eylül 1966, s.1.
1044 *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C. 16, TBMM Matbaası Ankara 1967, s.94-95.

yerleştirilmiştir. Muhtaçlara mahalli Kızılay'ca yemek verilmiştir. Hasara uğrayan binaların hasar vaziyeti bir heyet tarafından tespit edilmiştir[1045].

Dört günden beri sürekli şekilde yağan yağmurlardan ve Keşan Balkanlarındaki karların erimesinden dolayı Tekirdağ'ın Keşan Kazası ile Edirne'nin Uzunköprü Kazası arasındaki İstasyon Deresi taşmış ve bu dere üzerindeki köprüyü sular istila etmiştir. Her iki kaza arasındaki trafik kesilmiştir. Diğer taraftan Uzunköprü'den geçen Arda Deresi de taşmıştır[1046].

Tekirdağ'da da yağan yağmurlardan evlerin bodrum katlarını su basmıştır. Bunun yanında iki ev çökmüştür[1047].

Aralıksız yağan yağmurlar, Tekirdağ'da su baskınlarına sebep olmuştur. Saray Kazasının Büyük Koncalı Köyünün içinden geçen Manika Deresi taşmış, 1 ev, 30 ahır ve samanlık yıkılmış, 5 ev hasara uğramıştır. Hayrabolu Kazasının İlyas Mahallesi Kışla Sokağında bir kısım evleri sular basmıştır[1048].

Şiddetli seller 28 Eylül 1964 günü Tekirdağ'ın 3 köyünde 12 kişinin boğulmasına sebep olmuştur. Yapılan tespitlere göre, Çınarlıdere Köyünden 8, İshaklı Köyünden 2 ve Sağlamtaş Köyünden 2 olmak üzere 12 kişinin öldüğü anlaşılmıştır. Köylerdeki evlerin bir çoğu da yıkılmıştır[1049].

1.3.64.Tokat

26 Ağustos 1951 günü saat 15.40'da başlayan ve 16. 40'a kadar devam eden çok şiddetli yağmur sebebiyle Bes, Ören, Corduk, Geyras ve Gencay derelerinden gelen seller, Tokat şehir merkezinden geçen Behzat Deresinin yükselmesine sebep olmuştur. Taşan sular Behzat caddesi ile şehrin muhtelif kısımlarında bulunan birçok dükkan, ev ve resmi dairede hasara sebep olmuştur. Şehrin bazı caddeleri suların getirdiği kütük ve molozlarla tıkanmıştır. Sel baskınının gündüze rastlaması dolayısıyla insan ve hayvan kaybı olmamıştır. Ancak maddi hasar fazla olmuştur. Belediyece teşkil olunan ekipler vasıtasıyla yolların açılmasına ve durumları tehlikeli görülen binaların tahliye edilmesine ve yıkılmasına başlanmıştır[1050]. Seller Turhal ile Tokat'ın merkez köylerinden Edipse, Gagay, Üstüncük, Güğümler, Taşlıçiftlik, Çinlioğlu Çiftliği, Marazlar, Söğüt, Çerki ve Endüzdeki arazileri basarak mahsullerin büyük bir kısmını tamamen yok etmiştir. Bunun yanında Marazlar ve Taşçiftliği Köyünde toplanmış olan mahsulleri

1045 *Milliyet*, 23 Ağustos 1951, s.1
1046 *Milliyet,* 24 Aralık 1954, s.1, 7
1047 *Milliyet,* 27 Eylül 1962, s.7.
1048 *Milliyet,* 29 Aralık 1962, s.7.
1049 *Milliyet,* 29 Eylül 1964, s.1, 7.
1050 *Milliyet,* 27 Ağustos 1951, s.1

sürükleyerek ırmağa götürmüştür. Ayrıca birçok dere yatağından gelen kaya parçaları ve kum yığınları geniş bir araziyi kum yığını haline getirmiştir. Valilik tarafından adı geçen köylerde faaliyete geçmek üzere gönderilen yardım ekipleri, bir gün içinde ancak Çinlioğlu çiftliğindeki zararı tespit edebilmiştir. Tokat'ta meydana gelen sel baskını önemli ölçüde maddi zarara sebep olmuştur[1051]. 22 Eylül 1951 günü akşama doğru Turhal kaza merkeziyle Tokat'a bağlı Cimorta, Dere ve Sarnı Köylerine yağan çok şiddetli yağmurlar neticesinde, Civril ve Bağcasar Dereleri taşmış ve bu derelerden gelen kuvvetli seller, Turhal şeker fabrikası mahallesi ve adı geçen köyleri basmıştır. Sellerin baskınına maruz kalan Cimorta, Dere ve Sarnı Köyleri kısmen harap olmuş, yiyecek ve eşyalar seller tarafından sürüklenmiştir. Cimorta Köyünde suların azami derecede kabardığı bir anda, otlamadan dönen 500 kadar irili ufaklı hayvan sellerin hücumuna uğrayarak Yeşilırmak'a sürüklenmiş ve büyük bir kısmı telef olmuştur. Yine bu köyde 30 ev tamamen yıkılmış olup, üç kişi ölmüştür. Sarnı Köyünde de 15 hayvanın öldüğü anlaşılmıştır. Vali beraberinde jandarma komutanı, belediye başkanı ve genel meclis üyelerinden bir kısmı olduğu halde, derhal felaket sahasına hareket etmiştir. Tokat'tan bir yardım ekibi ile birlikte felaketzedelere 1.500 ekmek gönderilmiştir[1052]. Yeşilırmak'ın taşmasından dolayı, Turhal Kazasına 2 km. mesafedeki Köy köyü mevkiindeki Tokat şosesini seller basmış ve yolun her iki tarafında ulaşım kesilmiştir. Bunun yanında Pazar Mahallesi ve kilometrelerce arazi sular altında kalmıştır. Bu esnada pek çok ev boşaltılmıştır. Aynı zamanda Artova- Çekerek-Batmantaş Irmakları da mecralarından taşarak, Yediağız, Kervansaray, Bağuz ve Çiftlik köy arazilerini istila etmiştir. Su giren evler derhal tahliye edilmiştir. Bu arada Kara Irmağında taşması üzerine, köprüsünün bir kısmını sular götürmüştür. Bunun sonunda Sivas- Tokat yolunda motorlu vasıtaların çalışması aksamış, ulaşım ancak sandallarla temin edilebilmiştir. Su baskınında insan kaybı olmamıştır[1053]. Bu arada yağmurların birden bire artması ve karların süratle erimesi dolayısıyla, Tokat'ın Kazova ve Turhal ovaları üzerinde geniş bir sahayı işgal eden Yeşilırmak, iki günden beri nispi bir şekilde eksilmeye başlamıştır. Bununla beraber tehlikeli durum devam etmiştir. Şiddetli bir sel baskınına uğrayan Turhal Kazasının mahallelerinden bazıları, Tokat Valiliğince vaktinde alınan tedbirlerle tahliye ettirilerek, sakinleri Şeker Fabrikası civarında kurulan çadırlara naklettirilmişlerdir. Diğer taraftan sellerin istilasına uğrayan Tokat-Turhal yolunun bir kısmı kapanmış ve genel seferler aktarma suretiyle temin edilmiştir. Yeşilırmak'ın taşması neticesinde Kazova arazisinin büyük bir kısmını da su

1051 *Milliyet*, 29 Ağustos 1951, s.1, 3.
1052 *Milliyet*, 23 Eylül 1951, s.1, 7.
1053 *Milliyet*, 2 Nisan 1952, s.1, 7.

basmıştır. Bunun üzerine iki köy tahliye edilmiştir. Kazova Kasabası'nın da iki mahallesini su bastığından 75 hane boşalttırılmış, halk çadırlara yerleştirilmiştir[1054].

Yeşilırmak'ın taşması yüzünden Tokat'ın Turhal Kazası merkezindeki Kore Mahallesi ile Müftü Sokağı'nın bir kısmını sular istila etmiştir. Kore Mahallesi'nden 3 ve Müftüler Sokağı'ndan 10 aile, daha önce hazırlanmış bulunan fabrika pavyonlarına nakledilmişlerdir. Bununla birlikte Turhal'ın Karaevli Köyünü de suların basması muhtemel olduğundan, ani bir tehlike karşısında köylünün barındırılması için, Kızılay'dan temin edilen 25 çadır münasip bir mahalle kurulmuştur. Yeşilırmak'ın yükselmesinden dolayı, 20 köyün 5.195 dönüm ekili ve 5.824 dönüm ekilmemiş arazisi ile 19 dönüm bağı su altında kalmıştır. Tokat Valiliği, Turhal Kaymakamlığı ve Kızılay sel baskını dolayısıyla lazım gelen tedbirleri almıştır[1055].

Aralıksız üç buçuk saat devam eden şiddetli yağmurlar yüzünden 24 Haziran 1961 gecesi Tokat'ın Zile Kazasının Masat Köyünde üç kadın ve iki erkek sellerde boğulmuştur. Çiftlik, Küçükhisar ve Salur Köylerinde de yağmur büyük hasar yapmış ve birçok hayvan sellere kapılmıştır. Tokat Valisi ve Zile Kaymakamı olay yerine gitmiştir. Yağmurdan bilhassa buğday, arpa ve pancar ürünleri zarar görmüştür[1056].

1.3.65.Trabzon

Trabzon'da 28 Eylül 1957 gecesi fırtınadan sonra başlayan şiddetli yağmur sonunda yükselen Kalanima Deresi, Kalyara Köyünü istila etmiş ve köyün değirmeninde uyuyan 6 kişi boğulmuştur. Vakfı Kebir yolunda da İskefiye köprüsü, sellerden yıkıldığından trafik aksamıştır[1057].

Birkaç günden beri sağanak halinde devamlı olarak yağan yağmurlar, Trabzon, Rize ve Giresun'da sel felaketine sebep olmuştur. 21 Mayıs 1959 günü Trabzon'da 5'i çocuk olmak üzere 8 kişi ölmüştür[1058]. Trabzon'u Samsun, Rize ve Erzurum'a bağlayan devlet karayolu üzerindeki 8 ana köprü selden zarar görmüştür. Metrekareye 103 kg. yağış düşmüştür. Trabzon'un içinde 150'den fazla dükkan harap olmuştur. Sellerden Ayvanlı Kazasında da çarşıdaki bütün dükkanlar harap olmuştur. Maçka Kazasında da beş dükkan yıkılmıştır. Çaykara Kazasında bir ilkokul, bir resmi bina ve bir cami hasara uğramıştır. Maddi kayıpların 30 milyon olduğu ifade edilmiştir[1059].

1054 *Milliyet*, 3 Nisan 1952, s.1, 7.
1055 *Milliyet*, 28 Mart 1954, s.1, 7.
1056 *Milliyet*, 26 Haziran 1961, s.1
1057 *Milliyet*, 30 Eylül 1957, s.1, 5.
1058 *Milliyet*, 22 Mayıs 1959, s.1.
1059 *Milliyet*, 23 Mayıs 1959, s.1, 5.

1.3.66.Tunceli

Tunceli'de yağmurların tesiriyle bazı köprüler yıkılmıştır. Dilanoğlu Deresi kayan topraklarla mecrasını değiştirmiş, etrafındaki köy ve tarlaları basmıştır. Bu arada bir değirmen yıkılmıştır[1060]. Tunceli'de üç günden beri devam eden şiddetli yağmurlar ve taşkınların meydana getirdiği kazalarda ikisi çocuk olmak üzere, altı kişi ölmüştür[1061].

1.3.67.Urfa (Şanlıurfa)

7 Nisan 1950 gecesi Urfa Vilayeti'nin Bozova taraflarından Suruç ovasına akan seller, Suriye sınırlarını aşarak güneye doğru yayılmıştır. Diğer taraftan Suruç köylerinden sular tamamen çekilmiş ve ekili alanlar kalınca bir mil tabakası altında kalmıştır. Bu yüzden önemli ölçüde zarar meydana gelmiştir. Suruç Kazası ile Birecik Kazası arasındaki köprülerin çoğu yıkıldığından, bu yolda ulaşım durmuştur. Bu arada Fırat Nehri 8 metre yükselmiştir. Urfa'da Karakoyun Deresi de iki köprü üzerinden aşarak, Harran ovasına yayılmıştır. Bu bölgede Kazan Köyü civarında iki kişi boğulmuştur. Urfa Vilayeti'nde meydana gelen sel felaketinde toplam insan kaybı 9 kişi olmuştur[1062]. Urfa'nın Birecik Kazasında son yağmurlardan Fırat Nehri 4 metre kadar yükselmiştir Taşan sular da bazı yol ve geçitlerin kapanmasına yol açmıştır[1063]. Üç gün devamlı yağan ve metre kareye 160 kg olarak düşen yağmur, Urfa'da yolları ve köprüleri harap etmiş, köylerde geniş ölçüde zarara sebep olmuştur[1064]. Urfa'nın Suruç ve Bilecik Kazalarını 4 Kasım 1961 günü sel basmış, 268 ev yıkılmıştır. İnsan kaybı olmamıştır. Saat 16.30 sıralarında Kanlı Avşar boğazından gelen sular bir anda köyleri kaplamıştır. Bir kilometre genişliğinde ve iki metre yüksekliğinde sular Suruç'ta 70, Karaköy ve Tallal köylerinde de 113 evin yıkılmasına sebep olmuştur. 330 hayvan da ölmüştür. Birecik'te 85 ev yıkılmış ve 21 ev hasara uğramıştır. 146 ton buğdayı sular götürmüştür. İki değirmen yıkılmıştır. 363 hayvan ölmüştür. Kızılay sel bölgesine yardım ekipleri ve malzeme göndermiştir[1065].

Yağmurlardan dolayı Urfa'da 1.000'den fazla ev ve dükkan ile resmi daireleri sular basmıştır. Bunun sonunda 60 ev yıkılmıştır[1066].

Güneydoğu Anadolu'da sel ve yıldırımlardan 17 kişi ölmüş ve mahsul geniş ölçüde hasara uğramıştır. Ölenlerin 12'si Siverek'in Bucak Nahiyesi

---

1060 *Milliyet,* 10 Mayıs 1963, s.7.
1061 *Milliyet,* 25 Mart 1964, s.1.
1062 *Cumhuriyet,* 10 Nisan 1950, s.1, 3
1063 *Milliyet*, 11 Şubat 1953, s.1, 7.
1064 *Milliyet,* 4 Ocak 1960, s1.
1065 *Milliyet,* 5 Kasım 1961, s.1.
1066 *Milliyet,* 10 Nisan 1963, s.1.

köylerinde düşen yıldırımlarda can vermiştir. Bir askeri vasıta Urfa yakınındaki Gavsak Suyuna kapılmış, iki kişi boğulmuştur. Urfa'nın çeşitli semtlerinde sellerden 36 ev yıkılmıştır. Siverek'te 13 yaşında bir çocuk kanalizasyona düşmüş, taşkın suların tesiriyle boğulmuştur. Mazı Dağı'nın Dazarki Köyünden Mehmet Avar ile Şemdinli'nin Nihova Köyü'nden İbrahim Han derede boğulmuştur. Mazgirt Kazasına bağlı kör bir dere de dağdan gelen sellerle yükselmiş, küçük ve büyük baş 20 hayvanı sürükleyip götürmüştür. Birçok araç yollarda çamura saplanmıştır. Yüksekova Kazasının ortasından geçen merkez köprüsü, seller yüzünden yıkılmıştır[1067]. Urfa'nın Siverek Kazasında yağmurlardan Fırat Nehri 9 metre yükselmiştir. Bucak Nahiyesine bağlı Dereboynu, Kelluk ve Narinci Köyleri tamamen, birçok köy de kısmen tahliye edilmiştir[1068].

Urfa'nın Birecik Kazası çevresinde bir süreden beri aralıklı olarak devam eden yağış ve karların erimesi sebebiyle Fırat Nehri taşmış, 200 bin dönüm arazi sular altında kalmıştır. Fırat Nehri Keban'da 10,25 metre, Birecik'te 9,68 metreye kadar yükselmiştir. Fırat Nehrinin yükselmeye başladığı Keban Kaymakamlığı tarafından Birecik Kaymakamlığına bildirilmiştir. Bunun sonunda civar köyler, mezra ve adalarda oturanlar taşkın sahasının dışına çıkarılmıştır. Taşkında mal ve can kaybı olmamış, ancak arazi ve konutlarda 5 milyon liralık hasar olduğu ifade edilmiştir[1069].

Şiddetli yağmurların etkisi ile Urfa'nın Sırım ve Karakoyun Dereleri taşmış, 300 kadar ev yıkılmıştır. Afetler Genel Müdürlüğü selden zarar gören Urfalılara 300 bin lira yardım göndermiştir[1070].

1.3.68.Van

9 Ekim 1951 gecesi Van'da yağan yağmurlardan hasıl olan seller, dokuz mahalle ve çok sayıda evi basmıştır. Sel baskınına uğrayan evlerden bazıları yıkılmış, yüzden fazlası da oturulamayacak hale gelmiştir[1071].

Yağmurlar Van'da can ve mal kaybına sebep olmuştur. Van'da 80 ev çökmüştür. Ülükaynak Köyünde enkaz altında kalan 18 yaşında Sultan Beyaztaş ölmüştür[1072].

On günden beri devam eden şiddetli yağmurlar Van'ın Erciş Kazasında ve çevresinde geniş çapta hasara sebep olmuştur. Merkezde bulunan evlerden 630'u büyük hasara uğramış, çoğu oturulamayacak hale gelmiştir. Yedi köyde 259 ev yıkılmış, ayakta kalan evlerin büyük

1067 *Milliyet,* 9 Mayıs 1963, s. 1, 7.
1068 *Milliyet,* 10 Mayıs 1963, s.7.
1069 *Milliyet,* 6 Mayıs 1967, s.1.
1070 *Milliyet,* 21 Ocak 1969, s.7
1071 *Cumhuriyet,* 10 Ekim 1951, s.3
1072 *Milliyet,* 10 Nisan 1963, s.1.

bir kısmının oturulamayacak halde olduğu tespit edilmiştir. Merkez ve köylerde hasara uğrayan evlerin çoğu tahliye edilmiştir. 78 haneli Tekkeler Köyünde okul hariç bütün binalar yıkılmıştır[1073]. Şiddetli yağmurlar Van'ın Erciş Kazasında da 200 evin daha yıkılmasına sebep olmuştur. Bu kazada yıkılan evlerin sayısı bu suretle 500 bulmuştur[1074].

Sağanak halinde yağmurlar Van'ın Gevaş Kazasının Bağlıyoldöndü Köyünde 7 kişilik bir aile sellere kapılarak boğulmuştur. 300 hayvan telef olmuştur. Karşıgeçit Köyünde de 5 kişilik bir aile ile 200 koyun boğulmuştur. Her iki köyün bütün evleri yıkılmıştır. Enkaz altında kalan 3 kişi yaralanmıştır. Göründü ve Hasbey Köylerinde de 200 hayvan ile 100 arı kovanını sular sürüklemiştir. Bu iki köyün evleri de büyük ölçüde zarar görmüştür. Tatvan-Van yolu da kapanmıştır[1075].

1.3.69.Yozgat

Çiçek Dağı'na yağan yağmurlardan hasıl olan seller, Yozgat'ın Yerköy Kazasında bazı binaları basmıştır. Bunlara arasında Devlet Demiryolları idaresine ait lojmanlar, tekel binası, bazı dükkanlar, evler ve bir han bulunmaktadır[1076].

15 Haziran 1957 günü yağan yağmurlar, Yozgat'ta önemli hasarlara sebep olmuştur. Çiçekdağı, Yerköy, Şafaklı ve Sekili'de birçok arazi su altında kalmıştır. Sekili'de bir köprü yıkılmış, Şafaklı'da da demiryolu hattı hasara uğramıştır. Sel dolayıyla Yerköy ve Sekili'yi dışarıya bağlayan yollar kapanmıştır. Bu arada Yerköy'de suyun yüksekliği bir metreyi aşmıştır[1077].

Son günlerde yağan şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller, Yozgat'ın Yerköy Kazası ile Caferli arasındaki demiryolunun 220 km. de bulunan Delice Irmağı üzerindeki demiryolu köprüsünü yıkmıştır[1078].

1.3.70.Zonguldak

14. Haziran 1951 tarihinden itibaren yağan şiddetli yağmurlardan meydana gelen seller, Irmak-Zonguldak hattında Kayadibi-Tefen İstasyonları arasında bir köprüyü yıkmıştır. Irmak-Kayseri hattında Yağlı-Çerikli İstasyonları arasında da diğer bir köprüyü yıkmış ve köprü imlalarını su götürmüştür. Her iki köprünün süratle tamiri ve yolun bir an evvel trafiğe açılması için gerekli tedbirler alınmıştır. Yol açılıncaya kadar Zonguldak hattında yalnız Ankara-Karabük arasında ve Kayseri hattında da Ankara- Kırıkkale ve Yerköy-Kayseri arasında menzil yolcu münasebeti

1073 *Milliyet*, 16 Nisan 1963, s.1.
1074 *Milliyet*, 18 Nisan 1963, s.1.
1075 *Milliyet*, 22 Haziran 1964, s.1, 7.
1076 *Cumhuriyet*, 24 Mayıs 1950, s.3.
1077 *Milliyet*, 16 Haziran 1957, s.1
1078 *Milliyet*, 20 Haziran 1957, s.1.

temin edilmiştir. Bu arada Ankara-Kayseri arasında yolcu taşımacılığı yapılmamasına karar verilmiştir. Diyarbakır, Erzurum ve Samsun'dan Sivas yoluyla Haydarpaşa'ya ve Haydarpaşa'dan bu istikametlere çıkmış olan yolcu trenlerinin, Konya üzerinden devam ettirilmesine karar alınmıştır. Haydarpaşa'dan ve Erzurum ile Samsun istikametinden veya bu istikametlere karşılıklı olarak seyahat edecek yolcular için de gün aşırı Konya üzerinden yolcu trenleri seferleri yapılması planlanmıştır[1079]. Yağan şiddetli yağmurlardan Zonguldak'ın Soğuksu ve Kozlu Semtlerindeki evleri tamamen su basmıştır. Ayrıca tepelerden inen seller, otomatik santral binasının alt duvarlarını delerek santral binasını tamamen işgal etmiştir. Bu yüzden şehir içi telefon haberleşmesi kesilmiştir. Eski belediye binasının önü dağlardan inen sellerin getirdiği toprak ve çamur yığını ile adeta örülmüştür. Buradan Yenimahalle'ye giden yol trafiğe kapanmıştır. Asfalt yollarda sular en az 20 cm yükselmiş ve önemli ölçüde hasar meydana getirmiştir. Yıkılan evlerle ardiyeler sular altında kalmıştır. İtfaiye ekipleri suları boşaltmakla meşgul olmuşlardır[1080].

5 Eylül 1953 günü akşam saat 19.20'de Zonguldak'ta ani bir kasırga çıkmıştır. 5 dakika devam eden bu kasırgadan sonra şiddetli yağmurlar başlamıştır. Meydana gelen sellerden şehrin bazı mahallelerini sular basmıştır. Şehrin telefon hatları bozulmuş ve Soğuksu Mevkiinde sular birçok evi istila etmiştir[1081].

Zonguldak'ta, yağan şiddetli yağmurlar sonunda sel baskını meydana gelmiştir. Sel baskını sonunda, sular hemen hemen bütün şehri istila ederek insan ve hayvan kaybına sebep olmuştur. Şehir merkezinde 2 ve Kozlu'da 4 kişi ölmüştür. Sel baskınında en ağır hasara uğrayan bölge Zonguldak'ın şehir merkezi olmuştur. Burada cadde ve yollar sel artıklarıyla kaplanmıştır. Afet neticesinde 32 ev ve dükkan yıkılmıştır. Ayrıca 219 evi ve 350 dükkanı su basmıştır[1082].Yağmur dindikten sonra Zonguldak'ta ekipler temizlik çalışmasına başlamışlardır. Ayrıca temizleme işine askeri birliklerde iştirak etmiştir. Diğer taraftan Kızılay teşkilatı felaketzedelere acil yardımlarda bulunmuştur[1083].

5 Ağustos 1955 sabahından itibaren fasılalı surette yağan yağmurlar, saat 14.30'da sağanak halini alarak, Zonguldak'ın Gazipaşa ve Fevzipaşa Caddeleri ile Soğuksu Semtini yeniden seller basmıştır. Acılık Deresi'nin saat 16.30'da yükselen suları, köprüyü 1 metre aşarak Cumhuriyet Caddesini istila etmiştir. Seller 63 mıntıkasındaki Ereğli Kömürleri İşletmesine ait Grizot Deposuna da girerek grizot fıçılarını denize sürüklemiştir. Ayrıca Gerik

1079 *Milliyet,* 16 Haziran 1951, s.1.
1080 *Milliyet*, 25 Ağustos 1953, s.1, 7.
1081 *Cumhuriyet,* 7 Eylül 1953, s.1.
1082 *Milliyet,* 3 Ağustos 1955, s.1
1083 *Milliyet,* 4 Ağustos 1955, s.1.

Kömür Ocağını işlemeyecek hale getirmiştir. Karadon Kömür Ocağında çalışma kısmen durmuştur. İnağzı ocağı ile irtibat kesilmiştir Kilimli Nahiyesini Karadon kısmına bağlayan yol kapanmıştır. Seller Kilimli ile Zonguldak arasındaki ilk tüneli tıkadığından ve Karpuz civarında heyelan olduğundan Ankara'dan gelen motorlu tren yolcularını, Kilimli Nahiyesinde çıkarmıştır. Yolcular oradan otobüsle Zonguldak'a dönmüşlerdir. Bu arada Karadon bölgesinde bulunan Ereğli Kömürleri İşletmesine ait işçi pavyonları tamamen sular altında kalmıştır. Kozlu Nahiyesi ise tamamen su altında olup, bu nahiyede hayvan kaybı pek fazla olmuştur. Zonguldak'ta bulunan istihkam birlikleri ile Devlet Demiryolları yol servisi, demiryolu hattını açmaya çalışmışlardır. Bunun yanında Ankara Posta treni hareket etmemiştir. Ankara-Zonguldak, Zonguldak-İstanbul kara yolu üzerinde bulunan ve Zonguldak'a 1 km. uzakta olan Kokaksu Köprüsü yıkılmıştır. Zonguldak'ta bulunan İşletmeler Vekili, Zonguldak Valisi, Ereğli Kömürleri İşletmesi teknik elemanları, Zonguldak mebuslarından Hakkı Hilalcı ve Necati Diken felaket sahasındaki çalışmalara nezaret etmişlerdir[1084].

Zonguldak-Ankara demiryolu hattı 6 Ağustos gecesi saat 03.30'da açılmış ve motorlu tren hareket etmiştir. Ankara'dan gelen yardım ekipler mahalli imkanlarla, ocak bölgelerine sevk edilmiş, kömür kuyularının ağızları açılmaya başlanmıştır[1085]. Kızılay ekipleri de Zonguldak'taki afet bölgesine gitmiş ve felaketzedelere gerekli yardım yapılmıştır. Ayrıca İmar ve İskan Bakanlığı tarafından afet bölgesine bir heyet gönderilmiştir. Durum tetkik ettirilmiş, aynı zamanda 20 bin lira kadar acil yardım yapılması için emir verilmiş ve yiyecek-içecek yardımı yapılmıştır[1086].

Zonguldak'ta 10 Ağustos gecesi saat 20.00'den sonra başlayan yağmurlar, sabaha karşı artmış, Acılık Deresi yükselmiş ve köprüyü aşmıştır. Bunun sonunda Soğuksuyun bazı semtlerini su basmıştır. Yağmurlar Gelik bölgesinde de tahribat yapmış ve bazı ocakların ağzı yeniden kapanmıştır. Zonguldak-Kilimli arasındaki demiryolu hattında da heyelan olmuş ve yolun 150 metrelik kısmı kapanmıştır. Bu yüzden Ankara -Zonguldak treni, yolcularını Çatalağzı'nda boşaltmıştır. Demiryolu hattı 11 Ağustos günü saat 13.00 doğru açılabilmiştir. Ankara'dan gelen ekipler ocakların ağızlarını tekrar açmaya başlamışlardır[1087].

Zonguldak'ta 4 gündür aralıksız devam eden yağmurlar şehirde ve çevresinde çeşitli su baskınlarına ve hasara sebep olmuştur[1088]. Zonguldak'ın merkeze bağlı Karadere Köyünden Nevin Güngör, kardeşi Fatma ve arkadaşı Gülten Öztürk

1084 *Milliyet,* 6 Ağustos 1955, s.1, 7
1085 *Milliyet,* 7 Ağustos 1955, s.7.
1086 *Milliyet,* 9 Ağustos 1955, s.1, 7.
1087 *Milliyet*, 12 Ağustos 1955, s.1.
1088 *Milliyet,* 15 Temmuz 1965, s.1..

dere kenarında oynarken, birdenbire derenin taşmasıyla ovayı kaplayan sularda ölmüşlerdir[1089].

1.4.SEL BASKINLARININ BASINDA YANSIMALARI

Ülkemizde meydana gelen sel baskınları ulusal basında haber olarak yer almıştır[1090]. Bunun yanında gazetelerinin bazı köşe yazarları da sel baskınları ile ilgili tenkitlerini yazmışlardır. Mesela; Burhan Felek, gazetedeki köşesinde Eskişehir'de meydana gelen sel baskınından sonra yazmış olduğu Felakete Tevekkül başlıklı yazısında şöyle demektedir. "Türkiye gibi ırmak rejimleri ıslah edilmemiş ve iklimin hava ve hevesine bağrını açmış memleketlerde zaman zaman mamureleri su basması, ev bark yıkıp cana kıyması mukadderdir. Yıl geçmez ki bu memleketin bir tarafından sel felaketi hepimiz dilhun ve bir çok yurttaşı perişan ve zebun etmesin. Trakya, Çukurova toprakları bu işin artık tiryakisi olmuş gibidir. İşte bu sefer Orta Anadolu'nun hayli yüksek bir şehri, Eskişehir sel felaketi ile karşı karşıyadır. Gelen haberlere göre binlerce vatandaş açıkta kalmıştır. Suların hala ne zaman çekileceğine dair bir işaret de yoktur. Ama bugün olmasa yarın çekilecek, afetzedeler Kızılay ve hükümet tarafından sağlanmış çadırlara yerleştirilecek, kaybolan canlara bir müddet ah vah edilecek ve bu da unutulup gidecektir. Gerçi unutmak hilkatin insana verdiği en büyük kuvvettir. Unutmasak ilelebet bedbaht olurduk. Ama bu unutkanlık vurdumduymazlık halini almamalıdır… Türkiye'de yapılacak çok iş vardır. Kabahati ataleti şu ve bu hükümetlere yüklemek boş şeydir. Bir memleketin idaresinden o memleketin halkı mesuldür. Hükümetler ithal malı değildir. Yerli mahsulüdür. Onun için gelmiş, geçmiş bütün hükümetlerin zimmetine kaydedilecek alakasızlığı topyekûn hepimizin hesabına geçirmek lazımdır. Çalışmamışız, yayılıp oturmuşuz. Bir ara dedelerimizde görülen uyanıklık, az sonra zevk-ü sefa, servet-ü saman arasında yavaş yavaş mahmurlaşmış, nihayet uyuya uyuşa kalmışız. Şimdi uyandık Önümüzde asırların biriktirdiği vazifelerle karşı karşıyayız. Hangisini daha evvel yapalım diye apışıyoruz.

Bu su davası da onlardan biridir. Her yıl milyonlarımızı kapıp götüren, can yakan, hanümanı söndüren bu coşkun ve taşkın sular fennin ve medeniyetin elinde her gümrah kuvvet gibi bir nimet hazinesi olur idi. Ama hala yapamadık.

Bir taraftan zirai kalkınmaya-haklı olarak- istikbalin en parlak ümitlerini bağlarken, öte yandan bu azgın suları bu hali ile bırakamayız ve bırakmamalıyız. Marshall

---

1089 *Cumhuriyet*, 24 Haziran 1969, s.1, 7

1090 Buna örnek olarak şunları verebiliriz; *Akşam*, 5 Mart 1950, s.1, *Akşam*, 6 Mart 1950, s.1, *Akşam*, 7 Mart 1950, s.1, *Akşam* 9 Mart 1050, s.1.

planının devamı müddetince bu derde bir deva bulup, her sene bize karalar bağlatan bu afeti önlemeli, taşan ve öldüren sulardan istifade etmenin yolunu bulmalıyız. Bir taraftan kuraklıktan kıvranan bu memleketin başka bir yerini suya boğulmuş gördükçe meyus olmamak elden gelmiyor”[1091].

Yine aynı konuda Nadir Nadi de, gazetedeki köşesinde yazmış olduğu Medeniyet ve Emniyet başlıklı yazıda şöyle demektedir. “ Vaktiyle bu memlekette sel gibi, kuraklık gibi afetler olağan birer tabiat hadisesi sayılır, bunlara karşı önleyici çareler aramak ne milletin ne de hükümetin aklından geçmezdi. Bir bölgeyi sular mı basmış? vah vah; bir yerde kuraklık mı olmuş? Çok yazık denir, yara sineye çekilirdi. Kadere kısmete teslim- i nefis eylemek o zamanki sosyal yapımızın ruhuna işlemişti. O kadarki şark felsefesinin temeli sayılan tevekkül zihniyetini batı dünyası topyekûn bize mal etmekten çekinmiyordu. Bu zihniyetin bütün bütün uzaklaştığını iddia etmek belki güçtür. Fakat şüphe yok ki, İkinci Meşrutiyetle, hele cumhuriyetle beraber –hiç değilse aydın idareci zümre hesabına-artık eski gelenekleri bir köşeye bıraktığını ve açık yürekle yapıcı prensiplere bel bağlandığını söyleyebiliriz….

Peki, o halde neden bir ziraat memleketi olan Türkiye’de sel gibi, kuraklık gibi tabii afetler hala önlenemez? Gerekli tedbirlerinin lüzumunu yıllardan beri tekbir getirircesine hep beraber söyleyip durduğumuz halde neden bir türlü kollarımızı sıvayıp harekete geçmeyiz? Nehirlerin taşması yahut toprakların susuz kalması, sık sık bizi hesapsız can ve mal kaybına uğratır. Bunu hem önceden tahmin eder, hem de gözümüzle görürüz. Görmesine görürüz. Hatta icabını düşünürüz de neden bir karar verip onu yürütmeyiz?

Parasızlık, elemansızlık, imkânsızlık gibi mazeretleri müspet kafalı bir adam kabul etmeyecektir. Çok şükür yirmi beş yıldır yeter derecede eleman yetiştirmişizdir. İmkânlarımız da elimizi kolumuzu işletmeye elverecek kadar boldur. Yalnız bir baraj tesisatının masrafını ise, istihsal artışından doğacak geliri bir tarafa bırakalım, sadece önleyeceğimiz felaketlerin ifade ettiği rakamlarla karşılamak mümkündür.

Demek oluyor ki, asıl eksiğimiz plansızlık ve programsızlıktır. Harekete geçmek bir şeyler yapmak, hatta neler yapmak gerektiğini hepimiz takdir ediyoruz da ne zaman ve ne şartlar altında yapabiliriz? Bunu hesaplamaya yanaşamıyoruz.

On yıl önce bir su politikasının esasları hazırlansa, teferruatı tespit edilse ve belli bir tarihte işler tamamlanmak üzere çalışmaya başlansaydı, o tarihten bir yıl önce başımıza gelen bir felaketi bugünkü gibi içimiz yanmadan yüreğimize sindirmek mümkün olabilirdi. Çünkü

[1091] *Cumhuriyet*, 9 Mart 1950, s.2.

bilirdik ki bu artık felaketlerin sonuncusudur. Tabiatın bu çetin muziplikleri bundan böyle bizi gafil avlayamayacaktır.

Böyle bir emniyet duygusundan yazık ki bu gün hala mahrumuz. Yarın yurdumuzun nerelerinde ne biçim afetlerle karşılaşabileceğimizden haberimiz yok. Daha doğrusu her türlü ihtimallere gebe olan gecelerin karanlığında yüreğimiz ürpererek sabahı bekliyoruz. Medeniyetin emniyet manasına geldiğini iyice öğrendiğimiz halde kör tabiat kuvvetlerine karşı bizi koruması için hala gökyüzünden medet ummak doğrusu bu asırda bir acayip kaçıyor"[1092].

11 Eylül 1957 tarihinde Ankara'da meydana gelen sel baskınından sonra da Refii Cevat Ulunay isimli köşe yazarı, gazetedeki köşesinde Sel Felaketi isimli yazısında şöyle demektedir."Ankara büyük bir felakete uğradı. Biz burada yağmursuzluktan sızlanırken başşehrin civarına yağan yağmurlar, semavi bir afet halinde şehri ve civarını istila etti. Alınan haberlere göre birçok vatandaşımızı seller götürmüş, evler, köprüler yıkılmış, yollar geçilmeyecek bir hale gelmiş, velhasıl memleketi baştanbaşa ye's-ü mateme gark edecek acı bir felaket.

Bir söz vardır. Dünyada beraber ağlamak kadar kalpleri birbirine bağlayan bir şey olamaz derler.

Şu anda bu haberi alan bütün memleket, uzaktan yakından belazedelerin teessürlerini paylaşıyorlar. Fakat felaket geliyorum demiyor, geldim diyor… Her şeye hayat veren suyun coşkunluğu da rüzgârın tahribatı kadar kuvvetlidir. Kabından taşan bir çamur deryası, önünde ne varsa kırar, yıkar, ne bulursa kapar, sürükler, çarpar götürür. Bu çamur seylâpında yüzülmez, bir yere tutunulmaz, dallarına çıkılan ağaçları bile çatır çatır söker, koparır, alır gider.

İşte Ankara böyle bir felaket anı yaşadı. … Bu felaketin acısını hep beraber duymuş olmanın bizde husule getirdiği heyecanı teskin için, yardım için uzanan ellerden tutmak lazımdır. İşte bir yığın yurttaş ki kimi anasını, kimi babasını, kimi kocasını, kimi evladını kaybetmiş. Onları nasıl ve ne ile mümkünse teselli edelim. Onları bu hale getiren seller gözyaşı ile kabaracak"[1093].

1092 *Cumhuriyet,* 9 Mart 1950, s.1.
1093 *Milliyet*, 13 Eylül 1957, s.3

2.BÖLÜM

2.SEL BASKININDAN SONRA YAPILAN ÇALIMALAR

Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de sel baskını meydana geldikten sonra, sel afetzedeleri için devlet tarafından yapılmış olan muhtelif çalışmalara bu bölümde yer verilmiştir.

2.1.İSKAN VE İMAR FAALİYETLERİ

2.1.1.İskan

Sel baskınlarından sonra bazı yerleşim birimlerinde yaşayan halkın, başka yerlere iskan edilmesi konusunda çalışmalar yapılmıştır. Buna dair örneklere Cumhuriyetin ilk yıllarında da rastlamaktayız. Mesela; Tokat Vilayetinin Niksar Kazasının Şahinli Köyünde su baskını

meydana gelmişti. Bunun üzerine Dahiliye Vekaleti tarafından 17 Aralık 1928 ve 11 Ocak 1929 tarihlerinde Başvekalet'e gönderilen tezkere de, adı geçen köyün su baskınına maruz bulunmasından dolayı, halkının Hasyer Mevkiine nakilleri talep edilmiştir[1094]. Dahiliye Vekaleti'nin bu talebi, Başvekalet tarafından aynı tarihte Maliye Vekaletine bildirilmiş ve gerekli işlemin yapılması istenmiştir. Ancak konu ile ilgili olarak adı geçen vekalet tarafından bir işlem yapılmamıştır. Bunun üzerine Başvekalet tarafından Maliye Vekaletine 13 Nisan 1929 tarihinde bir yazı daha yazılmıştır[1095]. Ayrıca Başvekalet konu ile ilgili olarak Maliye Vekaleti'ne tezkere yazıldığını Dahiliye Vekaleti'ne bildirmiştir[1096].

Ancak bu konuda ciddi çalışmalar 1950'li yıllardan sonra gerçekleştirilmiştir. Mesela: Gümüşhane Vilayeti'nin Torul Kazası'na bağlı Zigana Köyünün Maden Mahallesi heyelan ve Manisa Vilayeti'nin Alaşehir Kazasına bağlı Ilgın Köyü de, civarından geçen dere sularının daimi tehdidine maruz bulunuyordu. Bu sebepten dolayı mezkur mahalle ve köy halkının münasip bir mahalle yerleştirilmeleri; Devlet Bakanlığı'nın 18 Kasım 1953 tarihli yazısı üzerine; Bakanlar Kurulu'nca 20 Kasım 1953 tarihinde karar verilmiştir[1097].

Devlet Bakanlığı'nın 31 Mayıs 1954 tarihli yazısı üzerine, Merkezi İskan Komisyonunca yapılan tetkikler sonunda heyelan, su baskını ve kaya sükutu tehlikelerine maruz kalan Seyhan'ın Karaisalı Kazasına bağlı Durak Köyündeki Çankaşı Mahallesindeki 80 ve diğer mahallesindeki 30, Kastamonu'nun İnebolu Kazasının Camii Kebir Mahallesinden 7, Diyarbakır'ın Bismil Kazasının Dumlupınar Mahallesinden 25, Antalya'nın Akseki Kazasına bağlı Cevizli Nahiye merkezinden 6 ve civarındaki diğer evlerle, Sinop merkez kazasına bağlı Melekşah Köyünün Dedeoğlu Mahallesinden 4 hane halkının münasip mahallere yerleştirilmelerine, Bakanlar Kurulu tarafından 10 Haziran 1954 tarihinde karar verilmiştir[1098].

Devlet Bakanlığı'nın 1 Şubat 1956 tarihli yazısı üzerine, kaya sukutu, su baskını ve heyelana maruz bulunan 17 köy halkının münasip mahallere yerleştirilmeleri hakkındaki 19 Ekim 1954 tarihli kararnameye bağlı listeden Tokat Vilayeti'nin merkez kazasına bağlı Küçük Endiz Köyünün çıkarılmasına, Bakanlar Kurulu'nca 20 Şubat 1956 tarihinde karar verilmiştir[1099].

Niğde'nin Aksaray Kazasına bağlı Kızılkaya ve Göstük Köylerinde kaya düşmesi ve su

1094 BCA. Mua.Fon Kodu:30.10.0.0 Yer Nu:117.818.25. Lef.1
1095 Aynı Belge. Lef.2.
1096 Aynı Belge. Lef.3.
1097 BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:134.92.18.
1098 BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu: 136.62.20.
1099 BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu.142.15.10

baskını meydana gelmişti. Bu afetlerden zarar gören ailelerden Kızılkayalıların Sayharmanı ve Göstüklülerin Lalelik adıyla anılan kendi köyleri sınırları içindeki yerlere yerleştirilmeleri ilgili bakanlıların temsilcilerinden kurulu komitenin incelemelerine dayanan İmar ve İskan Bakanlığının 24 Mayıs 1963 tarihli yazısı üzerine, Bakanlar Kurulu'nca 7 Haziran 1963 tarihinde karar verilmiştir[1100].

Diyarbakır'ın Bismil Kazasına bağlı Aşağısolat Köyünde 1954 yılında su baskını olayı meydana gelmişti. Bu afetten zarar gören ailelerin, Yukarısolat Bucak merkezinden seçilen yere yerleştirilmeleri, ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu komitenin incelemesine dayanan İmar ve İskan Bakanlığı'nın 19 Haziran 1964 tarihli yazısı üzerine Bakanlar Kurulu'nca 1 Temmuz 1964 tarihinde karar verilmiştir[1101]. Niğde Vilayetinin Çamardı Kazasına bağlı Yelatan Köyünde su baskını ve yer kayması olayı meydana gelmişti. Bu afetlerden zarar gören ailelerin, aynı köy sınırları içerisindeki Domuzönü ve Çakılharman adı ile anılan sahalara yerleştirilmelerine, ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitenin incelemelerine dayanan İmar ve İskan Bakanlığının 29 Temmuz 1964 tarihli yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunca 20 Ağustos 1964 tarihinde karar verilmiştir[1102].

Erzurum Vilayetine bağlı İbrahimağakomu Köyünde 1957 yılında su baskını ve kaya düşmesi olayı meydana gelmişti. Bu afetten zarar gören ailelerin aynı köy sınırları içerisinde bulunan Bej Mevkiine yerleştirilmeleri, İlgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu komitenin incelemesine dayanan İmar ve İskan Bakanlığının 29 Temmuz 1964 tarihli yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunca 20 Ağustos 1964 tarihinde karar verilmiştir[1103]. Denizli Vilayetinin Sarayköy Kazasına bağlı Uyanık Köyü'nde 1963 yılının Ocak ayında su baskını meydana gelmişti. Yine aynı köyde 11 Mart 1963 tarihinde yer sarsıntısı olmuştu. Meydana gelen bu iki afet neticesi zarar gören ailelerin Uyanık Köyü ile köy okulunun güneyindeki şahıslara ait sahaya yerleştirilmeleri, ilgili Bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitenin incelemesine dayanan İmar ve İskan Bakanlığının 23 Temmuz 1965 tarihli yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunca 3 Ağustos 1965 tarihinde karar verilmiştir[1104].

Bunun yanında Isparta Vilayetinin Gelendost Kazasına bağlı Yaka Köyü'nün taşkından korunması konusu, evvelce vaki müracaat üzerine istikşaf kademesinde etüt edilmiş olup, taşkına maruz 21 evin taşkın görmeyen bir yere nakli alternatifi

1100 BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2.Yer Nu:170.30.19.
1101 BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:179.37.19.
1102 BCA.BKK.Fon Kodu: 30.18.1.2. Yer Nu: 179.49.9.
1103 BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:179.42.2.
1104 BCA.BKK. Fon Kodu.30.18.1.2. Yer Nu:188.49.2.

uygun bulunmuştur. Bu itibarla 21 evin taşkın görmeyen bir yere nakil edilmesi hususu DSİ Müdürlüğü tarafından 7 Nisan 1966 tarihinde İmar ve İskan Bakanlığı'na bildirilmiştir[1105].

Samsun Vilayeti merkezinde 7 Kasım 1969 tarihinde su baskını meydana gelmişti. Su baskını olayına maruz oldukları tespit edilen ailelerin ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitenin yer seçimi raporuna göre vilayet sınırları içinde Samsun gecekondu önleme bölgesinden 3300-2700 ile 5000-5600 koordineleri arasındaki yere yerleştirilmelerine, İmar ve İskan Bakanlığının 19 Haziran 1969 tarihli yazısıyla yapılan teklifi üzerine, Bakanlar Kurulunca 12 Temmuz 1969 tarihinde karar verilmiştir[1106].

Mardin Vilayetinin Midyat Kazasına bağlı Baysun Köyünde yapıları mağara göçmesi ve sel baskını afetine uğrayabilecek ailelerin, ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitece incelenerek uygun görülen ve aynı kazaya bağlı Kerbulan (Dargeçit) Bucağı sınırları içindeki gerçek kişilere ait olan alana yerleştirilmeleri İmar ve İskan Bakanlığı'nın 10 Nisan 1979 tarihli yazısı üzerine , 15 Mayıs 1959 tarihli ve 7269 sayılı Kanunun 2 Temmuz 1968 günlü ve 1051 sayılı Kanunla değişik 16'ncı maddesine göre Bakanlar Kurulunca 20 Mayıs 1979 tarihinde karar verilmiştir[1107].

2.1.2.İnşaat Yardımı

Devlet tarafından sel baskınına uğrayan halka, muhtelif şeklerde inşaat yardımı yapılmıştır. Mesela; Eskişehir'de 5 Mart 1950 tarihinde bir sel baskını meydana gelmişti. Bunun üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisinde Eskişehir'de sel baskınında zarar görenler için yaptırılacak meskenler hakkındaki Kanun 24 Mart 1950 tarihinde kabul edilmiştir. Bu kanunla; Eskişehir il merkezinde; bizzat sahipleri tarafından kısmen veya tamamen ikametgah olarak kullanılan evlerden son sel baskınında yıkılmış olanlara bu kanun hükümleri dairesinde temlik edilmek üzere yeni evler yaptırmaya Bayındırlık Bakanlığı'na yetki verilmiştir. Bir müddet sonra adı geçen kanun gereğince, Eskişehir'de sel felaketine uğrayan vatandaşlar için 1.000 civarındaki binanın inşasına başlanmıştır. 11 Mayıs 1950 tarihinde Bayındırlık Bakanı Fahri Belen, Eskişehir'e gelmiş ve inşasına başlanan binaları tetkik etmiştir[1108]. Çanakkale merkezinde 3 Ekim 1962 tarihinde meydana gelen su baskınının ortaya çıkardığı zararın, genel hayata müessir olduğu tespit edilmişti. Bu nedenle Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 23 Ekim 1962 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi getirmişti. Sözü edilen afetler sebebiyle evsiz kalan

1105 BCA.Mua. Fon Kodu: 30.1.0.0. Yer Nu:94.590.10
1106 BCA.BKK. Fon Kodu.30.18.1.2. Yer Nu:222.53.16.
1107 BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:379.232.7.
1108 *Milliyet*, 13 Mayıs 1950, s.1

ailelerin, evleri inşa edilinceye kadar, geçici olarak barındırılmaları için barakalar yaptırılmalıdır. Bu barakalarda iskan edilerek ailelerden, adı geçen bakanlıkça takdir edilecek miktarda alınacak kira bedelinin Türkiye Emlak Kredi Bankası vasıtasıyla tahsil edilerek Fon'a gelir kaydedilmelidir. Bunun yanında imar mevzuatına göre yapılmış olup da afetten orta derecede hasar gören bina sahiplerine 1.000'er ve en az derecede hasar gören bina sahiplerine de 250'şer lira onarım yardımı yapılmalıdır. Bu işlerin yanında, su baskınından zarar gören mal sahipleri için yapılacak binalar ve afetle ilgili yol, su, elektrik, kanalizasyon tesisleri ile yeni iskan sahasında arazi temini ve kadastro işleri için Fon'dan 3.500.000 liranın ayrılacaktır. Afetten zarar görenlerden 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre ev yaptırmayı talep ve borçlanmayı taahhüt edenler, toplu inşaat yaptırılması mümkün görüldüğü takdirde, bu meskenlerin İmar ve İskan Bakanlığı yaptırılması, bu mümkün olmadığı halde, binalarını kendileri yapacaklara mahalli özellikler göz önünde bulundurularak, yapı şartları, tipleri ve çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilip hazırlanacak planlara ve yapılacak keşiflere göre bulunacak inşaat bedelleri, inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecek ve icabında teknik yardım yapılmak suretiyle aynı Kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde yardım yapılacaktır. Yapılacak yardımlar aynı esaslara göre tahsil edilecektir[1109]. İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi Bakanlar Kurulunca 24 Ekim 1962 tarihinde kabul edilmiştir[1110].

Denizli Vilayetinin Sarayköy Kazasının Uyanık Köyünde 1963 yılının Ocak ayında su baskını, 11 Mart 1963 tarihinde yer sarsıntısı meydana gelmişti. Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 25 Eylül 1963 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi yapmıştır. "Meydana gelen afet umumi hayata müessirdir. Afetlerden zarar gören 75 ailenin her birine 10.000'er lira inşaat yardımı yapılacaktır. Afetle ilgili yol, su tesisleri, arazi sağlanması ve kadastro gibi imar işleri için de 80.000 lira verilecektir. Bunun için toplam olarak Fondan 830.000 liranın ayrılacaktır. Afetten zarar görenlerden 7269 sayılı kanun hükümleri gereğince inşaat yardımı yapılmasını isteyen ve borçlanmayı taahhüt edenlere mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle yapı şartları, tipleri ve çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilip hazırlanacak planlara ve yapılacak keşiflere göre bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı yapılacaktır. Yapılacak yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslara göre tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi, Bakanlar Kurulunca 8 Ekim 1963

[1109] BCA.BKK. Fon Kodu: 30.18.1.2. Yer Nu:166.49.5. Lef.1
[1110] Aynı Belge. Lef.2

tarihinde kabul edilmiştir[1111]. Van Vilayetinin Erciş Kazasına bağlı Yukarıçınarlı Köyü'nde 12 Nisan 1963 tarihinde su baskını olayı meydana gelmişti. Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 14 Ocak 1964 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi yapmıştır. "Meydana gelen bu olayın husule getirdiği zararlar genel hayata müessirdir. Afette zarar gören 11 ailenin her birine 10.000 'er lira inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi temini, yol, su tesisatı ve kadastro gibi imar işleri için 10.000 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 120.000 lira Fondan ayrılacaktır. Afetten zarar gördükleri tespit edilmiş olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre, ev yaptırılmasını talep ve borçlanmayı taahhüt edenlere mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle, yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve yapılacak keşiflere göre bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı yapılacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi Bakanlar Kurulunca 30 Ocak 1964 tarihinde kabul edilmiştir[1112].

Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığının 6 Temmuz 1964 tarihli yazısı ile Bakanlar Kuruluna şu teklifi yapmıştır. "Su baskını ve yer kayması olayına maruz oldukları tespit edilen Bursa Vilayetinin İnegöl Kazasının Şipali Köyünden 19 ailenin her birine 5.000'er lira, Sinop Vilayetinin Ayancık Kazasının Avlağı sökü Köyünden 22 ailenin her birine 1.000'er lira, Sinop Vilayetinin Durağan Kazasının Alpuğan Köyünden 70 ailenin her birine 1.500'er lira, Kastamonu Vilayetinin Huruçveren (Huruçören) Köyünden 19 ailenin her birine 6.603,01'er lira ve Trabzon Vilayetinin Merkez Kazasının Çağlayan Köyünden 51 ailenin her birine 10.000'er lira inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanmasına, su tesisleri, yol ve kadastro gibi imar işleri için toplam 140.000 verilecektir. Bunun her ikisinin toplamı olan 997.457,19 lira Fon'dan ayrılacaktır. Afetten zarar görenlerden 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılarını kendileri yaptırmayı isteyip borçlanmayı yüklenenlere mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle, yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı sağlanacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir. İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi Bakanlar Kurulunca 20 Temmuz 1964

[1111] BCA.BKK.Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:173.53.7.
[1112] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu: 175.5.14. Lef.1-2

tarihinde kabul edilmiştir[1113].

İçel Vilayetinin Silifke Kaza merkezi ile bu kazaya bağlı Sayağzı Köyünde 20 Aralık 1962 tarihinde su baskını meydana gelmişti. Su baskını sırasında kaza merkezinde 91 ve Sayağzı Köyünde 8 ailenin evi yıkılmıştı. Hak sahibi olan toplam 99 ailenin her birine evvelce 15.000 lira inşaat yardımı yapılması Bakanlar Kurulunca kararlaştırılmıştı. 15.000 lira olan inşaat yardımının 17.500 liraya çıkarılması ve 99 aileye 2.500 'er lira olarak yapılacak ek yardım tutarı olan 247.500 liranın, 6/1598 ve 6/3065 sayılı Kararnamelerle ayrılmış olup da, harcanmayan 900.000 liradan karşılanması, Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı'nın 9 Eylül 1965 tarihli yazısı ile yapılan teklif üzerine Bakanlar Kurulunca 13 Ekim 1965 tarihinde karar verilmiştir[1114].

Afyon Vilayetinin merkez kazasına bağlı Büyükkalecik Köyü'nde 4 Eylül 1958 tarihinde su baskını ve kaya düşmesi afeti meydana gelmişti. Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanarak, İmar ve İskan Bakanlığı'nın 14 Şubat 1966 tarihli yazısı ile Bakanlar Kuruluna şu teklifi getirmiştir. "Adı geçen afete maruz oldukları tespit edilen 12 aileden her birine 7.500'er lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, yol, su, kanalizasyon tesisleri ve kadastro gibi imar işleri için de 18.000 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 108.000 lira Fondan ayrılacaktır. Afete maruz olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre, konut payı isteyip borçlanmayı yüklenenlerden hak sahibi oldukları kabul edilenlere halk konutu standartlarıyla bağlı olmaksızın mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri, inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı yapılacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsili edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığı'nın bu teklifi, Bakanlar Kurulunca 4 Mart 1966 tarihinde kabul edilmiştir[1115].

Hatay Vilayetinin İskenderun Kazasına bağlı Sarıseki Köyünde 24 Eylül 1966 tarihinde su baskını meydana gelmiştir. Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 8 Aralık 1966 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi getirmiştir. "Meydana gelen su baskını olayının husule getirdiği zarar genel hayata müessirdir. Afetten zarar gören 35 aileden her birine 7.500 'er lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, yol, su tesisatı ve kadastro gibi imar işleri için 26.000 lira verilecektir. Bunların

[1113] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu.179.42.2
[1114] BCA.BKK.Fon Kodu. 30.18.1.2. Yer Nu:189.61.7.
[1115] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:193.15.16.

toplamı olan 288.500 lira Fondan ayrılacaktır. Afetten zarar gördükleri tespit edilmiş olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre ev yaptırılmasını isteyip borçlanmayı yüklenenlere, mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı yapılacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi, Bakanlar Kurulunca 4 Ocak 1967 tarihinde kabul edilmiştir[1116]. Yozgat Vilayetinin merkez kazasına bağlı Derbent Köyünde 11 Ağustos 1966 tarihinde su baskını meydana gelmiştir. Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 11 Şubat 1967 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi getirmiştir. " Meydana gelen bu su baskını olayı genel hayata etkilidir. Afetten zarar gören 10 aileden her birine 7.500'er lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arsa sağlanması, yol, su tesisatı ve kadastro gibi imar işleri için 7.500 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 82.500 lira Fon'dan ayrılacaktır. Afetten zarar gördükleri tespit edilmiş olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre ev yaptırılmasını isteyip borçlanmayı yüklenenlere, mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı yapılacaktır. Yapılacak olan bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi, Bakanlar Kurulunca 4 Mart 1967 tarihinde kabul edilmiştir[1117].

Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı'nın 22 Nisan 1967 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi getirmiştir. "Bitlis Vilayetinin Mutki Kazasına bağlı Çaygeçidi (Çeman-Badınan) Köyünde meydana gelen çığ, su baskını ve yer kayması olaylarından zarar gören 42 aileden her birine 7.500'er lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, yol, su, kanalizasyon tesisleri, kadastro, harita ve imar planı gibi işler için 31.500 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 346.500 lira Fon'dan ayrılacaktır. Afetten zarar gördükleri tespit edilmiş olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre, ev yaptırılmasını isteyip borçlanmayı yüklenenlerden hak sahibi oldukları kabul edilenlere halk konutu standartlarıyla bağlı olmaksızın mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar

[1116] BCA.BKK. Fon Kod:30.18.1.2. Yer Nu:202.2.12.
[1117] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:204.17.3.

ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı yapılacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı Kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir. İmar ve İskan Bakanlığı'nın bu teklifi, Bakanlar Kurulunca 30 Mayıs 1967 tarihinde kabul edilmiştir[1118]. Maliye Bakanlığı'nın uygun mütalaasına dayanan İmar ve İskan Bakanlığı tarafından 15 Kasım 1967 tarihinde; Sakarya Vilayetinin Hendek Kazası merkezinde meydana gelen su baskını olayından zarar gören hak sahibi 67 aileye evvelce yapılan 12.500 liralık inşaat yardımı kafi gelmediğinden bu ailelere 2.500 liralık ek yardım yapılması, bunun tutarı olan 167.500 liranın Fondan ayrılması ve bu yardımın da 7269 sayılı Kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilmesini konu alan bir yazı Bakanlar Kuruluna gönderilmiştir. Bakanlar Kurulu da 16 Aralık 1967 tarihinde İmar ve İskan Bakanlığı'nın talebini kabul etmiştir[1119].

Bursa Vilayetinin merkez kazasına bağlı Panayır Köyü'nde 11 Ocak 1968 tarihinde bir su baskını meydana gelmişti. Bunun üzerine Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 16 Nisan 1968 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi getirmiştir. "Adı geçen afetten zarar gören 25 ailenin her birine 9.000'er lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, yol, su tesisleri, kadastro, kanalizasyon, harita ve imar planı gibi işler için 22.500 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 247.500 lira Fon'dan ayrılacaktır. Afetten zarar gördükleri tespit edilmiş olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre ev yaptırılmasını isteyip borçlanmayı yüklenenlerden hak sahibi kabul edilenlere mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak sureti ile yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları, önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik malzeme ve nakdi yardım yapılacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığı'nın bu teklifi, Bakanlar Kurulu tarafından 9 Mayıs 1968 tarihinde kabul edilmiştir[1120].

Bursa Vilayetinin Yediselviler Mahallesi'nde 11 Ocak 1968 tarihinde bir su baskını meydana gelmişti. Bunun üzerine Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 16 Nisan 1969 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi getirmiştir. Bu afetten zarar gören 47 aileden her birine 15.000 lirayı geçmemek üzere inşaat

1118 BCA.BKK. Fon Kodu.30.18.1.2. Yer Nu: 207.38.14.
1119 BCA.BKK. Fon Kodu: 30.18.1.2. Yer Nu:213.88.1.
1120 BCA.BKK. Fon Kodu.30.18.1.2. Yer Nu:219.35.4.

yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, yol, su tesisleri, elektrik, kanalizasyon, kadastro, harita ve imar planı gibi işler için de 70.500 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 775.500 lira Fondan ayrılacaktır. Afetten zarar gördükleri tespit edilmiş olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre ev yaptırılmasını isteyip borçlanmayı yüklenenlerden hak sahibi kabul edilenlere mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak sureti ile yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları, önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik malzeme ve nakdi yardım yapılacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir. İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi, Bakanlar Kurulu tarafından 9 Mayıs 1969 tarihinde kabul edilmiştir[1121].

Siirt

Vilayetinin Bayhan Kazasına bağlı Comali (Adabağı) Köyü'nde 11 Ocak 1968 tarihinde su baskını meydana gelmişti. Bunun üzerine Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanana İmar ve İskan Bakanlığı 16 Nisan 1969 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi getirmiştir. Adı geçen afetten zarar göre 17 aileden her birine 9.000'er lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, yol, su tesisleri, kanalizasyon, kadastro, harita ve imar planı gibi işler için de toplam 15.500 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 168.500 lira Fon'dan ayrılacaktır. Afetten zarar gördükleri tespit edilmiş olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre ev yaptırılmasını isteyip borçlanmayı yüklenenlerden hak sahibi kabul edilenlere mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak sureti ile yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları, önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik malzeme ve nakdi yardım yapılacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığı'nın bu teklifi, Bakanlar Kurulu tarafından 9 Mayıs 1969 tarihinde kabul edilmiştir[1122].

2.1.3.Kereste Yardımı

Sel felaketzedelerine devlet tarafından kereste yardımı da yapılmıştır. Mesela; Boyabat Kazasında su baskını meydana gelmişti. Bu sebepten dolayı muhtaç durumda olan vatandaşların acil ihtiyaçlarını sağlayabilmek üzere, hakiki ihtiyaçları tamamen tespit edilinceye kadar şimdilik 1.000 metre küp kerestenin felakete uğrayan köylülere verilmek üzere Sinop Valiliği emrine tahsisi İçişleri Bakanlığının isteğine dayanan Tarım Bakanlığının 21 Haziran 1948 tarihli yazısı üzerine 25

[1121] BCA.BKK. Fon Kodu 30.18.1.2. Yer Nu:219.35.3.
[1122] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu: 219.35.2.

Haziran 1948 tarihinde Bakanlar Kurulunca Karar verilmiştir[1123].

Hatay'da su baskını meydana gelmişti. Bu felakete uğrayan ve muhtaç durumda bulundukları anlaşılan 40 kişiye evlerini tamir ve yeniden yaptırabilmeleri için Devlet Ormanlarından parasız kerestelik ağaç verilmesi, Tarım Bakanlığının 1 Aralık 1951 tarihli yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunca 6 Aralık 1951 tarihinde karar verilmiştir[1124].

2.1.4.Yeni Yerleşim Birimleri Kurulması

Cumhuriyet Döneminde devlet tarafından yeni yerleşim birimleri kurularak, sel baskınına maruz kalan halk, buralara yerleştirilmiştir. Mesela; Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 4 Haziran 1963 tarihinde Bakanlar Kuruluna gönderdiği yazıda şu teklifi yapmıştır. "Adana Vilayetinin merkez kazasına bağlı Herekli Köyünde su baskını tehlikesine maruz olduğu tespit edilen 46 ailenin, ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitece incelenerek seçilen aynı köy sınırları içindeki yere yerleştirilmeleri uygun görülmüştür. Her aileye 10.000 lirayı geçmemek üzere 460.000 lira inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi temini, su tesisatı, yol ve kadastro işleri için 150.000 lira verilecektir. Bunun için Fon'dan 610.000 lira ayrılacaktır. Afetten zarar görenlerden 7269 sayılı kanun hükümlerine göre inşaatını kendileri yaptırmayı talep ve borçlanmayı taahhüt edenlere mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek, hazırlanacak planlar ve yapılacak kesifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı sağlanması kaydıyla aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde yardım yapılacaktır. Yapılacak yardımların aynı madde hükümlerine göre tahsili edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi, Bakanlar Kurulunca 15 Haziran 1963 tarihinde kabul edilmiştir[1125].

Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 8 Temmuz 1963 tarihli yazısı ile Bakanlar Kurulu şu teklifi yapmıştır. "Tokat Vilayetinin Turhal Kazasına bağlı Dereçaylı Köyünde su baskını ve yer kayması afetlerine maruz kalabilecekleri tespit edilen 29 ailenin, ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitece incelenerek seçilen aynı köyün sınırları içerisindeki Kızıltarlalar Mevkiine yerleştirilecektir. Her aileye 10.000 lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi temini, yol, su tesisatı ve kadastro gibi imar işleri için de 30.000 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 320.000 lira Fondan ayrılacaktır. Bu ailelerden 7269 sayılı kanun hükümlerine göre inşaatını kendi yaptırmayı talep ve

[1123] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:116.45.7.
[1124] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:127.87.13.
[1125] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:170.33.3.

borçlanmayı taahhüt edenlere, mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle yapı şartları, tipleri ve çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek sağlanacak planlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri, inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı sağlanacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslara göre tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının bu teklif, Bakanlar Kurulunca 21 Ağustos 1963 tarihinde kabul edilmiştir[1126].

Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan, İmar ve İskan Bakanlığı 21 Mart 1963 tarihinde Bakanlar Kuruluna gönderdiği yazıda şu teklifi yapmıştır. "Bolu Vilayetinin merkez kazasına bağlı Güneyfelekettin Köyünde su baskını tehlikesine maruz olduğu tespit edilen 16 ailenin ilgili bakanlıklarının temsilcilerinden kurulu Komitece aynı köy sınırları içindeki Kızılcıkdüzü adı ile anılan yere yerleştirilmeleri uygun görülmüştür. Her aileye 10.000 lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, su tesisatı, yol ve kadastro işleri için de Fondan 225. 000 lira ayrılacaktır. Afetten zarar görenlerden 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre inşaatını kendileri yaptırmayı talep ve borçlanmayı taahhüt edenlere mahalli özellikler göz önünde bulundurularak yapı şartları, tipleri ve çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilip hazırlanacak planlar ve yapılacak keşiflere göre bulunacak inşaat bedelleri, inşaatın seyrine göre taksitler halinde ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı sağlanması suretiyle aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde yardım yapılacaktır. Yapılacak yardımlar aynı madde hükümlerine göre tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi, Bakanlar Kurulunca 1 Nisan 1964 tarihinde kabul edilmiştir [1127].

Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 16 Haziran 1964 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi yapmıştır. "Tokat Vilayetinin Turhal Kazasına bağlı Dereçaylı Köyünde su baskını ve yer kayması olayına maruz oldukları evvelce tespit edilen 29 aileden sonra hak sahibi kabul edilen daha 4 ailenin ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitece incelenen aynı köy sınırları içindeki Kızıltarlalar mevkiine yerleştirilecektir. Borçlanmayı yüklenen bu ailelerden her birine 10.000'er lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, yol, su tesisleri ve kadastro gibi imar işleri için 5.000 lira verilecektir. Bunun toplamı olan 45.000 lira Fon'dan ayrılacaktır". İmar ve İskan Bakanlığı'nın bu teklifi Bakanlar Kurulunca 7 Temmuz 1964 tarihinde kabul edilmiştir[1128].

[1126] BCA.BKK.Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:172.85.18.
[1127] BCA.BKK. Fon kodu:30.18.1.2. Yer Nu:169.18.18
[1128] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:179.38.13.

Daha önce Hatay Vilayetinin Kırıkhan Kazasına yerleştirilmeleri kararlaştırılmış bulunan Trabzon Vilayetinin Çaykara Kazasına bağlı Şahinkaya, Kabataş ve Ulucami Köylerinde 1959 yılının Mayıs ayında su baskını ve yer kayması meydana gelmişti. Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı'nın 16 Ekim 1964 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi getirilmiştir. "Bu afetten zarar gören 408 aileden her birine 30.000'er lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, kadastro, kanalizasyon, yol, su ve elektrik tesisleri için 5.304.245 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 17.544.245 lira Fon'dan ayrılacaktır. Afetten zarar görenlerden 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre İmar ve İskan Bakanlığınca evleri yaptırılacak olanlardan borçlanmayı yüklenenlere mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak sureti ile yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı sağlanacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi, Bakanlar Kurulu tarafından 7 Kasım 1964 tarihinde kabul edilmiştir[1129].

Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 12 Şubat 1965 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklif getirmiştir. "Kütahya Vilayetine bağlı Simav Kazasının Sofular Köyü'nde su baskını ve yer kayması olayına maruz oldukları tespit edilen 22 ailenin ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitece incelenen ve aynı köyün sınırları içinde bulunan Köyharmanyeri mevkiine yerleştirilecektir. Her aileye 10.000 lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Ayrıca arazi sağlanması, su tesisatı, yol ve kadastro işleri için 44.000 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 264.000 lira Fondan ayrılacaktır. Afete maruz olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılarını kendileri yaptırmayı isteyip borçlanmayı yüklenenlerden mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak sureti ile yapı şartları, inşa tarzları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı sağlanacaktır. Yapılacak bu yardımların aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsili edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığı'nın bu teklifi, Bakanlar Kurulu tarafından 16 Şubat 1965 tarihinde kabul edilmiştir[1130].

Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 15 Eylül 1966 tarihli yazısı ile Bakanlar Kuruluna şu teklifi getirmiştir. "Ankara

[1129] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:181.68.18.
[1130] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:184. 12.16

Vilayetinin Kırıkkale Kazasına bağlı Hisar Köyü'nde su baskını ve yer kayması olayına maruz oldukları tespit edilen 59 ailenin ilgili Bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitece incelenen aynı köyün sınırları içinde Arapkızı mevkiine yerleştirilecektir. Borçlanmayı kabul ederek talepte bulunan ve taahhütname veren 59 aileye 442.500 lira yardım yapılacaktır. Yol, su, kanalizasyon tesisleri, arazi sağlanması, kadastro, harita, imar planı gibi işler için 44.000 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 486.500 lira Fondan ayrılacaktır. Afetten zarar görenlerden 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre konut yapmayı isteyip borçlanmayı yüklenenlerden hak sahibi olduğu kabul edilenlere, halk konutu standartlarıyla bağlı olmaksızın mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle inşa edilecek binaların yerleri, yapı şartları, inşa tarzları, tipleri, sayıları ve çeşitli kısımlarının boyutları ile diğer özellikleri önceden tespit edilerek hazırlanacak plan ve projelere göre, yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri, taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı sağlanacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ıncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığı'nın bu teklifi, Bakanlar Kurulunca 20 Ekim 1966 tarihinde kabul edilmiştir[1131].

Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 7 Aralık 1966 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi getirmiştir. "Isparta Vilayetine bağlı Eğirdir Kazasının Aksu (Anamas) Bucağı Bucak Mahallesinin muhtemel su baskını olayına maruz oldukları tespit edilen 8 ailenin ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitece incelenerek seçilen, aynı bucak sınırları içinde Koçular yolu ile Hastane arasında kalan Kocatarla mevkiine yerleştirilecektir. Her aileye 10.000 lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, su tesisatı, yol ve kadastro işleri için de 8.000 lira verilecektir Bunların toplamı olan 88.000 lira.Fon'dan ayrılacaktır. Afete maruz olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılarını kendileri yaptırmayı isteyip borçlanmayı yüklenenlere mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı sağlanacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi, Bakanlar Kurulunca 4 Ocak 1967 tarihinde kabul edilmiştir[1132]. Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı Bakanlar Kuruluna 5 Nisan 1967 tarihinde şu teklifi getirmiştir. "Afyon Vilayetinin Dazkırı Kazasına bağlı Yüreğil

[1131] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu.199.70.13.
[1132] BCA.BKK.Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:202.2.18.

Köyünde su baskını olayına maruz oldukları tespit edilen ailelerin ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitenin incelemesine dayanarak, aynı köyün sınırları içindeki Cami ve Eğribucak Mahallelerinin güney bitişindeki Hazineye ait mevkie yerleştirilecektir. Afete maruz olup da borçlanmayı kabul ederek talepte bulunan ve taahhütname veren elli ailenin her birine 7.500 lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Yol, su kanalizasyon tesisleri, arazi sağlanması, kadastro, harita ve imar planı gibi işler için 37.500 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 412.500 lira Fon'dan ayrılacaktır. Afetten zarar gördükleri tespit edilenlerden 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre konut yapmak isteyip borçlanmayı taahhüt edenlerden hak sahibi kabul edilenlere halk konutu standartları ile bağlı olmaksızın mahalli özellikler göz önünde bulundurularak inşa edilecek binaların yerleri, yapı şartları, inşa tarzları, tipleri, sayıları ve çeşitli kısımlarının boyutları ile diğer özellikleri önceden tespit edilerek hazırlanacak plan ve projeler ile yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı sağlanacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının bu teklif 28 Nisan 1967 tarihinde toplanan Bakanlar Kurulunda kabul edilmiştir[1133].

Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 25 Eylül 1967 tarihinde, Bakanlar Kuruluna gönderdiği yazıda şu teklifi yapmıştır. "Manisa Vilayetinin Turgutlu Kazasına bağlı Dere Köyü'nün Mathasan Mahallesinde muhtemel su baskını olayına maruz olan aileler tespit edilmiştir. Bu ailelerin ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitenin incelemesine göre, Salihli Kazasının Mersindere Köyü hudutları dahilinde olan Cinnet Aytekin, Minci Durmuş, İbrahim Ünsal ve Murat Yıldırıma ait tarlaların bulunduğu sahaya yerleşmeleri gerekmektedir. Afete maruz olup da borçlanmayı kabul ederek talepte bulunan ve taahhütname veren 33 ailenin her birine 9.000 lirayı geçmemek üzere, yapılacak inşaat yardımı için 297.000 lira verilecektir. Yol, su, kanalizasyon tesisleri, arazi sağlanması, kadastro, harita ve imar planı gibi işler için de 30.000 lira verilecektir. Ayrıca iki kısmın toplam miktar olan 327.000 lira Fondan ayrılacaktır. Bunun yanında afete maruz bulundukları tespit edilmiş olanlardan 7269 sayılı kanun hükümlerine göre konut yapmayı isteyip borçlanmayı yüklenenlerden hak sahibi oldukları kabul edilenlere halk konutu standartlarıyla bağlı olmaksızın mahalli özellikler göz önünde bulundurularak inşa edilecek binaların yerleri, yapı şartları, inşa tarzları, tipleri, sayıları ve çeşitli kısımlarının boyutları ile diğer özellikleri önceden tespit edilerek hazırlanacak plan ve projeler ile yapılacak keşifler

[1133] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:205.32.6.

gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik, malzeme ve nakdi yardım yapılacaktır. Yapılacak bu yardımların aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi, Bakanlar Kurulunca 6 Kasım 1967 tarihinde kabul edilmiştir[1134].

Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığının 20 Ekim 1967 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklif yapılmıştır. "Amasya Vilayetine bağlı Taşova Kazasının Darmaderesi (Tatlıpınar) Köyünde su baskını olayına maruz oldukları tespit edilen 83 ailenin ilgili bakanlıların temsilcilerinden kurulu Komitece incelenerek seçilen aynı köyün sınırları içindeki Göynük mevkiine yerleştirilecektir. Her aileye 9.000 lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, su tesisleri, yol, kadastro, harita ve imar planı gibi işler için 74.500 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 821.500 lira Fon'dan ayrılacaktır. Afete maruz olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılarını kendileri yaptırmayı isteyip borçlanmayı yüklenenlerden hak sahibi kabul edilenlere halk konutu standartlarıyla bağlı olmaksızın mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik, malzeme ve nakdi yardım sağlanacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi, Bakanlar Kurulunca 6 Kasım 1967 tarihinde kabul edilmiştir[1135].

İmar ve İskan Bakanlığı tarafından 30 Kasım 1967 tarihinde Bakanlar Kuruluna şu teklif getirilmiştir. "Ankara Vilayetinin Nallıhan Kazasına bağlı Beycik Köyünde muhtemel su baskını ve yer kayması olayına maruz oldukları tespit edilen 13 ailenin ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitenin incelemesine dayanarak, aynı köye iki buçuk kilometre mesafedeki Sayderesi mevkiine yerleştirilecektir. Her aileye 9.000 lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, su tesisatı, yol ve kadastro işleri için 12.000 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 129.000 lira Fondan ayrılacaktır. Afetten zarar gördükleri tespit edilmiş olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre ev yaptırmayı isteyip borçlanmayı yüklenenlerden hak sahibi kabul edilenlere halk konutu standartlarıyla bağlı olmaksızın mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle inşa edilecek binaların yerleri, yapı şartları, inşa tarzları, tipleri, sayıları, çeşitli kısımlarının boyutları ile diğer özellikleri önceden tespit edilerek hazırlanacak plan ve projeler ile yapılacak

1134 BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:212.79.11
1135 BCA.BKK.Fon Kodu: 30.18.1.2. Yer Nu:212.79.6.

keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı yapılacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının Bu teklifi, 30 Aralık 1967 tarihinde yapılan Bakanlar Kurulunda kabul edilmiştir[1136].

Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanarak, İmar ve İskan Bakanlığı tarafından 9 Aralık 1967 tarihinde Bakanlar Kuruluna gönderilen yazıda; Ağrı Vilayetinin Eleşkirt Kazasına bağlı Bozmezin (Uludal) Köyü'nde muhtemel su baskını olayına maruz oldukları tespit edilen 6 ailenin, ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitece incelenerek, Doğusu Mezarlık, Batısı Mollazade Köyü-Eleşkirt Yolu, Kuzeyi Ali Kayas Tarlası, Güneyi Bozmezin (Uludal) Köyü ile çevrili şahıslara ait tarlalara nakline, ayrıca her aile için 7.500 lirayı geçmemek üzere toplam 45.000 lira ile kamu tesisleri tutarı içinde 9.000 liranın Fon'dan ayrılması talep edilmiştir. İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi, Bakanlar Kurulunda 23 Ocak 1968 tarihinde kabul edilmiştir[1137]. Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanarak İmar ve İskan Bakanlığı tarafından 2 Nisan 1968 tarihli yazısı ile Bakanlar Kurulu'na şu teklifi yapmıştır. "Tokat Vilayetine bağlı Turhal Kazasının Çarıksız Köyü'nde muhtemel su baskınına maruz olduğu tespit edilen bir ailenin ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitece incelenerek, aynı köy sınırları içindeki Çataltepe Bozlar mevkiine yerleştirilecektir. Bu aileye 7.500 lirayı geçmemek üzere yapılacak olan inşaat yardımı Fon'dan ayrılacaktır. Yapılacak yardım 7269 sayılı Kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir. İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi Bakanlar Kurulu tarafından 27 Nisan1968 tarihinde kabul edimiştir[1138].

Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 2 Nisan 1968 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi getirmiştir. "Malatya Vilayetine bağlı Yeşilyurt Kazasının Zeydanlı (Oluklu) Köyünde muhtemel su baskını olayına maruz oldukları tespit edilen 5 ailenin ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitece incelenerek seçilen aynı köy sınırları içindeki İncelik mevkiine yerleştirilecektir. Her aileye 9.000 lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, yol, su, kanalizasyon tesisatı, kadastro, harita ve imar planı gibi işler için 5.000 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 50.000 lira Fondan ayrılacaktır. Afete maruz olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılarını kendileri yaptırmayı isteyip borçlanmayı yüklenenlere, halk konutu standartları ile bağlı

1136 BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:213.91.17.
1137 BCA.BKK. Fon Kodu: 30.18.1.2. Yer Nu:214.4.2.
1138 BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu.218.30.19

kalmaksızın mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik, malzeme ve para sağlanacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığının bu teklifi, Bakanlar Kurulu tarafından 27 Nisan 1968 tarihinde kabul edilmiştir[1139].

Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı 16 Nisan 1968 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklifi yapmıştır. "Adana'nın Tufanbeyli Kazasına bağlı Ayvat Köyünde çığ ve su baskını olayına maruz oldukları tespit edilen ailelerin ilgili bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitece incelenerek seçilen, aynı köyün 200 metre güneyindeki Hazine arazisine yerleştirilecektir. Afete maruz 30 aileden her birine 9.000 lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Arazi sağlanması, yol, su, kanalizasyon tesisleri, kadastro, harita ve imar planı gibi işler için 27.000 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 297.000 lira Fon'dan ayrılacaktır. Afete maruz olup da 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılarını kendileri yaptırmayı isteyip borçlanmayı yüklenenlerden, hak sahibi kabul edilenlere halk konutu standartları ile bağlı olmaksızın mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle yapı şartları, tipleri, çeşitli kısımlarının ebadı ve sayıları önceden tespit edilerek hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik malzeme ve nakdi yardım sağlanacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir. İmar ve İskan Bakanlığı'nın bu teklifi, Bakanlar Kurulunca 1 Mayıs 1968 tarihinde kabul edilmiştir[1140].

Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanan İmar ve İskan Bakanlığı'nın 08 Mayıs 1968 tarihli yazısıyla Bakanlar Kuruluna şu teklif getirilmiştir. "Ankara Vilayetinin Altındağ Kazasına bağlı Solfasol Köyünde su baskını olayına maruz ailelerin ilgili bakanlıklarının temsilcilerinden kurulu Komitece incelenerek seçilen, aynı köyün sınırları içinde bulunan Kamışbağ mevkiine yerleştirilecektir. Afete maruz olup da borçlanmayı kabul ederek talepte bulunan ve taahhütname veren 17 ailenin her birine 9.000'er lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılacaktır. Yol, su, elektrik, kanalizasyon tesisleri, arazi sağlanması, kadastro, harita ve imar planı gibi işler için 15.500 lira verilecektir. Bunların toplamı olan 168.500 lira Fondan ayrılacaktır. Afete maruz bulundukları tespit edilmiş olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre konut yapmayı isteyip borçlanmayı

[1139] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu: 218.30.12.
[1140] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu:219.35.14

yüklenenlerden, hak sahibi kabul edilenlere halk konutu standartları ile bağlı olmaksızın mahalli özellikler göz önünde bulundurulmak suretiyle yapılacak binaların yerleri, yapı şartları, inşa tarzları, tipleri, sayıları ve çeşitli kısımlarının boyutları ile diğer özellikleri önceden tespit edilerek hazırlanacak plan ve projeler ile yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedelleri, inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödenecektir. Gerektiğinde teknik malzeme ve nakdi yardım yapılacaktır. Yapılacak bu yardımlar aynı kanunun 40'ncı maddesindeki esaslar dairesinde tahsil edilecektir". İmar ve İskan Bakanlığı'nın bu teklifi, Bakanlar Kurulunca 1 Haziran 1968 tarihinde kabul edilmiştir[1141].

2.1.5.İndirim

Sel baskınına uğrayan aileler için, devlet tarafından konut yaptırılmıştı. Bu konutların bedellerinden bazı zamanlarda indirim yapılmıştır. Bunlarla ilgili bazı örnekler şunlardır. Balıkesir Vilayetinin Manyas Kazasına bağlı Kızıksa Köyünde su baskını meydana gelmişti. Bu sebeple 6746 sayılı Kanun gereğince su baskınına uğrayan 35 aile için ev yaptırılmıştı. İmar ve İskan Bakanlığı, Maliye Bakanlığının uygun görüşüne dayanarak, bu evlerin maliyet bedellerinden % 50'ni geçmemek üzere indirim yapılmasını 30 Nisan 1964 tarihinde Bakanlar Kurulundan talep etmişti. Bakanlar Kurulu adı geçen bakanlığın bu talebini 15 Mayıs 1964 tarihinde kabul etmiştir[1142].

Balıkesir Vilayetinin Burhaniye Kazasına bağlı Gömeç Bucağı'nda su baskını meydana gelmişti. Bundan dolayı 6746 sayılı Kanun gereğince 158 felaketzede aileye ev yapılmıştı. İmar ve İskan Bakanlığı, Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanarak, bu evlerin maliyet bedellerinden % 50'sini geçmemek üzere indirim yapılmasını 19 Ekim 1964 tarihinde Bakanlar Kurulu'ndan talep etmiştir. Adı geçen bakanlığın talebi, Bakanlar Kurulu tarafından 7 Kasım 1964 tarihinde kabul edilmiştir[1143].

Kırklareli Vilayetinin Lüleburgaz Kazasına su baskını meydana gelmişti. Bunun için 6683 sayılı Kanun gereğince 97 aileye ev yaptırılmıştı. İmar ve İskan Bakanlığı, Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayanarak, bu evlerin maliyet bedellerinden %50 sini geçmemek üzere indirim yapılmasını 15 Haziran 1966 tarihinde Bakanlar Kurulundan talep etmiştir. Bakanlar Kurulu da, adı geçen bakanlığın bu talebini, 29 Haziran 1966 tarihinde kabul etmiştir[1144].

2.2.BORÇLARIN ERTELENMESİ

[1141] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer Nu: 220.40.14.
[1142] BCA.BKK. Fon Kodu:30.18.1.2. Yer NU:178.28.11. Lef.1-2
[1143] BCA.BKK. Fon Kodu:030.18.1.2. Yer Nu:181.67.10
[1144] BCA.BKK.Fon Kodu:030.18.1.2. Yer Nu:197.47.14

Cumhuriyet Döneminde sel baskınlarına ve diğer doğal afetlere uğrayan çiftçilerin bankalara olan borçları, belli bir süre için ertelenmiştir. Mesela: 1944 ve 1945 yıllarında meydana gelen kuraklık, sel ve dolu afeti sebeplerinden dolayı mahsul az olmuştu. Bu yüzden çiftçiler Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına borçlarını ödeyememişlerdi. Bundan dolayı adı geçen banka tarafından Eskişehir, Manisa, Konya, Tarsus, Çumra, Emirdağ, Tirebolu bölgesinde yaşayan çiftçilerin 1944 ve 1945 yılları taksit borçları ile Karaisalı, Erzurum, Antalya, Mihalıççık, Seyitgazi, Ceyhan, Çumra, Emirdağ, Adana ve Buldan bölgesinde yaşayan çiftçilerin borçlarının vade bitimi tarihinden itibaren bir yıl süre ile ertelenmesi Ticaret Bakanlığından talep edilmiştir. Bu talep Ticaret Bakanlığı tarafından 10 Nisan 1946 tarihinde Bakanlar Kuruluna getirilmiştir. Bu teklif Bakanlar Kurulu tarafından 10 Ekim 1946 tarihinde uygun görülmüştür[1145]. Yine meydana gelen kuraklık, haşere ve su basması sebebinden dolayı mahsul az olmuştu. Bu yüzden çiftçiler Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına borçlarını ödeyememişlerdi. Bu nedenden dolayı adı geçen banka tarafından Kandıra, Ordu, Tirebolu, Kütahya ve Adana bölgesinde yaşayan çiftçilerin 1943-1945 yılları taksit borçları ile Sungurlu bölgesindeki çiftçilerin borçlarının vade bitiminden itibaren bir yıl süre ile ertelenmesi Ticaret Bakanlığından talep edilmiştir. Bu talep Ticaret Bakanlığı tarafından 26 Eylül 1946 tarihinde Bakanlar Kuruluna getirilmiştir. Bakanlar Kurulu da 10 Ekim 1946 tarihinde bu talebi uygun görmüştür[1146].

Çiftçiler meydana gelen deprem, dolu, kuraklık ve sel baskını sebepleriyle Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına borçlarını ödeyememişlerdi. Bundan dolayı adı geçen banka tarafından Erzincan, Karamürsel ve Keskin bölgesinde yaşayan çiftçilerin 1936-1946 yılları taksit borçlarının vade bitimi tarihinden itibaren bir yıl ertelenmesi Ticaret Bakanlığından talep edilmişti. Bu talep Ticaret Bakanlığı tarafından 11 Haziran 1947 tarihinde Bakanlar Kuruluna getirilmiştir. Bakanlar Kurulu da 30 Haziran 1947 tarihinde bu talebi uygun görmüştür[1147].

Seyhan merkez ilçesindeki çiftçiler, dolu ve sel baskını sebepleriyle Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına olan borçlarını ödeyememişlerdi. Bu sebepten dolayı adı geçen banka tarafından Seyhan çiftçilerinin 1946 yılı taksit borçlarının vade bitimi tarihinden itibaren bir yıl ertelenmesi, Ticaret Bakanlığından talep edilmiştir. Bu talep Ticaret Bakanlığı tarafından 12 Ağustos 1947 tarihinde Bakanlar Kurulana

1145 BCA.BKK.Fon Kodu:030.18.01.02. Yer Nu:112.66.5.
1146 BCA.BKK.Fon Kodu:030.18. 01.02. Yer Nu:112.66.16
1147 BCA. BKK. Fon Kodu:030.18.01. Yer Nu:114.46.9.

getirilmiştir. Bakanlar Kurulu da 2 Eylül 1947 tarihinde bu talebi uygun görmüştür[1148].

Antalya Vilayetinin Elmalı Nahiyesinde 1952 yılında sel afeti meydana gelmiş ve mahsuller hasara uğramıştı. Bunun için bu bölgede bulunan 274 sayılı Elmalı, 972 sayılı Akçay, 973 sayılı Eskihisar ve 974 sayılı Gilevgi Tarım Kredi Kooperatifleri ortakları Kooperatiflerce dağıtılan paraları ödeyemeyecek duruma düşmüşlerdi. Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası tarafından bahse konu olan kooperatiflere verilen borç miktarı 403.751, 72 liradır. Adı geçen banka tarafından, verilen bu paranın vade bitimi tarihinden başlayarak, bir yıl süre ile tecili, Ekonomi ve Ticaret Bakanlığından talep edilmiştir. Bu talep Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı tarafından 6 Temmuz 1953 tarihinde Bakanlar Kuruluna getirilmiştir. Bakanlar Kurulu da bu talebi 10 Temmuz 1953 tarihinde uygun görmüştür[1149]. 1963 yılında Maraş İlinin Andırın İlçesine bağlı bazı köylerde devamlı yağış yüzünden hububat, pamuk ve çeltik ürünleri hasara uğramıştı. Bu arada Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası tarafından Andırın'da bulunan 1396 sayılı Akifiye, 1397 sayılı Gökaahmetli, 1398 sayılı Darıovası ve 1624 sayılı Geben Tarım Kredi Kooperatiflerine 675.688, 90 lira borç verilmişti. Ancak adı geçen kooperatiflerin bir kısım ortakları, kooperatiflerce ikraz edilen paraları ödeyemeyecek duruma düşmüşlerdir. Bunun için adı geçen banka tarafından, verilen bu paranın vade bitimi tarihlerinden itibaren birer yıl ertelenmesi Ticaret Bakanlığından talep edilmiştir. Ticaret Bakanlığı da bu talebi 9 Mart 1964 tarihinde Bakanlar Kuruluna getirmiştir. Bakanlar Kurulu da bu talebi 14 Mart 1964 tarihinde uygun görmüştür[1150].

2.3.ASKERLİĞİN TECİL EDİLMESİ

Cumhuriyet Döneminde devlet tarafından sel baskını başta olmak üzere muhtelif doğal afetlere uğrayan halkın askerdeki yakınlarına izin verilmiş, askere gidecek olanlara da erteleme yapılmıştır. Mesela: Genelkurmay Başkanlığı tarafından 8 Ocak 1969 tarihinde, Bakanlar Kuruluna, 1969 Mali yılı içinde yer sarsıntısı, su baskını, yer kayması, yangın ve benzeri afetler sebebiyle zarar gören ailelerin birlikte oturdukları yakın akrabalarından askerlik hizmetlerini yapmakta olan erbaş ve erlere kanuni izin haklarından fazla olarak iki aya kadar izin verilmesi ve izinde geçecek sürenin askerlikten sayılması teklif edilmiştir. Bu teklif Bakanlar Kurulu tarafından 29 Ocak 1969 tarihinde kabul edilmiştir[1151].

Bunun yanında Adana, Mersin, Tarsus ve Antalya bölgelerinde sel felaketi meydana gelmişti. Milli Savunma Bakanlığı tarafından 20 Ocak 1969 tarihinde, bu

[1148] BCA. BKK. Fon Kodu: 030.18.01. Yer Nu.114.60.2
[1149] BCA. BKK. Fon Kodu: 030.18.01. Yer Nu: 132.57.18
[1150] BCA.BKK. Fon Kodu: 030.18.01. Yer Nu: 176.16.11
[1151] BCA.BKK. Fon Kodu:030.18.01.02.Yer Nu.212.7.16.

afetten zarar görenlerden 1969 yılı Ocak, Mart ve Mayıs aylarında silah altına alınacak olanların celplerinin bir yıl geriye bırakılması Bakanlar Kurulundan talep edilmiştir. Bu talep Bakanlar Kurulu tarafından 22 Ocak 1969 tarihinde kabul edilmiştir[1152].

2.4.TALTİF

Devlet tarafından sel baskını esnasında gayret gösteren mahalli yöneticiler ödüllendirilmiştir. Mesela: Eskişehir Valisi Ahmet Kınık, Eskişehir İlinde meydana gelen sel felaketi dolayısıyla aldığı geniş umumi tedbirler arasında sağlık ve sosyal yardım işlerine bilhassa gayret ve başarı göstermişti.Bundan dolayı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından 11 Mart 1950 tarihinde, Eskişehir Valisi Ahmet Kınık'ın takdirname ile taltif edilmesi, Bakanlar Kuruluna teklif edilmişti. Bu teklif Bakanlar Kurulu tarafından 23 Mart 1950 tarihinde kabul edilmiştir[1153].

2.5.TAŞKINDAN KORUNMA TESİSLERİ

Ülkemizde Atatürk Döneminden itibaren sel afetlerinin yönetimi çerçevesinde muhtelif çalışmalar yapılmış olmakla birlikte, bunların büyük bir bölümünü yapısal proje faaliyetleri ile taşkın sırasındaki kurtarma ve acil yardım faaliyetleri oluşturmuştur. Ülkemizde taşkınların önlenmesi ve zararlarının azaltılmasına yönelik yapısal unsur içeren projeli faaliyetler başlangıçta Sular Genel Müdürlüğü, 1950'li yıllardan itibaren de Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) tarafından yürütülmüştür. Bu projeli faaliyetlerinden birisi; taşkın koruma ve kontrol ihtiyacını akarsu havzasının bütününde ve diğer su developmanı gerektiren ihtiyaçlarla birlikte ele alan çok amaçlı büyük su projeleridir. Diğeri de aceleciliği nedeniyle taşkın koruma ihtiyacını akarsu havzasının sınırlı bir bölümünde ele alan küçük su işleri projeleridir[1154].

Ülkemizde büyük su projeleri kapsamında barajlar yapılmıştır. Küçük su işleri kapsamında da sedde, sel kapanı, mahmuz, tersip bendi, anroşman taş dolgu, dere yatağı ıslahı, brit, taşkın kanalı gibi yapılar inşa edilmiştir[1155].

2.5.1.Islah Çalışmaları

Ülkemizde 1930'lu yıllardan itibaren ciddi bir biçimde akarsu ve göllerde ıslah çalışmaları başlamıştır. Mesela; Bursa ovasının su baskınlarından kurtarılması için, Nilüfer Çayının sürüklediği rüsumları tutmak üzere, Mihraplı mevkiinde bir rüsupları durdurma havuzu yapılmış ve derenin orta ve yüksek sularını ovada

---

1152 BCA.BKK. Fon Kodu:030.18.01.02. Yer Nu: 229.6.14.
1153 BCA.BKK. Fon Kodu:030.18.01.02. Yer Nu: 122.29.2.
1154 Ali Tanoğlu, "Türkiye'de Büyük Su İşlerinin Bugünkü Durumu ve Türkiye'nin Su Davası", *Türkiye Coğrafya Dergisi*, S.3-4, İstanbul 1943, s.288; Ümran Kılıçer-Hamza Özgüler, "Türkiye'de Taşkın Durumu", *Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi*, S.420-421-422, Ankara 2002, s.144
1155 Savaş Uşkay, Seyit Aksu, "Ülkemizde Taşkınlar, Nedenleri, Zararları ve Alınması Gereken Önlemler", *Türkiye Mühendislik Haberleri*, S.420-421-422, Ankara 2002, s.135.

zarar vermeyecek şekilde akıtılacak kanallar açılmıştır. Aptal köprü denilen yerde bir regülatör ve dolu savak inşa edilmiş ve daha evvel açılmış olan Biladiyunus kanalının orta sular için kullanılması sağlanmıştır. Ayrıca yüksek sular için de ayrıca bir taşma kanalı inşa edilmiştir. Bunlardan başka Aksu Deresinin taşkınlıklarının önüne geçmek üzere bu derenin çığırı değiştirilerek dere Gölbaşı gölüne akıtılmıştır. Bunun yanında Gölbaşı Gölü önünde meydana getirilen bir toprak sedde ile bu göl bir bent haline getirilmiştir. Gölbaşı bendinin dolu ve dip savaklarından çıkan suları almak ve aynı zamanda sulama kanalı işini görmek üzere 16 km. uzunluğunda güney kanalı ile ovanın kuzeyinden gelen suları boşaltmak ve bataklıkları kurutmak üzere 26.5 km. uzunluğunda bir ana kanal açılmıştır. Bunlardan başka kuzeyden gelen Narlı Derenin sularını ana kanala veren 1,5 km.lik Narlı Dere taşma kanalı ile Keleden Deresinin sularını Deliçay kanalına akıtan Keleden kanalı açılmıştır. Bundan başka Deliçay'ın ıslahına geçilmiş ve pek çok çakıl ve kum taşıyan bu derenin sürüklediği rüsuplar Bursa Karaköy şosesinin 2,5 km kuzeyinde Deliçay vadisinin bir burun teşkil ettiği uç noktasında 200 bin metre küp genişliğinde bir havuz ve savak yapılarak tutulmuştur. Buradan itibaren ıslah edilmiş bir hale getirilmiş olan Deliçay, Nilüfer kanalına kadar yeni bir yatağa alınmıştır. Böylece 2,8 milyon lira sarfıyla meydana getirilen bu tesislerle Bursa Ovasında 8.000 hektarlık alan sel baskınlarından ve 3.000 hektarlık alan da bataklıktan kurtarılmıştır[1156].

. Bunun yanında Mustafa Kemal Paşa kasabasını taşma zamanlarında su altında bırakan Mustafa Kemal Paşa deresi, kasaba içinde en büyük suları taşırmayacak şekilde kalın ve büyük rıhtım duvarları içine alınmış ve dere kasabadan çıktıktan sonra da sol kıyısında baştan aşağı ve sağ kıyısının bir kısmında sedde yapılarak bu dere taşkınlıklarının önüne geçilmiştir. Bu arada Manyas Gölü seddesi ve regülatörü inşaatı da bitirilmiş ve bu suretle Manyas ovası gölün taşkınlıklarından kurtarıldığı gibi, regülatör vasıtasıyla Büyük Karadereye alabildiği kadar su verildiğinden Karacabey Ovası da bu derenin taşkınlıklarından kurtarılmıştır[1157]. Ayrıca kanallar açılmak suretiyle Küçük Menderes Nehrinin yatağı da ıslah edilmiş ve bu havzadaki göl ve bataklıklar kurutulmuştur[1158].

1950'li yıllardan itibaren de akarsu ve göllerde ıslah çalışmalara devam edilmiştir. Mesela: 1951 yılında Fırat Nehri'nin ıslah edilmesi ve kenarlarına sed yapılması hükümetçe karar altına alınmış ve gerekli hazırlıklar yapılmıştı. Erzincan ovasını büyük bir istihsal bölgesi haline getirecek olan bu sulama işinin birinci kısmı olan Fırat'ın sedlenmesi ve terfi işine başlanmıştır. Ekskavatör makineleri ve işletmeye ait ekipler sedleme işinin yapılacağı

1156 A. Tanoğlu, a.g.m, s.288,
1157 a.g.m, s.293.
1158 a.g.m, s.296.

boğazda çalışmalara başlamışlardır[1159].

Bunun yanında Başbakanlığın 26 Temmuz 1966 tarihli yazısına, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın verdiği cevapta şöyle denilmektedir; Isparta'nın Şarkîkaraağaç Kazasına bağlı Arak Köyü'nün taşkından korunması konusu, Şarkikaraağaç Projesi içinde etüt edilecektir. Planlama çalışmalarının da 1968 yılında bitirilmesi kararlaştırılmıştır (1 Aralık 1966)[1160].

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 6 Temmuz 1970 tarihinde Yüksek Planlama Kuruluna bir yazı göndermiştir. Bu yazı Yüksek Planlama Kurulu tarafından 21 Temmuz 1970 tarihinde incelenmiştir. Buna göre; Çapalı Gölü'nün her sene taşarak sular altında bıraktığı 737 hektarlık ekili arazinin kurtarılması amacıyla 7 Milyon Lira toplam proje bedeli olan Dinar-Karakuyu Projesinin 1 milyon lira ödenekle 1970 yılı Yatırım Programına "Afyon-Dinar Karakuyu Taşkın Projesi" adı ile alınması Yüksek Planlama Kurulunca uygun görülmüştür. Daha sonra da keyfiyetin 91 sayılı Kanunun 15'nci maddesi uyarınca Bakanlar Kuruluna arzına karar verilmiştir[1161]. Yüksek Planlama Kurulu tarafından, Afyon-Dinar Karakuyu Taşkın Projesi'nin 1970 yılı programına alınması ile ilgili raporu, Bakanlar Kurulu'nca 14 Ağustos 1970 tarihinde kabul edilmiştir[1162].

Yine Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nce, Isparta İli'nin merkezinde Isparta Gölcük Sulama Tesisi ile birlikte, Isparta Taşkın ve Rusubat Kontrolü Tesisleri inşa edilmişti. Bu tesisler 6200 sayılı Kanunun 2'nci Maddesinin K fıkraları gereğince, yapılan devir sözleşmesi esasları dahilinde Isparta Belediyesi'ne devredilmişti. Bunun üzerine Isparta Gölcük Sulamasının inşası için yapılan yatırım giderlerinin 1971 yılından başlamak üzere 60 yılda ve faizsiz olarak Isparta Belediyesince ödenmesi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 7 Ağustos 1970 tarihli yazısı ile Bakanlar Kurulundan talep edilmiştir. Bakanlar Kurulu da adı geçen bakanlığın talebini 24 Kasım 1970 tarihinde kabul etmiştir[1163].

2.5.2. Baraj Yapımı

Ülkemizde Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren büyük su projeleri kapsamında önemli tesisleri yapılmaya başlanmıştır[1164]. Bunlar arasında elektrik üretmek, sulama yapmak ve su taşkınlarından korunmak için nehirlerin üzerine çok amaçlı barajlar yapılması başta gelmektedir. Bu arada konu ile ilgili olarak bazı

1159 *Milliyet,* 7 Nisan 1952, s. 7.
1160 BCA.ÖZM. Fon Kodu: 30.1.0.0. Yer Nu: 94.590.10.
1161 BCA.BKK. Fon Kodu: 30.18.1.2. Yer Nu: 256.60.10, Lef.2-3
1162 Aynı Belge. Lef..1-3.
1163 BCA.BKK. Fon Kodu: 30.18.1.2. Yer Nu: 258.78.5.
1164 Mehmet Bildirici, *Teknik ve Kültürel Değerleriyle Tarihi Sulama, Su Depolama Taşkın Koruma Tesisleri*, Ankara 2009, s.143.

raporlar da hazırlanmıştır. Bunlardan birisi Seyhan Barajı Hidro Elektrik Santralı Sulama ve Taşkın Önleme Tesisleri isimli rapordur[1165]. Bu raporda; "Seyhan Nehri, malum olduğu üzere yurdumuzun en mümbit ve mahsuldar sahalarından birisi olan Çukurova'dan akmaktadır. Nehrin bugünkü haliyle, ovaya bir fayda temin etmesinden sarfınazar edilse bile, her 5 veya 6 senede bir taşarak can ve mal kaybına sebep olması ve büyük zararlar ika etmesi, artık üzerinde ehemmiyetle durulmasını icap ettirecek bir dert haline gelmiştir.

Uzun senelerden beri bu hususta yapılan tetkikler sonunda; ancak Seyhan nehrinin akımının düzenlenerek, fazla suların inşa olunacak bir barajda toplanması suretiyle, su baskınlarının önüne geçileceği, ovanın 1,5 milyon dönümlük arazisinin sulanabileceği ve 284 milyon kilovat saatlik elektrik enerjisi istihsal edileceği anlaşılmıştır", denilmiştir[1166]. Devlet tarafından 1939-1943 yılları arasında Seyhan Nehri üzerine bir regülatör inşa edilmişti. Fakat 1948 yılındaki sel esnasında bu yapının etkisiz kaldığı görülmüştür. Bunun üzerine nehrin uygun bir yerine bir baraj inşa edilmesi düşüncesi ağırlık kazanmıştı. Gerekli incelemelerin tamamlanması ve finansmanının sağlanması ile birlikte 1953 yılında Seyhan Barajının inşasına başlanmıştır. Baraj 1956 yılında tamamlanarak hizmete açılmıştır. Nitekim baraj sayesinde bölgenin sel sorunu kesin bir çözüme kavuşmuştur. Ayrıca geniş bir alan sulama imkanına sahip olmuştur[1167].

Seyhan Barajı yanında Devlet Su İşleri Gene Müdürlüğü tarafından 1958 ile 1970 yılları arasında büyük su işleri programında enerji, sulama, içme ve kullanma suyu gibi amaçların yanında, taşkın koruma amacını da içeren 14 baraj daha yapılmıştır. Bunlar Aydın'da Kemer (1958), Karaman'da Ayrancı (1958), Konya'da Sille(1960), Konya'da May (1960), Manisa'da Demirköprü (1960), Tokat'ta Almus (1966), Burdur'da (Onaç), Denizli'de Buldan(1967), Konya'da Altınapa (1967), Edirne'de Altınyazı (1967), Kayseri'de Akköy (1967), Kayseri'de Sarımsaklı (1968), Bolu'da Gölköy (1970) ve Kahramanmaraş'ta Kartalkaya(1970) barajlarıdır[1168].

[1165] BCA.BKK. Fon Kodu: 030.1.0.0 Yer Nu:50.301.7.
[1166] Mithat San, *Seyhan Barajı Hidro Elektrik Santralı Sulama ve Taşkın Önleme Tesisleri*, Bursa !951, s.5.
[1167]Erdem Çanak, "Cumhuriyet Döneminde Adana (Seyhan)'da Meydana Gelen Seller ve Alınan Önlemler (1930-1956)", *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 1,Manisa 1915, s.338-339.
[1168] M. Tamer Özmen, *Sel-Taşkın Türkiye ve Antalya*, Antalya 2015, s.52.

SONUÇ

Doğal afetlerin muhtelif türleri bulunmaktadır. Bunlar arasında deprem, kuraklık, heyelan, sel baskını önemli bir yer tutmaktadır. Sel baskınları da tarihin her döneminde dünyanın çeşitli memleketlerinde meydana gelmiş ve önemli miktarda tahribat yapmıştır.

Osmanlı Devleti döneminde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkemizin değişik yörelerinde sel baskınları görülmüştür. Bu afetler esnasında önemli miktarda can ve mal kaybı ortaya çıkmıştır. Ayrıca sel baskınlarından dolayı devletin ve halkın ekonomik yapısı olumsuz yönde etkilemiştir. Cumhuriyetin başlarında, ülkemizde sel baskınlarına dair hukuki bir düzenleme yapılmamıştır. Bu konuda ilk hukuki düzenleme 1940'lı yıllarda yapılmıştır. Bu çalışma Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 14 Ocak 1943 tarihinde kabul edilen 4373 sayılı Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Yolları isimli kanundur. Bu Kanun 18 maddeden meydana gelmiştir. Diğeri de 15 Mayıs 1959 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yardımlara Dair Kanun'dur. Bu

kanun 53 madde ve 10 bölümden meydana gelmiştir. Bu kanunların yayınlaması ile birlikte, ülkemizde sel baskınları esnasında ve sonrasında yapılması gereken çalışmalar belli bir düzene bağlanmıştır. Türkiye'de sel baskınlarının meydana gelmesinde bazı unsurlar önemli rol oynamıştır. Bunlar arasında şiddetli yağmurlar, eriyen kar suları, akarsuların taşması, deniz ve göllerin yükselmesi, baraj kapaklarının açılması gibi unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlardan biri veya birkaçı bir arada bulunarak, her mevsim ülkemizde sel baskını meydana gelebilmiştir. Ülkemizde meydana gelen sel baskınları çok sayıda insan ve hayvanın ölmesine, ekili tarlaların ve ağaçların harap olmasına, halka ve devlete ait meskenlerin tahrip olmasına, şehirlerin alt ve üst yapı tesislerinin bozulmasına, sanayi tesislerinin harap olmasına, demiryolu ile kara ve hava ulaşımının durmasına yol açmıştır. Bunun yanında, sel baskınlarının elektrik santrallerini tahrip etmesinden dolayı, şehriler elektriksiz kalmıştır. Ayrıca sel baskınları sırasında şehirlerdeki su şebekelerinin bozulması, şehir halkının susuz kalmasına yol açmıştır. Yine kitle iletişim araçları sel baskınlarından olumsuz olarak etkilenmiştir. Sel baskınları doğal ve kültürel çevrenin harap olmasına yol açmıştır. Sel baskınları bitki örtüsü ve toprak yapısının bozulmasında, yaban hayatının tahrip olmasında da önemli bir etken olmuştur.

Sel baskını meydana geldiği zaman, merkezi ve yerel yönetimler tarafından afetzedeler için gerekli yardımlar yapılmıştır. Bunlar arasında afete uğrayan insan ve hayvanların canlarının kurtarılması ile afetzedelerin barınmalarının ve beslenmelerinin sağlanması başta gelmektedir. Bununla birlikte afetzedelerin felaket mahallinden tahliye edilmeleri de yapılan çalışmalar arasında bulunmaktadır.

Cumhuriyet döneminde yapılan hukuki düzenlemelerle, Türkiye'de sel baskını meydana gelme ihtimali olan yerleşim birimlerinde yaşayan halkın, felaketten evvel veya sonra, başka mahallere taşınmasının önü açılmıştır. Devlet tarafından felaketzede insanların mesken yapımına da destek olunmuştur. Ayrıca ihtiyacı olan insanlara mesken yapımı için kredi verilmiştir. Bunun yanında inşaat malzemesi yardımı yapılmıştır. Sel baskınlarından etkilenen çiftçilerin, bankalara olan borçları da bir süre için ertelenmiştir. Bunun yanında afetzedelerinin askerde bulunan yakınlarına izin verilmiş, askere gidecek olanların da belli bir süre sevkleri ertelenmiştir. Afetlerde önemli görevler yerine getiren mahalli yöneticiler de devlet tarafından ödüllendirilmiştir.

Ülkemizde Atatürk Döneminden itibaren sel baskınlarından korunma konusunda proje temelli muhtelif çalışmalar yapılmıştır. Bununla birlikte 1950'li yıllardan itibaren su taşkınlarını önleme görevi de olan çok sayıda barajın yapılması, ülkemizde sel baskınlarının önlenmesinde önemli görevler ifa etmiştir.

Görüldüğü gibi sel baskınları ülkemizin insanlarını, ayrıca ekonomik kaynakları ile doğal ve kültürel çevresini yok eden önemli bir doğal afettir.

BİBLİYOGRAFYA

1.ARŞİV BELGELERİ

1.1.BAŞBAKANLIK CUMHURİYET ARŞİVİ

1.1.1.Özel Kalem Müdürlüğü Evrakı (ÖZM.)

1.1.2.Muamelat Genel Müdürlüğü Evrakı(Mua.)

1.1.3.Bakanlar Kurulu Kararları (BKK.)

2.SÜRELİ YAYINLAR

Akşam Gazetesi (İstanbul)

Cumhuriyet Gazetesi (İstanbul)

Millet Meclisi Tutanak Dergisi

Milliyet Gazetesi (İstanbul)

Resmi Gazete (Ankara)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi

3.KİTAPLAR

Bayazıt, Mehmetçik, Önöz Bihrat, *Taşkın ve Kuraklık Hidrolojisi*, Nobel Akademik Yayıncılık, İstanbul 2008,

Bildirici ,Mehmet, *Teknik ve Kültürel Değerleriyle Tarihi Sulama, Su Depolama Taşkın Koruma Tesisleri*, DSİ Yayınları, Ankara 2009,.

Erler, Mehmet Yavuz , *Osmanlı Devleti'nde Kuraklık ve Kıtlık Olayları (1800-1880*), İstanbul 2010

Gönüllü, Ali Rıza, *Cumhuriyet Döneminde Antalya (1923-1960),* Tarihçi Kitabevi, İstanbul 1910,

Hoşgören, M. Yıldız, *Hidrografyanın Ana Çizgileri Yeraltı Suları, Kaynaklar, Akarsular 1*, Çantay Yayınları, İstanbul 2013,

İzbırak, Reşat, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, Ankara 1975.

İzbırak, Reşat, *Sular Coğrafyası (Yeraltı Suları, Kaynaklar, İçme ve Kullanma Suları, Toprak Suyunun Düzenlenmesi),* C.1, Ankara Üniversitesi Yayınları,Ankara 1969,

Özmen, M.Tamer, *Sel-Taşkın Türkiye ve Antalya*, Antalya 2015

Gökçe, Oktay, Özden Şenay, Demir Ahmet, *Türkiye'de Afetlerin Mekansal ve İstatistiksel Dağılımı Afet Bilgileri Envanteri,* Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yayını,Ankara 2008,

San, Mithat, *Seyhan Barajı Hidro Elektrik Santralı Sulama ve Taşkın Önleme Tesisleri*, Bursa !951

Şahin Cemalettin, Sipahioğlu Şengül, *Doğal Afetler ve Türkiye,* Ankara 2007.

Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlü*k, C.2, İstanbul 1992.

4.MAKALELER

Beyoğlu, Süleyman, "Tam Bağımsızlığa Giden Yol: Türk İstiklal Savaşı", *Modern Türkiye Tarihi*, Editörler: Süleyman Beyoğlu, Ali Satan, İstanbul 2014, Sayfa:121-138

Çanak, Erdem , "Cumhuriyet Döneminde Adana (Seyhan)'da Meydana Gelen Seller ve Alınan Önlemler (1930-1956)", *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* S. 1, Manisa 1915, Sayfa:296-341.

Emecen, Feridun , "Isparta", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi,* C.XIX. İstanbul 1999, Sayfa:194-2000

Erler, Mehmet Yavuz, "Meşrutiyet İdaresi Altında Erzurum Sel Baskını 1910", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* S.2 Kış 2008, Sayfa:114-140.

Faroquhi, Suraiya, "Tarımsal Değişimin Bir Göstergesi Olarak Doğal Afet: Edirne Bölgesinde Sel, 1100/1688-89", *Osmanlı İmparatorluğu'nda Doğal Afetler*, Editör: Elizabeth Zachariadou, Çeviri: Gül Çağalı Güven, Saadet Öztürk, İstanbul 2001, Sayfa:273-296.

Gönüllü, Ali Rıza, "Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde Meydana Gelen Sel Baskınları (1857-1913) ", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi,* S.28, Konya 2010, Sayfa:353-373

Gül, Mustafa Fırat –Özdil, Orhan, "Aksaray Şehrinde "İkinci Nuh tufanı" 1863 Sel Felaketi", *Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* S. 10, Konya 2013, Sayfa:213-236

Kılıçer, Ümran, Özgüler Hamza, "Türkiye'de Taşkın Durumu", *Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi,* S.420-421-422, Ankara 2002, Sayfa:142-144.

Muşmal, Hüseyin, "XX. Yüzyıl başlarında Beyşehir Gölü ve 1910-1911 Yılları Büyük Taşkın Hadiseleri", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.23, Konya 2008, Sayfa:.219-262.

Onuşluel, Gülay, Hamamcıoğlu, Nilgün B. "Su Kaynaklı Doğal Afet: Taşkın", *Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi*, S.420-421-422, Ankara 2002, Sayfa:131-136.

Satılmış, Selahettin, "Aksaray'da Büyük Afet, 1911 Büyük Sel Felaketi", *Turkish Studies*, S.12, Ankara 2017, Sayfa:131-152,

Tanoğlu, Ali, "Türkiye'de Büyük Su İşlerinin Bugünkü Durumu ve Türkiye'nin Su Davası", *Türkiye Coğrafya Dergisi,* S.3-4, İstanbul 1943, Sayfa:287-308.

Uşkay Savaş, Aksu Seyit, "Ülkemizde Taşkınlar, Nedenleri, Zararları ve Alınması Gereken Önlemler", *Türkiye Mühendislik Haberleri*, S.420-421-422, Ankara 2002, Sayfa:133-136.